

ISSN 2673-0243

มนุษยสังคมสาร (มสส.)

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

ปีที่ 17 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) 2562 | Vol. 17 No. 3 (September-December) 2019

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Faculty of Humanities and Social Sciences
Buriram Rajabhat University

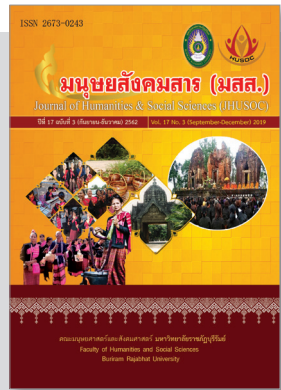
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ปีที่ 17 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) 2562

มนุษยสังคมสาร (มสส.)

ปีที่ 17 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) 2562

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

- **ชื่อเดิม** วารสารวิชาการ รมยสาร / ISSN 1686-0101
- **เจ้าของ** คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- **ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ**
รศ.มาลีนี จุฑาปะมา อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- **กองบรรณาธิการ**
ศ.ดร.ประยงค์ แสนบูรณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน
ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย
ศ.ดร.วัชระ งามจิตรเจริญ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รศ.ดร.ประสาธน์ เนืองเฉลิม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ.ดร.ชลวิทย์ เจียรจิตต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.อัญชลี วรรณรักษ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
รศ.ดร.สิงหนาท น้อมเนียน มหาวิทยาลัยมหิดล
รศ.ดร.สารทิ วรรณตรง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.ศุภกรณ์ ภู่อัจฉริยศิลป์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มนุษยศาสตร์ (มสส.)

ปีที่ 17 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) 2562

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผศ.ดร. โกวิท พิฆัง

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผศ.ดร. นวมิตร ประชานันท์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หลี เหรินเหลียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Prof. Dr. R. Michael Smith

Niagara University, U.S.A.

Prof. Ni Ni Hlaing

Mandalay University of Distance

Education, Myanmar

Prof. Dr. Ted Yu-Chung Liu

National Pingtung University,

Republic of China (Taiwan)

Dr. Irom Gambhir Singh

Manipur University, India

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาถ้อยแถลงขอรับความประจําฉบับ

รศ.ดร. ประยงค์ แสนบูรณ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

รศ.ดร. สารทิ วรรณตรง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

รศ.ดร. ประสาท เนื่องเฉลิม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รศ.ดร. คมเพชร ฉัตรสุกุล

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รศ.ดร. ทวีศักดิ์ ภูมิโชติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

รศ.ดร. เอกฉัตร จารุเมธีชน

วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รศ.ดร. สมบัติ ท้ายเรือคำ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รศ.ดร. กตัญญู แก้วหานาม

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

มนุษยสังคมสาร (มสส.)

ปีที่ 17 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) 2562

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผศ.ดร.สุทัศน์ วงศ์กระบอกถาวร
ผศ.ดร.เอมอร แสนภูวา
ผศ.ดร.กจิตพิงษ์ ประชาชาติ
ผศ.ดร.สมบัติ เวชกามา
ผศ.ดร.ชินวัฒน์ ประยูรรัตน์
ผศ.ดร.ปฏิพันธ์ อุทยานุกุล
รศ.มาลีนี จุโทปะมา
รศ.ดร.สมมาตร ผลเกิด
รศ.ดร.ปรีชา ปาโนรัมย์
รศ.สายใจ ทันการ
ผศ.ดร.นวมินทร์ ประชานันท์
ผศ.ประคอง กาญจนการุณ
ผศ.ดร.บุญย์เสนอ ตริวิเศษ
ผศ.ดร.นฤมล สมคุณา
ผศ.ดร.สมศักดิ์ จีวัฒนา
ผศ.ทรงรบ ขุนสงคราม
ดร.โกวิทย์ วัชรินทรางกูร
ดร.ธนพล ตีรชาติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

■ บรรณาธิการ

ผศ.ดร.อัครพนธ์ เนื้อไม้หอม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มนุษยศาสตร์ (มสส.)

ปีที่ 17 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) 2562

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

■ รองบรรณาธิการ

ผศ.ดร.คำกิริภาพ อินทะนุ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ดร.สุธีศักดิ์ ฝอดสูงเนิน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อาจารย์กฤษิสา วัชรนทร์วงศ์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

■ ตรวจสอบภาษาอังกฤษ

Mr. David Frank Dittmar

■ เตรียมต้นฉบับและจัดทำรูปเล่ม

นางสาวจรัสรัตน์ อุ๋นรัมย์

■ ประชาสัมพันธ์

นายสุรพงศ์ กันถัด

■ กำหนดการพิมพ์เผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ (ม.ค.-เม.ย. / พ.ค.-ส.ค. / ก.ย.-ธ.ค.)

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 17 No. 3 (September-December) 2019

ISSN 2673-0243

Faculty of Humanities and Social Sciences

■ **Publisher:**

Faculty of Humanities and Social Sciences

Buriram Rajabhat University

■ **Editorial Advisor:**

Assoc. Prof. Malinee Chutopama President of Buriram Rajabhat
University

■ **Editorial Board:**

Prof. Dr. Prayong Saenburan Mahamakut Buddhist University
Isan Campus

Prof. Dr. Bunthan Dokthaisong Mahachulalongkornrajavidyalaya
University

Prof. Dr. Watchara Ngamjitcharoen Thammasat University

Assoc. Prof. Dr. Prasart Nuangchalerm Mahasarakham University

Assoc. Prof. Dr. Cholvit Jeanrajit Srinakharinwirot University

Assoc. Prof. Dr. Anchalee Wannaruk Suranaree University of Technology

Assoc. Prof. Dr. Singhanat Nomniam Mahidol University

Assoc. Prof. Dr. Saraphi Wantrong Surindra Rajabhat University

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 17 No. 3 (September-December) 2019

ISSN 2673-0243

Faculty of Humanities and Social Sciences

Asst. Prof. Dr. Supakorn Phoocharoensil	Thammasat University
Asst. Prof. Dr. Kowit Pimpuang	Kasetsart University
Asst. Prof. Dr. Nawamin Prachanant	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Li Renliang	National Institute of Development Administration
Prof. Dr. R. Michael Smith	Niagara University, U.S.A.
Prof. Ni Ni Hlaing	Mandalay University of Distance Education, Myanmar
Prof. Dr. Ted Yu-Chung Liu	National Pingtung University, Republic of China (Taiwan)
Dr. Irom Gambhir Singh	Manipur University, India

■ Peer Reviewers of the Issue:

Prof. Dr. Prayong Saenburan	Mahamakut Buddhist University Isan Campus
Assoc. Prof. Dr. Saraphi Wantrong	Surindra Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Prasart Nuangchalerm	Mahasarakham University
Assoc. Prof. Dr. Khompet Chatsupakul	Srinakharinwirot University
Assoc. Prof. Dr. Thiwat Manichot	Phranakhon Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Ekkachat Jarumetheechon	Buriram Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Assoc. Prof. Dr. Sombat Tayraukham	Chiang Mai University

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 17 No. 3 (September-December) 2019

ISSN 2673-0243

Faculty of Humanities and Social Sciences

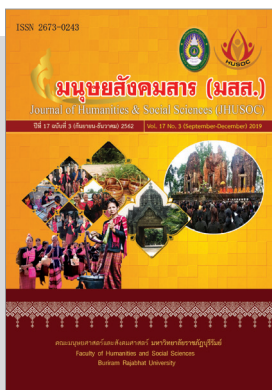

Assoc. Prof. Dr. Kathanyoo Kaewhanam	Kalasin University
Asst. Prof. Dr. Suthat Wongkrabakthawon	Rajabhat Maha sarakham University
Asst. Prof. Dr. Emon Saenphuwa	Sisaket Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Kittipong Prachachit	Sisaket Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Sombat Watchkama	Uttaraidit Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Chinnawat Prayoonrat	Sripatum University Choburi Campus
Asst. Prof. Dr. Patipan Utayanugol	Chiang Rai Rajabhat University
Assoc. Prof. Malinee Chutopama	Buriram Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Sommat Phonkoet	Buriram Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Preecha Panoram	Buriram Rajabhat University
Assoc. Prof. Saijai Tangarn	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Nawamin Prachanant	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Prakong Kanjanakaron	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Bunsanoe Triwiset	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Narumon Somkuna	Buriram Rajabhat University
Prof. Dr. Somsak Chiwatthana	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Thongrob Khunsongkram	Buriram Rajabhat University
Dr. Kowit Watcharintharangkun	Buriram Rajabhat University
Dr. Thanapon Teerachat	Buriram Rajabhat University

■ Editor in Chief:

Asst. Prof. Dr. Akkarapon Nuemaihom

Faculty of Humanities and
Social Sciences, Buriram
Rajabhat University

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 17 No. 3 (September-December) 2019

ISSN 2673-0243

Faculty of Humanities and Social Sciences

■ Deputy Editors:

Asst. Prof. Dr. Khamphoeeraphab Intanoo	Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University
Dr. Sutheekit Fodsungnern	Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University
Ms. Purisa Watcharenwong	Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University

■ English Editor:

Mr. David Frank Dittmar

■ Manuscript Preparation and Journal Design

Miss Jaralrat Oonram

■ Public Relations:

Mr. Surapong Kuntud

■ Periodicity:

Three issues per year (January-April, May-October, September-December)

มนุษยสังคมสาร (มสส.)

ปีที่ 17 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) 2562

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มนุษยสังคมสารเป็นวารสารวิชาการของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีกำหนดการพิมพ์เผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ คือ เดือนมกราคม-เมษายน เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม และเดือนกันยายน-ธันวาคม มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้และองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่ได้จากงานวิชาการและงานวิจัยเกี่ยวกับ ภาษา ภาษาศาสตร์ วรรณคดี ปรัชญาและศาสนา ชาติพันธุ์ บรรณารักษ์และ สารสนเทศศาสตร์ ดนตรีและนาฏศิลป์ ศิลปกรรม ประเพณีและวัฒนธรรม การท่องเที่ยว ประวัติศาสตร์ โบราณคดี มานุษยวิทยา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา จิตวิทยา การศึกษา เทคโนโลยีและ นวัตกรรมการเรียนรู้ และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บทความทุกเรื่องในวารสารเล่มนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยสองท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้เขียนบทความนั้น (Double-blind peer review) ทั้งนี้ เพื่อให้บทความมีคุณภาพ และได้มาตรฐานทางวิชาการ บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในมนุษยสังคมสาร จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามระเบียบการอ้างอิงเอกสารและหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในมนุษยสังคมสารอย่างเคร่งครัด

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในมนุษยสังคมสารถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และกองบรรณาธิการจะไม่รับผิดชอบต่อเนื้อหาหรือความถูกต้องของเรื่อง ที่ส่งมาเผยแพร่ทุกเรื่อง

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 17 No. 3 (September-December) 2019

ISSN 2673-0243

Faculty of Humanities and Social Sciences

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC) is the academic journal of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University. The journal is published three times a year: January-April, May-August and September-December. Its aim is to disseminate innovation and a new body of knowledge obtained from academic and research works, including the following areas: Language, Linguistics and Literature, Philosophy and Religion, Ethnics, Folklore, Library and Information Science, Music and Performance Arts, Fine and Applied Arts, Tradition and Culture, Tourism, History, Archaeology, Anthropology, Law, Politics, Public Administration, Economics, Sociology, Psychology, Education, Technology and Learning Innovation, and other disciplines relevant to Humanities and Social Sciences.

All articles in this journal have been reviewed by at least two peer reviewers in the relevant fields. More importantly, the authors' and reviewers' identities are concealed from each other (Double-blind peer review) in order to have the articles with high quality and academic standards. The articles submitted for publication in Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC) have not already been published elsewhere or are not under consideration by peer reviewers for publication in other journals. The authors must strictly comply with the reference system and the criteria for the publication of academic or research articles set by the journal.

The views and opinions expressed in the articles are the responsibility of the authors, and the editorial board is not responsible for the contents or accuracy of any the articles.

บทบรรณาธิการ

ปีที่ 17 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) 2562

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ในศุภวาระนั้นขึ้นปีใหม่

สุขภาพใจให้สมหวังดังจิตหมาย

ไร้ทุกข์โศกโรคภัยพาลอันตราย

ทรัพย์มากมายให้มั่งมีปีใหม่เทอญฯ

On the auspicious New Year's Day

May you stay happy, healthy and wealthy;

May you free from suffering;

May everything be accomplished as you wish

on New Year's Eve.

“มนุษยสังคมสาร” ฉบับที่ 3 ส่งท้ายปี 2562 นี้ ประกอบด้วย 16 บทความ โดย 1 บทความ ได้คัดเลือกมาจากการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 4-7 กันยายน พ.ศ. 2562 ณ เมืองมันทะเลย์ สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า คือบทความชื่อ “Designing and Developing Digital Advertising Media through Participatory Research for Conserving Southern Isan Weaving Wisdom” และบทความดังกล่าวนี้ก็เข้าสู่กระบวนการพิชฌุพิจารณาตามเกณฑ์มาตรฐานของวารสาร ส่วนภาพปกของวารสารฉบับนี้ก็นำมาจากบทความชื่อ “การประเมินคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ” ซึ่งสะท้อนภาพลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษได้อย่างชัดเจน

บทความทั้ง 16 บทความนี้ได้นำเสนอองค์ความรู้ที่ครอบคลุมทั้งด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทุกบทความได้ผ่านการพิจารณาตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาการที่น่าเชื่อถือ จึงสามารถนำองค์ความรู้เหล่านี้ไปประยุกต์ใช้และอ้างอิงทางวิชาการได้

กองบรรณาธิการ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้นิพนธ์ นักวิจัย และนักวิชาการทุกท่าน ที่มีส่วนสำคัญยิ่งในการทำให้ “มนุษยสังคมสาร” ฉบับนี้สมบูรณ์และสำเร็จเรียบร้อยด้วยดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อักรพนธ์ เนื้อไม้หอม

บรรณาธิการ

สารบัญ

ปีที่ 17 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) 2562

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หน้า

การประเมินคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ Assessment of the Value of Creative Tourism Resources of Ethnic Group in Sisaket Province ธิดาภา บำรุงศิลป์ / ประกอบศิริ ภักดีพินิจ / สุริยา สัมจันทร์ Titapa Bamrungsilp / Prakobsiri Pakdeepinich / Suriya Somchan	1
การพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันนำทางท่องเที่ยวด้วยตนเองในพื้นที่ ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย The Development of Mobile Application for Self-traveling Promotion of Patung Sub-district, Maechan District, Chiang Rai Province สหัทยา สิทธิวิเศษ / จงรักย์ มณีวรรณ / วราภรณ์ ศรีนาราช / สมประสงค์ แสงอินทร์ Sahattaya Sittivised / Jongrak Maneewan / Waraporn Srinarach / Somprasong Saeng-in	25
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้ที่มาท่องเที่ยว ถนนคนเดินชวระกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ Factors Related to Food Consumption Behavior of Tourists Visiting Sroew Ground Walking Street, Mueang District, Buriram Province กิตติศักดิ์ นามวิชา / สุภาพร ชื่นชูจิตร์ / สุภาพร บุญมี Kittisak Namvicha / Supaporn Chuenchoojit / Supaporn Boonmee	45

สารบัญ

ปีที่ 17 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) 2562

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หน้า

- ดนตรีประกอบพิธีกรรมแกลลอของกลุ่มชาติพันธุ์กูย: กรณีศึกษาที่ชุมชน
หมู่บ้านขามน้อย หมู่ที่ 5 ตำบลเย้ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ 59
**Ritual Music for Gallor Ceremony: A Case Study at Kham Noi Village,
Moo 5 Yoei Prasat Sub-district, Nong Ki District, Buriram Province**
พานสินธุ์ ศรีวิเศษ / จตุพร สีม่วง
Panasin Sriviset / Jatuporn Seemoung
- รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย 79
Management Model for Enhancing the Talented Students in Thai Classical Music
พินิจ สังข์พันธ์ / สุรีพร อนุศาสนนันท์
Pinit Sangsuppun / Sureeporn Anusasananan
- อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏจากเรื่องเล่ากลุ่มชาติพันธุ์อ่าข่าในจังหวัดเชียงราย 99
Cultural Identity in Story Telling of Akha Ethnic in Chiang Rai Province
เบญจมาภรณ์ สุริยวงษ์ / วรวรรธน์ ศรียาภัย
Benjamaporn Suriyawong / Warwat Sriyabhaya
- เครือข่ายคนเวียดนามในอีสาน ประเทศไทย ก่อน ค.ศ. 1946 119
Vietnamese Network in Isan, Thailand before 1946
หนึ่งฤทัย จันทรคามิ / สมชัย ภัทรชนนันท์
Nuengruethai Chantharakhami / Somchai Phattharathananan

สารบัญ

ปีที่ 17 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) 2562

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หน้า

- เหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา
ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ 135
**Motive of Agricultural Occupation after Graduation of
Students in Maejo University, Chiang Mai Province, Thailand**
จักรพงษ์ พวงงามชื่น / รัตสรณ์ คงธนจารอนันต์ / ทองเลี่ยน บัวจุม
Jukkaphong Poung-ngamchuen / Raphassorn Kongtanajaruanun / Tonglian Buwjoom
- การพัฒนารูปแบบการบริหารการจัดกิจกรรมมวยไทย
สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสุรินทร์ 157
**Development of the Administrative Model on Muaythai Activities
for Basic Education Schools in Surin Province**
พินิจ นิมปรางค์ / โกวิท วัชรินทรางกูร / เผ่าพงษ์พัฒน์ บุญกะนันท์
Pinid Nimprang / Kovit Vajarintaragoon / Phaopongphat Boonkanan
- ผลของความแตกต่างทางเพศและบุคลิกภาพในผู้ใหญ่ตอนต้นที่มีต่อข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล: การศึกษาเชิงพฤติกรรม 179
**Effects of Gender and Personality Differences in Young Adults
on Emotional Dominance of Thai Texts: Behavioral Study**
วาสนา ดวงใจ / เสรี ชัดเข้ม / พีร วงศ์อุปราช / ปิยะทิพย์ ประจุพรม
Watsana Duangchai / Seree Chadcham / Peera Wongupparaj / Piyathip Pradujprom
- แนวทางการอนุรักษ์ป่าไม้อย่างยั่งยืนเชิงพุทธบูรณาการตามศาสตร์พระราชา 199
Forest Conservation Approach for Integrative Buddhist Sustainability
พระครูพัชรกิตติโสภณ (วิเชียร-ขันต์แก้ว) / ประพันธ์ สุขษร / ดวงเพชร สมศรี
Phrakhru Phatcharakittisophon (WichienKittiguno) / Prapan supasorn / Toungpetch somsr

สารบัญ

ปีที่ 17 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) 2562

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หน้า

- แนวทางการปลูกฝังhiriโอตตัมปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าว
ของเด็กและเยาวชนในโรงเรียนสิกัน (วัฒนานันท์อุปถัมภ์)
เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร 215
**The Guidelines for the Cultivation of Hiri and Ottappa for Solving
the Children and the Youth Aggressive Behavior at Seekan
(Watthanananuppatham) School in Donmuang District, Bangkok**
ณัฐ จันทร์หนูหงษ์ / พระมหาทวีมหาบุญโญ
Nut Channuhong / Pramaha Thawee Mahapunyo
- รูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้นแบบในศตวรรษที่ 21
ด้านผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ กรณีศึกษา อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ 235
**A Model of Developing Prototype Community Enterprise Producing Organic
Rice in 21st Century: A Case Study in Prakhonchai District, Buriram Province**
ธนพัฒน์ จงมีสุข / ภัทรพล ทศมาศ / ภักดี โพธิ์สิงห์
Thanapat Jongmeesuk / Pattarapon Tossamas / Pakdee Phosing
- ตัวบ่งชี้คุณภาพประโยคและค่านามหลักของคุณภาพประโยคในเด็กวัยก่อนเรียน 253
**Relative Clause Markers and Noun Heads of Relative Clauses
in Thai Pre-school Children**
กิติมา อินทรัมพรชัย 1
Kitima Indrambarya

สารบัญ

ปีที่ 17 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) 2562

ISSN 2673-0243

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หน้า

การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมแบบ Walk Rally ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา 275
Development of Walk Rally Training Model of Sex Education Teachers

พรารวี ประทุมชาติ/ อนุวัต ชัยเกียรติธรรม/ กนกพร ทองสอดแสง
Prawawee Prathumchart / Anuwat Chaikiattidham / Kanokporn Tongsodsang

Designing and Developing Digital Advertising Media 293
through Participatory Research for Conserving
Southern Isan Weaving Wisdom

Jirayut Prasertsri / Drarusawin Vongporamat

การประเมินคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ

Assessment of the Value of Creative Tourism Resources
of Ethnic Group in Sisaket Province

ฐิตาภา บำรุงศิลป์¹ / ประกอบศิริ ภักดีพินิจ² / สุริยา สัมจันทร์³

Titapa Bamrungsilp / Prakobsiri Pakdeepinich / Suriya Somchan

¹นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว
คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

Ph.D. Student, Tourism Management Program, Faculty of Management and Information Sciences,
University of Phayao

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

Assistant Professor Dr., Tourism Management Program, Faculty of Management and Information
Sciences, University of Phayao

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

Assistant Professor Dr., Tourism Management Program, Faculty of Management and Information
Sciences, University of Phayao

Received: October 1, 2019
Revised: November 18, 2019
Accepted: December 19, 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประเมินคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบไปด้วย 2 ขั้นตอน คือ 1) วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ บุคคลในชุมชนในห้าพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์ ลาว ส่วย เขมร และเขย ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดศรีสะเกษ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางสุ่มตัวอย่างของยามานเ็น ได้จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม (Focus group interview) จากผู้รู้และผู้เชี่ยวชาญในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งสิ้น 15 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาหลักเกณฑ์ที่สำคัญเพื่อการประเมินคุณค่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้แนวคิดการแบ่งคุณค่า ประกอบด้วย 5 หลักเกณฑ์ คือ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านสุนทรียศาสตร์ ด้านสังคม ด้านการเรียนรู้ และด้านเศรษฐกิจชุมชน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ทั้งสี่กลุ่ม ได้ให้คุณค่าและความสำคัญในด้านสังคมมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านสุนทรียศาสตร์ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านการศึกษา และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ และเมื่อแยกการประเมินคุณค่าในแต่ละด้านของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า ในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ได้ให้ความสำคัญในคุณค่าของวัฒนธรรมของตนในแต่ละด้านแตกต่างกัน ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์เขมร ให้ความสำคัญในคุณค่าด้านชุมชนมากที่สุด กลุ่มชาติพันธุ์เขมร ได้ให้ความสำคัญในคุณค่าด้านการศึกษามากที่สุด กลุ่มชาติพันธุ์ส่วยได้ให้ความสำคัญในคุณค่าด้านสุนทรียศาสตร์มากที่สุด และ กลุ่มชาติพันธุ์ลาวให้ความสำคัญในคุณค่าด้านสังคมมากที่สุด

คำสำคัญ: คุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์, กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ

Abstract

This study aimed to assess the values of creative tourism resources of ethnic groups in Srisaket Province. Both quantitative method and qualitative method had been employed to accumulate the research data. 1) For the quantitative research method, the sample consisted of 400 residents in four ethnic groups: Lao, Suay, Yher, and Khmer. The sample size was calculated based on Yamane by using

questionnaires. The quantitative data were analyzed with percentage, mean scores, and standard deviation. 2) For the qualitative research method, 15 local cultural experts in four ethnic groups were selected for a focus group interview. The accumulated data were analyzed via content analysis. The important criteria and indicators of the tourism resources were investigated into five domains composed of historic site, aesthetic site, community site, education site, and economic site. The research results revealed that all ethnic groups gave the most value and importance on society, followed by aesthetics, history, education, and economy, respectively. Moreover, it was found that each ethnic group gave priority to the values of their own cultures differently when their values had been evaluated separately; namely, the Yher ethnic group gave the most precedence to the community value, the Khmer ethnic group placed the highest importance on the education value, the Suay ethnic group gave the most priority to the aesthetics value, and the Laos ethnic group place the highest importance on the social value.

Keywords: value of creative tourism resources, ethnic groups in Sisaket Province

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative tourism) เป็นกระบวนทัศน์ใหม่ (Paradigm ship) ที่หลายประเทศทั่วโลกยอมรับให้กำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการปรับประยุกต์ให้เข้ากับบริบทในแต่ละพื้นที่ การเกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จะเป็นผลให้คนในชุมชนต้องมีความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอสิ่งที่น่าสนใจเอกลักษณ์ของตน รวมทั้งจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่สร้างความประทับใจและความทรงจำที่ดีแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกผูกพันและอยากกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีก อีกทั้งการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นี้จะเป็น

เครื่องมือสำคัญของโลกยุคใหม่ที่จะช่วยเน้นคุณค่ามรดกวัฒนธรรมและธรรมชาติของชุมชนพร้อมๆ กับการช่วยสร้างเสริมมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจให้กับชุมชน โดยมีความสมดุลของสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของชุมชนและประเทศชาติเป็นเป้าหมายสำคัญ (Wisudthiluck, 2013: 58)

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงคุณสมบัติทั้งในเชิงพื้นที่และในเชิงกระบวนการ คุณสมบัติในเชิงพื้นที่ควรมี 2 ลักษณะ ได้แก่ มีความหลากหลายและโดดเด่นทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ และมีความตระหนักรู้ในคุณค่าของชุมชน โดยเจ้าของวัฒนธรรม ชุมชนจะต้องพร้อมที่จะร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักท่องเที่ยว ในมิติด้านพื้นที่ (Space) พื้นที่เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ก่อให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย เมืองและชุมชนที่มีศักยภาพ ความโดดเด่นและมีแรงดึงดูดนักท่องเที่ยว รวมถึงอัตลักษณ์ที่สะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงในการรับรู้ของนักท่องเที่ยว มีปัจจัยสนับสนุน คือ 1) ปัจจัยเมืองและชุมชน (City and community) ครอบคลุมลักษณะทางสถาปัตยกรรมทั้งในเชิงกายภาพและเชิงพื้นที่และวิถีชีวิตในชุมชนทั้งในเมืองและชนบท โดยพัฒนาควบคู่กับปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา จิตวิทยา เป็นต้น 2) ปัจจัยอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ (Identity and uniqueness) อัตลักษณ์ คือ สิ่งที่สะท้อนตัวตน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายและพลวัตเชิงความหมายที่ไม่หยุดนิ่ง ทั้งนี้ ปัจจัยอัตลักษณ์และเอกลักษณ์เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความแตกต่างของจุดหมายปลายทางและแหล่งท่องเที่ยว

จุดเริ่มต้นของกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยเฉพาะในเชิงพื้นที่ที่มีวิถีชีวิตชุมชนและพื้นที่ที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์และหลากหลายวัฒนธรรมจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องค้นหาอัตลักษณ์ของตนเอง Dechaum (2015) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในบริบทของประเทศไทยว่า ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน 1) การค้นหาอัตลักษณ์และทำความเข้าใจคุณค่าของวัฒนธรรม 2) การค้นหาความโดดเด่นและสร้างความแตกต่าง 3) หยั่งรู้การตลาดเชิงลึก 4) การเสริมสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ 5) การปรับเปลี่ยนกลวิธีการพัฒนาการตลาด

ซึ่งขั้นตอนการค้นหาคำศัพท์และการทำความเข้าใจคุณค่าของวัฒนธรรมถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต้องอาศัยทุนทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นปัจจัยหลัก ดังนั้น ขั้นตอนแรกของกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จึงเป็นการค้นหาคำศัพท์ (Identity) หรือการเรียนรู้ตนเอง ซึ่งครอบคลุมการวิเคราะห์ฐานทรัพยากรทางวัฒนธรรม ไม่ว่าจะป็นวิถีชีวิต ศิลปะ ประเพณี ภูมิปัญญา ตลอดจนความหลากหลายทางธรรมชาติ การสร้างความตระหนักรู้ และความภาคภูมิใจในคุณค่าของวัฒนธรรม ดังนั้น การค้นหาคำศัพท์และการประเมินอัตลักษณ์ จึงเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญและต้องพิจารณาเป็นอันดับแรก เนื่องจากเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะกำหนดทิศทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

จังหวัดศรีสะเกษเป็นพื้นที่ที่มีทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลายและเป็นเอกลักษณ์แห่งหนึ่งที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นเพราะเป็นพื้นที่ที่มีกลุ่มคนจากหลากหลายชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ เช่น ลาว ส่วย เขมร เขย เป็นต้น ที่อพยพเข้ามาอยู่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และพบว่ากลุ่มชาติพันธุ์ มีการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมและมีเอกลักษณ์ของตนเองมาช้านาน ไม่ว่าจะเป็นวรรณคดี ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม ศิลปกรรม และภูมิปัญญา การแต่งกาย อาหาร ภาษา และสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ถือเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จึงถือว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีทุนทางสังคมที่ควรค่าแก่การฟื้นฟู และอนุรักษ์ต่อไป วัฒนธรรมของแต่ละชาติพันธุ์ของลาว ส่วย เขมร เขย ยังเป็นจุดเด่นของกลุ่มจังหวัดที่สามารถนำมาส่งเสริมและสร้างคุณค่าให้กลายเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ และถ้าหากมีการศึกษาถึงแนวทางการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และเผยแพร่ให้กับสังคมภายนอกได้รับรู้ ผ่านรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีแก่นแท้และผลลัพธ์ทางการท่องเที่ยว คือ การตระหนักรู้และเกิดความเข้าใจในคุณค่าของวัฒนธรรมควบคู่ไปกับการพัฒนาภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเพิ่มความสมดุลทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ การพัฒนาพื้นที่ และทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จะสามารถดึงให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวและมาเรียนรู้

ประเพณี และวิถีชีวิตของแต่ละชาติพันธุ์ และการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในท้องถิ่น ก็จะช่วยให้ผู้คนในท้องถิ่นเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมในชุมชนของตนเอง ก่อให้เกิดความรักและหวงแหน มีความสามัคคี และร่วมกันอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นของชุมชนมากขึ้น และเกิดความภูมิใจในชุมชนของตน

ด้วยความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและประเมินคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อยกระดับการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์กลุ่มชาติพันธุ์ สร้างข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์ที่ได้จากชุมชนผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการประเมินคุณค่าด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบแบบเจาะจง (Purposive sampling) ในพื้นที่ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ จำนวน 5 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอปรางค์กู่ อำเภอไพรบึง อำเภอราศีไสล อำเภอกันทรารมย์ และอำเภอบุณฑล

1.1 กลุ่มประชากรท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในจังหวัดศรีสะเกษ การเก็บข้อมูลจากประชากรกลุ่มที่ 1 จะเป็นการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ใช้ตารางสุ่มตัวอย่างของยามานะ (Wongrattana, 2014) โดยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5 หรือเท่ากับ 0.05 เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นที่ 95%

ดังนั้น ได้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน วิธีการสุ่มตัวอย่างประชากร จะเลือกสุ่มตัวอย่างตามสะดวก และโควตาขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอ

1.2 ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นปราชญ์ หรือ ผู้รู้ในเรื่องวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกจะต้องเป็นปราชญ์ชุมชน หรือเป็นผู้รู้ที่เป็นผู้นำในการทำกิจกรรม พิธีกรรมต่างๆ ของชุมชนเสมอมาหรือเป็นผู้ที่คนในชุมชนและนักวิชาการยอมรับ จำนวน 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดศรีสะเกษ ความคิดเห็นและความต้องการของชุมชนที่มีต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ โดยจะใช้สอบถามชุมชนทั้ง 4 กลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ ลาว ส่วย เขมร เยอ ทำการหาคุณภาพของแบบสอบถามทั้งความตรงและความเที่ยงได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ที่ 0.77 และ 2) แบบสนทนากลุ่ม ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงของข้อความจากที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญแล้ว

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ประสานเข้าไปยังชุมชนและเข้าเก็บข้อมูลทั้งแบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม จนครบตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาทำการลงข้อมูลวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

จากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ที่เลือกจาก 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอปรางค์กู่ อำเภอขุนหาญ อำเภอราศีไศล อำเภอกันทรารมย์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาว คิดเป็นร้อยละ 32.05 กลุ่มชาติพันธุ์เขมร คิดเป็นร้อยละ 25.64 กลุ่มชาติพันธุ์เยอ คิดเป็นร้อยละ 25.64 กลุ่มชาติพันธุ์ส่วย คิดเป็นร้อยละ 16.67 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.26 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 39.74 ส่วนใหญ่อายุ 41-50 ปี รองลงมา คือ อายุระหว่าง 31-40 ปี และมีสถานะสมรสแล้วถึงร้อยละ 83.08 อาชีพส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ อาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 45.64 รองลงมา คือ อาชีพรับจ้าง และรับราชการ และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ย 5,000-10,000 บาท ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.97 เป็นคนในท้องถิ่น และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลา 31-40 ปี

ตารางที่ 1

ผลการประเมินคุณค่าทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ

คุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย
1. ด้านประวัติศาสตร์	4.18	0.60	มาก
2. ด้านสุนทรียศาสตร์	4.33	0.55	มากที่สุด
3. ด้านสังคม	4.40	0.51	มากที่สุด
4. ด้านการศึกษา	4.18	0.70	มาก
5. ด้านเศรษฐกิจ	3.99	0.87	มาก
รวม	4.18	0.70	มาก

จากตาราง 1 พบว่า คุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ในจังหวัดศรีสะเกษ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.18, S.D. = 0.70) เรียงลำดับได้ดังนี้ อันดับแรก คือ ด้านสังคม (\bar{X} = 4.40, S.D. = 0.55) รองลงมา คือ ด้านสุนทรียศาสตร์ (\bar{X} = 4.33, S.D. = 0.55) ด้านประวัติศาสตร์ (\bar{X} = 4.18, S.D. = 0.60) ด้านการศึกษา (\bar{X} = 4.18, S.D. = 0.70) และลำดับสุดท้าย ด้านเศรษฐกิจ (\bar{X} = 3.99, S.D. = 0.87) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างได้ประเมินอัตลักษณ์ ด้านสังคม และด้านสุนทรียศาสตร์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ ด้านสังคม พบว่า ถึงแม้กลุ่มชาติพันธุ์จะมีวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ แต่ก็สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้เป็นอย่างดี ทั้งในท้องถิ่นและนอกท้องถิ่นได้อย่างกลมกลืน ศิลปะการทอผ้าของกลุ่มชาติพันธุ์มีเอกลักษณ์เฉพาะและสามารถสร้างชื่อเสียงให้กับท้องถิ่นได้ แสดงให้เห็นความสามารถเชิงสร้างสรรค์ของบรรพบุรุษในอดีต ความเชื่อและค่านิยม ตลอดจนตำนานพื้นบ้านต่างๆ สืบทอดกันมายาวนาน สามารถที่จะแสดงให้เห็นเป็นตัวอย่างกับชุมชนอื่นๆ ได้

ด้านสุนทรียศาสตร์ พบว่า คุณค่าของทรัพยากรเชิงสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์มีเอกลักษณ์เฉพาะสมควรที่จะอนุรักษ์ พิธีกรรมและประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์บ่งบอกเอกลักษณ์และความหมายของกลุ่มชาติพันธุ์ และด้านศิลปกรรมและงานหัตถกรรมมีความงดงามและโดดเด่น บ่งบอกเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงเครื่องแต่งกายประจำกลุ่มชาติพันธุ์แสดงเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม

จากคุณค่าทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ ลาว เขมร เขอ และส่วย มีอัตลักษณ์และคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดศรีสะเกษทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านสุนทรียศาสตร์ ด้านชุมชน ด้านการเรียนรู้ ด้านเศรษฐกิจ ระดับคุณค่าแตกต่างกัน โดยจำแนกรายละเอียดในตาราง 2

ตารางที่ 2

ผลการประเมินคุณค่าทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของ 4 กลุ่มชาติพันธุ์

คุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	เยอ		เขมร		ส่วย		ลาว	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. ด้านประวัติศาสตร์	4.38	0.36	4.53	0.36	4.20	0.57	3.73	0.65
2. ด้านสุนทรียศาสตร์	4.44	0.33	4.62	0.34	4.46	0.64	3.93	0.56
3. ด้านสังคม	4.47	0.41	4.63	0.41	4.29	0.59	4.20	0.53
4. ด้านการศึกษา	4.27	0.46	4.69	0.40	4.18	0.69	3.71	0.75
5. ด้านเศรษฐกิจ	4.07	0.66	4.48	0.43	4.27	0.72	3.37	0.99
รวม	4.33		4.59		4.28		3.78	

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์เขมรเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวของตนเองสูงสุดในทุกๆ ด้าน และสูงกว่ากลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ รองลงมาคือ กลุ่มชาติพันธุ์เยอ ส่วย ลาว ตามลำดับ ทั้งนี้ เมื่อมีการสำรวจและสัมภาษณ์ผู้รู้ในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์จะพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลาว ส่วย เขมร เยอ มีทุนทางสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างกัน กลุ่มชาติพันธุ์เขมรได้ให้คุณค่าสูงสุดในทุกๆ ด้านนั้น เนื่องจากเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมอย่างเคร่งครัด และนอกจากนี้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรยังมีสิ่งที่สะท้อนให้เห็นความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของตนเอง ไม่ว่าจะเป็น ภาษา การแต่งกาย อาหาร พิธีกรรม ประเพณีต่างๆ เช่น ประเพณีแซนโหลนดาที่เป็นประเพณีไหว้บรรพบุรุษ และเป็นที่น่าสนใจที่หลายๆ ภาคส่วนให้ความสนใจ กลุ่มชาติพันธุ์เขมรให้คุณค่าในด้านการศึกษามากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.69 ซึ่งสอดคล้องกับการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์ผู้รู้ของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรว่า ในชุมชนมีกลุ่มชาวบ้านรวมตัวกัน ในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาในเรื่องของการย้อมผ้าและการทอผ้า รวมถึงการตั้งวงดนตรีพื้นบ้านกันตรึม และวงเจริญ และเปิดโอกาสให้

คนรุ่นใหม่มาเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์และสืบสานต่อไป โดยการสนับสนุนและส่งเสริมจากทางโรงเรียนและองค์กรท้องถิ่น และนอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์เยอได้ให้ความสำคัญต่อคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ด้านสังคมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.47 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดย่อย พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด ได้แก่ ความเชื่อและค่านิยม ตลอดจนตำนานพื้นบ้านต่างๆ ของชนเผ่าสืบทอดกันมายาวนาน สามารถที่จะแสดงให้เห็นเป็นตัวอย่างกับชุมชนอื่นๆ ได้ มีค่าเฉลี่ย 4.36 การแสดงออกถึงความสามัคคีและยึดในประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์สามารถแสดงออกให้เห็นถึงความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ มีค่าเฉลี่ย 4.41 ถึงแม้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์จะมีวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ แต่ก็สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้เป็นอย่างดีทั้งในท้องถิ่นและนอกท้องถิ่นได้อย่างกลมกลืน มีค่าเฉลี่ย 4.51 ศิลปะการทอผ้าของกลุ่มชาติพันธุ์มีเอกลักษณ์เฉพาะ และสามารถสร้างชื่อเสียงให้กับท้องถิ่นได้ แสดงให้เห็นถึงความสามารถเชิงสร้างสรรค์ของบรรพบุรุษในอดีต มีค่าเฉลี่ย 4.59 นอกจากนี้ชาวเยอยังได้ให้คุณค่าด้านสุนทรียศาสตร์สูง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.46 เนื่องจากการแต่งกาย พิธีกรรม ดนตรี การฟ้อนรำ การละเล่น และภาษามือ ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน กลุ่มชาติพันธุ์เยอมีทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นของตนเอง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1 คุณค่าด้านประวัติศาสตร์

จังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานตั้งแต่สมัยก่อนอยุธยา มีทะเลสาบของขอมจำนวนมาก เช่น ปราสาทหินสระกำแพงใหญ่ สระกำแพงน้อย ปราสาทลุมพุก ปราสาทบ้านตามจาน (บ้านสมอ) ปราสาทเขย ปราสาทโค่นดิวล (ช่องตาเฒ่า อำเภอกันทรลักษณ์) สันนิษฐานว่า โบราณสถานเหล่านี้มีอายุประมาณ 1,000 ปีเศษ มีอยู่ตามท้องที่อำเภอต่างๆ ของจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งปัจจุบันนี้โบราณสถานต่างๆ ยังมีร่องรอยให้เห็นและเป็นแหล่งที่มีคุณค่าต่อชาวจังหวัดศรีสะเกษในหลายๆ ด้านที่ผู้วิจัยได้ค้นพบดังนี้ โบราณสถานต่างๆ

ในจังหวัดศรีสะเกษมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เพราะในแต่ละแห่งล้วนแล้วแต่มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน มีหลักฐานที่สามารถบอกเรื่องราวและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี โบราณสถานบางแห่งยังบอกที่มาที่ไปของคนในจังหวัดศรีสะเกษที่มีหลากหลายชาติพันธุ์ นายวาทีต กตะสีลา ปรารชญ์ผู้รอบรู้เรื่องวัฒนธรรมและประวัติความเป็นมาของชาวเขมรเป็นอย่างดี และยังเป็นเชื้อสายลูกหลานของพระยาตะสีลาในสมัยนั้น ชาวเขมรส่วนหนึ่งในจังหวัดศรีสะเกษอาศัยอยู่ในอำเภอราษีไศล โดยปัจจุบันมีโบราณสถาน เมืองกง โศก และเป็นที่ตั้งวัดเมืองกง ซึ่งกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งโบราณคดีและกรมศาสนา ขึ้นทะเบียนเป็นเขตวัดร้าง ปัจจุบันเป็นที่ตั้งวัดเมืองกง โบราณสถานเมืองกง โศกสะท้อนให้เห็นในยุคปัจจุบันได้ทราบที่มาและการอพยพการตั้งหลักแหล่งของกลุ่มชาติพันธุ์เชื่อว่า มีประวัติความเป็นมาอย่างไร

2.2 คุณค่าด้านสุนทรียศาสตร์

จากการสนทนากลุ่มของผู้รู้ในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์จะพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ ทั้ง 4 กลุ่มมีทุนทางวัฒนธรรมที่มีความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตน และมีความโดดเด่นอยู่หลายด้าน เช่น ด้านภาษาของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ มีภาษาพูดเป็นของตนเอง เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ลาวพูดภาษาลาวอีสาน กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ช่วยพูดภาษาผู้ช่วย กลุ่มชาติพันธุ์เขมรพูดภาษาเขมร กลุ่มชาติพันธุ์เขมรพูดภาษาเขมร และยังได้ค้นพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่ม เช่น เขมรมีภาษาเขียนเป็นของตนเอง (Louangphou Seang, 2016) วัดปราสาทเขมร ท่านได้กล่าวว่าชาวเขมรมีอักษรภาษาเขมรเป็นของตนเอง ที่มีหลักฐาน คือ ใบลาน ซึ่งปัจจุบันได้เก็บไว้ที่วัดปราสาทเขมร โดยมีหลวงปู่เส็งสามารถอ่านอักษรภาษาเขมรได้

ภาพที่ 1: อักษรภาษาเขม ที่วัดปราสาทเขม และสะไน เครื่องดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์เขม

นอกจากนี้ ในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ยังมีชุดแต่งกายประจำกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเองที่มีความสวยงามโดดเด่นและเป็นลักษณะเฉพาะ เช่น คนเผ่าเขมมีลักษณะการแต่งกาย ผู้หญิง นุ่งผ้าถุงไหมมีเชิง พื้นสีเขียว สวมเสื้อไหมสีดำข้อมมะเกลือ ห่มสไบดำ ถ้าเป็นชาวเขมจะห่มสไบแดง หากเป็นโอกาสพิเศษ ผู้ชายจะนุ่ง โสร่งหรือผ้าสีต่างๆ ผู้หญิง จะใส่เสื้อแขนกระบอก คอกกลมหรือคอตั้ง เสื้อดำข้อมด้วยมะเกลือ มีตุ้มหูเป็นเครื่องประดับ ส่วนการแต่งกายของชาวไทยเชื้อสายเขมที่อีสานใต้ นั้นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวอันบ่งบอกถึงความเป็นท้องถิ่นเขมริอีสานใต้ ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้าถุง เป็นสิ่งที่แสดงถึงมรดกตกทอดจากรุ่นปู่ย่าตายายมาสู่รุ่นลูกหลานนับแต่สมัยโบราณ กระทั่งกว่าร้อยปีหลังถึงปัจจุบัน โดยผู้ชายสวมเสื้อคอกกลมผ่าหน้า และนุ่งโสร่งส่วนผู้หญิงนุ่งผ้าถุงลายตั้ง ผ้าถุงที่ใช้จะมียอดลักษณะมาแต่โบราณ ส่วนการแต่งกายชาวส่วยจะนิยมนุ่งผ้าทอที่เรียกว่า “ผ้าเก็บ” ผ้าเก็บเป็นผ้ายกดอกเป็นลายสีเขียวแล้วนำไปข้อมสีดำด้วยมะเกลือ ชาวส่วยจะนำไปตัดเป็นเสื้อและไม่นิยมนำผ้าเก็บมาทำเป็นผ้าถุง ผู้หญิงมักจะใส่เสื้อคู่กับสไบสีขาวหรือครีม ซึ่งเสื้อผ้าเก็บสีดำถือเป็นเอกลักษณ์ด้านการแต่งกายของชาวส่วย ชาวส่วยชายจะสวมเสื้อคู่กับโสร่งสีสันต่างๆ ผ้าขาวม้าคาดเอวหรือคล้องไหล่ ชาวส่วยหญิง สวมเสื้อดำ นุ่งผ้าถุงมีเชิงหรือไม่มีผ้ามัดหมี่หรือผ้าเบี่ยงเป็นผ้าขาวม้าหรือผ้าลายลูกแก้วสีต่างๆ

ภาพที่ 2: การแต่งกายที่มีลักษณะเฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์ส่วย และชาติพันธุ์ลาว

ภาพที่ 3: การแต่งกายเป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรและชาติพันธุ์เข

2.3 คุณค่าด้านสังคม

โบราณสถานเป็นศูนย์กลางในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ส่วย จะใช้ปราสาทปรางค์กู่ในการจัดประเพณี หัวบุญเบิกฟ้ามหัศจรรย์เดือนสาม ประเพณีขอมมาฟ้า ขอมมาฝน การจัดงานรำลึก พระยาทศเสลาของชาวเขอ ในอำเภอราษีไศล ที่วัดเมืองคง การจัดงานประเพณีของชาวเขอบริเวณด้านหน้าประสาทเขอที่วัดปราสาทเขอ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นคุณค่าของโบราณสถานที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี เป็นความภาคภูมิใจและเป็นศูนย์กลางจิตใจของคนในสังคม ซึ่งก่อให้เกิดความร่วมมือกันเวลาจัดกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นการจัดเตรียมของเช่น ไข่ การทำอาหาร รวมถึงความร่วมมือในการแต่งกายประจำเผ่า ซึ่งสิ่งเหล่านี้

สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละชนเผ่ามีความสามัคคีกันและมีความผูกพันกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ นอกจากการสวมใส่เครื่องแต่งกายจะสะท้อนให้เห็นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้ว การแต่งกายยังกระตุ้นให้ชาวบ้านรู้คุณค่าและมีความภูมิใจของเครื่องแต่งกายประจำกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่เริ่มหันมาสนใจในชุดประจำท้องถิ่นของตนเองมากกว่าในอดีต นอกจากนี้ยังค้นพบว่า ผ้าไหมแก้วที่เป็นผ้าสวมใส่ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษยังเป็นสิ่งที่น่าสนใจภาคภูมิใจมาสู่ชุมชนและชาวจังหวัดศรีสะเกษ เพราะผู้ผลิตเสื้อไหมแก้วบ้านเมืองหลวง อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ได้มีการคัดสรรผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในระดับจังหวัด ได้ส่งเสื้อไหมแก้วบ้านเมืองหลวง ของแม่คำไล เรื่องศรีเข้าคัดสรรและได้รับรางวัลในระดับ 3 ดาว จึงมีการนำมาจดทะเบียนการค้า คำไล เพื่อเป็นเกียรติแก่แม่คำไล เรื่องศรี ผู้ส่งเสื้อไหมแก้วเข้าคัดสรรในระดับจังหวัด โดยมีตราสัญลักษณ์เป็นรูปคำไล คล้องแขน ส่งจำหน่ายทั่วประเทศในปัจจุบัน

ภาพที่ 4: การรวมตัวกันของชุมชนในการประกอบพิธีกรรม และการแต่งกาย เพื่อต้อนรับแขกผู้มาเยือน

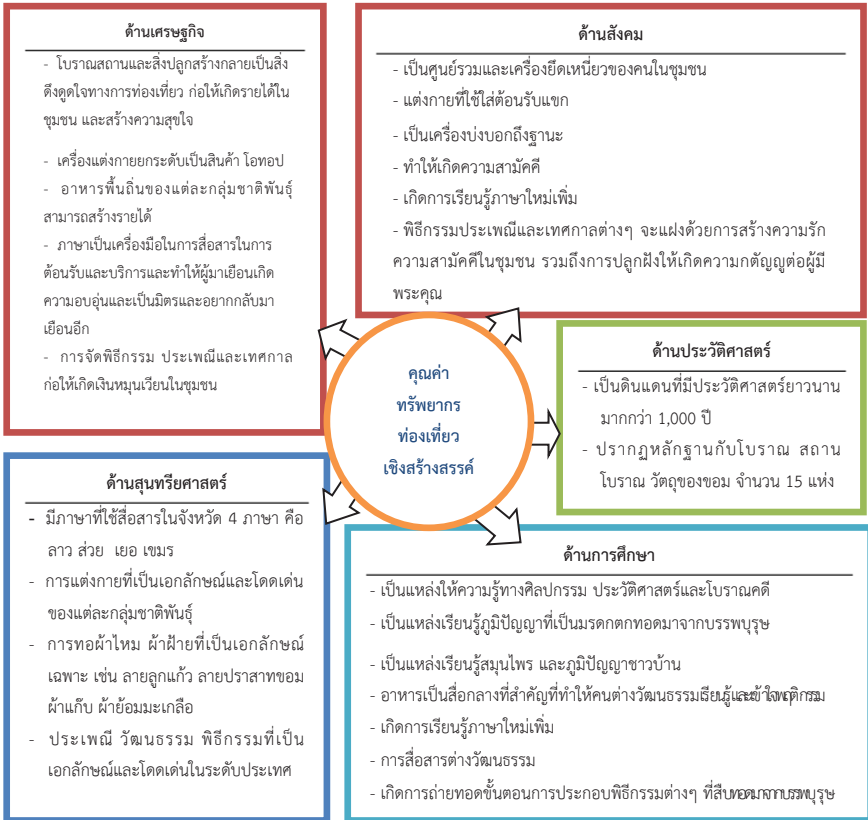
2.4 คุณค่าด้านการศึกษา

วัฒนธรรมของ 4 กลุ่มชาติพันธุ์ เป็นแหล่งให้ความรู้ทางศิลปกรรม ประวัติศาสตร์และโบราณคดี ซึ่งยังปรากฏร่องรอยและหลักฐานต่างๆ มาจนถึงปัจจุบัน เช่น ปราสาทปรังคู้ ปราสาทบ้านสมอ และนอกจากนี้ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาที่

เป็นมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ เช่น การย้อมผ้าจากผลมะเกลือ และสีธรรมชาติ การอบและถนอมผ้าจากสมุนไพรพื้นบ้าน การแซวผ้า ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็น อัตลักษณ์และเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ นอกจากนี้ยังพบว่า ขั้นตอน การประกอบพิธีกรรมต่างๆ ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ยังเป็นองค์ความรู้ให้กับ คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้ถึงกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติ ความเชื่อต่างๆ ที่ถือปฏิบัติ สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษได้เป็นอย่างดี เช่น พิธีกรรมรักษาโรคของแต่ละกลุ่ม ชาติพันธุ์ การจัดงานไหว้บรรพบุรุษ ซึ่งก่อให้เกิดการตระหนักรู้และเกิดการถ่ายทอด และการสืบสานต่อไป

2.5 คุณค่าด้านเศรษฐกิจ

โบราณสถานและสิ่งปลูกสร้างที่อยู่ในชุมชนกลายเป็นสิ่งดึงดูดใจ ทางการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดรายได้ในชุมชน สร้างความสุขใจให้กับชุมชน เช่น การจัดงานสงกรานต์ สีเสียด หน้าปราสาทปรางค์กู่ของชาวส่วย อาหาร การแต่งกายของชุมชนเดิม มีการผลิตไว้ใช้ในครัวเรือน แต่ปัจจุบันนี้สามารถยกระดับเป็นสินค้าโอท็อป และมีชื่อเสียงระดับประเทศ เช่น ผ้าไหมลายลูกแก้ว ไก่ย่างห้วยทับทัน น้ำพริกต่างๆ สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้

ภาพที่ 5: สรุปลักษณะของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ

อภิปรายผล

กลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 4 กลุ่มชาติพันธุ์ อันประกอบไปด้วย ลาว ส่วย เขมร เขอ ให้คุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวสูงสุด ด้านสังคม รองลงมา คือ ด้านสุนทรียศาสตร์ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านการศึกษา และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ

สำหรับคุณค่าด้านสังคมนั้น กลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 4 ให้คุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านสังคมสูงสุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่บ่งบอกความเป็นชาติพันธุ์ เช่น มีภาษาของตนเองการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม และมีโบราณสถาน เช่นกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะมีปราสาทปรางค์กู๋ ปราสาทบ้านสมอ ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์ลาวมีวัดจำปาที่มีอายุมากกว่า 100 ปี กลุ่มชาติพันธุ์เขมรมีปราสาทเขย ซึ่งโบราณสถานเหล่านี้กลายเป็นศูนย์รวม และเครื่องยึดเหนี่ยวของคนในชุมชน โดยจะใช้โบราณสถานในการจัดงานบุญ พิธีกรรมประเพณีและเทศกาลต่างๆ รวมถึงใช้ในการต้อนรับแขกผู้มาเยือน โดยจะแฝงด้วยการสร้างความรัก ความสามัคคีในชุมชน รวมถึงการปลูกฝังให้เกิดความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Lertchanlit (2013) ในหนังสือการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยววัฒนธรรม ที่กล่าวว่า ทรัพยากรวัฒนธรรมยังมีคุณค่า และถูกนำมาใช้ในการสร้างความเป็นปึกแผ่นของกลุ่มคนต่างๆ ทั้งระดับท้องถิ่น และระดับชาติ และสอดคล้อง Ruangkaew (2016) ที่ปรึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ที่กล่าวว่ากลุ่มชาติพันธุ์ทั้งสี่มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองมาก โดยเฉพาะโบราณสถานที่เกิดขึ้นมาคู่กับชุมชนเวลาชาวบ้านมีปัญหาเช่นเกิดฝนแล้งชาวบ้านก็จะรวมตัวกันมาทำพิธีขอฝนอย่างพร้อมเพียงกันในโบราณสถานและบางกลุ่มชาติพันธุ์ใช้โบราณสถานทำเป็นตราสัญลักษณ์ประจำอำเภอ เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะใช้ปราสาทปรางค์กู๋เป็นสัญลักษณ์ประจำอำเภอปรางค์กู๋

คุณค่าด้านเศรษฐกิจ ผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า จังหวัดศรีสะเกษมีศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และทำให้เกิดคุณค่าด้านเศรษฐกิจได้ ทั้งนี้ เพราะผู้ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ Prasongthan (2013) ได้วิจัยทุนทางสังคมกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์โดยมีองค์ประกอบสำคัญด้านการจัดการอยู่ภายใต้หลักการที่ว่า “คนที่ดูแลรักษาทรัพยากร ย่อมสมควรได้รับประโยชน์จากการดูแลนั้น” คือ ให้ชุมชนได้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่นและได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการกระทำ

ดังกล่าวด้วย ซึ่งคนในชุมชนในจังหวัดศรีสะเกษได้รับผลประโยชน์ร่วมกันในการผลิตสินค้าภูมิปัญญาและผ้าไหมออกมาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว และชุมชนยังสามารททำให้เกิดรายได้ในด้านอื่นๆ เช่น ร้านอาหารและที่พัก ของที่ระลึก อีกทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีความคิดเห็นตรงกันว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษคือ วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งสี่กลุ่มที่เป็นแหล่งวัฒนธรรมที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ทรงคุณค่าทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต เป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่และส่งผลให้เศรษฐกิจโดยรวมดีขึ้นนอกจากนี้ยังสังเกตได้ว่ารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อการอนุรักษ์กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษจะได้ผลประโยชน์ที่ไม่เหมือนการท่องเที่ยวอื่นที่ได้คุณค่าทางเศรษฐกิจที่เป็นแบบ use value แต่รูปแบบการท่องเที่ยวนี้จะให้ประโยชน์แบบ nonuse value คือ จะได้คุณค่าที่สะท้อนความต้องการของคนในชุมชน ที่ปรารถนาที่จะอนุรักษ์ให้มรดกทางวัฒนธรรมดำรงอยู่เพื่อตนเอง และลูกหลานได้ใช้ประโยชน์ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตซึ่งผลลัพธ์ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นี้จะให้คุณค่าทางจิตใจ ทางจิตวิญญาณ ทางสังคมและการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมมากกว่าทางเศรษฐกิจ สอดคล้องกับ Foord (2008: 95) ได้เสนอว่าอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ต้องมีสาระสำคัญ คือ การไม่แสวงหาผลกำไรใดๆ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จึงจำเป็นต้องมีการออกแบบให้น่าสนใจ โดยเป็นกิจกรรมที่แสดงถึงอัตลักษณ์และมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นระหว่างผู้มาเยือน และเจ้าบ้าน ในมุมมองของประเทศไทยจึงเน้นไปในเรื่องการให้คุณค่า และความเข้าใจวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมที่กำลังเรียนรู้ และต้องมีผู้สืบสาน ต่อไป

คุณค่าด้านประวัติศาสตร์ การที่จังหวัดศรีสะเกษมีความหลากหลายในกลุ่มชาติพันธุ์ จึงทำให้เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรมขึ้น อีกทั้งยังมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าจังหวัดศรีสะเกษถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ สอดคล้องกับนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของ Special Area Development

Organization for Sustainable Tourism (2015) ที่กำหนดไว้ว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชน และเอกลักษณ์สถานที่โดยนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม และมีโอกาสได้ใช้ชีวิตร่วมกันกับเจ้าของสถานที่ เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์ของสถานที่ และยังสอดคล้องกับบทความเรื่อง Innovation in Sustainable and Responsible Tourism Practices through Creative Tourism in Thailand ของ Wisudthiluck (2013) ที่ได้ให้ข้อสรุปว่า พื้นที่ที่จะพัฒนาให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ จะต้องมียุทธศาสตร์และจิตวิญญาณของพื้นที่ รวมถึงพื้นที่ต้องมีเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ และต้องมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ซึ่งสอดคล้องกับหลักวิธีการสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัย พบว่า ชุมชนอยากให้มีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมงานประเพณี และเทศกาลอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ภาครัฐควรร่วมมือกับชุมชนในการจัดงานประเพณีต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ในการจัดงานแต่ละครั้งควรสนับสนุนให้แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ นำเอาวัฒนธรรมของตนออกมาได้อย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็น ภาษา การแต่งกาย พิธีกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น การแสดงพื้นถิ่น เพราะทรัพยากรเหล่านี้เมื่อถูกใช้บ่อยๆ จะเกิดการอนุรักษ์ และดำรงอยู่ไม่สูญหายไปไหน

2. จากการศึกษาพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ มีทุนทางวัฒนธรรมสูง ชุมชนยินดีที่จะพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว แต่ยังขาดความรู้ในการจัดการ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาพัฒนาให้ความรู้กับชุมชน เช่น การค้นหาผู้นำตามธรรมชาติ เพื่อมาช่วยนำ และออกแบบการท่องเที่ยว การอบรมมัคคุเทศก์น้อยและผู้เฒ่าอย่างต่อเนื่องในการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ให้กับนักท่องเที่ยว

3. ปัจจุบันนี้ภาครัฐมีการสนับสนุนให้ชุมชนผลิตสินค้า OTOP แต่ควรเข้ามาพัฒนาสถานที่จำหน่ายสินค้าให้กับชุมชนให้มีสภาพดี และน่าดึงดูดกว่านี้ โดยเริ่มจากหมู่บ้านที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น บ้านกู่ บ้านกุดนาแก้ว บ้านปราสาทเขย และบ้านหัวนา

4. ภาครัฐควรมีการบริหารการสร้างพันธมิตรและบูรณาการภาครัฐ เอกชน และชุมชน เข้าด้วยกัน

5. ภาคเอกชนควรเข้ามามีบทบาทในการทำการตลาดให้กับชุมชนให้เป็นที่รู้จักมากกว่านี้ ควรมีการทำแผนพื้นที่ให้องค์ความรู้แก่นักท่องเที่ยว

References

Bunbamreua, S. (2016, June 17). Philosopher and leader of the Lao ethnic group.

Focus group. Interview. [in Thai]

Chinpun, A. (2016, June 17). Provincial community development representative.

Focus group. Interview. [in Thai]

Dechaum, P. (2015). Creative tourism development: Conceptual framework for practical analysis in Thailand. *Journal of Silpakorn University*, 33(2), 331 - 336. [in Thai].

Doungsin, S. (2016, June 17). Sadao village headman. Focus group. Interview.

[in Thai]

Katasila, W. (2016, June 17). Philosopher and leader of the Yeao ethnic group. Focus

group interview. [in Thai]

Lertchanlit, T. (2013). *Cultural resource management*. Bangkok: Manuchwittaya

Sirinthon. [in Thai]

McKercher, B. & DuCros, H. (2002). *Cultural tourism: The partnership between tourism and cultural heritage management*. London: Routledge.

- Norradee, T. (2016, June 17). Philosopher and leader of the Saui ethnic group. Focus group. Interview. [in Thai]
- Phrakru (Borvorn). (2016, June 17). Philosopher and leader of the Lao ethnic group. Focus group. Interview. [in Thai]
- Pijarn, W. (2016, June 17). Philosopher and leader of the Yeao ethnic group. Focus group. Interview. [in Thai]
- Pomli, T. (2016, June 17). Philosopher and leader of the Saui ethnic group. Focus group interview. [in Thai]
- Pongpaladisai, N. (2016, June 17). Kanthararom District Sheriff. Focus group. Interview. [in Thai]
- Pracharak, A. (2016, June 17). Provincial culture of Srisaket Province. Focus group. Interview. [in Thai]
- Richards, G. & Raymond, C. (2000). Creative tourism. *ATLAS: News*, 23: 16-20.
- Ruangkaew, T. (June 17, 2016). Advisor to Provincial Administration. Focus group. Interview. [in Thai]
- Special Area Development Organization for Sustainable Tourism. (2015). *13 creative tourism activities*. Retrieved on 6 February 2016 from <http://www.triptravelgang.com/travel-thailand/16685/> [in Thai]
- Suangkarat, B. (2016, June 17). Philosopher and leader of the Lao ethnic group. Focus group. Interview. [in Thai]
- Sujaree, I. (2016, June 17). Deputy Permanent Secretary of Phu Fai District. Focus group. Interview. [in Thai]
- Sujaree, R. (2016, June 17). Philosopher and leader of the Khmer ethnic group. Focus group. Interview. [in Thai]

- Tangkanasakul, S. (2016, June 17). President of the Tourism Business Association of Srisaket Province. Focus group. Interview. [in Thai]
- Thongmon, S. (2016, June 17). Philosopher and Leader of the Khmer ethnic group. Focus group. Interview. [in Thai]
- Throsby, D. (2009). *Tourism, Heritage and Cultural sustainability: Three "Golden rules"*. USA: Ashgate.
- Trongjit, P. (2016, June 17). Public relations for provincial administration organizations. Focus group. Interview. [in Thai]
- Wisudthiluck, Suddan et al. (2013). *Creative tourism*. Bangkok: Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Public Organization). [in Thai]
- Wisudthiluck, S., Sayphun, P., Teaparakul, O. & Sindaycharak, T. (2013). *Creative tourism model*. Bangkok: Thammasat University Press. [in Thai]
- Wongrattana, C. (2014). *Techniques statistics using for research*. Bangkok: Thanbandit. [in Thai]

Author

Mrs. Titapa Bamrunsilp

Ph.D. Student in Tourism Management,

Faculty of Management and Information Sciences, University of Phayao

Lecturers of Tourism Industry Program

Faculty of Management Science, Chandrakasem Rajabhat University

39/1 Ratchadaphisek Rd. ChanKasem, Chatuchak, Bangkok 10900

Tel. 02 942 6800 E-mail: titapa.b@chandra.ac.th

การพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันนำทางท่องเที่ยวด้วยตนเองในพื้นที่
ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

The Development of Mobile Application for Self-traveling Promotion of
Patung Sub-district, Maechan District, Chiang Rai Province

สหัทยา สิทธิวิเศษ¹ / จงรักษ์ มณีวรรณ² / วราภรณ์ ศรีนาราช³ / สมประสงค์ แสงอินทร์⁴

Sahattaya Sittivised / Jongrak Maneewan /

Waraporn Srinarach / Somprasong Saeng-in

^{1,2} โปรแกรมวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Chinese Program, Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat University

³ โปรแกรมวิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Western Languages Program, Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat University

⁴ โปรแกรมวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Thai Language and Culture Program, Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat University

Received: July 18, 2019
Revised: October 31, 2019
Accepted: December 20, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจเส้นทางและข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พัฒนาโมบายแอปพลิเคชันนำทางท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าตึง และประเมินผลความพึงพอใจต่อการใช้งานโมบายแอปพลิเคชัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชนท้องถิ่น ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำนวน 30 คน การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบประเมินความพึงพอใจโมบายแอปพลิเคชันนำทางท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ผลการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันนำทางท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย มีรูปแบบและเนื้อหา ดังนี้ (1) หน้าแรกจะเป็นหน้าที่ให้เลือกหมวดภาษา 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และ ภาษาจีน (2) การเลือกสถานที่ท่องเที่ยว การเลือกสถานที่ท่องเที่ยวในแอปพลิเคชันสามารถทำได้ 2 วิธี คือ วิธีที่ 1 เลือกจากแผนที่ และวิธีที่ 2 เลือกจากรายการ (3) การนำเสนอข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว มีการนำเสนอข้อมูล 8 รายการ ได้แก่ 1) ประวัติ/ข้อมูลแนะนำสถานที่ 2) เวลาทำการ 3) ที่ตั้ง 4) เบอร์โทรติดต่อ 5) เว็บไซต์ 6) อัตราค่าบริการ 7) ข้อมูลแนะนำเพิ่มเติม 8) รูปภาพประกอบ (4) การเชื่อมโยงเพื่อคำนวณระยะทางของแหล่งท่องเที่ยว โดยโมบายแอปพลิเคชันได้ถูกออกแบบเพื่อเชื่อมโยงกับ Google Map เพื่อการคำนวณระยะทางระหว่างตำแหน่งปัจจุบันกับสถานที่ท่องเที่ยว และการคำนวณระยะทางระหว่างสถานที่ท่องเที่ยว

ผลการสำรวจเส้นทางและข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่ชุมชนมีความต้องการนำเสนอในแอปพลิเคชันและมีศักยภาพที่จะสามารถรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ได้มีทั้งหมด 7 แห่ง ได้แก่ (1) โฮมสเตย์บ้านดินหล่อโย (Akha Mudhouse Tour) (2) วัดเมืองมูลบุญเรืองศิริ (3) วัดจันทาราม (4) ร้านจำหน่ายสินค้า/ผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าบ้านเล่าผู้ (คุณสุมาลี) (5) วนอุทยานน้ำตกห้วยก้างปลา (6) พิพิธภัณฑ์ชาวเขาผ้าบ้านหล่อชา (7) น้ำพุร้อนป่าตึง เนื้อหาที่จะนำเสนอเป็นข้อมูลในแอปพลิเคชัน ชุมชนมีความต้องการให้นำเสนอข้อมูล ดังนี้ (1) ประวัติ/ข้อมูลแนะนำสถานที่ (2) เวลาทำการ (3) ที่ตั้ง (4) เบอร์โทรติดต่อ (5) เว็บไซต์ (6) อัตราค่าบริการ (7) ข้อมูลแนะนำเพิ่มเติม (8) รูปภาพประกอบ (9) คำนวณระยะทางระหว่างตำแหน่งปัจจุบันกับสถานที่ท่องเที่ยว (10) คำนวณระยะทางระหว่างสถานที่ท่องเที่ยว (11) จัดทำเป็น 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ

ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้งานโมบายแอปพลิเคชันนำทางท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมความพึงพอใจต่อแอปพลิเคชันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.71)

คำสำคัญ: โมบายแอปพลิเคชัน, การท่องเที่ยวด้วยตนเอง, ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

Abstract

The objectives of this study were to survey tourism routes and contents existed in Patung Sub-district, Mae Chan District, Chiang Rai Province, to develop mobile application guiding the tourism routes in Patung Sub-district, and to evaluate the users' satisfaction towards using mobile application guiding the tourism routes in Patung Sub-district. The study recruited 30 samples covering entrepreneurs, community leaders, and residents of Patung Sub-district.

The needs analysis on content for the mobile application indicated that the mobile application should contain 7 tourism spots, as follows: (1) Akha Mudhouse Homestay, (2) Wat Muang Moon Boon Ruang Ki Ri, (3) Chantraram Temple, (4) Ban Lao Fu Shops/Products (Khun Sumalee), (5) Huai Kang Pla Waterfall Forest Park, (6) Ban Lorcha Hilltribe Museum, and (7) Patung Hot Spring. Moreover, the mobile application should contain 11 lists: (1) history/additional information, (2) working hours, (3) location, (4) contact telephone, (5) website, (6) service charges, (7) additional information, (8) pictures, (9) distance to the tourism spots, (10) distance among the tourism spots, and (11) three Languages provided (Thai, Chinese and English).

The results of the development of mobile application for self-traveling promotion of Patung Sub-district, Maechan District, Chiang Rai Province consisted of the following formats and contents; (1) the homepage is the page to select from three languages; Thai, English, and Chinese; (2) selecting tourist attractions in the application can be totally done within two methods: 1) to select from the map and 2) to select from the list; (3) presentation of tourist attraction information comprised the following 8 items; 1) history/ tourist attraction information, 2) business hours, 3) location, 4) telephone number, 5) website, 6) service rates, 7) additional information, and 8) illustration; (4) the link to calculate the distance of tourist attractions by mobile application was designed to link with Google Map for calculating the distance between the current location and the tourist attraction destination and for calculating the distance between the tourist attractions. Their satisfaction with the mobile application in overall was found at the high level ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.71).

Keywords: mobile application, self- traveling, promoting of Patung sub- district Maechan district, Chiang Rai province

บทนำ

ตำบลป่าดิงเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง เป็นพื้นที่ที่มีป่าไม้ที่สมบูรณ์ บ่อน้ำพุร้อน ถ้ำน้ำคอก รวมไปถึงเสน่ห์ของชนเผ่าชาติพันธุ์ที่แตกต่างหลากหลาย จึงทำให้เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการมาชื่นชมธรรมชาติและเรียนรู้การดำรงชีวิตของชนเผ่าต่างๆ Nindum et al. (2018) ได้ทำการสำรวจสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ในตำบลป่าดิง พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในตำบลป่าดิงแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มด้วยกัน คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและชาวไทย โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่มีจุดประสงค์

การท่องเที่ยวเพื่อมาเที่ยวชมชาติพันธุ์ เพื่อต้องการมาเรียนรู้และดูวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรม การแต่งกาย ลักษณะบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของคนใน หมู่บ้านต่างๆ ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวของชาวต่างชาติจึงค่อนข้างผจญภัยกว่าการท่องเที่ยวของคนไทย เพราะชาวต่างชาติต้องการเดินทางเข้าป่าเพื่อชมทัศนียภาพธรรมชาติหรือ ขึ้นเขาเพื่อไปดูวิถีการดำรงชีวิต และจะพักค้างคืนเพียง 1-2 คืนเท่านั้น อีกทั้งยังมี นักท่องเที่ยวต่างชาติดังกลุ่มที่แวะมาเที่ยวที่ตำบลป่าตึงด้วยการจีรตจักรยานยนต์เข้ามา ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับที่ คุณปริษา จินดาธรรม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 12 ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวไว้ว่า “นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเขอะที่สุดคือ นักท่องเที่ยวชาวตะวันตกและชาวไต้หวันมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ส่วนคนไทยมาเที่ยวเพียงเล็กน้อย ซึ่งลักษณะการมาท่องเที่ยวจะผ่านทางบริษัททัวร์กับการมาท่องเที่ยวเองใน สัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยส่วนใหญ่มาเที่ยวแล้วกลับเลย จะไม่ค่อยมีการค้างคืน นักท่องเที่ยวสนใจมาท่องเที่ยวชมชาติพันธุ์เพื่อต้องการมาดูการแต่งกายที่มีเอกลักษณ์ การกินอยู่อาศัย ลักษณะบ้านเรือนที่มีความแตกต่างจากพื้นราบซึ่งเป็นลักษณะการท่องเที่ยวแบบผจญภัยเข้าไปในป่าหรือต้องขึ้นเขา เช่น หมู่บ้านหล่อโย หรือการจัดงานชาติพันธุ์ที่ หมู่บ้านสันติสุขปีละหนึ่งครั้ง ที่จะมีการจัดซุ้มอาหาร ซุ้มขายสินค้าท้องถิ่น มีการแสดง การสร้างบ้านจำลอง รวมถึงพิธีประเพณีดั้งเดิมมาจัดแสดง เพื่อความสนุกสนานและ น่าสนใจแก่นักท่องเที่ยว อย่างชนเผ่ามูเซอ ถ้ามีเทศกาลที่สำคัญ จะมีการแต่งกายของ ชนเผ่าที่สวยงาม (Interview, April 20, 2018) สำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย มี จุดประสงค์และลักษณะในการท่องเที่ยวที่แตกต่างออกไปจากชาวต่างชาติ กล่าวคือ หากเป็นคนต่างพื้นที่เป้าหมายส่วนใหญ่ต้องการขึ้นไปเที่ยวที่ดอยตุง ดอยแม่สลอง และ แม่สาย ดังนั้น นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะมาเพียง “แวะ” เข้ามาเที่ยวแล้วผ่านไปเท่านั้น ไม่ต้องการค้างคืน และส่วนใหญ่จะท่องเที่ยวเน้นธรรมชาติอย่างเช่น บ่อน้ำพุร้อนป่าตึง หรือไปงน้ำร้อนห้วยหินฝน และวนอุทยานน้ำตกห้วยก้างปลามากกว่าสนใจเที่ยวด้าน วัฒนธรรมหรือเชิงชาติพันธุ์ หรือนักท่องเที่ยวชาวไทยบางคนก็ค้างคืนที่ป่าตึงเพื่อที่จะ เดินทางขึ้นไปเที่ยวที่อื่นต่อไปวันถัดไปเท่านั้น คนในอำเภอแม่จัน หรือเชียงราย ตำบล

ป่าดง กล่าวได้ว่า เป็นพื้นที่ค่อนข้างมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจาก 2 ปัจจัยนี้ คือ ประการแรก ตำบลป่าดงมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สมบูรณ์และสวยงาม อาทิ บ่อน้ำพุร้อนป่าดงที่มีขนาดใหญ่ระดับประเทศหรือน้ำตกห้วยก้างปลา ประการที่สอง ตำบลป่าดงเป็นที่อยู่อาศัยของคนชาติพันธุ์กว่า 7-8 ชนเผ่า กล่าวได้ว่า มีความสมบูรณ์และความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมและชาติพันธุ์สูง ซึ่งถ้ามีการบริหารและพัฒนาการจัดการด้านการท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและทางชาติพันธุ์ หากมีสื่อประชาสัมพันธ์ที่ดีน่าจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ได้อีกเป็นจำนวนมาก

ปัจจุบันความนิยมใน “โมบายแอปพลิเคชัน” เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในแวดวงการท่องเที่ยว แอปพลิเคชันเหล่านี้ได้เข้ามาตอบโจทย์และช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในการค้นหา เลือกรสรวางแผนการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง ดังนั้น เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานด้านการตลาดเชิงรุก เร่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางท่องเที่ยวมากขึ้นด้วยการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงาม แตกต่าง และน่าสนใจส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กระจายตัวสู่แหล่งท่องเที่ยวเมืองรองมากขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว และเสริมสร้างศักยภาพในการส่งเสริมการตลาดผ่านสื่อสารสนเทศ ส่งเสริมการอำนวยความสะดวกและให้ข้อมูลที่ถูกต้องรวดเร็วเพื่อช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถค้นหาหรือเข้าถึงแหล่งประสบการณ์ต่างๆ ได้ด้วยตนเอง คณะวิจัยได้สังเกตเห็นความจำเป็นเร่งด่วนในการอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวและส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าดง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จึงได้จัดทำโครงการวิจัยพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันนำทางท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าดง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าดง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ให้กับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจเส้นทางและข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันนำทางท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อประเมินผลความพึงพอใจต่อการใช้งาน โมบายแอปพลิเคชันนำทางท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. **ประชากร** ประชากรในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน ท้องถิ่น ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

2. **กลุ่มตัวอย่าง** กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชนท้องถิ่น ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำนวน 30 คน การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง คือต้องเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายไม่น้อยกว่า 2 ปี มีอาชีพประกอบธุรกิจ หรือเป็นผู้นำท้องถิ่น ตลอดจนประชาชนในพื้นที่

3. **เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล** เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความพึงพอใจและ โมบายแอปพลิเคชันนำทางท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและภาษาที่ใช้ โดยจัดทำเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ตั้งแต่ 3.41 ขึ้นไป

4. **ขั้นตอนการวิจัย** ในการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันนำทางท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าตึง ผู้วิจัยได้ดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยอาศัยรูปแบบของการออกแบบและพัฒนาสื่อโดยใช้รูปแบบ ADDIE

Model ของ Donald Clark (Clark, 2003: 12 อ้างใน Thanya, 2009) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนการวิเคราะห์ (Analysis) เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาที่ต้องการนำเสนอในแอปพลิเคชันว่ามีเนื้อหาอะไรบ้าง ใช้วิธีการเสวนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้นำชุมชนและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 16 ท่าน ได้แก่ นายกองกิจการบริหารส่วนตำบลป่าติง ผู้ใหญ่บ้านและตัวแทนผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในตำบลป่าติง การวิเคราะห์ข้อมูลจะวิเคราะห์จากการนำผลจากการเสวนากลุ่มมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอแบบพรรณนาความ ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จะนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในขั้นการออกแบบต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการออกแบบ (Design) หลังจากที่เราพบว่ากลุ่มเป้าหมายหรือผู้ใช้เป็นใคร จุดมุ่งหมายของเนื้อหาที่เหมาะสม ประกอบด้วยเนื้อหาอะไรบ้างแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาใช้ในขั้นตอนการออกแบบ การวิเคราะห์ข้อมูลจะวิเคราะห์จากการนำผลการดำเนินงานมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอแบบพรรณนาความ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนการพัฒนาแอปพลิเคชัน (Development) เป็นการสร้างแอปพลิเคชันตามเนื้อหาที่ออกแบบข้างต้น การวิเคราะห์ข้อมูลจะวิเคราะห์จากการนำผลการดำเนินงานมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอแบบพรรณนาความ

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนทดลองใช้แอปพลิเคชัน (Implementation) เป็นการนำโมบายแอปพลิเคชันไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชนท้องถิ่น ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ตำบลป่าติง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแอปพลิเคชันในขั้นต้น หลังจากนั้น จึงทำการปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายจริง

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นตอนการประเมินผลแอปพลิเคชัน (Evaluation) หลังจากผ่านกระบวนการทดลองใช้โมบายแอปพลิเคชันเป็นขั้นตอนที่ให้ผู้นำชุมชนท้องถิ่น ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ตำบลป่าติง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำนวน 30 คน

ที่ทดลองใช้แอปพลิเคชัน ประเมินผลโดยการใช้แบบประเมินความพึงพอใจในการใช้งาน การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

1. ผลการสำรวจเส้นทางและข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าตึง

อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ผลการคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ชุมชนได้เสนอพื้นที่ทั้งหมด 7 แห่ง ได้แก่ (1) โฮมสเตย์บ้านดินหล่อโย (Akha Mudhouse Tour) (2) วัดเมืองมุลนญูเรืองศิริ (3) วัดจันทาราม (4) ร้านจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ชนเผ่าบ้านเล่าฝู (คุณสุมาลี) (5) วนอุทยานน้ำตกห้วยก้างปลา (6) พิพิธภัณฑ์ชาวเขาเผ่าบ้านหล่อชา (7) น้ำพุร้อนป่าตึง ตามเส้นทางการท่องเที่ยวดังปรากฏในแผนที่ตามรูปภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 : แผนที่เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนตำบลป่าตึง

เนื้อหาที่จะนำเสนอเป็นข้อมูลในแอปพลิเคชัน ชุมชนมีความต้องการให้นำเสนอข้อมูล ดังนี้ (1) ประวัติ/ข้อมูลแนะนำสถานที่ (2) เวลาทำการ (3) ที่ตั้ง (4) เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ (5) เว็บไซต์ (6) อัตราค่าบริการ (7) ข้อมูลแนะนำเพิ่มเติม (8) รูปภาพประกอบ (9) จำนวนระยะทางระหว่างตำแหน่งปัจจุบันกับสถานที่ท่องเที่ยว (10) จำนวนระยะทางระหว่างสถานที่ท่องเที่ยว (11) จัดทำเป็น 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ

2. ผลการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันนำทางท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

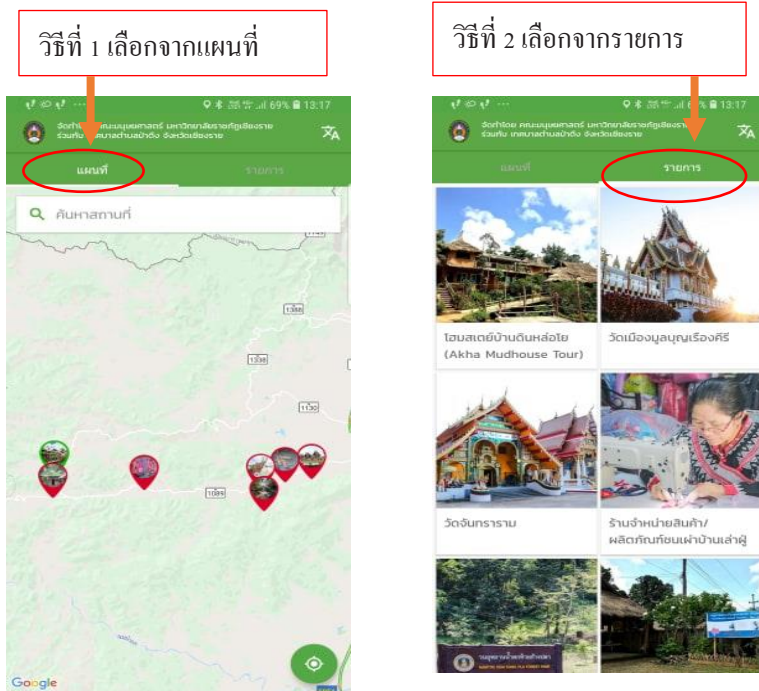
โมบายแอปพลิเคชันนำทางท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ที่พัฒนาประกอบด้วยรูปแบบและเนื้อหา ดังนี้

(1) หน้าแรกจะเป็นหน้าที่ให้เลือกหมวดภาษา 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และ ภาษาจีน

ภาพที่ 2 : หน้าแรกของแอปพลิเคชันเป็นเมนูให้เลือกภาษา 3 ภาษา

(2) การเลือกสถานที่ท่องเที่ยว การเลือกสถานที่ท่องเที่ยวในแอปพลิเคชันสามารถทำได้ 2 วิธี คือ วิธีที่ 1 เลือกจากแผนที่ และวิธีที่ 2 เลือกจากรายการ

ภาพที่ 3 : การเลือกสถานที่ท่องเที่ยวในแอปพลิเคชัน

(3) การนำเสนอข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว มีการนำเสนอข้อมูล 8 รายการ ได้แก่

- 1) ประวัติ/ข้อมูลแนะนำสถานที่ 2) เวลาทำการ 3) ที่ตั้ง 4) เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ 5) Website
- 6) อัตราค่าบริการ 7) ข้อมูลแนะนำเพิ่มเติม 8) รูปภาพประกอบ

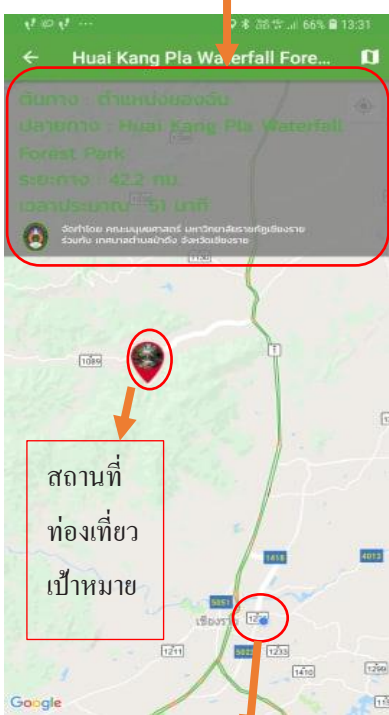
ภาพที่ 4 : การนำเสนอข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวในแอปพลิเคชัน

(4) การเชื่อมโยงเพื่อคำนวณระยะทางของแหล่งท่องเที่ยว

โดยโมบายแอปพลิเคชันได้ถูกออกแบบเพื่อเชื่อมโยงกับ Google Map เพื่อการคำนวณระยะทางระหว่างตำแหน่งปัจจุบันกับสถานที่ท่องเที่ยว และการคำนวณระยะทางระหว่างสถานที่ท่องเที่ยว

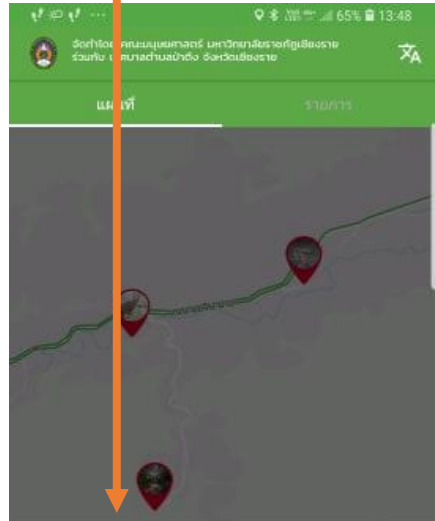
บอกข้อมูลระยะทาง และระยะเวลา โดยประมาณที่จะไปถึงจุดท่องเที่ยว

มีการคำนวณข้อมูลระยะทาง และระยะเวลา ระหว่างจุดท่องเที่ยวแต่ละจุดโดยประมาณ

สถานที่
ท่องเที่ยว
เป้าหมาย

ตำแหน่งปัจจุบันของนักท่องเที่ยว

วนอุทยานน้ำตกห้วยปางปลา
อยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติดอย
น้อย น้ำตกห้วยปางปลา เข็มป่าดง...

น้ำพุร้อนป่าดง
เป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนที่กำลัง
พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ...

เส้นทาง : วนอุทยานน้ำตกห้วยปางปลา
ปลายทาง : น้ำพุร้อนป่าดง
เวลาประมาณ : 10 นาที
ระยะทาง : 5.5 กม.

ภาพที่ 5 : การเชื่อมโยงเพื่อคำนวณระยะทางของแหล่งท่องเที่ยว

3. การประเมินผลความพึงพอใจต่อการใช้งานโมบายแอปพลิเคชันนำทาง ท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

การประเมินผลความพึงพอใจต่อการใช้งานโมบายแอปพลิเคชันนำทาง
ท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1
ดังนี้

ตารางที่ 1

ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้งาน โมบายแอปพลิเคชันนำทางท่องเที่ยวในพื้นที่
ตำบลป่าตึง

รายละเอียดการประเมิน	ความคิดเห็นของชุมชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. แอปพลิเคชันนำเสนอข้อมูลสถานที่ ท่องเที่ยวในตามเส้นทางท่องเที่ยวใน พื้นที่ตำบลป่าตึง ได้ชัดเจน เหมาะสม	4.65	1.26	มากที่สุด
2. แอปพลิเคชันมีความน่าสนใจ	4.71	0.92	มากที่สุด
3. แอปพลิเคชันมีความสะดวกใน การใช้งานหรือการเชื่อมโยงของข้อมูล	4.21	0.68	มาก
4. แอปพลิเคชันสามารถช่วยให้ นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลด้าน การท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยว ชุมชนตำบลป่าตึง มากยิ่งขึ้น	4.79	0.68	มากที่สุด
5. ตัวอักษรที่ใช้ในแอปพลิเคชันมี ขนาดที่เหมาะสม ถูกต้อง และชัดเจน	4.42	0.61	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รายละเอียดการประเมิน	ความคิดเห็นของชุมชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
6. รูปภาพที่ใช้ในแอปพลิเคชันมี ความชัดเจน เหมาะสม และสวยงาม	4.81	0.95	มากที่สุด
7. การบอกระยะทางและระยะเวลาใน การไปถึงสถานที่ท่องเที่ยวมี ความใกล้เคียง เหมาะสม	4.68	0.54	มากที่สุด
8. สัญลักษณ์ชี้ในแอปพลิเคชันมี ความชัดเจน เหมาะสม	4.16	0.37	มาก
9. สถานที่ในแอปพลิเคชันตรงกับ ความต้องการของนักท่องเที่ยว	4.43	0.59	มาก
10. ระดับความพึงพอใจโดยภาพรวม ของท่านที่มีต่อโมบายแอปพลิเคชันนำ ทางท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าดิ่ง	4.84	0.62	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.43	0.71	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้งานโมบายแอปพลิเคชันนำทางท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าดิ่ง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมความพึงพอใจต่อแอปพลิเคชันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความพึงพอใจด้านรูปภาพที่ใช้ในแอปพลิเคชันมีความชัดเจนเหมาะสม และสวยงาม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.95) รองลงมา คือ แอปพลิเคชันสามารถช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลด้านการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนตำบลป่าดิ่ง มากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.68)

อภิปรายผล

ผลการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันนำทางท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าติ้ว มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

ผลการสำรวจเส้นทางและข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าติ้ว อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่ชุมชนมีความต้องการนำเสนอในแอปพลิเคชันและมีศักยภาพที่จะสามารถรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ได้มีทั้งหมด 7 แห่ง ได้แก่ (1) โฮมสเตย์บ้านดินหล่อโย (Akha Mudhouse Tour) (2) วัดเมืองมูลบุญเรืองศิริ (3) วัดจันทาราม (4) ร้านจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ชนเผ่าบ้านเล่าฝู (คุณสุมาลี) (5) วนอุทยานน้ำตกห้วยก้างปลา (6) พิพิธภัณฑ์ชาวเขาเผ่าบ้านหล่อชา (7) น้ำพุร้อนป่าติ้ว ชุมชนป่าติ้วกล่าวได้ว่าเป็นพื้นที่ค่อนข้างมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจาก 2 ปีนี้คือ ประการแรก ตำบลป่าติ้วมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สมบูรณ์และสวยงาม อาทิ บ่อน้ำพุร้อนป่าติ้วที่มีขนาดใหญ่ระดับประเทศหรือน้ำตกห้วยก้างปลา ประการที่สอง ตำบลป่าติ้วเป็นที่อยู่อาศัยของคนชาติพันธุ์กว่า 7-8 ชนเผ่า

ผลการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันซึ่งมีเนื้อหาที่จะนำเสนอเป็นข้อมูลในแอปพลิเคชัน ได้แก่ (1) ประวัติ/ข้อมูลแนะนำสถานที่ (2) เวลาทำการ (3) ที่ตั้ง (4) เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ (5) เว็บไซต์ (6) อัตราค่าบริการ (7) ข้อมูลแนะนำเพิ่มเติม (8) รูปภาพประกอบ (9) คำนำวนระยะทางระหว่างตำแหน่งปัจจุบันกับสถานที่ท่องเที่ยว (10) คำนำวนระยะทางระหว่างสถานที่ท่องเที่ยว (11) จัดทำเป็น 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลพื้นฐานที่คัดเลือกโดยชุมชน คนในชุมชนบางส่วนได้มีโอกาสต้อนรับนักท่องเที่ยว การเลือกใช้เมนูสามภาษาเนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนเป็นชาวจีนและชาวยุโรปเป็นส่วนใหญ่ โมบายแอปพลิเคชันได้ถูกออกแบบเพื่อเชื่อมโยงกับ Google Map เพื่อการคำนวณระยะทางระหว่างตำแหน่งปัจจุบันกับสถานที่ท่องเที่ยว และการคำนวณระยะทางระหว่างสถานที่ท่องเที่ยว เป็นการออกแบบที่เน้นให้นักท่องเที่ยวสามารถคำนวณ

ระยะเวลาเดินทางท่องเที่ยวและสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวด้วยตนเอง ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้งานโมบายแอปพลิเคชันนำทางท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าตอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมความพึงพอใจต่อแอปพลิเคชันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.71) เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ และผลวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Chanphoom et al. (2017) ที่ได้ประเมินความพึงพอใจต่อการใช้งานโมบายแอปพลิเคชันแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสกลนคร พบว่า ความพึงพอใจทุกด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Hongma et al. (2015) ได้ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้แอปพลิเคชันส่งเสริมการท่องเที่ยววันมัสการพระธาตุประจำวันเกิดทั้ง 7 วัน ในจังหวัดนครพนม พบว่าความพึงพอใจต่อการใช้งานโดยรวมอยู่ในระดับดี ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.50 เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่าความพึงพอใจด้านรูปภาพที่ใช้ในแอปพลิเคชันมีความชัดเจน เหมาะสม และสวยงาม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.95) รองลงมาคือแอปพลิเคชันสามารถช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลด้านการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนตำบลป่าตองมากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.68) ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามแนวคิดเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อธุรกิจบริการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องของ Knowledge development for SME (2018) ที่ได้กล่าวว่า “การเพิ่มขึ้นของ Smart Phone และ Tablet ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ เทคโนโลยีจึงมีบทบาทในอนาคตอย่างมากในการยกระดับประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวของนักเดินทาง เนื่องด้วยบริการบอกตำแหน่ง สถานที่ (Location-based services) เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยผู้จัดหาสินค้าและบริการการท่องเที่ยวและจุดหมาย ปลายทางต่างๆ มีความสามารถในการติดตาม โต้ตอบกับนักท่องเที่ยวได้ดีกว่า ทำให้สามารถได้รับข้อมูลที่ชัดเจนและแม่นยำกว่า ซึ่งเป็นการทำให้ความพอใจของลูกค้าเพิ่มมากขึ้น ธุรกิจที่สนใจในเทคโนโลยีและสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่จะมีข้อดีเหนือกว่าคู่แข่งด้วยการเข้าถึงและการขยายความสัมพันธ์ที่ดี และยั่งยืนกับลูกค้า” ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของการนำ

เทคโนโลยีสมัยใหม่มาเชื่อมโยงและนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนตำบลป่าตึงได้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. โบบายแอปพลิเคชันนำทางท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าตึง มีข้อจำกัด คือ สามารถใช้ได้กับเครื่องมือสื่อสารที่เป็นระบบแอนดรอยเท่านั้น ไม่สามารถใช้กับมือถือ หรืออุปกรณ์ที่เป็นระบบ IOS ได้

2. เนื่องจากโบบายแอปพลิเคชันนำทางท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าตึง มีการพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ร่วมกับฐานข้อมูลอื่นๆ เช่น Google map จึงจำเป็นต้องมีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตเพื่อเข้าถึงข้อมูลต่างๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้งานโบบายแอปพลิเคชันนำทางท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลป่าตึง พบว่าชุมชนมีความคิดเห็นว่าแอปพลิเคชันสามารถช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลด้านการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนตำบลป่าตึงมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการยกระดับการท่องเที่ยวและการเข้าถึงข้อมูลแหล่งเที่ยว ควรมีการทำวิจัยด้านการพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวที่หลากหลาย และครอบคลุมพื้นที่ทั่วจังหวัดเชียงราย หรือเชื่อมโยงระดับภาคเหนือของประเทศไทย เป็นต้น

References

- Chanphoom, S. et al. (2017). *The development mobile application tourist attraction in Sakon Nakhon Province on android. Journal of Information Technology Management and Innovation*. Mahasarakham University: Mahasarakham, 114-120. [in Thai]
- Hongma, P. et al. (2015). *The development mobile application 7 days @ Nakorn Panom Province (the 7th National Conference on Information Technology)*. Bangkok: King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, 159-164. [in Thai]
- Knowledge development for SME. (2018). *Digital technology for travel services and related businesses*. Retrieved on 25 August 2017 from www.sme.go.th [in Thai]
- Nindum, K. et al. (2018). *The youth development guideline as a communicator for ethnic tourism promotion in Mae Chan District, Chiang Rai Province* (Research report). Chiang Rai: Faculty of Mangement Chiang Rai Rajabhat University. [in Thai]
- Seanpakdee, S. (2014). *Augmented reality applications in ASEAN economics community*. PSRU Journal of Science and Technology (The 10th Mahasarakham University Research Conference): Mahasarakham, 257-264. [in Thai]
- Thanya, N. (2009). *The development of electronic-online science lessons using high/scope instructional activities for level 3 students at Benjamarachalai school under the royal patronage of the king*. Chonburi: Burapha University. [in Thai]

Author

Assist.Prof. Dr. Sahattaya Sittivised
Chinese Program, Faculty of Humanities,
Chiang Rai Rajabhat University 57100
Tel: 09-0323-9888
E-mail : mamfanxiuying@gmail.com

Miss Jongrak Maneewan
Chinese Program, Faculty of Humanities,
Chiang Rai Rajabhat University 57100
Tel: 08-3245-9546
E-mail : kimono_ket@hotmail.com

Assist.Prof. Waraporn Srinarach
Western Languages Program, Faculty of Humanities,
Chiang Rai Rajabhat University 57100
Tel: 08-3763-5033
E-mail : waraminn@yahoo.com

Mr. Somprasong Saeng-in
Thai Language and Culture Program, Faculty of Humanities,
Chiang Rai Rajabhat University 57100
Tel: 08-1446-9234
E-mail : farfair25@hotmail.com

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้ที่มาท่องเที่ยว
ถนนคนเดินเซราะกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

**Factors Related to Food Consumption Behavior of Tourists Visiting
Sroew Ground Walking Street, Mueang District, Buriram Province**

กิตติศักดิ์ นามวิชา¹ / สุภาพร ชื่นชูจิตร์² / สุภาพร บุญมี³

Kittisak Namvicha / Supaporn Chuenchoojit / Supaporn Boonmee

¹⁻³ สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Public Health Program, Faculty of Science, Buriram Rajabhat University

Received: July 1, 2019

Revised: July 26, 2019

Accepted: December 17, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้ที่มาท่องเที่ยวถนนคนเดินเซราะกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัย ได้แก่ รายได้ของผู้บริโภคอาหาร ราคาของอาหาร ปริมาณเงินหมุนเวียนที่อยู่ในมือ ปริมาณอาหารในตลาด การคาดคะเนราคาของอาหารในอนาคต และระบบการชำระเงินที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้ที่มาท่องเที่ยวถนนคนเดินเซราะกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างทำการสุ่มได้มาจากการเลือกแบบบังเอิญ คือ ผู้ที่มาท่องเที่ยวถนนคนเดินเซราะกราว จำนวน 350 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) รายได้ของผู้บริโภค การคาดคะเนราคาของอาหารในอนาคต ระบบชำระเงิน ปริมาณอาหารในตลาด และปริมาณเงินหมุนเวียนที่อยู่ในมือมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้ที่มา

ท่องเที่ยวถนนคนเดินเซราะกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และ 2) ราคาของอาหาร ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้ที่มาท่องเที่ยวถนนคนเดิน เซราะกราวอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

คำสำคัญ: พฤติกรรม, การบริโภคอาหาร

Abstract

The purpose of this research was to study factors related to food consumption behavior of tourists visiting Sroew Ground Walking Street, Mueang District, Buriram Province. The samples used in this research were 350 tourists visiting Sroew Ground Walking Street. These were randomly selected via accidental sampling. The research tool was a questionnaire. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient. The results showed that: 1) These was relationship among food consumption behavior and income, expectation of food price in the future, payment system, quantity of food in the market and revolving money. And 2) these was no relationship among food consumption behavior and food price of the tourists visiting Sroew Ground Walking Street.

Keywords: behavior, food consumption

บทนำ

การบริโภคอาหารในการท่องเที่ยว เป็นบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการบริโภคของนักท่องเที่ยวซึ่งส่วนใหญ่มักถูกมองข้าม เหตุผลที่ถูกมองข้ามเนื่องจากเป็นความคิดแบบดั้งเดิมที่ว่าอาหารเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเพราะการรับประทาน

อาหารเป็นกิจวัตรประจำวันของนักท่องเที่ยว จากงานวิจัยของ Jenny (2016) พบว่าอาหารท้องถิ่นมีบทบาทในการผลักดันให้การท่องเที่ยวมีความสำคัญขององค์กรด้านการท่องเที่ยวจึงพิจารณาใช้อาหารเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์การตลาดในการท่องเที่ยว ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารและการท่องเที่ยวซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเหล่านี้ คำนึงถึงในแง่ของลักษณะพฤติกรรมการบริโภคอาหารในแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการด้านอาหารนักท่องเที่ยวเป็นการบริการด้านหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นสิ่งจำเป็นที่สำคัญที่นักท่องเที่ยวจะต้องบริโภคอาหารเพื่อการดำรงชีวิต ถ้าอาหารที่จัดไว้บริการ ไม่ปลอดภัยจนทำให้เกิดการเจ็บป่วยด้วยโรคที่เกิดจากอาหารและเครื่องดื่มเป็นสื่อแล้วก็จะเกิดผลกระทบต่อธุรกิจการท่องเที่ยวได้

ถนนคนเดินเซราะกราวก่อตั้งโดยความร่วมมือของผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ โดย นายเสรี ศรีหะไตร โดยพื้นที่ดำเนินกิจกรรมจะมีการจัดการจราจรชั่วคราวทุกวันเสาร์ – อาทิตย์ เวลา 16.00 – 22.00 น. และใช้พื้นที่ดังกล่าวจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดบุรีรัมย์ จากสถิติของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์มีประชาชนมาเที่ยวชมถนนคนเดินเซราะกราวไม่ต่ำกว่า 500 คน / วัน (Buriram City Municipality, 2015) ซึ่งมีสินค้า 9 ประเภท ประกอบด้วย สินค้าหัตถกรรม เครื่องประดับ สิ่งประดิษฐ์ ของที่ระลึก อาหารปรุงสำเร็จ อาหารปรุงแต่ง เครื่องดื่ม ตลาดสีเขียว สินค้าเบ็ดเตล็ด จากผู้จำหน่าย 395 ราย และสินค้าที่พำรายได้มากที่สุด คืออาหารและเครื่องดื่ม มีการสำรวจพบว่า จากผู้ซื้อสินค้า จากสถิติข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ตลาดแห่งนี้มีผู้มาเลือกซื้อสินค้าเป็นอันดับหนึ่งของสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดบุรีรัมย์ อีกทั้งถนนคนเดินยังมีความทันสมัยได้รับความนิยมนของผู้ที่มาท่องเที่ยวโดยเป็นคนในพื้นที่และนอกพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์

เนื่องจากในตลาดแห่งนี้ยังไม่มีผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้มาท่องเที่ยวถนนคนเดินเซราะกราวอำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อ

พฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของผู้มาท่องเที่ยวถนนคนเดินเซราะกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัย ได้แก่ รายได้ของผู้บริโภคอาหาร ราคาของอาหาร ปริมาณเงินหมุนเวียนที่อยู่ในมือ ปริมาณอาหารในตลาด การคาดคะเนราคาของอาหารในอนาคต และระบบการชำระเงิน ที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของผู้ที่มาท่องเที่ยวถนนคนเดินเซราะกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวถนนคนเดินเซราะกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 3,500 คน พ.ศ. 2561 ซึ่งสำรวจโดยสำนักงานเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ (Buriram City Municipality, 2018)

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวถนนคนเดินเซราะกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 350 คน พ.ศ. 2561 ซึ่งได้มาจากการคำนวณตามสูตรของทาโร ฮาแมน และได้กลุ่มตัวอย่างมาจากการเลือกแบบบังเอิญ ซึ่งทุกคนมีโอกาสถูกเลือกเท่าๆ กัน

ตัวแปรที่ศึกษา กำหนดจากแนวคิดของ Warathonpaiboon (2016) ประกอบด้วย 1) ตัวแปรต้น ได้แก่ รายได้ของผู้บริโภค ราคาของอาหาร ปริมาณเงินหมุนเวียนที่อยู่ในมือ ปริมาณอาหารในตลาด การคาดคะเนราคาอาหารในอนาคตและระบบการชำระเงิน 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้มาท่องเที่ยวถนนคนเดินเซราะกราว และ 3) ตัวแปรแทรกซ้อน ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ศาสนา และการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งประกอบด้วยแบบวัดตัวแปรต่างๆ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ศาสนาและ การศึกษา แบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) และเติมข้อความ จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมกรบริโภคอาหาร ประกอบด้วย 6 ปัจจัย คือ รายได้ของผู้บริโภค ราคาของอาหาร ปริมาณเงินหมุนเวียนที่อยู่ในมือ ปริมาณอาหารในตลาด การคาดคะเนราคาของอาหารในอนาคต และระบบการชำระเงิน มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายปิด ให้เลือกตอบจาก 4 ตัวเลือกให้ผู้ตอบเลือกตอบ คือ สูงมาก สูง ต่ำ และต่ำมาก โดยเลือกเพียงคำตอบเดียว จำนวน 20 ข้อ

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมบริโภคอาหารของนักท่องเที่ยว มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตรประเมินรวมค่า (Summated rating scale) ประกอบด้วยประโยคบอกเล่ามีทั้งด้านลบและทางดีนับวก มีมาตรวัด 4 ระดับ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แสดงทั้งปริมาณและทิศทาง คือ สูงมาก สูง ต่ำและต่ำมาก ให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว จำนวน 10 ข้อ

ซึ่งผู้วิจัยและคณะมีการสร้าง พัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือ โดยได้นำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาและคำแนะนำมาขอร่างเป็นแบบสอบถามแบบวัดแต่ละแบบวัด โดยกำหนดขอบเขต โครงสร้างเนื้อหาให้มีความครอบคลุมแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย สร้างข้อคำถามและกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนในแต่ละข้อ และได้มีการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้ 1) การตรวจสอบความตรง (Validity) นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน คือ อาจารย์ณัชชาภัทร มณีพันธ์ อาจารย์ประจำหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อาจารย์ชัชชดิชา แก้วก่า อาจารย์พิเศษประจำสาขาวิชาอาหารและโภชนาการ วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ และคุณนิธิพล ชินศิริพันธุ์ นักวิชาการสุขาภิบาลปฏิบัติการ เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity)

ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด ความถูกต้องและชัดเจนของการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.66 – 1.00 และ 2) การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความตรงตาม เนื้อหาและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้แล้วตรวจสอบความเชื่อมั่นในแบบวัดประเมินรวมค่า ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นที่อยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้ ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.71 ขึ้นไป

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกนักท่องเที่ยงที่มาท่องเที่ยวถนนคนเดินเชราระกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์และชี้แจงการตอบ แบบสอบถาม มอบแบบสอบถามให้กับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวถนนคนเดินเชราระกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้ระยะเวลา 2 สัปดาห์ ได้แบบสอบถามกลับมา จำนวน 358 ชุด แต่มีความสมบูรณ์ จำนวน 350 ชุด คิดเป็นร้อยละ 97.77

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติ คือ 1) สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 2) สถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวถนนคนเดินเชราระกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

ผลการวิจัย

1. ลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้มาท่องเที่ยวถนนคนเดินเชราระกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 65.70 อายุส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.10 มีอายุระหว่าง 15 – 24 ปี อาชีพส่วนใหญ่เป็นนักเรียนนักศึกษา ร้อยละ 69.40

ศาสนาส่วนใหญ่เป็นศาสนาพุทธ ร้อยละ 96.00 และการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 36.00 ตามลำดับ

2. ลักษณะของตัวแปรที่ศึกษา พบว่า

2.1 ความคิดเห็นด้านรายได้ของผู้บริโภค ส่วนใหญ่ พบว่า ผู้มาท่องเที่ยวถนนคนเดินชวระกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้านรายได้ของผู้บริโภคอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 40.00

2.2 ความคิดเห็นด้านราคาของอาหาร ส่วนใหญ่ พบว่า ผู้ที่มาท่องเที่ยวถนนคนเดินชวระกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้านราคาของอาหารที่อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 40.00

2.3 ความคิดเห็นด้านปริมาณเงินหมุนเวียนที่อยู่ในมือ ส่วนใหญ่ พบว่า ผู้มาท่องเที่ยวถนนคนเดินชวระกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้านปริมาณเงินหมุนเวียนที่อยู่ในมืออยู่ในระดับสูง ร้อยละ 54.30

2.4 ความคิดเห็นด้านปริมาณอาหารในตลาด ส่วนใหญ่ พบว่า ผู้มาท่องเที่ยวถนนคนเดินชวระกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้านปริมาณอาหารในตลาดอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 62.60

2.5 ความคิดเห็นด้านการคาดคะเนราคาของอาหารในอนาคต ส่วนใหญ่ พบว่า ผู้มาท่องเที่ยวถนนคนเดินชวระกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้านการคาดคะเนราคาของอาหารในอนาคตอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 64.00

2.6 ความคิดเห็นด้านระบบชำระเงิน ส่วนใหญ่ พบว่า ผู้มาท่องเที่ยวถนนคนเดินชวระกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้านระบบชำระเงินอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 44.60

2.7 พฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้มาท่องเที่ยวถนนคนเดินชวระกราว ส่วนใหญ่พบว่า ผู้ที่มาท่องเที่ยวถนนคนเดินชวระกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 54.30

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย พบว่า

3.1 รายได้ของผู้บริโภค การคาดคะเนราคาของอาหารในอนาคต ระบบชำระเงิน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้ที่มาท่องเที่ยวถนนคนเดินเซราะกราว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ปริมาณอาหารในตลาด มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้ที่มาท่องเที่ยวถนนคนเดินเซราะกราว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ปริมาณเงินหมุนเวียนที่อยู่ในมือ มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้ที่มาท่องเที่ยวถนนคนเดินเซราะกราว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.4 ราคาของอาหาร ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้ที่มาท่องเที่ยวถนนคนเดินเซราะกราว ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1

แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น

ตัวแปรต้น	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) พฤติกรรมการบริโภคอาหาร
1. รายได้ของผู้บริโภค	.241**
2. ราคาของอาหาร	-.064
3. ปริมาณเงินหมุนเวียนที่อยู่ในมือ	-.178**
4. ปริมาณอาหารในตลาด	.136*
5. การคาดคะเนราคาของอาหารในอนาคต	.349**
6. ระบบชำระเงิน	.169**

*p < .05, **p < .01, ***p < .001

อภิปรายผล

1. รายได้ของผู้บริโภคมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้ที่มาท่องเที่ยวถนนคนเดินเซราะกราว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ที่มาท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่ตั้งใจนำเงินรายได้มาเลือกซื้อสินค้า จึงส่งผลทำให้เกิดพฤติกรรมการบริโภคอาหารอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษางานวิจัยของ Manowan (2017) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารกล่องสำเร็จรูปแช่แข็งของชนชั้นกลางในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านรายได้ต่อเดือนมีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารกล่องสำเร็จรูปแช่แข็งของชนชั้นกลาง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ราคาของอาหาร มิไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้ที่มาท่องเที่ยวถนนคนเดินเซราะกราว เพราะผู้บริโภคมีความต้องการบริโภคอาหารทุกวัน ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ที่มาท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารในสิ่งที่ถูกใจมากกว่าการคำนึงถึงราคาของอาหาร ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jianvaropat (2014) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการบริโภคอาหารแผงลอยริมทางอำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการมีผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการบริโภคอาหารแผงลอยริมทางในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ในระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านช่องทางการจำหน่าย ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลระดับปานกลางคือ ปัจจัยด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ และปัจจัยด้านส่งเสริมการตลาดตามลำดับ

3. ปริมาณเงินหมุนเวียนที่อยู่ในมือ มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้ที่มาท่องเที่ยวถนนคนเดินเซราะกราว ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้ที่มาท่องเที่ยวนำเงินติดตัวมาในปริมาณจำกัด และปัจจุบันมีการใช้แอปพลิเคชันโอนเงินในการเลือกซื้อสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tootom (2015) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารนอกครัวเรือนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารนอกครัวเรือน คือ ระดับชั้นที่เรียน และเงินที่นักเรียนได้รับต่อวัน

4. ปริมาณอาหารในตลาด มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้ที่มาท่องเที่ยวถนนคนเดินพระราชมรรคา ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ที่มาท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการบริโภคอาหารพื้นเมืองที่มีหลากหลายชนิดให้เลือกซื้อ ซึ่งสอดคล้องแนวความคิดของ Warathonpaiboon (2016) ที่กล่าวว่า ถ้าจำนวนร้านอาหารในท้องตลาดมีปริมาณมากผู้บริโภคจะมีโอกาสในการเลือกจับจ่ายบริโภคได้มาก

5. การคาดคะเนราคาของอาหารในอนาคต มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้ที่มาท่องเที่ยวถนนคนเดินพระราชมรรคา ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ที่มาท่องเที่ยวคิดว่าราคาอาหารไม่แพงและยังคงราคาของอาหารนี้ต่อไปเรื่อย ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษางานวิจัยของ Niumluxsa (2016) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารเพื่อบริโภคของนักท่องเที่ยวชาวไทยในตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ปัจจัยด้านจิตวิทยาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารในตลาดน้ำอัมพวา พบว่า มีความสัมพันธ์กับประเภทของอาหารในการบริโภค ช่วงเวลาในการมาบริโภคอาหารและบุคคลที่มาร่วมในการบริโภคอาหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ระบบชำระเงิน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้ที่มาท่องเที่ยวถนนคนเดินพระราชมรรคา ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้ที่มาท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับความทันสมัย เช่น พร้อมเพย์ เป็นต้น หากมีระบบชำระเงินที่ง่ายก็จะส่งผลต่อการเลือกซื้อสินค้าต่างๆ ได้ง่ายขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการงานวิจัยของ Jianvaropat (2014) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการบริโภคอาหารแผงลอยริมทางอำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการมีผลต่อพฤติกรรมการของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการบริโภคอาหาร

แผนกลยุทธ์ทางในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ในระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านบุคลากร และปัจจัยด้านช่องทางการจำหน่าย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากผลการศึกษครั้งนี้ พบว่า ตัวแปรต้น ได้แก่ รายได้ของผู้บริโภค การคาดคะเนราคาของอาหารในอนาคตและระบบชำระเงิน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้ที่มาท่องเที่ยวถนนคนเดินเซราะกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ดังนั้น สำนักงานเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จึงควรนำมากำหนดนโยบายลดหวาน ลดมัน ลดเค็ม เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้มาท่องเที่ยว ถนนคนเดินเซราะกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และเพื่อพัฒนาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการบริโภค เช่น การส่งเสริมให้ผู้ที่มาท่องเที่ยวถนนคนเดินเซราะกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการบริโภคอย่างถูกต้อง เช่น รณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติกและโฟม รณรงค์ไม่รับประทานอาหารที่มีไขมันมากเกินไปเพราะจะทำให้อ้วนได้ อันเป็นสาเหตุของเกิดโรคต่างๆ หากสามารถลดหวาน ลดมัน ลดเค็มได้ ก็จะทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายได้ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ควรจัดอบรมเรื่องการสุขาภิบาลร้านอาหารของผู้ประกอบการภายในถนนคนเดินเซราะกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และร้านอาหารที่อยู่ภายใต้การดูแลของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์และควรรณรงค์ให้ผู้มาท่องเที่ยวถนนคนเดินเซราะกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีการเลือกบริโภคอาหารที่มีป้าย Clean Food Good Test (มาตรฐานอาหารปลอดภัย) ภายในตลาดหรือตามร้านอาหารทั่วไป

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการกำหนดช่วงอายุที่จะศึกษา เพื่อง่ายต่อการศึกษายาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการบริโภคของผู้มาท่องเที่ยวถนนคนเดินเซราะกราว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และเพื่อที่จะได้ทราบว่า

คนกลุ่มนั้นมีความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรม
การบริโภคอาหารเป็นอย่างไร

References

- Buriram City Municipality. (2015). *Office of Buriram City Municipality*. Retrieved on 9 September 2018 form <https://1th.me/hIjvp> [in Thai]
- Charoensuk, C. (2004). *The marketing adjustment strategy of Thai traditional retailers grocery* (Research report). Bachelor of Business Administration (Marketing) Faculty of Business Administration, Sripatum University. [in Thai]
- Chingkuntod, S. (2012). *The knowledge and habits of food intake of people in Phasi Charoen* (Research report). Bachelor of Nursing Faculty of Nursing Siam University. [in Thai]
- Jenny, V. (2016). *Food habits, physical activities and sedentary lifestyles of eutrophic and obese school children: A case-control study*. Retrieved on 12 September 2018 form <https://1th.me/ZmH1m> [in Thai]
- Jianvaropat, U. (2014). *The behavior of foreign tourists in the consumption of street food stalls in the Chiang Mai city* (Research report). Chiang Mai: Chiang Mai University. [in Thai]
- Manowan, D. (2017). The factors that affect food consumption habits the frozen form of the middle class in Bangkok. *Journal of Economics and Business Administration*, 13(2), 68-83. [in Thai]
- Niumluxsa, W. (2016). *Factors affecting the choice of food for the consumption of Thai tourists in Amphawa floating market*. Retrieved on 15 September 2018 form <https://1th.me/2Udkt> [in Thai]

Tootom, R. (2015). *The factors that relate to the dietary behaviour outside fence school of student in Bangkok Noi District Office*. Retrieved on 10 September 2018 form <https://1th.me/wLTFX> [in Thai]

Warathonpaiboon, T. (2016). Consumption habits: foods commonly consumed with healthy foods. *Journal of Panyapiwat*, 5(2), 255-264. [in Thai]

Authors

Asst. Prof. Kittisak Namvicha

Tel.: 08-4651-4749 E-mail: munoyku64@yahoo.com

Asst. Prof. Dr. Supaporn Chuenchoojit

Tel.: 08-9456-7783 E-mail: supaleklek0908@hotmail.com

Miss Supaporn Boonmee

Tel.: 08-9619-2261 E-mail: supa_kku@hotmail.com

Public Health Program, Faculty of Science, Buriram Rajabhat University
439 Jira Rd., Mueang District, Buriram Province 31000

**ดนตรีประกอบพิธีกรรมแกลลอร์ของกลุ่มชาติพันธุ์กูย:
กรณีศึกษาที่ชุมชนหมู่บ้านขามน้อย หมู่ที่ 5 ตำบลเยี้ยปราสาท
อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์**

**Ritual Music for Gallor Ceremony: A Case Study at
Kham Noi Village, Moo 5 Yoei Prasat Sub-district,
Nong Ki District, Buriram Province**

พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ¹ / จตุพร สีม่วง²

Panasin Sriviset / Jatuporn Seemoung

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Music Program, Faculty of Fine and Applied Arts, Khon Kaen University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ที่ปรึกษาหลัก สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Asst.Prof. Dr., Main Adviser, Music Program, Faculty of Fine and Applied Arts,

Khon Kaen University

Received: July 19, 2019

Revised: December 17, 2019

Accepted: December 23, 2019

บทคัดย่อ

กลุ่มชาติพันธุ์กูยเป็นชนกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในเขตอีสานตอนใต้ของประเทศไทย ซึ่งประกอบไปด้วยจังหวัด สุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี ชาวกูยมีประเพณีและความเชื่อในการประกอบพิธีกรรมเพื่อการบำบัดรักษาคนไข้ ด้วยวิธีการทางดนตรีบำบัดที่ได้รับการสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

บทความวิจัยนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาบริบททางดนตรีและองค์ประกอบของดนตรีประกอบพิธีกรรมแกลลอร์ของกลุ่มชาติพันธุ์กูย กรณีศึกษา: ชุมชนหมู่บ้าน

ขามน้อย หมู่ที่ 5 ตำบลเข็ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีศึกษาจากเอกสารและการลงพื้นที่ภาคสนาม ด้วยวิธีการสังเกตและสัมภาษณ์จากผู้รู้ นักดนตรีและผู้ชมในชุมชน นำเสนอผลการศึกษาด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า คนตรีสำหรับการบรรเลงประกอบพิธีกรรมเกลอจะปรากฏอยู่ในหมู่บ้านขามน้อย หมู่ที่ 5 ตำบลเข็ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ชาวบ้านมีความเชื่อว่าการบรรเลงดนตรีจะเป็นการสื่อสารให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ลงมาประทับผู้เข้าทรง เพื่อการบนบานศาลกล่าวและบีดเป่ารักษาผู้ป่วย องค์ประกอบทางดนตรีที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องดนตรี ซึ่งประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า คือ แคน และเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี คือ กลอง เป็นการรวมวงดนตรีขนาดเล็ก จะเริ่มการบรรเลงบทเพลง ที่มีจังหวะปานกลาง เป็นเพลงทำนองลายพิเศษของการบรรเลงประกอบพิธีเกลอ ทำนองเพลงเตี้ย และเพลงทั่วไป เพลงบรรเลงเป็นเพลงทำนองสั้นๆ บรรเลงวนซ้ำทำนองไปมา สำหรับประกอบการพ้อนรำของผู้เข้าทรง แบ่งโครงสร้างของบทเพลงเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน มีระบบเสียงที่เรียกว่า เพนทาโทนิค ดนตรีประกอบพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กวย มีการเปลี่ยนแปลงด้านเครื่องดนตรี ที่มีการนำเครื่องดนตรีสมัยใหม่มาร่วมบรรเลง เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันและความสะดวกสอดคล้องกับความนำสมัยในยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ: ดนตรีพิธีกรรม, ชาติพันธุ์กวย, เกลอ

Abstract

The purpose of this study was to explore the element of the ritual music for Gallor ceremony of Kuy Ethnic group in Lower Northeastern part of Thailand. Kuy is one of the ethnic groups inhabiting in the Lower Northeastern part of Thailand covering Surin, Buriram, Srisaket and Ubon Rajathani province. They believe in

healing sick people with musical therapy that has been inherited until the present time.

This article was to study the context and element of Ritual Music of Gallor Ceremony of Kuy Ethnic Group: A case study at Kham Noi Village, Moo 5 Yoei Prasat Sub-district, Nong Ki District, Buriram Province. The data in this qualitative study were collected using documentary research and field trip by observing and interviewing the experts and audiences in the community. The results were reported by using descriptive statistics.

The results revealed that the ritual music for Gallor ceremony was found in Moo 5 of Khamnoi village, Yoei Prasat; Nongki District, Buriram Province. The villagers believed that playing music was a method that can be used to communicate with Holy Spirit to come down and take over the body of sick people as a medium in order to heal them. The essential element of the ritual music was musical instruments which comprised of woodwind instrument (Lao reed mouthorgan) and percussion instrument (drum). This was a small musical band. The music was started to play with moderate rhythm, which was a signature of Gallor ceremony, Toei rhythm and general rhythm. The music was played in a short melody loop for the dance of the medium. The structure of the song was explicitly divided with the pentatonic sound system. However, the ritual music of Gallor ceremony was changed in terms of the use of modern instrument according to the current life style.

Keywords: ritual music, Kuy ethnic group, Gallor ceremony

บทนำ

ชาติพันธุ์ถูกเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งของไทย ที่มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเดียวกันกับชาวไทยอีสาน โดยทั่วไป มีภาษาพูดเป็นของตนเอง โดยใช้สำเนียงที่เป็นเอกลักษณ์แตกต่างจากภาษาอื่น ปัจจุบันนี้ชาวภู่ออาศัยอยู่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานของไทย มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายและคงความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะวัฒนธรรมทางด้านภาษาที่ยังคงสืบทอดกันอย่างเข้มแข็งรวมถึงวิถีชีวิตการดำรงชีพที่ยังคงมีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน

วิถีชีวิตของชาวภู่อายุนั้นจะนำพิธีกรรมความเชื่อเข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิต พิธีกรรมและความเชื่อที่สำคัญที่เป็นลักษณะเฉพาะของชาวภู่อายุนั้นก็คือ พิธีกรรมและความเชื่อในการเลี้ยงช้าง ความมีระเบียบวินัยและความเป็นเอกภาพในสังคมของชาวภู่อายุนั้นได้ชัดเจนในกลุ่มชาวภู่อายุนั้นที่เรียกว่า “ภู่อายุนั้น” (ส่วยช้าง) ที่นับถือผีป่า ชาวภู่อายุนั้นที่เลี้ยงช้างเกือบทั้งหมดในปัจจุบันมีพื้นเพเดิมอยู่ที่บ้านดากลาง ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ชาวภู่อายุนั้นที่เลี้ยงช้างไว้เป็นสัตว์เลี้ยง มีความชำนาญการเลี้ยงช้างมาตั้งแต่เดิม สืบทอดวิธีการเลี้ยงช้างมาตามบรรพบุรุษ จนถือได้ว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง ชาวภู่อายุนั้นจะเลือกทำเลที่ตั้งบ้านเรือนที่ใกล้ป่า และมีน้ำ เพราะเป็นที่เหมาะสำหรับการเลี้ยงช้าง การเลี้ยงช้างจะเป็นลักษณะธรรมชาติมากที่สุด คือปล่อยให้เข้าไปหากินเอง (Burutpat, 1995: 14)

วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ภู่อายุนั้นมีความหลากหลายและเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติพันธุ์ เช่น ภาษาพูด ที่อยู่อาศัย การแต่งกาย อาหารการกิน การประกอบอาชีพหลัก อาชีพรอง และวัฒนธรรมความเชื่อรวมถึงประเพณีประจำท้องถิ่น เขตอีสานตอนใต้ของไทยประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย เช่น ชาติพันธุ์เขมร ชาติพันธุ์กูย ชาติพันธุ์ลาว ดังนั้นศิลปวัฒนธรรมในอาณาบริเวณนี้จึงเป็นกลุ่มวัฒนธรรมที่ประกอบด้วยกลุ่มวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย เมื่อมีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ประเพณีพิธีกรรมจึงมีความหลากหลายเช่นเดียวกัน ดังเช่น พิธีกรรมของ

ชาวไทยเชื้อสายเขมรในการเข้าทรงที่เรียกว่า “มม๊วด” เป็นพิธีกรรมอย่างหนึ่งของชาวสุรินทร์ ซึ่งมีความเชื่อแต่โบราณว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยให้คนกำลังเจ็บไข้ได้ป่วยมีอาการทุเลาได้ (Poungboot, 1984: 217) พิธีกรรมของชาวไทยที่ใช้ภาษาลาวเรียกว่า พิธี “คายอ้อ” เป็นพิธีกรรมในการรักษาคนไข้ด้วยการเข้าทรง โดยมีการบรรเลงดนตรีและการรำรำประกอบพิธี และพิธีกรรมของชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์กวยเรียกว่า “แกล มอ” พิธีกรรมเช่นนี้ทางจังหวัดบุรีรัมย์เรียกว่า “แกล ออ” เป็นต้น ซึ่งถือเป็นพิธีกรรมรักษาคนไข้ด้วยการเข้าทรง แต่จุดหมายปลายทางของดนตรีในพิธีกรรมย่อมสนองความต้องการภายในใจของผู้คนเช่นเดียวกัน เนื่องจากการดนตรีไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดลักษณะใด หรือในท้องถิ่นใดย่อมมีความสำคัญกับผู้คนในท้องถิ่นนั้นอยู่เสมอ

วัฒนธรรมทางด้านดนตรีถือเป็นวัฒนธรรมหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการประกอบพิธีกรรม ซึ่งวัฒนธรรมด้านดนตรีของแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน ในหลายท้องถิ่นมีการนำดนตรีมาเพื่อบรรเลงประกอบพิธีกรรมที่ชาวบ้านเคารพนับถือเพื่อเป็นการสืบทอดทางวัฒนธรรมและเพื่อจรรโลงจิตใจให้เกิดความสงบสุข ปัจจุบันมีหลายหน่วยงานให้ความสำคัญกับการศึกษา รวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์กวย มีการจัดตั้งแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมในหลายด้าน ซึ่งการศึกษาด้านดนตรีของชาติพันธุ์กวยนี้ ถือเป็นแขนงหนึ่งทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญเช่นเดียวกันที่ควรศึกษาจัดทำเป็นรูปธรรมมากขึ้น วัฒนธรรมทางดนตรีในพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กวยในแต่ละท้องถิ่นยังคงมีการดำเนินขึ้นในยุคปัจจุบัน ถึงแม้จะเริ่มลดน้อยลงไปตามสภาพของสังคมไทยในปัจจุบันแล้วก็ตาม ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาข้อมูลทางดนตรีในพิธีกรรมเหล่านี้ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการศึกษาค้นคว้าสำหรับกระบวนการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน และอีกประการหนึ่งคือ มีผู้ให้ความสนใจในการศึกษาค้นคว้าหรือทำวิจัยทางดนตรีประกอบพิธีกรรมมีจำนวนไม่มากนัก อาจทำให้ความสำคัญทางวัฒนธรรมทางดนตรีประกอบพิธีกรรมเหล่านี้สูญหายไปได้ จึงต้องมีการสร้างองค์ความรู้เพื่อให้วัฒนธรรมมีความสมบูรณ์

และเข้มแข็งขึ้น ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาศึกษาวิเคราะห์อย่างชัดเจนและศึกษาอย่างเต็มรูปแบบของกระบวนการศึกษาค้นคว้าทางงานวิจัยจึงทำให้วัฒนธรรมเหล่านี้ยังคงเป็นที่รู้จักและยังคงมีการสืบทอดให้ดำรงอยู่อย่างน่าภาคภูมิใจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบททางดนตรีในพิธีกรรมเกดออกของกลุ่มชาติพันธุ์กูย ชุมชนหมู่บ้านขามน้อย หมู่ที่ 5 ตำบลเขยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของดนตรีประกอบพิธีกรรมเกดออกของกลุ่มชาติพันธุ์กูย ชุมชนหมู่บ้านขามน้อย หมู่ที่ 5 ตำบลเขยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผ่านข้อมูลองค์ความรู้จากคำสัมภาษณ์ เอกสาร งานวิจัยและเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งใช้วิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อไปศึกษาสังเกตจากกลุ่มบุคคลที่ต้องการศึกษาโดยละเอียด ใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (Individual in-depth interview) การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เป็นหลัก ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้การวิเคราะห์เชิงเหตุผลไม่ได้มุ่งเก็บข้อมูลด้านตัวเลขมาทำการวิเคราะห์ ซึ่งมีขั้นตอนวิธีการวิจัยและการเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเน้นศึกษาจากกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูยในชุมชนที่ยังคงมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความเชื่อในเรื่องของพิธีกรรมโดยที่ได้นำดนตรีเข้ามาเกี่ยวข้องในพิธีกรรมนั้นๆ ซึ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างนี้ประกอบไปด้วย กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มบุคคลทั่วไป ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคล

ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กูย ชุมชนหมู่บ้านขามน้อย หมู่ที่ 5 ตำบลเขี่ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชน ซึ่งสามารถให้ข้อมูลของบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบไปด้วย แบบสำรวจข้อมูลและแบบสัมภาษณ์ ด้วยกระบวนการการสนทนากลุ่ม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนาของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นบุคคลที่สามารถให้คำตอบในประเด็นที่ต้องการศึกษาได้ ใช้เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยผู้วิจัยเป็นฝ่ายบันทึกสิ่งที่สังเกต เช่น การเขียนสรุปบรรยาย การบันทึกเสียงลงในแถบบันทึกเสียง บันทึกกิจกรรมทางดนตรีไว้บนกล้องวิดีโอ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในลักษณะเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สามารถตอบข้อคำถามสำหรับการวิจัยได้อย่างสมบูรณ์ โดยมีวิธีการเก็บข้อมูลใน 2 ลักษณะ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยการลงพื้นที่ภาคสนามในเขตพื้นที่หมู่บ้านขามน้อย หมู่ที่ 5 ตำบลเขี่ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

4. การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีรายละเอียดตามขั้นตอนดังนี้

4.1 การจัดทำข้อมูล

นำข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูลด้านปฐมภูมิ รวบรวมข้อมูลจากเอกสารตำราวิชาการและเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการจัดทำข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ภาคสนาม มาจัดระบบเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อตรวจสอบข้อมูลให้เกิดความสมบูรณ์ สรุปข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยจัดเป็น

หมวดหมู่ตามเครื่องมือที่จัดทำ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากรูปแบบของการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงคุณภาพในลำดับต่อไป

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบวิธี

การวิเคราะห์ 2 แบบ คือ วิเคราะห์ข้อมูลทางเอกสารและการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม เป็นการนำข้อมูลที่ได้นำมาจำแนกและจัดหมวดหมู่ออกให้เป็นระบบ เช่น หมวดความ เชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์กุ่มย หมวดองค์ประกอบทางดนตรีในพิธีกรรม หมวดการวิเคราะห์ ดนตรีประกอบพิธีกรรม

5. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ใช้กระบวนการในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษา องค์ประกอบสำคัญของทางดนตรีที่ใช้ในพิธีกรรมแกลออกของกลุ่มชาติพันธุ์กุ่มย ในเขต อีสานตอนใต้ของไทย ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลจากการวิจัยด้วยวิธีการพรรณนา วิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยมีภาพประกอบ

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า

1. บริบททางดนตรีในพิธีกรรมแกลออกของกลุ่มชาติพันธุ์กุ่มย

ชุมชนชาวกุ่มยมีลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งถือเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีความหลากหลายทาง วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่อาศัยอยู่ร่วมกันในท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ที่ปรากฏใน จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์เขมร กลุ่มชาติพันธุ์ลาว กลุ่มชาติพันธุ์โคราช และ กลุ่มชาติพันธุ์กุ่มย ในลักษณะของความเชื่อและประเพณีท้องถิ่นจึงมีความหลากหลาย ชาวกุ่มยจังหวัดบุรีรัมย์มีความเชื่อในเรื่องของสิ่งเร้นลับ และเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การประกอบพิธีกรรมความเชื่อจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับสิ่งเร้นลับดังกล่าว

พิธีกรรมความเชื่อเรื่องของการบำบัดรักษาคนป่วย รวมไปถึงการเรียกขวัญ กำลังใจหรือการแสดงความเคารพขอบคุณต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์จึงได้มีการจัดพิธีกรรมขึ้น ที่เรียกว่า พิธี “แกลลออ” (แกล-ออ) พิธีแกลลออมีความคล้ายคลึงกับพิธีการทรงเจ้าหรือผีฟ้าตามแบบความเชื่อของชาวอีสาน ในการเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือผีบรรพบุรุษเข้ามาประทับร่างเพื่อการรักษา พร้อมกับการบรรเลงดนตรีประกอบในพิธีกรรม พิธีแกลลออ เริ่มต้นจากความเชื่อในการรักษาคนป่วย หรือความเชื่อในการขอบคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ทำให้ผู้ที่เจ็บไข้ได้ป่วยหายจากอาการป่วยนั้น รวมไปถึงการสืบทอดประเพณี การเข้าทรงให้กับรุ่นต่อไป พิธีแกลลออในจังหวัดบุรีรัมย์นั้นนิยมกระทำพิธีขึ้นในเวลากลางวัน เกิดจากความศรัทธาของชาวบ้านให้มีการเชิญผู้ที่สามารถประกอบพิธีกรรม หรือเรียกว่า แม่หมอ เข้ามาร่วมประกอบพิธี

ผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลด้านการบรรเลงดนตรีประกอบ พิธีกรรมแกลลออเพื่อการบำบัดรักษา หมู่บ้านขามน้อย หมู่ที่ 7 ตำบลเข็ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลจากการรวบรวมข้อมูลด้านดนตรีประกอบพิธีกรรมพบว่า ชุมชนชาวกูยที่หมู่บ้านขามน้อยแห่งนี้ เกิดจากการมาตั้งรกรากหรือย้ายถิ่นอาศัยเข้ามาได้ประมาณ 40 ปี ซึ่งหลายคนได้เดินทางย้ายมาจากจังหวัดสุรินทร์ และท้องถิ่นใกล้เคียง มีวิถีชีวิตในการดำรงชีพ ตามบรรพบุรุษ พร้อมกับการรับวัฒนธรรมที่หลากหลายเข้ามาในการดำรงชีวิต รวมทั้งเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามามีบทบาทมากขึ้น การดำรงชีวิตประจำวันจึงแตกต่างกับชาวอีสานที่อาศัยในท้องถิ่นใกล้เคียงกัน แต่เรื่องราวและวัฒนธรรมความเชื่อยังคงยึดถือจากบรรพบุรุษดั้งเดิม โดยเฉพาะในเรื่องราวของการรักษาคนไข้หรือการบำบัดรักษาที่ใช้การละเล่นและดนตรีประกอบ นั่นคือพิธีแกลลออ หรือชาวบ้านเรียกชื่อพิธีกรรมใกล้เคียงกับวัฒนธรรมอื่นๆ คือ การเล่นผีฟ้า

การเล่นแกลลออ มักจะกระทำกันในเดือน 4 เดือน 6 และจะประกอบพิธีในวันอังคารเท่านั้น เชื่อว่าพิธีนี้เป็นการบำบัดรักษาคนไข้และปิดเป่าบรรเทาทุกข์เพื่อให้เกิดความสบายใจของชาวบ้าน พิธีแกลลออจะเริ่มขึ้นในเวลา ประมาณ 09.00 น. หรือ

ช่วงเช้า ซึ่งก่อนหน้านั้นจะมีการเตรียมสถานที่ยกปราณีหรือตั้งเรือนขนาดเล็ก เรียกว่า “ระชาล” มีลักษณะเหมือนศาลาขนาดเล็ก ยกเสา 4 มุม มุงหลังคาด้วยหญ้าคา การละเล่นแกลล่อจะมีการพ้อนรำตามจังหวะของผู้บรรเลง ซึ่งประกอบไปด้วย นักดนตรีประมาณ 2 คน คือผู้บรรเลงแคน และผู้บรรเลงกลอง เมื่อนักดนตรีได้เริ่มบรรเลงเพลงแล้ว ผู้ประกอบพิธีจะเริ่มกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้มาร่วมพิธีได้ร่วมพ้อนรำ ตามทำนองของการบรรเลง นักดนตรีจะเริ่มบรรเลงเพื่อให้ผู้ประกอบพิธี (ผีฟ้า) เริ่มพ้อน ตามทำนองแคนและจังหวะกลอง โดยการบรรเลงช่วงนี้ใช้เวลานานพอสมควร จะมีเสียงกระตุ้นส่งเสริมจากผู้คนรอบข้างให้พ้อนอย่างสนุกสนาน คนอื่นๆ ที่มาร่วมพิธีจะนั่งชมอยู่บริเวณโดยรอบพร้อมกับการส่งเสียงเฮตามทำนองเพลงกันอย่างครึกครื้น บ้างก็ขอให้ผู้พ้อนอำนวยการพ้อนให้ชวยพรให้อยู่เย็นเป็นสุข บ้างก็ขอโชคตามความเชื่อของการดำรงชีวิต

การเล่นแกลล่อ หรือฝีมอ มีพิธีการเป็นลำดับขั้นตอนตามความเชื่อ โดยมีช่วงเวลาในการละเล่นเรื่องราวสมมุติ เช่น การล่าช้าง ล่าม้า การจับโจรผู้ร้าย กล่าวคือ จะมีการกำหนดสัญลักษณ์ที่แสดงถึงสิ่งมีค่าของชาวบ้านคือ ช้าง ม้า ที่ทำจากไม้ขนาดเล็ก แกะสลักเป็นรูปช้าง ม้า เป็นตัวสัตว์ขนาดเล็กเพื่อให้เป็นสิ่งสมมุติว่าเป็นสมบัติของชาวบ้านที่ต้องรักษาไว้ให้ดี หากมีผู้ใดแอบลอบมาขโมยแย่งชิง ชาวบ้านหรือผู้ประกอบพิธีจะต้องรีบตามไปนำกลับมาให้ได้โดยเร็ว ลำดับพิธีการของการเล่นแกลล่อ จะประกอบไปด้วย พิธีการชิงช้าง ชิงม้า พิธีคล้องช้าง พิธีตัดแพ (อาบน้ำคนป่วย) พิธียิงนก ยิงกระรอก พิธีขึ้นบ้าน (เชิญครุบาขึ้นบ้าน หรือขึ้นหิ้ง)

การบรรเลงดนตรีของนักดนตรีในพิธีจะประกอบไปด้วยผู้บรรเลงแคน 1 คน และผู้บรรเลงกลอง 1 คน ซึ่งจะทำหน้าที่ในการบรรเลงตั้งแต่เริ่มพิธีไปจนเสร็จสิ้นพิธี การบรรเลงจะเริ่มจากบทเพลงที่มีจังหวะปานกลาง เป็นทำนองลายพิเศษของการบรรเลงประกอบพิธีแกลล่อ และทำนองเพลงเดี่ยว และเพลงทั่วไป บรรเลงช้า ทำนองไปมา บรรเลงวนหลายๆ รอบในทำนองเดิม การบรรเลงอาจจะมีช่วงเวลาพัก บ้างขึ้นอยู่กับลำดับขั้นตอนของพิธี และทำนองเพลงดังกล่าวเป็นทำนองที่ผู้ประกอบ

พิธีหรือผีฟ้าอาจจะเป็นผู้พิจารณาว่า เป็นเพลงที่สามารถเข้าถึงได้หรือไม่ บางทำนองเพลงผู้บรรเลงอาจบรรเลงไปเรื่อยๆ เป็นเวลานานเนื่องจากผีฟ้า หรือผีมอ ยังไม่ลงมายังบริเวณพิธี อาจจะใช้วิธีการเปลี่ยนทำนองเพลง เพื่อให้ผีฟ้าเข้ามายังบริเวณพิธี เป็นต้น

ภาพที่ 1 : พิธีเกลออ

ที่มา : พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ (บันทึกวันที่ 14 มีนาคม 2560 : อัดสำเนา)

2. องค์ประกอบทางดนตรีประกอบพิธีกรรมเกลออของกลุ่มชาติพันธุ์กูยจังหวัดบุรีรัมย์

พิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กูยแสดงให้เห็นถึงความเชื่อที่มีต่อสิ่งเร้นลับ ชาวกูยมีการบรรเลงดนตรีประกอบพิธีกรรมของชาวกูย ซึ่งองค์ประกอบหลัก ทางดนตรีประกอบพิธีกรรมการเล่นเกลออของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในจังหวัดบุรีรัมย์ สามารถจำแนกได้ คือ เครื่องดนตรี วงดนตรี ระบบเสียง บทเพลง คีตลักษณ์ ดังนี้

2.1 เครื่องดนตรี

เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบพิธีเกลออเป็นเครื่องดนตรีที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์กูยที่เน้นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าและเครื่องตีเป็นหลัก เครื่องดนตรีที่สามารถสื่อถึงความประสงค์ของผู้ประกอบพิธีที่สามารถสื่อสารถึงผู้เข้าทรงในพิธีเกลออได้ คือ แคน และกลอง

1) แคน เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าลมไม้ ไม่มีลิ้นอิสระ แคน โดยทั่วไปทำจากไม้ไผ่ชนิดหนึ่ง ซึ่งช่างแคนไทยเรียกว่าไม้กู่แคน ลูกแคนแต่ละลูก มีระดับเสียงต่างกัน ลูกแคนของแคน 1 เต้า จะถูกจัดเป็น 2 แพริยระดับลดหลั่นกัน สอดเรียงไว้ในเต้าแคน ผนึกส่วนที่ผิกลิ้นไว้ในเต้าแคน ปิดทับด้วยซี่สอดสีดำ การเป่า แคนจะใช้มือทั้งสองข้าง กุมที่ตัวเต้าแคน และใช้นิ้วมือเปิดปิดบังคับเสียงตามตำแหน่ง ของเสียงหรือโน้ตเพลง ลีลาการเป่าหรือการบรรเลงจะขึ้นอยู่กับเทคนิคและ ความสามารถของผู้บรรเลง รวมทั้งสำเนียงเสียงเพลงหรือบทเพลงที่สอดคล้องกับ พิธีกรรมที่ผู้บรรเลงจะสามารถบรรเลงได้ถนัด

การบรรเลงแคนจะเริ่มเมื่อพิธีกรรมได้เริ่มขึ้น และการเรียกขวัญหรือการเชิญ สิ่งเร้นลับเข้ามาประทับในผู้ประกอบพิธี เมื่อเสียงแคนดังขึ้น ผู้ประกอบพิธีจะเริ่มมี การพ้อนรำและมีการเรียกเพลง หรือบอกผู้บรรเลงให้บรรเลงเพลงที่ต้องการ เช่น เรียก เพลงที่มีจังหวะเร็วขึ้น หรือ เพลงที่มีทำนองอื่น จนกว่าผู้ประกอบพิธีจะพอใจใน ทำนองหรือจังหวะนั้น

ภาพที่ 2 : แคน เครื่องดนตรีประกอบพิธีเกลออ

ที่มา: พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ (บันทึกเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2560 : อัดสำเนา)

ผู้บรรเลง : นายสุวัฒน์ อยู่แท้กุล

2) กลอง เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี ซึ่งหน้าด้วยหนัง การทำให้เสียงด้วยวิธีการใช้ฝ่ามือตีลงไปยังหนังหน้ากลอง ตีทั้งแบบเปิดมือและปิดมือเพื่อให้เกิดเสียงชัดเจนตามจังหวะ กลองทำหน้าที่ประกอบจังหวะให้เกิดความรู้สึกหรืออารมณ์ร่วมกับการบรรเลงประกอบพิธีกรรม กลองที่ใช้บรรเลงประกอบพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นกลองที่ทำได้ในปัจจุบัน และเป็นเครื่องดนตรีที่ไม่จำกัดว่าต้องเป็นเครื่องดนตรีที่ทำขึ้นเอง แต่ด้วยความสะดวกและคุณภาพของเสียงชาวบ้านจึงเลือกใช้กลองทอมมาบรรเลง ซึ่งเป็นกลองยุคสมัยปัจจุบันมาบรรเลงร่วมกับแคนเพื่อประกอบพิธีกรรมเกลอนี้ ซึ่งให้เสียงที่ฟังชัดเจน ทั้งจังหวะช้าและจังหวะเร็ว

กลองเป็นเครื่องดนตรีประเภทซึ่งหน้าด้วยหนัง ใช้วิธีการบรรเลงด้วยการตีลงที่หนังหน้ากลองเพื่อให้เกิดเสียง ซึ่งชาวกูยถือว่าเครื่องดนตรีประเภทกลองนี้มีความสำคัญเช่นเดียวกัน ใช้บรรเลงประกอบพิธีกรรมที่เกิดจากความเชื่อ เช่น พิธีกรรมเกลมอ จะใช้กลองในการตีประกอบจังหวะของการบรรเลงแคน เพื่อให้มีความสมบูรณ์ของบทเพลง บางท้องถิ่นจะเรียก “โตน” หรือ “กลอง” ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่ชาวกูยใช้บรรเลงเป็นเครื่องประกอบจังหวะของการบรรเลงประกอบพิธีกรรมเกลมอ เครื่องดนตรีชนิดนี้ทำหน้าที่บรรเลงเพื่อให้มีความสมบูรณ์ตามบทเพลงและทำให้เกิดอารมณ์ที่มีความสนุกสนานและถือเป็นเครื่องกำกับจังหวะหน้าทับของบทเพลงที่บรรเลง กลองที่ชาวกูยบรรเลงประกอบพิธีกรรมนี้จะมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลองกันตรึมของชาวไทยเชื้อสายเขมร และมีบางท้องถิ่นจะใช้กลองที่ทำได้ตามท้องถิ่นหรือใช้ตามความถนัด บางท้องถิ่นจะใช้กลองที่ถือเป็นเครื่องดนตรีร่วมสมัย เช่น กลองทอม เป็นต้น โดยทั่วไปกลองของท้องถิ่นชาวกูยจะมีความคล้ายคลึงทั้งรูปร่าง วัสดุ และเสียงที่เกิดจากการตี กลองเป็นเครื่องดนตรีประเภทที่ทำด้วยไม้ ซึ่งหน้าด้วยหนังสัตว์ เาะกลวงร้อยด้วยเชือกขึงกับหนังหน้ากลอง ซึ่งปัจจุบันได้ประยุกต์โดยการนำวัสดุที่อยู่ในท้องถิ่นคือผ้าใบมาขึงแทนหนังสัตว์ เนื่องจากผ้าใบมีความทนทานสามารถหาได้ง่าย มีเสียงดังที่ค่อนข้างหนักแน่น และตรงตามเสียงที่ต้องการของผู้บรรเลง

วิธีการบรรเลงกลองในพิธีแกลอจะตีประกอบตามจังหวะของแคน เพื่อให้สื่อถึงความต้องการของผู้ประกอบพิธี ขึ้นอยู่กับผู้ประกอบพิธีว่าต้องการจังหวะแบบใด อาจจะเป็นจังหวะช้า หรือเร็ว เป็นต้น (Triptom, 2017)

ภาพที่ 3 : กลอง เครื่องดนตรีประกอบพิธีแกลอ

ที่มา: พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ (บันทึกเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2560 : อัดสำเนา)

ผู้บรรเลง : นายแดน ไตรพรหม

2.2 วงดนตรี

การบรรเลงรวมวงดนตรีประกอบพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อยู่ในจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการบรรเลงรวมวงจากเครื่องดนตรีที่ประกอบไปด้วย แคน และ กลอง เป็นวงดนตรีขนาดเล็กที่มีผู้บรรเลงเพียง 2 คน การวางตำแหน่งของการบรรเลงจะเลือกสถานที่ที่เหมาะสมกับบริเวณปะรำพิธี ซึ่งผู้บรรเลงสามารถบรรเลงด้วยวิธีการยืนหรือนั่งบรรเลงได้ จากปกติในช่วงพิธีกรรมเริ่มขึ้น การบรรเลงจะบรรเลงด้วยวิธีการยืนบรรเลง แต่เนื่องด้วยการประกอบพิธีกรรมจะใช้เวลาจำนวนยาวนานมาก นักดนตรีหรือผู้บรรเลงอาจเปลี่ยนอิริยาบถมานั่งบรรเลงได้ โดยการนำเก้าอี้มานั่งเพื่อลดอาการเมื่อยล้าจากการที่ได้ยืนบรรเลงดนตรี การจัดรูปแบบของวงดนตรีไม่ตายตัว เนื่องจากมีผู้บรรเลงเพียงสองชนิดหรือนักดนตรีเพียง 2 คน ดังนั้น การจัดรูปแบบจึงขึ้นอยู่กับความสะดวกของบริเวณพื้นที่ บรรยากาศของงาน หรือสภาพของผู้คนที่เข้าร่วมงาน เป็นต้น วงดนตรีที่บรรเลงจะอยู่ใกล้ๆ ผู้ประกอบพิธีหรือผู้เข้าทรง เนื่องจากผู้ประกอบพิธีต้องการฟังทำนองเพลงจากวงดนตรีเพื่อที่จะเริ่มพิธีกรรมในการสื่อสารหรือการลำดับขั้นตอนของพิธีการ ซึ่งผู้บรรเลงจะต้องเลือกบทเพลงที่ผู้ประกอบพิธีกรรมต้องการให้บรรเลง อาจจะเป็นจังหวะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับผู้ประกอบพิธี

ภาพที่ 4 : การบรรเลงดนตรีประกอบพิธีแกลลอ

ที่มา: พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ (บันทึกเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2560 : อัดสำเนา)

ผู้บรรเลง : นายสุวัฒน์ อยู่แท้กุล, นายแดน ไตรพรหม

2.3 ระบบเสียง

ระบบเสียงของการบรรเลงด้วยแคน เพื่อประกอบพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กูย คือ ระบบเสียงที่เรียกว่า ระบบ Pentatonic ซึ่งประกอบไปด้วยเสียง 5 เสียง ใน 1 Octave ระบบกลุ่มเสียงที่ใช้สำหรับทำนองเพลงประกอบพิธีกรรมนี้ซึ่งมีด้วยกันหลายทำนองเพลง ถึงแม้บางเพลงจะมีเสียงของโน้ตที่มากกว่า 5 เสียง นั่นเป็นเพียงเสียงรองเพื่อให้เกิดความไพเราะของเพลงและเพื่อสื่อถึงความเป็นเอกลักษณ์ของทำนองเท่านั้น

2.4 บทเพลง

การบรรเลงเพลงประกอบพิธีกรรม แกลลอ ของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในเขตจังหวัดบุรีรัมย์จะใช้ทำนองเพลงของแคนในการบรรเลง ซึ่งทำนองเพลงจะเป็นทำนองที่มีความยาวไม่มากนัก บรรเลงซ้ำไปตามความสามารถของผู้บรรเลง การบรรเลงเพลงจะเริ่มจากการไหว้ครูเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์เข้ามายังบริเวณพิธี เมื่อถึงช่วงลำดับพิธีการ

การเข้าทรงจะมีบทเพลงสำหรับการเข้าทรง และเชิญแม่หมอบ้อนรำตามจังหวะของ เพลง ซึ่งจังหวะเพลงสามารถส่งผลให้การเข้าทรงจะดำเนินการต่อได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับ ทำนอง กล่าวคือ ถ้าเพลงบรรเลงขึ้นแต่ผู้เข้าทรงยังไม่สามารถรับรู้ได้ก็จะไม่เข้าทรง ดังนั้นผู้บรรเลงจะต้องหาทำนองใหม่บรรเลงต่อไปจนกว่าผู้เข้าทรงจะเริ่มเข้าทรงได้

ทำนองเพลงประกอบการเข้าทรงแกลลอ (ลาย โป้ซ้าย) มีดังนี้

ทำนองเกริ่น --- ร/ --- ร / -- ร ฟ/ ชล ช ฟ/ร ฟ ช ฟ/ร ฟ ช ฟ/ ร ฟ ช ฟ/ ฟ ช ฟ ร/
 ---- / ---- /ร ฟ ชล/ ช ฟ ชล/ชล ฟ ช/ ---- / -- ฟ ร / ---- /

----	---ร	---ร	---ร	--พร	ฟชฟร	ฟชลช	ฟร-ฟ
--พร	ฟชฟร	ฟชลช	ฟร-ฟ	--พร	ฟชฟร	ฟชลช	ฟร-ฟ
--พร	ฟชฟร	ฟชลช	ฟร-ฟ	--พร	ฟชฟร	ฟชลช	ลฟชล
--คล	ชฟชล	ชลคล	ชฟชล	--คล	ชฟชล	ดรฟร	คลชล
--คล	ชฟชล	ชลคล	ชลฟช	--พร	ฟชฟร	ฟชลช	ฟร-ฟ
--คล	ชฟชล	ชลคล	ชฟชล	--คล	ชฟชล	ดรฟร	คลชล
--คล	ชฟชล	ชลคล	ชฟชล	--คล	ชฟชล	ชลคล	ชลฟช
----	-รฟช	-ลชฟ	ชลฟช	----	-รฟช	-ลชฟ	ชลฟช
-ลชฟ	รฟชฟ	รฟชฟ	ชลฟช	--พร	ฟชฟร	ฟชลช	ฟร-ฟ

ภาพที่ 5 : โน้ตเพลงลายมอหรือลายอ้อ

ที่มา : พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ

โครงสร้างของการบรรเลง จะบรรเลงซ้ำทำนองกลับไปกลับมา เมื่อจบ ทำนองเพลงจะเริ่มบรรเลงวนทำนองใหม่ในบรรทัดที่ 2 เป็นต้นไปเรื่อยๆ จนจบและ ทอดลงเป็นการจบเพลง (Yutaekul, 2017)

2.5 คีตลักษณ์

คีตลักษณ์ของเพลงประกอบพิธีกรรมโดยทั่วไปพบว่าได้แบ่งโครงสร้างของบทเพลง ทุกเพลงเป็นเพลงทำนองสั้นๆ บรรเลงวนซ้ำไปมา การวิเคราะห์หีบเพลงด้านคีตลักษณ์ในเรื่องต้นเป็นการสำรวจโครงสร้างใหญ่ๆ ของบทเพลง โดยดูว่าบทเพลงแบ่งเป็นส่วนใหญ่ๆ ได้กี่ส่วน ถ้าเป็นส่วนของการทำนองเพลงให้ดูจำนวนท่อนเพลงว่ามีจำนวนท่อนเท่าใด มีทางเปลี่ยนหรือมีท่อนนำหรือไม่ และใช้อัตราจังหวะการบรรเลงเท่าใด (Visutpat, 1990: 45)

นอกจากนี้ การบรรเลงเพลงซ้ำไปมาถือเป็นลักษณะหนึ่งของการบรรเลงเพลงประเภทเพลงพื้นบ้านที่ปรากฏโดยทั่วไป และเป็นลักษณะเดียวกันกับการบรรเลงประกอบพิธีกรรมของการเข้าทรงในจังหวัดอื่นๆ

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง “ดนตรีประกอบพิธีกรรมแกเลอของกลุ่มชาติพันธุ์กูย กรณีศึกษา: ชุมชนหมู่บ้านขามน้อย หมู่ที่ 5 ตำบลเข้ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาริบทและองค์ประกอบทางดนตรีประกอบพิธีกรรมของชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์กูย โดยใช้วิธีศึกษาจากเอกสารและการลงพื้นที่ภาคสนาม ณ ชุมชนหมู่บ้านขามน้อย หมู่ที่ 5 ตำบลเข้ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการด้านมนุษยดนตรีวิทยา หรือมานุษยดุริยางควิทยา (Ethnomusicology) ที่กล่าวถึงวัฒนธรรมดนตรีของมนุษย์ ศึกษาสิ่งที่เป็นนามธรรม ความเชื่อ พิธีกรรม ค่านิยม และศึกษาแนวคิดต่างๆ หลากหลายของแต่ละวัฒนธรรม เช่น ด้านประเพณีพิธีกรรมความเชื่อของชาวไทยในเขตอีสานตอนใต้ Pongboot (1984: 217) ที่บูรณาการกับการศึกษาวิถีชีวิตประเพณีท้องถิ่นของชาวกูย ของ Burutpat (1995: 14) ซึ่งเป็นทฤษฎีทางด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น ก่อให้เกิดองค์ความรู้ด้านการศึกษาองค์ประกอบทางดนตรีประกอบพิธีกรรมของชาวกูย และการศึกษาการวิเคราะห์เพลง ได้ใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงของ Visutpat (1990: 45) เพื่อศึกษาถึง

องค์ประกอบด้านบทเพลง ดังนั้นการศึกษาคนตรีประกอบพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ กูย ในเขตอีสานตอนใต้ของไทยจึงให้ความสำคัญในการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อ การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ ผลของการศึกษาพบประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. บริบททางดนตรีประกอบพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กูย เป็นดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบพิธีกรรมการบำบัดรักษาของชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์กูย เป็นดนตรีที่มีการสืบทอดมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ใช้บรรเลงประกอบพิธีกรรมความเชื่อในเรื่องของสิ่งเร้นลับและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ บรรเลงดนตรีประกอบพิธีกรรมในรูปแบบของดนตรีบำบัดที่ผนวกกับความเชื่อแล้วนำพิธีกรรมนี้มาเข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิต มีความสอดคล้องกับ Burutpat (1995: 14) ที่ได้กล่าวถึงประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวกูยที่ยังคงมีความเชื่อในสิ่งเร้นลับอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ชาวบ้านมีการใช้ดนตรีเพื่อการบำบัดรักษาผ่านพิธีกรรมความเชื่อที่ตนนับถือสืบทอดกันมาเป็นเวลานานจนถึงปัจจุบัน ชาวบ้านยังคงให้ความสำคัญกับพิธีกรรมนี้อย่างต่อเนื่อง ชาวบ้านให้ความสนใจและเข้าร่วมพิธีกรรมนี้เป็นจำนวนมาก

2. องค์ประกอบทางด้านดนตรีบรรเลงประกอบพิธีกรรมของชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์กูยในจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นบทเพลงที่มีลักษณะเด่นเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากบทเพลงทั่วไป บทเพลงที่บรรเลงจะบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า คือ แคน และมีเครื่องประกอบจังหวะ คือกลอง ที่ได้มีการนำกลองสมัยใหม่มาบรรเลงเพื่อสร้างความไพเราะ สนุกสนานเร้าใจ โครงสร้างของบทเพลงไม่ซับซ้อน เป็นเพลง 1 ท่อน บรรเลงวนซ้ำไปมา ใช้ระบบเสียงแบบ Pentatonic สอดคล้องกับ Visutpat (1990: 45) ที่ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์ห้ดนตรีเบื้องต้น โดยการศึกษารูปแบบของวงดนตรี เครื่องดนตรีและโครงสร้างของเพลงที่บรรเลง การศึกษาเพลงบรรเลงประกอบพิธีกรรมของชาวกูยนี้ที่มีลักษณะของการบรรเลงตามความถนัดของผู้บรรเลงเอง ไม่กำหนดตายตัวที่แน่นอน แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของเพลง ในลักษณะรูปแบบของเพลงพื้นบ้าน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป คือ ศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านสำหรับประกอบพิธีกรรมของชาวกูย และศึกษากระบวนการผลิต การสร้างเครื่องดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชนชาวกูย พร้อมกับการเปรียบเทียบด้านดนตรีในวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนชาวกูยในเขตอีสานตอนใต้ของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

References

- Burutpat, S. (1994). *Study of language and life of Kuy – Kuoy (Suay) from conversation*. Bangkok: Saha Dhammik Ltd. [in Thai]
- _____. (1995). *Encyclopedia of Kuy ethnic group*. Nakorn Pathom: ASEAN Institute for Health Development Press, Mahidol University. [in Thai]
- Poungboot, S. (1984). *Local songs and folk plays in Surin province*. Bangkok: Krung Siam Press. [in Thai]
- Triprom, D. (2017, March 14). Interview. [in Thai]
- Visutpat, M. (1990). *Analysis of Thai music*. Bangkok: Chuan Phim Press. [in Thai]
- Yutaekul, S. (2017, March 14). Interview. [in Thai]

Author

Mr.Panasin Sriviset

Program in music, Faculty of Fine and Applied Arts,

Khon Kaen University

123 Moo 16 Mittapap Rd., Nai-Muang, Muang District,

Khon Kaen 40002, Thailand

Tel.: 091-016-8016 E-mail : panasinsriviset@gmail.com

รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มี

ความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย

Management Model for Enhancing the Talented

Students in Thai Classical Music

พินิจ สังข์พັນธุ์¹ / สุรีพร อนุศาสนนันท์²

Pinit Sangsuppun / Sureporn Anusasananan

¹ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Doctor of Philosophy, Faculty of Education, Burapha University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

Asst. Prof. Dr., Faculty of Education, Burapha University, Major Advisor

Received: July 30, 2019

Revised: October 6, 2019

Accepted: December 20, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยของนักเรียน พัฒนาและประเมินรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับรางวัลเหรียญทองจากการแข่งขันดนตรีไทยระดับชาติ จำนวน 774 คน วิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย ด้วยการวิเคราะห์โมเดลสมการ โครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) ผลการวิจัยพบว่า

1. โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในเกณฑ์ดี โดยมีค่า

ไค - สแควร์ (χ^2) = 181.60 ค่า df = 103 ค่า p = 0.000 ค่า CFI = 0.996

ค่า RMSEA = 0.0314 ค่า GFI = 0.973 และค่า χ^2/df = 1.763 ตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนความสามารถพิเศษทางดนตรีไทยได้ร้อยละ 90.20

($R^2 = 0.902$) ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยของนักเรียน มี 1 ตัวแปรคือ ความสามารถพื้นฐานทางดนตรีไทย

2. รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยเป็นรูปแบบเชิงระบบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ บทบาทของครอบครัว 2) กระบวนการ ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ คุณลักษณะเฉพาะของนักดนตรีไทยและความสามารถพื้นฐานทางดนตรีไทย 3) ผลผลิตคือ ความสามารถพิเศษทางดนตรีไทย และ 4) ข้อมูลย้อนกลับถ้าหากผลผลิตไม่มีคุณภาพ

3. ผลการประเมินของรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

คำสำคัญ: ดนตรีไทย, ความสามารถพิเศษ, รูปแบบการบริหาร

Abstract

The purposes of the study were to develop the causal relationship model influencing the talented students in Thai classical music, to develop and evaluate the management model in order to enhance the talented students in Thai classical music. The sampling group of the participants was primary school students who had won the Thai classical music contest and obtained a gold medal. The number of students was 774. The causal relationship model influencing the talented students in Thai classical music was analyzed by the Structural Equation Model. The results were as follows:

1. The result indicated that the model was conformed to the empirical data in a good level. The test results of *Chi-square* showed (χ^2) = 181.60, the df Value = 103, p Value = 0.000, the CFI Value = 0.996, the RMSEA Value = 0.0314, the GFI Value = 0.973, and the χ^2/df Value = 1.763. All variables in the model could explain

the variance of Thai classical music talents with a percentage of 90.20 ($R^2 = 0.902$). There was one factor directly influencing the students' ability to perform Thai classical music that was the basic abilities of Thai classical music.

2. The management model for promoting students' talents in Thai classical music consisted of four steps: (1) input factor describing family's roles, (2) process describing individuals' creativity and their basic abilities of Thai classical music, (3) output describing talents in Thai classical music, and (4) feedback describing no quality found from the production.

3. The results of evaluation of the management model was found that the IOC (Index of Item - Objective Congruence) done by experts was at 0.80 - 1.00 level.

Keywords: Thai classical music, talented, management model

บทนำ

ดนตรีไทยจัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชนชาติไทยมาตั้งแต่โบราณ เป็นสิ่งไพเราะและงดงามอย่างประณีต เป็นเครื่องกล่อมกล่าจิดใจและสร้างความสุข ความเพลิดเพลินให้กับคนไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและเป็นศิลปะอันทรงคุณค่า แสดงเอกลักษณ์ของชาติได้อย่างเด่นชัดและมีประโยชน์นานัปการ ในหลายประเทศจะมีระบบค้นหาผู้ที่มีความสามารถพิเศษทางดนตรีตั้งแต่เด็ก จึงทำให้มีนักดนตรีมืออาชีพจำนวนมาก สำหรับประเทศไทยยังไม่มีกลไกที่เป็นระบบอย่างชัดเจนและยังไม่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าว ระยะแรกของการพัฒนา ความรู้ที่มีเป็นความรู้ที่รับมาจาก ตะวันตก (Charoensook, 2008)

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Nopsiri (2013) พบว่า การเรียนการสอนวิชา ดนตรีไทยในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาใช้เวลาเรียนน้อยประมาณ 25-27 ชั่วโมง ต่อปี สถานศึกษาไม่มีเครื่องดนตรีไทยในการจัดการเรียนการสอน และไม่มีครูวิชาเอก

ดนตรีไทย จากการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษที่ผ่านมาพบว่า มีหน่วยงานดำเนินการจัดการศึกษาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย แต่ไม่เป็นระบบชัดเจนและเป็นรูปธรรม ทำให้ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษที่เข้าสู่ระบบการจัดการศึกษาของหน่วยงานเหล่านี้ไม่ได้รับการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพอย่างต่อเนื่อง จริงจังและถูกต้องตามหลักวิชาการ ทำให้ความเป็นเลิศด้านดนตรีไทยไม่อาจเกิดขึ้นได้ หรืออาจหายไปเป็นที่สุด ซึ่งนับเป็นการสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ (Office of the Education Council, 2011)

จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า การดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยนั้นยังไม่มีระบบการบริหารจัดการที่เหมาะสม ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยขึ้น ซึ่งในการพัฒนารูปแบบนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสามารถพื้นฐานทางดนตรีไทย ความคิดสร้างสรรค์ คุณลักษณะเฉพาะของนักดนตรีไทย บทบาทของครอบครัว และความสามารถพิเศษทางดนตรีไทย จากนั้นจะนำรูปแบบที่ได้มาสร้างคู่มือการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย เพื่อให้ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนดนตรีไทยได้นำไปใช้พัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านดนตรีไทยให้ก้าวหน้าไปอย่างถูกต้องเหมาะสม และเป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยของนักเรียน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย โดยผ่านโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) โดยดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับรางวัลเหรียญทองจากการแข่งขันดนตรีไทยในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับชาติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีการศึกษา 2559 จำนวน 1,519 คน ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 765 คน คิดเป็น 45 เท่า ของจำนวนตัวแปรสังเกตได้ 17 ตัว ใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้ชั้นในการแบ่งเป็นประเภทของการแข่งขันดนตรีไทย คือ เดี่ยวระนาดเอก เดี่ยวระนาดทุ้ม เดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เดี่ยวฆ้องวงเล็ก เดี่ยวซอด้วง เดี่ยวซออู้ เดี่ยวจระเข้ เดี่ยวฉิม เดี่ยวขลุ่ยเพียงออ ขับร้องเพลงไทย วงเครื่องสายวงเล็ก วงปี่พาทย์ไม้แฉ่งผสมเครื่องสายเครื่องเดี่ยว วงปี่พาทย์ไม้แฉ่งเครื่องคู่ และวงอังกะลุง ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามไป 780 ฉบับ และได้รับตอบกลับมา 774 ฉบับ

เครื่องมือวิจัย

1. แบบวัด แบ่งเป็น 5 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน เป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 แบบวัดความสามารถพื้นฐานทางดนตรี เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบจำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก 0.60 - 0.89 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.839 ตอนที่ 3 แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก 0.70 - 0.93 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.810 ตอนที่ 4 แบบวัดคุณลักษณะเฉพาะของนักดนตรีไทย มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก 0.45 - 0.81 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.826 ตอนที่ 5 แบบวัดบทบาทของครอบครัวมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก 0.51 - 0.75 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.883

2. คะแนนการแข่งขันดนตรีไทยจากงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับชาติ ครั้งที่ 66 ปี 2559 ระดับประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

1. ทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยบูรพา ถึงสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อขอความร่วมมือไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีกลุ่มตัวอย่าง

2. ขอความร่วมมือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างด้วยโปรแกรม SPSS วิเคราะห์ตรวจสอบรูปร่างแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยด้วยวิธีการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) และวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย ด้วยการวิเคราะห์โมเดลสมการ โครงสร้าง (SEM)

ผลการวิจัย

1. การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยของนักเรียน

1.1 ผลการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยของนักเรียน พบว่ามีปัจจัยเชิงสาเหตุจำนวน 4 ปัจจัย ได้แก่ บทบาทของครอบครัว ความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนดนตรีไทย คุณลักษณะเฉพาะของนักดนตรีไทย และความสามารถพื้นฐานทางดนตรีไทย

1.2 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยของนักเรียนตามสมมติฐานการวิจัย พบว่า เส้นอิทธิพลบางเส้นยังไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าสถิติที่ได้ยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐาน ยังไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ผู้วิจัยได้ปรับโมเดลตามคำแนะนำของโปรแกรมจนมีค่าดัชนีความกลมกลืนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ คือ ค่าไค – สแควร์ (χ^2) = 181.60 df = 103 Comparative Fit Index (CFI) = 0.996 Root Mean Squares Error of Approximation (RMSEA) = 0.0314 Goodness of Fit Index (GFI) = 0.973 และ χ^2/df = 1.763

1.3 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยของนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 บทบาทของครอบครัวมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย ผ่านความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนดนตรีไทย และคุณลักษณะเฉพาะของนักดนตรีไทย บทบาทของครอบครัวยังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถพื้นฐานทางดนตรีไทยผ่านคุณลักษณะเฉพาะของนักดนตรีไทย และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณลักษณะเฉพาะของนักดนตรีไทยผ่านความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนดนตรีไทย

1.3.2 ความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนดนตรีไทยมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยของนักเรียน และความสามารถพื้นฐานทางดนตรีไทย ผ่านคุณลักษณะเฉพาะของนักดนตรีไทย

1.3.3 คุณลักษณะเฉพาะของนักดนตรีไทยมีอิทธิพลทางอ้อมต่อ
ความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยผ่านความสามารถพื้นฐานทางดนตรีไทย

1.3.4 ตัวแปรความสามารถพื้นฐานทางดนตรีไทยมีอิทธิพลทางตรงต่อ
ความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยของนักเรียน

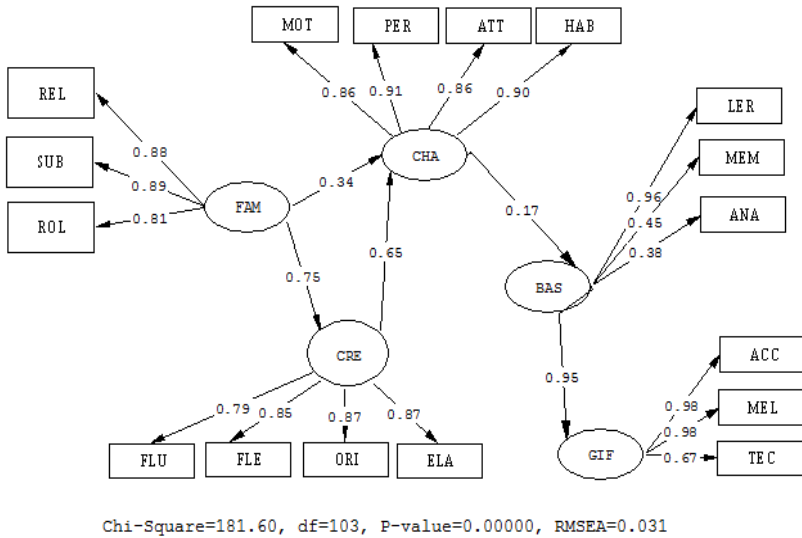
ตารางที่ 1

ขนาดอิทธิพลในโมเดลสมการ โครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อนักเรียนที่มี
ความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย

ตัวแปรทำนาย	อิทธิพล	ตัวแปรผล			
		ความคิด สร้างสรรค์	คุณลักษณะ เฉพาะของนัก ดนตรีไทย	ความสามารถ พื้นฐานทาง ดนตรีไทย	ความสามารถ พิเศษด้าน ดนตรีไทย
บทบาทของ ครอบครัว	DE	0.751**	0.344**	-	-
	IE	-	0.488**	0.139**	0.132**
	TE	0.751**	0.832**	0.139**	0.132**
ความคิด สร้างสรรค์	DE	-	0.650**	-	-
	IE	-	-	0.108**	0.103**
	TE	-	0.650**	0.108**	0.103**
คุณลักษณะ เฉพาะของนัก ดนตรีไทย	DE	-	-	0.167**	-
	IE	-	-	-	0.159**
	TE	-	-	0.167**	0.159**
ความสามารถ พื้นฐานทาง ด้านดนตรีไทย	DE	-	-	-	0.950**
	IE	-	-	-	-
	TE	-	-	-	0.950**
R²		0.564	0.887	0.028	0.902

$\chi^2 = 181.598, df = 103, p = 0.000, CFI = 0.997, GFI = 0.973, RMSEA = 0.0314, \chi^2/df = 1.763$

หมายเหตุ TE = อิทธิพลรวม IE = อิทธิพลทางอ้อม DE = อิทธิพลทางตรง

ภาพที่ 1: โมเดลสมการ โครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย

จากโมเดลสมการ โครงสร้าง ปัจจัย จึงได้ดำเนินการร่าง เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยขึ้น โดยใช้ทฤษฎีระบบมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดของรูปแบบดังนี้

2.1 ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยบทบาทของครอบครัว สามารถแบ่งออกเป็น 3 ปัจจัยได้แก่

- 2.1.1 สร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง
- 2.1.2 ให้การสนับสนุนทางการเรียนรู้จากผู้ปกครอง
- 2.1.3 ทำตัวเป็นแบบอย่างทางการเรียนรู้ของผู้ปกครอง

2.2 ด้านกระบวนการ มี 3 องค์ประกอบคือ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การสร้างคุณลักษณะเฉพาะของนักดนตรีไทยและความสามารถพื้นฐานทางดนตรีไทย

2.2.1 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่

2.2.1.1 พัฒนาความคิดคล่องแคล่ว

2.2.1.2 พัฒนาความคิดยืดหยุ่น

2.2.1.3 พัฒนาความคิดริเริ่ม

2.2.1.4 พัฒนาความคิดละเอียดลออ

2.2.2 การสร้างคุณลักษณะเฉพาะของนักดนตรีไทย

2.2.2.1 สร้างแรงจูงใจในการเรียนดนตรีไทย

2.2.2.2 สร้างบุคลิกภาพความเป็นนักดนตรีไทย

2.2.2.3 สร้างทัศนคติที่ดีในการเรียนดนตรีไทย

2.2.2.4 สร้างนิสัยที่ดีในการเรียนดนตรีไทย

2.2.3 การฝึกฝนความสามารถพื้นฐานทางดนตรีไทย

2.2.3.1 ฝึกฝนความสามารถในการเรียนรู้ดนตรีไทย

2.2.3.2 ฝึกฝนความจำทางดนตรีไทย

2.2.3.3 ฝึกฝนความสามารถในการวิเคราะห์องค์ประกอบดนตรีไทย

2.3 ผลผลิต ประกอบด้วยนักเรียนมีความสามารถพิเศษทางดนตรีไทย

2.3.1 เกิดความแม่นยำและความถูกต้องของจังหวะและทำนองในการบรรเลงหรือขับร้อง

2.3.2 เกิดความไพเราะกลม กลืนและคุณภาพเสียงในการบรรเลงหรือขับร้อง

2.3.3 มีเทคนิคและความสามารถเฉพาะทางในการบรรเลงหรือขับร้อง

2.4 ข้อมูลย้อนกลับ หมายถึง ถ้าหากผลผลิตนักเรียนไม่มีคุณภาพ ครูผู้สอนดนตรีไทยต้องพิจารณาย้อนกลับไปที่กระบวนการและปัจจัยนำเข้า จากนั้นจึงได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพต่อไป

3. การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย

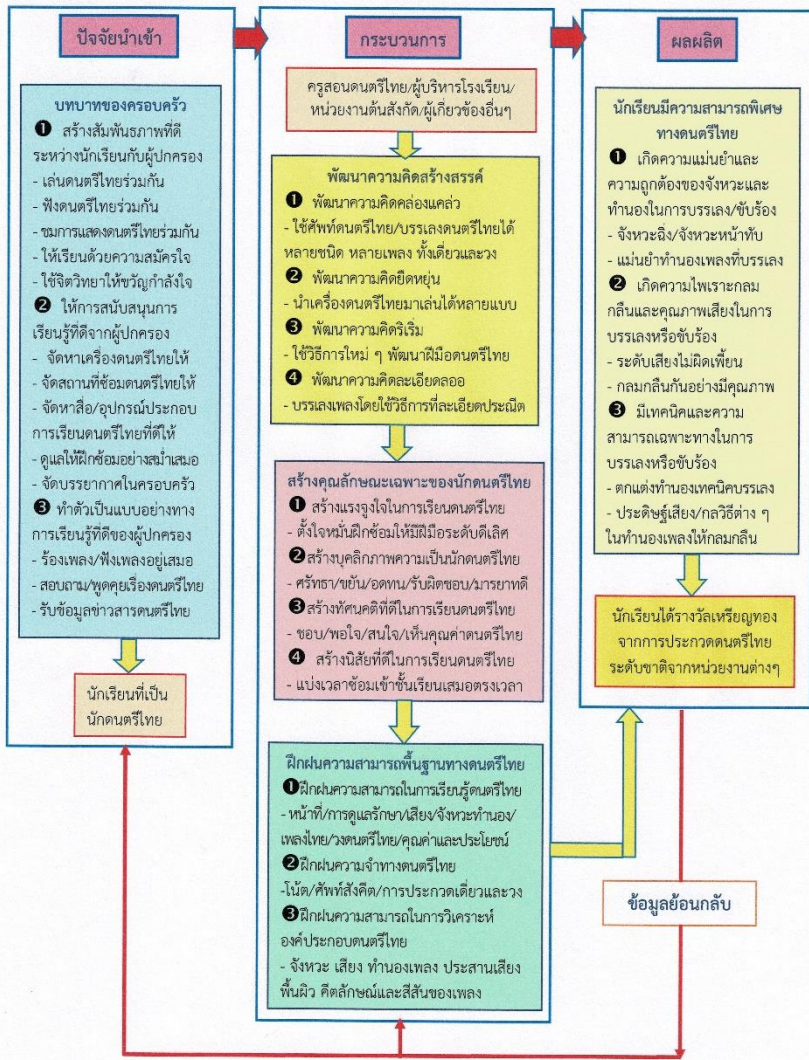
นำคู่มือและ โครงร่างรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านประเมินความเหมาะสม

3.1 การตรวจสอบความเหมาะสมของ โครงสร้างคู่มือการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคู่มือการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยในแต่ละข้อมีค่าอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 สามารถนำไปใช้พัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยได้

3.2 การตรวจสอบความเหมาะสมของ โครงสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยในแต่ละข้อมีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 จึงสรุปได้ว่ารูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยมีความเป็นประโยชน์ มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความถูกต้อง สามารถนำไป ใช้บริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยได้

3.3 การปรับปรุงรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงคู่มือการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยและรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญจนได้รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยที่สมบูรณ์ ดังนี้

ภาพที่ 2: รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยของนักเรียน

1.1 ตัวแปรบทบาทของครอบครัวมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยของนักเรียน ผ่านตัวแปรความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนดนตรีไทย โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.75 และตัวแปรคุณลักษณะเฉพาะของนักดนตรีไทย โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.34 อีกทั้งตัวแปรบทบาทของครอบครัวยังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรความสามารถพื้นฐานทางดนตรีไทยผ่านตัวแปรคุณลักษณะเฉพาะของนักดนตรีไทย โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.17 และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรคุณลักษณะเฉพาะของนักดนตรีไทยผ่านตัวแปรความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนดนตรีไทย โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.65 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลรวมของตัวแปรทั้ง 4 ที่ส่งผลไปยังความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยของนักเรียน พบว่า มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.95 สอดคล้องกับ Mussapun (2013) ที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูแบบสนับสนุน และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ Chuenchaveng (2008) ที่ได้อธิบายไว้ว่า นักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองมาก มีเจตคติทางบวกต่อรูปแบบการเรียนรู้วิชาดนตรี เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ยังอยู่ในวัยเรียน จึงต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนทางด้านค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง วัสดุสิ่งของ รวมถึงอุปกรณ์การเรียน การให้ความสนใจและเอาใจใส่ การให้คำปรึกษาและชี้แนะทางด้านการเรียนแก่นักเรียน ทำให้นักเรียนมีความพร้อมในการเรียน และสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

1.2 ตัวแปรความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนดนตรีไทยมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยของนักเรียน และตัวแปรความสามารถพื้นฐานทางดนตรีไทย มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.17 และผ่านตัวแปรคุณลักษณะเฉพาะของนัก

ดนตรีไทย มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.65 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Boora (2008) เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ของเด็กที่มีพรสวรรค์ ผลการพัฒนาโมเดลและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลคุณลักษณะของเด็กที่มีพรสวรรค์ตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลคุณลักษณะของเด็กที่มีพรสวรรค์มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เช่นเดียวกับ Charoensook (2008) ได้กล่าวสนับสนุนองค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ มีอิทธิพลทางตรงที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางดนตรีของเด็กไทยไว้ว่า ผู้ที่จะเป็นเลิศได้นั้นจะต้องมีการคิดแบบสร้างสรรค์ ประกอบด้วยความสามารถในการคิด ดังนี้คือ การคิด ได้คล่อง สามารถคิดแบบยืดหยุ่น ค้นพบแนวคิดที่เป็นต้นฉบับ และสามารถดัดแปลงความคิดและปรับปรุงความคิด นอกจากนี้การคิดอย่างสร้างสรรค์ยังรวมไปถึงการคิดที่เด็กจะต้องรู้ข้อดี ข้อด้อย สามารถหาวิธี แก้ไขข้อด้อยของตนเอง สอดคล้องกับ McNeill (1992) ที่ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะดนตรีและการเคลื่อนไหวที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กวัย 4-6 ปี ผลการศึกษา พบว่า เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะดนตรีและการเคลื่อนไหวนั้น มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แสดงว่าความสามารถพื้นฐานทางดนตรีไทยสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้ โดยการให้นักเรียนแสดงความคิดและความรู้สึกออกมาอย่างอิสระ ค้นพบวิธีในการแสดงออกทางดนตรีไทย รู้จักฟังดนตรีไทยด้วยความเข้าใจ เช่น การคิดทำทางประกอบดนตรี การเขียนภาพจากการฟังเพลง การแต่งเพลง และการสร้างสรรค์จังหวะเพลงจากเครื่องกำกับจังหวะ ซึ่งทักษะพื้นฐานทางดนตรีไทยเป็นความรู้และทักษะในพัฒนาการทางดนตรีเพื่อให้พัฒนาตามระดับวุฒิภาวะทางร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และความเจริญทางดนตรี การฝึกทักษะพื้นฐานดนตรีไทยเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิด การรับรู้ การแสดงความรู้สึก และมีอิสระในการคิดจินตนาการ โดยนักเรียนเป็นผู้กระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง

1.3 ตัวแปรคุณลักษณะเฉพาะของนักดนตรีไทยมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยของนักเรียน ผ่านตัวแปรความสามารถพื้นฐานทางดนตรีไทยโดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.17 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับ Chuenchaveng (2008) Khu-thai (2009) Meunsuwan (2004) Narunartcheewin (2004) และ Rungruengphol (2010) ที่พบว่า มีผลการวิจัยออกมาใกล้เคียงกันคือ เจตคติ ทักษะคิด แรงจูงใจ บุคลิกภาพและนิสัยทางการเรียน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้วิชาดนตรีของนักเรียนทั้งสิ้น ปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ลักษณะมุ่งอนาคต บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การสนับสนุนของผู้ปกครอง อายุ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง และนิสัยทางการเรียน สามารถรวมกันอธิบายความแปรปรวนของปัจจัยต่อรูปแบบการเรียนรู้วิชาดนตรีของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

เช่นเดียวกับ Suttajit (2000) ได้กล่าวว่า สิ่งสำคัญสิ่งแรกสำหรับนักดนตรีควรจะมีคือ การมีจุดมุ่งหมายในชีวิตว่าตนต้องการเป็นนักดนตรี แนวทางในการเรียนดนตรีให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้ที่จะสร้างสรรค์ดนตรีไม่ว่าจะเป็นในฐานะของผู้ประพันธ์เพลงหรือนักดนตรีต้องใช้เวลาศึกษาฝึกฝนเป็นเวลานาน มีความมานะอดทน มีระเบียบวินัย จึงจะทำให้ผลงานออกมาคุ้มค่า การที่บุคคลจะเรียนดนตรีได้นั้นต้องมีความอดสาหะวิริยะพากเพียรมากเป็นพิเศษ เพราะการที่จะทำเสียงดนตรีออกมาเป็นเพลงไม่ว่าที่นั่น ต้องอาศัยความพากเพียรเป็นเดือนๆ ฝึกหัดเพื่อทำเสียงดนตรีเพลงนั้นให้ออกมาไพเราะที่สุด และต้องเป็นผู้ที่ขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

1.4 ตัวแปรความสามารถพื้นฐานทางดนตรีไทยมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยของนักเรียน ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.95 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 4

สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Haroutounian (2002) ที่ได้เสนอเกณฑ์สำหรับการประเมินความสามารถพิเศษทางดนตรี (Criteria for musical talent) ว่า

ต้องประกอบด้วยเกณฑ์ความสามารถในการปฏิบัติทางดนตรี (Dynamic of performance) เช่นเดียวกับ Charoensook (2008) ที่พบว่า องค์ประกอบด้านทักษะพื้นฐานทางดนตรีไทย มีอิทธิพลทางตรงที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการของเด็กมีความสามารถพิเศษทางดนตรีของเด็กไทยว่า เด็กที่ประสบความสำเร็จจะมีความตั้งใจหมั่นฝึกซ้อม มีความมุ่งมั่นที่จะต้องประสบความสำเร็จ และเป็นสิ่งที่สังเกตว่าเป็นความมุ่งมั่นที่เกิดจากตัวเอง ไม่ได้มาจากการบังคับหรือผลกดดันของครูหรือผู้ปกครอง เนื่องจากพบว่า แม่ครูหรือผู้ปกครองจะกระตุ้นมากเพียงใด แต่ถ้าเด็กขาดความมุ่งมั่นซึ่งเป็นแรงขับ ก็จะไม่สามารถไปสู่การเป็นนักดนตรีในระดับชาติได้ จากการศึกษาพบว่า เด็กไทยขาดพฤติกรรมดังกล่าว เด็กไทยซ้อมน้อย ไม่มีระเบียบวินัยในการฝึกซ้อม ผิดกับเด็กจีน ญี่ปุ่นที่จะมีระเบียบวินัยในการฝึกซ้อมมาก

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย

สอดคล้องกับ Boonyamalig (2016) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนดนตรีโดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาร่วมกับทฤษฎีของเดวิสเพื่อส่งเสริมทักษะปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทักษะปฏิบัติหลังเรียนของนักเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกทั้งผู้วิจัยได้กำหนดการพัฒนารูปแบบการบริหารนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย โดยใช้ทฤษฎีระบบ (System theory) คือ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ดังนั้นย่อมแสดงให้เห็นว่า ทุกระบบต้องมีองค์ประกอบหรือสิ่งต่างๆ เพื่อดำเนินงานสัมพันธ์กันเป็นกระบวนการ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่องค์การได้ตั้งไว้

3. ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องของรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย

จากคำดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยในแต่ละข้อ มีค่าอยู่ระหว่าง .80-1.00 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Boonthongpang (2015) ที่พบว่า ผลจากการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียมของครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้อง ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากทุกด้าน ดังนั้นรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย มีความเป็นประโยชน์ มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และ มีความถูกต้อง สามารถนำไปใช้พัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนดนตรีไทยควรนำรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย และคู่มือการบริหารไปใช้ในกระบวนการพัฒนาความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยของนักเรียนให้คงอยู่และพัฒนาสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยคำนึงถึงปัจจัยนำเข้าคือ บทบาทของครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

1.2 ครูผู้สอนดนตรีไทยจึงควรจัดหาสื่อ นวัตกรรม หรืออุปกรณ์อื่นๆ มาใช้ร่วมกับคู่มือการสอนด้วย จึงจะทำให้การจัดกิจกรรมเรียนการสอนดนตรีไทยประสบผลสำเร็จ

1.3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดอบรมพัฒนาผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนดนตรีไทย ให้เข้าใจวิธีการนำรูปแบบและคู่มือการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยไปใช้อย่างถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการทำวิจัยครั้งต่อไปจึงควรนำเอารูปแบบและคู่มือที่ได้ไปทำการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยทดลองใช้กับนักเรียนปกติเพื่อยืนยันความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง

2.2 ควรศึกษาพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยเป็นประเภทเครื่องดนตรีไทย เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่มีรายละเอียด เจาะลึก ชัดเจนและตรงประเด็น สามารถนำไปใช้ในการสอนนักเรียนได้โดยตรง

References

- Boonthongpaeng, P. (2016). *Distance learning television: Empowerment evaluation and enhancing change management in teacher' performance in small primary school in Nongbua Lamphu primary educational service area office 1*. Dissertation Ph.D. (Research and Development Human Potential). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. [in Thai]
- Boonyamalig, S. (2016). *The development of music teaching style by using contemplative concept with Davie's theory to promote the practical skills of secondary school students*. Senior Professional Level Teachers Prathai School Prathai District Nakhon Ratchasima Province. [in Thai]
- Boora, S. (2008). *Development of indicators of gifted children's characteristics*. Master thesis, M.Ed. (Educational Research). Bangkok: Graduate School, Chulalongkorn University. [in Thai]
- Charoensook, S. (2008). *Research for development of new knowledge in music*. Bangkok: The Thailand Research Fund. [in Thai]

- Chuenchaveng, S. (2008). *Factors affecting on attitude towards music learning method of students at Yamaha Nuchada music school, Silom Branch, Bangrak district, Bangkok*. Master Thesis, M.Ed. (Educational Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. [in Thai]
- Haroutounian, J. (2002). *Kindling the spark: Recognizing and developing musical talent*. New York: Oxford University Press.
- Khu-thai, B. (2009). *Factors affecting attitude towards Keereeboon genius music program of Prathom Suksa IV students at Pataiudomsuksa school in Laksi district, Bangkok*. Master Project, M.Ed. (Educational Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. [in Thai]
- Meunsuwan, B. (2004). *Factors affecting on the motivation for high piano learning standard of piano students of private musical institutes in Bangkok*. Master thesis, M.Ed.(Educational Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. [in Thai]
- Mussapun, V. (2013). *The study of psycho-social factors effected to creative thinking of students second-level students in schools of Bangkok metropolitan administration*. Master's Project, M.Ed. (Developmental Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. [in Thai]
- Narunartcheewin, A. (2004). *Achievement motives and the five personality factors affecting adolescence s' musical learning behaviors in Bangkok metropolis*. Master's Project, M.Ed. (Developmental Psychology) Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. [in Thai]

- Nopsiri, S. (2013). *The promotion of teaching Thai music in primary schools of the office of NakhonSawan primary education service area 2*. The Master of Education Degree, Nakhon Sawan Rajabhat University. [in Thai]
- Office of the Education Council. (2011). *The development of educational standards for gifted and talented learners*. Bangkok: offset-co-ltd. [in Thai]
- Rungruengphol, S. (2010). *Factors affecting on the learning attitudes toward music and dramatic Arts of the third level, secondary grade 1- 3 students at Vajiravudh college in Dusit district, Bangkok*. Master Thesis, M.Ed. (Education Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. [in Thai]
- Suttajit, N. (2000). *Psychology music teaching*. Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]

Author

Acting Sub Lt. Pinit Sangsuppun

Prathomtaweethapisek School

160 Wang Doem 8 Alley, Wat Arun, Bangkok Yai, Bangkok 10600

Tel.: 08-1270-0171 E-mail: pinuy5@hotmail.com

อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏจากเรื่องเล่า
กลุ่มชาติพันธุ์อ่าข่าในจังหวัดเชียงราย
Cultural Identity in Story Telling of Akha Ethnic
in Chiang Rai Province

เบญจมาภรณ์ สุริยวงศ์¹ / วรวรรธน ศรียาภัย²

Benjamaporn Suriyawong / Warwat Sriyabhaya

¹สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Thai Language Program, Faculty of Humanities and Social sciences,

Chiang Rai Rajabhat University

²รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

Associate Professor, Thai Language Program, School of Liberal Arts, University of Phayao

Received: March 14, 2019

Revised: May 22, 2019

Accepted: June 5, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏจากเรื่องเล่าของกลุ่มชาติพันธุ์อ่าข่าในจังหวัดเชียงราย โดยกำหนดเก็บข้อมูลเรื่องเล่ากลุ่มชาติพันธุ์อ่าข่าจาก 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้านปางปุย หมู่บ้านแสนสุข และหมู่บ้านอาผ่าพัฒนา และคัดเลือกเรื่องเล่าที่มีการดำเนินเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร และฉาก ซึ่งรวบรวมได้ทั้งหมด 39 เรื่อง วิเคราะห์หาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมจากเนื้อหาที่ปรากฏ ผลการศึกษาปรากฏ มี 3 ลักษณะ คือ 1) อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับข้าว และสัตว์ ได้แก่ การปลูกข้าวไร่และการเลี้ยงหมู ไก่ ปรากฏพบในเรื่องเล่ามากที่สุด 2) อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับสังคมและครอบครัวของชาวอ่าข่า พบอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับสังคมและครอบครัวแบบพ่อแม่ลูก และแบบพี่กับน้อง และ 3) อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อ ได้แก่ความเชื่อเกี่ยวกับการกำเนิด

ธรรมชาติ และความเชื่อเกี่ยวกับสภาวะเหนือโลก แสดงให้เห็นว่าเนื้อหาของเรื่องเล่ายังคงสะท้อนให้เห็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับความเชื่อ และมีการรักษาสืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน

คำสำคัญ: อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม, เรื่องเล่า, ชาติพันธุ์อาข่า

Abstract

The purpose of this study was to study the cultural identity appearing in Akha story telling in Akha Chiang Rai Province by studying 39 telling stories of Akha from three villages: Pang Pu Loei village, Pasang sub-district, Saensuk village, Srikam sub-district, Mae Chan district and Apha Pattana village in Mae Yao sub-district, Muang district. On the cultural identity, three aspects were found: 1) The culture of rice and animal husbandry displaying upland rice farming and chicken and pork husbandry was mostly found in the stories. 2) The social and family culture reflecting Akha society and culture identity relating to father-mother and children type and sibling type was found. And 3) For the belief in the birth of nature and supernatural power, the content of the most Akha tales reflected the cultural identity inherited from on cestuses to the next generation.

Keywords: cultural identity, story telling, Akha ethnic

บทนำ

มนุษย์รู้จักการเล่าเรื่องมาเป็นเวลาช้านาน ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่มีการใช้ภาษาพูดในการติดต่อสื่อสารกัน โดยผู้เล่าจะถ่ายทอดเรื่องราวในรูปแบบของการใช้ถ้อยคำเพื่อสื่อสารความคิดของ ผู้พูดไปยังผู้ฟัง เล่าถึงประสบการณ์ ความรู้

ความคิด จินตนาการ เรื่องเล่าจึงเปรียบเสมือนสื่อหรือตัวกลางในการสื่อสาร ประสบการณ์ของผู้เล่าแก่ผู้ฟัง อีกทั้งยังแฝงไว้ซึ่งค่านิยม ความเชื่อ คติธรรม และสะท้อนภาพชีวิตของกลุ่มชนในสังคม หรือที่เรียกว่า “วัฒนธรรม” ของผู้เล่าได้อีก ด้วยเรื่องเล่าจึงเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะที่เก่าแก่ของมนุษย์ ที่ถือเป็นผลผลิตทางปัญญา และเกิดจากจินตนาการของผู้คนในสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อให้เกิดความบันเทิง หรือใช้เป็นเครื่องมือเตือนสติ สั่งสอน โดยแฝงไว้ซึ่งความคิดด้านคุณธรรม จริยธรรม คติธรรม ความเชื่อและสะท้อนภาพชีวิตสังคมและวัฒนธรรมในกลุ่มชนนั้นๆ เช่นเดียวกับเรื่องเล่าของกลุ่มชาติพันธุ์อ่าข่า

กลุ่มชาติพันธุ์อ่าข่าเป็นกลุ่มชนดั้งเดิมกลุ่มหนึ่งในอุษาคเนย์ ที่มีวัฒนธรรม วิถีชีวิต ความคิดความเชื่อ เอกลักษณะและอัตลักษณ์ อันโดดเด่น อ่าข่ามีภาษาพูดประจำเผ่าของตนแต่ไม่มีภาษาเขียน การไม่มีภาษาเขียนนี้เอง ทำให้อ่าข่ามีการสืบทอด พิธีกรรมประเพณีโดยใช้ความจำบอกเล่าสืบต่อกันมา นานกว่า 2,700 ปี โดยวิธีการมุขปาฐะ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล่า พิธีกรรม ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี (Sitthichodok, 2013: 5-6) เรื่องเล่าของชาวอ่าข่าจึงสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของกลุ่มชนได้เป็นอย่างดี แต่ในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยเฉพาะทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การค้า อุตสาหกรรม การบริการ ตลอดจนการพัฒนาด้านการสื่อสาร การคมนาคม และการศึกษา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนให้มีความแตกต่างจากวิถีการดำรงชีวิตในช่วงอดีตที่ผ่านมา การดำเนินวิถีชีวิตประจำวันได้ถูกกระแสความทันสมัยเข้าไปแทนที่ ความเป็นตัวตนของชุมชน หรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนก็เลือนหายไป ปรากฏการณ์ทำนองนี้เกิดขึ้นในชุมชนทุกที่ ไม่เว้นแม้กระทั่งกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์อ่าข่า ก็ได้รับผลกระทบจากความเจริญเหล่านี้ จากปัญหาดังกล่าวผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏจากเรื่องเล่าของกลุ่มชาติพันธุ์อ่าข่าในจังหวัดเชียงราย เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มที่คงอยู่ เพื่อเผยแพร่เป็นประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม จากเรื่องเล่าของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า
ในจังหวัดเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดวิธีการและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์และกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า
2. กำหนดพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลและดำเนินการเก็บข้อมูลเรื่องเล่ากลุ่มชาติพันธุ์

อาข่าภาคสนาม

3. วิเคราะห์ข้อมูล โดยจำแนกข้อมูลที่ได้เป็น 3 กลุ่มคือ

- 3.1 อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับข้าวและสัตว์
- 3.2 อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับสังคมและครอบครัว
- 3.3 อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อ

4. วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

5. สรุปผลการวิจัยอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผลการการวิจัย

ผลการวิเคราะห์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า
ผ่านเรื่องเล่าของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าในจังหวัดเชียงรายพบอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่
ปรากฏ 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับ ข้าวและสัตว์ อาข่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่
มีการดำรงชีวิตร่วมกันอย่างเข้มแข็งและมีความผูกพันกับวัฒนธรรมเกี่ยวกับข้าว
และสัตว์ จากการวิเคราะห์เรื่องเล่ากลุ่มชาติพันธุ์อาข่าในจังหวัดเชียงรายทั้ง 39 เรื่อง
ผู้วิจัยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับข้าว
และ 2) อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 อุตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับข้าว กลุ่มชาติพันธุ์อาข่า เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่มีการดำรงชีวิตผูกพัน กับธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อุตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตระหว่างอาข่ากับธรรมชาติได้แก่ การปลูกข้าวไร่ ซึ่งถือว่าเป็นอาชีพหลักของชาวอาข่า การปลูกข้าวเป็นองค์ความรู้ที่สืบทอดกันมานานหลายชั่วอายุคน ความรู้และทักษะดังกล่าวได้แก่ การคัดเลือกพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับพื้นที่เพาะปลูก มีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจผ่านพิธีกรรมประเพณี เพื่อให้มีข้าวและอาหารการกินเพียงพอแก่การบริโภคของสมาชิก

จากเรื่องเล่ากลุ่มชาติพันธุ์อาข่า พบเรื่องเกี่ยวกับข้าว ได้แก่เรื่อง เมียมังกรกับข้าวที่กินไม่หมด และเรื่อง ทำไมจึงเลี้ยงสุนัขก่อนสัตว์อื่น ตัวอย่างเรื่องเล่า “เมียมังกรกับข้าวที่กินไม่หมด” มีรายละเอียดว่า

...นางนำเมล็ดข้าวไปปลูกในไร่ของนางและแน่นอนว่า มีรวงข้าวมากมายจนไม่สามารถเก็บเกี่ยวได้หมด นางเก็บเกี่ยวเท่าที่นางสามารถทำได้แต่ก็ยังมากเกินไปกว่าจะนำมานวดข้าวได้หมด ดังนั้น นางจึงนวดข้าวเท่าที่นางทำได้ แต่กระนั้นข้าวก็ยังมีความมากมายเกินกว่าจะแบกกลับบ้านหลังจากนวดข้าวเสร็จ นางกลับไปแม่ น้ำแล้วขอเจ้ามังกรว่า นางควรทำอย่างไรกับข้าวที่มีมากมายมหาศาลอันนี้ เจ้ามังกรตอบว่า “ถ้ามีข้าวมากเกินไปและท่านแม่ไม่ต้องการทั้งหมด ก็ให้ท่านแม่ไปยื่นที่นาข้าวของท่านแม่แล้วฉีปากสามครั้ง และตบมือสามครั้ง” นางกลับมายังนาข้าวและทำตามที่เจ้ามังกรบอก นางยื่นอยู่ในนาข้าวแล้วฉีปากสามครั้ง ตบมือสามครั้ง แน่แน่นอนว่าข้าวที่มีมากมายเกินไปได้หายไปและในส่วนของข้าวที่นางแบกกลับบ้าน นางก็สามารถกินจนหมด จนถึงทุกวันนี้พวกเราชาว อาข่าก็จะระวังที่จะไม่ฉีปากหรือตบมือในทุ่งนา และเมื่อมีงานฉลองที่ต้องมีพิธีกรรมเกี่ยวกับข้าว เราก็จะยังคงใช้ต้นอ้อหรือต้นกกใส่ข้าวที่เจ้ามังกรใช้ใส่เหล่าชาวและใช้ใบต้นรักห่อข้าวของเราทั้งที่เป็นข้าวสุกและข้าวเปลือก ... (Ague Chermu, Interviewee, 18 May 2015)

จากตัวอย่างเรื่องเล่าข้างต้น เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับข่าว และความเชื่อของชาวอาข่าที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมการปลุกข่าว กลุ่มชาติพันธุ์อาข่า ถือว่าข่าวเป็นทุกสิ่งทุกอย่างในการดำรงชีวิตของอาข่า การปลุกข่าวก่อเกิดพิธีกรรมประเพณีต่างๆ การปลุกข่าวไว้ จึงมีความสำคัญทั้งในด้านการดำรงชีวิต และการรักษาไว้ซึ่งความเป็นอาข่าที่มากด้วยพิธีกรรมประเพณี

ข่าวของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่านี้ในงานวิจัยของ Panyakon (2004: 13-138) พบว่า ข่าวมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตและความเป็นชุมชนวัฒนธรรมอาข่า เพราะพิธีกรรมประเพณีต่างๆ ส่วนมีข่าวเป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะขาดไม่ได้ อาข่าเชื่อว่า ข่าวมีผู้ดูแลรักษาเรียกว่า ยาอุมยาของมะ (พระแม่โพสพ) จึงนำไปสู่ความเคารพและสำนึกคุณค่าต่อข่าวในฐานะผู้มีพระคุณเทียบเท่าดังแม่ผู้เลี้ยงดู ข่าวจึงใหญ่ที่สุดและสำคัญที่สุดในวิถีชีวิตของอาข่า ดังคำกล่าวที่ว่า “ข่าวสำคัญที่สุด มีบุญคุณต่อคนมากที่สุด ถ้าไม่มีข่าว พิธีกรรมประเพณีอาข่าก็คงไม่มีเหมือนกัน”

จากตัวอย่างเรื่องเล่าของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า ซึ่งมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับข่าว ทำให้ทราบว่า “การปลุกข่าว” มีความสำคัญอย่างมากในวิถีชีวิตของชาวอาข่า ถือได้ว่าเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต เป็นอาชีพก่อเกิดพิธีกรรมประเพณี และหล่อหลอมความเป็นชุมชน สร้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมอาข่าขึ้นมา ความเชื่อเกี่ยวกับข่าวปลุกฝัง ลักษณะนิสัยและค่านิยมของอาข่าให้เป็นคนมีความกตัญญูตเวที เคารพนอบน้อมต่อผู้อาวุโส ตอบแทนผู้มีพระคุณ สร้างความผูกพันและเอื้ออาทรต่อกัน รักชุมชนท้องถิ่น การต้องพึ่งพิงกับธรรมชาติ

ถึงแม้ในปัจจุบันการปลุกข่าวในหมู่บ้านอาข่า จะมีการเปลี่ยนแปลงไป ชาวอาข่าจากเดิมที่ประกอบอาชีพหลักจากการปลุกข่าวไว้เปลี่ยนมาเป็นรับจ้างพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรจึงได้ลดน้อยลงด้วย แต่ก็ยังมีผู้อาวุโสในหมู่บ้านใช้วิธีการปลุกข่าวเป็นแปลงเล็กๆ แทรกไว้ในสวน เพื่อให้มีข่าวมาใช้ประกอบพิธีกรรมต่างๆ ตามความเชื่อในชุมชนของตน

1.2 อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับ สัตว์ อาชายังมีความผูกพันกับ ธรรมชาติในการดำรงชีวิตได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ ชาวอาข่ามีองค์ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ สะสมและสืบทอดกันมานาน จากการศึกษาเรื่องเล่าของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าพบวัฒนธรรม เกี่ยวกับสัตว์ ในเรื่องเล่าโดยเฉพาะหมูและไก่ ที่ใช้ในประเพณีพิธีกรรม และการพยากรณ์ทางโหราศาสตร์ ที่ปรากฏในเรื่องเล่าของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า 2 เรื่อง ได้แก่เรื่อง “วันขึ้นบ้านใหม่ และ ตัวตลกอาจูนี” ดังต่อไปนี้

...กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ชาวบ้านคนหนึ่งอยากจะจัดงานฉลองขึ้น บ้านใหม่ เขาคิดจะฆ่าควายเพื่อนำมาทำอาหาร “เราจะฆ่าเจ้ามาทำอาหารเลี้ยงแขก ในวันขึ้นบ้านใหม่นี้” เจ้าของบ้านพูดขึ้น “ท่านลองคิดดูเถิดว่า นานของท่านกว้าง ไหวญแก่ไหนเราก็กินให้ท่าน” ควายบอก เจ้าของบ้านได้ฟังดังนั้นก็เปลี่ยนใจไม่ฆ่าควาย แต่จะฆ่าวัวแทน วัวได้ยินดังนั้นจึงพูดว่า “ท่านลองคิดดูว่า ข้าวของท่านมากมายแก่ ไหนเราก็กินให้ท่านทั้งหมด ถ้าท่านไม่คิดถึงบุญคุณของเรา เรากงจะต้องตาย” เจ้าของบ้านได้ยินก็เปลี่ยนใจไม่ฆ่าวัวแต่จะฆ่าหมาแทน หมาได้ยินก็บอกว่า “ท่านลอง คิดดูว่า จะหน้าร้อน ฝน หนาว ขนาดไหนเราก็กินให้ท่านแล้วท่านจะไม่นึกถึงข้า บ้างเลยหรือ” เจ้าของบ้านคิดว่าจะไม่ฆ่าหมาแล้วแต่จะฆ่าหมูเพราะคนให้อาหารหมูกิน โดยที่หมูไม่ได้ทำอะไรให้คนเลย จึงเป็นที่มาของการฆ่าหมูในวันขึ้นบ้านใหม่หรือมี งานฉลองตลอดมา... (Ahue Chermu, Interviewee, 10 May 2015)

จากเรื่องเล่าข้างต้นบอกถึงเหตุผลของคนอาข่าที่ฆ่าหมูเมื่อมีงานฉลอง หรือ ทำพิธีกรรมต่าง ๆ เนื่องจากคนให้อาหารหมูกินโดยที่หมูไม่ได้ทำอะไรให้คนนั่นเอง นอกจากการเลี้ยงหมูและไก่ เพื่อเป็นอาหารและประกอบพิธีกรรมแล้ว ชาวอาข่ายังใช้ หมู ไก่ เป็นเครื่องเซ่นบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ศิวัญญาณ ดังตัวอย่างเรื่องเล่า “ตัวตลกอาจูนี” ดังนี้

...อาจูนีพูดต่อไปว่า “วิญญาณพูดว่าจะต้องถวายแม่ไก่กับไก่โต้งให้โรนี่ แต่ มันไม่เป็นการสมควรที่เจ้าของที่จะกินเนื้อไก่” เจ้าที่กินผู้ร้ายจึงว่า “ก็ได้ ข้าจะกลับไป บ้านไปเอาทุกอย่างมาให้พร้อมแล้วก็จะเอาแม่ไก่กับพ่อไก่(ไก่โต้ง) มา พวกเจ้าอย่าตื่น

ขึ้นจนกว่าข้าจะกลับมา” เขาพูดแล้วกลับเข้าหมู่บ้าน... (Ahue Chermu, Interviewee, 18 May 2015)

จากตัวอย่างเรื่องเล่ากลุ่มชาติพันธุ์อาข่าข้างต้น มีการใช้ไก่เป็นเครื่องเซ่นในการไหว้เพื่อทำการรักษาชีวิตของตัวละครไว้ นอกจากนี้ชาวอาข่ายังใช้สัตว์ต่าง ๆ ในการประกอบพิธีกรรม สอดคล้องกับการศึกษาของ Panyakon (2004: 130) ที่ศึกษาถึงการทำให้พิธีกรรมรักษาคันไซ้ มีความแตกต่างกันตามลักษณะอาการของโรคและผู้ป่วย ซึ่งจะใช้สถานที่ทำพิธีกรรมและเครื่องเซ่นต่างกัน โดยอะพียี่ผ่า(ผู้ทำพิธีกรรม) จะเป็นผู้ออกกล่าวกับญาติคนไข้เองว่า อาการใดสมควรใช้วิธีการใดและสัตว์ชนิดใดในการเซ่นบูชาเพื่อรักษา เช่น การทำให้พิธีกับอะพียี่เปาะเหลาะ(หิ้งผีบรรพบุรุษ) ใช้ไก่ตัวเมียกับหมูตัวผู้ การทำให้พิธีกับเสาเอกของเรือน มีหมู ไก่หรือไข่ 1 ฟอง เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการประกอบพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า หมูและไก่ มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมาก นอกจากนี้แล้ว อาข่ายังใช้ไก่ในการใช้ทำนายได้อีกด้วย ดังเช่นเรื่องเล่ากลุ่มชาติพันธุ์อาข่าเรื่อง “ตัวตลกอาจูนี” ที่ใช้กระดูกไก่ ในการทำนาย มีข้อความว่า

...ปีหนึ่ง เศรษฐีล้มป่วยลง พวกเขาได้ทำทุกอย่างทุกวิธีเท่าที่รู้มารักษาแล้วแต่เขาก็ยังไม่หายป่วย ดังนั้นผู้ใหญ่บ้านจึงว่า “อาจูนีรู้ทุกอย่าง ข้าได้ยินมาว่าเขทำนายจากกระดูกไก่ได้... (Ahue Chermu, Interviewee, 18 May 2015)

จากเรื่องเล่า “ตัวตลกอาจูนี” ตอนกระดูกไก่พยากรณ์ บอกเล่าเรื่องราวความเชื่อของชาวอาข่าผ่านเรื่องเล่า ความเชื่อเรื่อง โชคลางและการทำนาย จะพบเห็นได้เสมอ เมื่อมีการทำพิธีมงคลและมีการใช้สัตว์เป็นเครื่องเซ่นไหว้

Panyakon (2004 :144-149) กล่าวถึงความเชื่อเรื่อง โชคลางและการทำนายของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าว่า หากเป็นหมูจะทำนายโดยการสังเกตคุดบ หากเป็นไก่จะดูกระดูก การทำนายจะทำโดย ผู้อาวุโสที่มีความรู้เท่านั้น เช่น การคุดบหมูในพิธีแต่งงานเพื่อทำนายว่าคู่สามีภรรยาจะอยู่ร่วมกันอย่างราบรื่นหรือขัดแย้ง ลูกหลานเป็นอย่างไร มีความเจริญรุ่งเรืองหรือไม่ หรือกรณีคนเดินทางไกลจะทำพิธีฆ่าไก่และดูกระดูกขาไก่กระดูกกรามไก่ ถ้าหากผลการทำนายไม่ดีจะงดการเดินทางทันที อาจกล่าวได้ว่า

วัฒนธรรมในการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าระหว่างคนกับสัตว์ ที่ถ่ายทอดผ่านเรื่องเล่าของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า ที่เห็น ได้ชัดเจนที่สุดก็คือเรื่องการเลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะไก่ และหมู ถือเป็นวัตถุดิบในการประกอบอาหาร เป็นเครื่องเซ่นไหว้ในพิธีกรรม อีกทั้งยังแสดงถึงความเชื่อและการทำนายนไ้ อีกด้วย

2. อุดมคติทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับ สังคมและครอบครัววัฒนธรรมสังคมและครอบครัวของชาวอาข่าที่ปรากฏชัดเจนคือ เรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว ระบบความสัมพันธ์ การอยู่ร่วมกันในครอบครัว จากการศึกษาเรื่องเล่ากลุ่มชาติพันธุ์อาข่าในจังหวัดเชียงราย พบเรื่องครอบครัวและระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติ สามารถจำแนกได้ 2 ลักษณะ 1) อุดมคติทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับสังคมและครอบครัวแบบพ่อ แม่ ลูก และ 2) อุดมคติทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับสังคมและครอบครัวแบบพี่กับน้อง

2.1 อุดมคติทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับสังคมและครอบครัวแบบพ่อ แม่ ลูก ระบบโครงสร้างครอบครัวของอาข่า ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวชาย ที่รวมหลายครอบครัวภายใต้บ้านหลังเดียว กล่าวคือ บ้านหลังหนึ่งจะประกอบด้วยครอบครัวของพ่อแม่ ครอบครัวลูกชายคนโต และน้องๆ ที่ยังไม่แต่งงาน และอาจมีปู่กับย่าอยู่ร่วมด้วย ในสังคมอาข่าผู้ชายจะได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำครอบครัวและสังคม เพราะผู้ชายคือ ผู้สืบสกุล จากเรื่องเล่ากลุ่มชาติพันธุ์อาข่าพบเรื่องราวที่เกี่ยวกับ พ่อ แม่ และลูก ซึ่งเรื่องราวมักจะสอนให้ผู้ฟัง กตัญญู และเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ดังเช่นเรื่อง “หม้อหื้อม้อนยี่” มีรายละเอียดดังนี้

...“ลูกมือหื้อ ม้อนยี่เอ่ยวันนีพ่อแก่ชราดูแลตัวเองไม่ไหวและลูกก็ดูแลพ่อไม่ไหวแล้วและกำลังจะหามพ่อไปขาย ให้คุณแม่ที่กำลังป้อนอาหารให้ลูกมันเด็คนมันต้องดูแลลูกของมันเพียงไรกว่ามันจะ โต”หลังจากที่ได้ฟังพ่อพูดเช่นนั้นทั้งสองจึงคิดว่าเมื่อเรายังเป็นเด็กเล็ก พ่อคงประคบประหงม ดูแลป้อนข้าวป้อนน้ำให้เราเช่นนี้ จึงเกิดความสงสารพ่อขึ้นมาอย่างจับใจและทั้งสองจึงตัดสินใจหามพ่อกลับบ้าน หลังจากนั้น ทั้งสองก็ได้ดูแลพ่ออย่างดีโดยจัดหาข้าวปลาอาหารและต้มน้ำอุ่นให้

อาบเช็ดดูตามตัวและให้ยู่กัอยู่ที่ภายในบ้าน โดยไม่ให้ออกไปไหนอีกหลายปี...
(Hmuyu Lacher, Interviewee, 2 March 2015)

จากเรื่องเล่าข้างต้นแสดงถึงการปลูกฝังความกตัญญูทวดเวที ดูแลพ่อแม่ จากเรื่องเล่า พ่อสอนลูก โดยพ่อได้ชี้ไปที่นกกำลังป้อนอาหารให้ลูกในรังของมัน หลังจากที่ได้ฟังพ่อสอนลูกทั้งสองจึงสำนึกได้ การปลูกฝังลักษณะนิสัยและค่านิยม ของอาช่าให้เป็นคนที่มีความกตัญญูทวดเวที ดูแลพ่อแม่ ที่คอยป้อนข้าวป้อนน้ำให้ เมื่อครั้งยังเป็นเด็ก ตัวละครทั้งสองในเรื่องจึงดูแลพ่อแม่อย่างดีโดยจัดหาข้าวปลาอาหาร และต้มน้ำอุ่นให้อาบเช็ดดูตามตัว

พ่อแม่คือครูคนแรก กล่าวคือ พ่อแม่ในฐานะผู้เลี้ยงดู อบรมสั่งสอน จึง ต้องการขัดเกลาและถ่ายทอดทักษะประสบการณ์ต่าง ๆ แก่ลูก เช่น การขัดเกลาให้รู้ กติกา มารยาท ค่านิยม ในบ้าน การเคารพและปฏิบัติต่อพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ ตลอดจนวิถี การทำมาหากิน ดังงานวิจัยของ Panyakon (2004 : 210) ได้กล่าวว่า บทบาทของพ่อแม่ เหมือนครูที่ถ่ายทอดทักษะประสบการณ์ต่างๆ แก่ลูก เช่น การเก็บของป่า การหา หน่อไม้ การทำไร่ปลูกข้าว การประกอบพิธีกรรมภายในบ้าน การปลูกฝังความเชื่อเรื่อง โขดกลาง ฤกษ์วัน การทำงานเพื่อให้สามารถดำรงชีพได้ และการอยู่ร่วมในสังคมได้

ดังกรณีตัวอย่างการถ่ายทอดความรู้ด้านการทำไร่ความรู้และทักษะการทำไร่ ข้าว ดังกล่าวเป็นหน้าที่ของลูกชาย ส่วนลูกสาวจะถูกเตรียมตัว เป็นแม่บ้านที่ดีใน อนาคต พวกเขาต้องฝึกปั่นฝ้ายทอผ้า เย็บปักถักร้อย ทำชุดอาช่า เป็นต้น

2.2 อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคมและครอบครัวแบบที่กับ นื่อง ในสังคมอาช่า คนอาช่าเชื่อว่าทุกคนบนโลกนี้ล้วนเป็นพี่น้องกัน โดยถ่ายทอด ออกมาเป็นเรื่องเล่า “การเกิดอาช่า” มีรายละเอียดดังนี้

...หลังจากที่ท้องมีชีวิตอยู่บน โลกคนเดียวไม่นาน เขาก็ได้ตั้งท้องอย่างผิด สังเกต และผิดธรรมชาติ คือ เขาตั้งท้องทุกส่วนของร่างกาย ทั้งเส้นผม นิ้วมือ นิ้วเท้า และระยะเวลาการอุ้มท้องของเขานานถึง 12 เดือน หรือ 1 ปี (ทั้งที่ปัจจุบันคนเราอุ้ม ท้องนานแค่ 9 เดือนเอง) พอถึงกำหนดคลอด ก็ได้คลอดลูกออกมา ทันทีที่คลอดออกมา

ลูกแต่ละคน ก็สามารถพูดได้เลย ต่างคนต่างพูดว่า ผมเป็นคนจีน ผมเป็นอังกฤษ ผมเป็นลาหู่ ลีซู มั่ง อาซ่า ฯลฯ เผ่าพันธุ์และเชื้อชาติต่างๆ จึงได้แตกออกไปตั้งแต่นั้นมา และอยู่ร่วมกัน จนเวลานานเข้านานเข้าต่างคนต่างก็แยกย้ายออกไป อยู่คนละทิศคนละทาง... (Mikue Chermu, Interviewee, 18 May 2015)

จากความเชื่อที่ปรากฏในเรื่องเล่าข้างต้น อธิบายความเชื่อของอาซ่าที่เชื่อว่าทุกคนในโลกล้วนเป็นพี่น้องกัน มีความสัมพันธ์กัน เพราะถือกำเนิดมาจากที่เดียวกัน

ชาวอาซ่าให้ความสำคัญกับญาติพี่น้อง ดังปรากฏได้ชัดในประเพณีของอาซ่า เช่น ประเพณีโล้ชิงช้า Panyakon (2004: 152) กล่าวว่า ประเพณีโล้ชิงช้ากับการสืบทอดวัฒนธรรมอาซ่าด้านสังคม สังคมอาซ่าคือสังคม เครือญาติ ในวันเทศกาลประเพณีนี้คือการรวมญาติ ญาติพี่น้องที่แยกย้ายกันไปทำงานที่อื่นๆ จะกลับมาหมู่บ้านเพื่อเยี่ยมเยียนพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ มีของมาฝาก มีการประกอบพิธีกรรมร่วมกัน และทานอาหารร่วมกัน เล่าสารทุกข์สุกดิบสู่กัน หาทางช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำให้ครอบครัวเครือญาติมีความผูกพันแนบแน่นต่อกัน นั่นคือ การมีประเพณีโล้ชิงช้าก็คือ การผูกโยงทุกคนในสังคมไว้ด้วยกันนั่นเอง

ครอบครัวและระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติ มีความสำคัญในการดำรงชีวิตและการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมอาซ่า เช่น การจัดพิธีศพของอาซ่า เมื่อมีคนตายในหมู่บ้าน จะต้องกำหนดให้เป็นวันกรรมสำหรับชุมชน เพื่อให้ทุกคนหยุดจากงาน ไร่ทั้งหมดและมาช่วยกันทำพิธีศพให้เรียบร้อยก่อน รูปแบบพิธีศพจะมีการแบ่งชิ้นความเอาใจใส่ของญาติ ลูกหลานญาติพี่น้องเพื่อช่วยเหลือกัน เพราะต้องทำขึ้นตอนพิธีกรรมมาก ต้องใช้ทั้งแรงงานและกำลังทรัพย์ค่อนข้างมาก ลูกหลาน ญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านต้องช่วยเหลือกัน ดังนั้น ระบบครอบครัว ระบบเครือญาติจะผูกพันกันด้วยพิธีกรรม ดังนั้นครอบครัวและระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติ จึงเป็นส่วนหนึ่งของ การเกิดวัฒนธรรม (Aju Chupa, Interviewee, 5 December 2015)

3. อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับ ความเชื่อ ความเชื่อเป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ และถือว่าเป็นวัฒนธรรมของมนุษย์อย่างหนึ่ง ในสมัยโบราณมนุษย์

ยังไม่มีความสำเร็จทางด้านวิชาการเพียงพอ จึงมีความเชื่อในสิ่ง ไม่มีตัวตน หรือสิ่งที่
 ไม่อาจหาเหตุผลมาพิสูจน์ได้ เช่น การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ ที่มนุษย์เชื่อว่าเป็น
 การบันดาลให้เกิดขึ้นจากอำนาจของเทวดา พระเจ้า หรือภูตผีปิศาจ ดังนั้นเมื่อเกิด
 ปรากฏการณ์ต่างๆ ขึ้น เช่น ฝนตก พายุพัด ไฟป่า แผ่นดินไหว หรือเมื่อมนุษย์เจ็บไข้
 ได้ป่วย เกิดภัยอันตราย มนุษย์ก็อาศัยความเชื่อเหล่านี้ยึดเหนี่ยวจิตใจ เพื่อให้ดำเนิน
 ชีวิตไปด้วยความสุข ความเชื่อเหล่านี้เอง เป็นสาเหตุให้คนในสังคมสร้างหลักประกัน
 ความมั่นคงในจิตใจ ถือให้เกิดเป็นแนวทางปฏิบัติที่เป็นพิธีกรรม หรือศาสนาเกิดขึ้น
 จากการศึกษาเรื่องเล่าอาข่าพบความเชื่อในด้านต่างๆ สามารถแบ่งได้เป็น
 2 ส่วน ได้แก่ 1) การกำเนิดของธรรมชาติ ได้แก่ การกำเนิดมนุษย์ การกำเนิดสัตว์
 เผ่าพันธุ์อาข่า การกำเนิดของปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น การเกิดลม ปรากฏการณ์
 จันทรุปราคา และ 2) สภาวะเหนือโลก ความเชื่อเรื่องภูตผีและเทวดา มีรายละเอียด
 ดังต่อไปนี้

3.1 การกำเนิดของธรรมชาติความเชื่อเกี่ยวกับการกำเนิดของธรรมชาติ
 กลุ่มชาติพันธุ์อาข่า มีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติมาเป็นเวลาช้านาน จากเรื่องเล่ากลุ่ม
 ชาติพันธุ์อาข่า พบเรื่องเล่าที่อธิบายความเชื่อเกี่ยวกับการกำเนิดของธรรมชาติไว้
 16 เรื่อง ได้แก่เรื่อง 1) พี่ชายกับน้องสาวแต่งงานกัน 2) ชายผู้แต่งงานกับธิดาเทพ
 3) กำเนิดแมว 4) ทำไมเราจึงเลี้ยงสุนัขก่อนสัตว์อื่น 5) วันขึ้นบ้านใหม่ 6) สุนัขเลือกนาย
 7) ขยขร 8) คางคกกับเสือ 9) เรื่องของลม 10) ภาษาเขียนอาข่า 11) การเกิดอาข่า
 12) การเลือกคู่ครองอาข่า 13) เมียมังกรกับข้าที่ไม่หมด 14) อาข่านำไฟกลับมา
 15) สุนัขกินพระจันทร์ และ 16) มือหือมือนี่ เรื่องเล่าดังกล่าวจะบอกเล่าถึง ความเชื่อ
 เกี่ยวกับการกำเนิดมนุษย์ เผ่าพันธุ์อาข่า การกำเนิดภาษา การกำเนิดสัตว์ การกำเนิดของ
 ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น การเกิดลม ปรากฏการณ์จันทรุปราคา ในที่นี้ขอ
 ยกตัวอย่างเรื่องเล่าเรื่อง “การเกิดอาข่า” (ปรากฏในข้อ 1.2)

จากความเชื่อที่ปรากฏในเรื่องเล่าดังกล่าว อธิบายความเชื่อของอาข่าที่เชื่อว่า
 ทุกคนในโลกล้วนเป็นพี่น้องกัน มีความสัมพันธ์กัน เพราะถือกำเนิดมาจากที่เดียวกัน

เรื่องเล่าที่เป็นความเชื่อนี้ ยังแสดงให้เห็นความเชื่อที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างกันของผู้คน เช่นเดียวกับเรื่องเล่าระหว่างลัวะกับไท มีปรากฏอยู่ในหลายเรื่อง ทั้งในกลุ่มคนไทที่อาศัยอยู่ในประเทศและนอกประเทศ เรื่องเล่าเหล่านี้มีรายละเอียดแตกต่างกัน แต่ทั้งหมดให้ความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น พงสาวคารล้านช้างของลาว อ้างว่าเข้ากับคนไทยซึ่งในที่นี้หมายถึงลัวะด้วย ส่วนมีกำเนิดมาจากน้ำเต้าลูกเดียวกัน โดยมีพวกข่าออกมาจากน้ำเต้าก่อนจึงเป็นที่ ขณะที่คนไทออกมาทีหลังจึงเป็นน้องกัน สอดคล้องกับพงสาวคารเมืองเชียงตุง ที่ระบุว่าลัวะ ข่าง และไทเป็นพี่น้องกันเพราะออกมาจากน้ำเต้าลูกเดียวกัน ลัวะออกมาเป็นพวกแรก ข่างหรือกะเหรี่ยงออกมาเป็นพวกที่สองหลังจากนั้นจึงเป็นคนไท ดังนั้น ลัวะและข่างจึงเป็นพี่ของคนไท (Hongsuwan, 2007: 195) ลักษณะนี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างชนชาติดังกล่าวผ่านทางเรื่องเล่าได้

3.2 ความเชื่อสภาวะเหนือโลก ความเชื่อเรื่องภูตผีและเทวดา เป็นความเชื่อดั้งเดิมที่ผูกพันกับมนุษย์ทุกชาติทุกภาษา ทุกภาษา รวมทั้งกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆก็เช่นกัน กลุ่มชาติพันธุ์ข่าจากหมู่บ้านอำเภอดงหลวง หมู่บ้านแสนใจ และหมู่บ้านปางปูลอย เป็นหมู่บ้านที่มีการนับถือศาสนาดั้งเดิมหรือนับถือบรรพบุรุษ ดังนั้นในการเล่าเรื่องจึงมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับสภาวะเหนือโลก ความเชื่อเรื่องภูตผีและเทวดาปรากฏอยู่ จากการศึกษาวิเคราะห์เรื่องเล่าของกลุ่มชาติพันธุ์ข่าจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้แบ่งความเชื่อเรื่องภูตผีและเทวดาออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้ 1) ภูตผีดี และ 2) ภูตผีร้าย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.1 ภูตผีดีหรือผีดี คือบรรพบุรุษที่คอยคุ้มครองดูแล แต่ถ้าไม่เคารพ ไม่บูชา ไม่เช่นไหว ก็อาจให้โทษได้เช่นกัน ในบรรดาผีทั้งหลายข่านับถือและเชื่อผีดี ที่ให้คุณสำคัญ ผีดี ได้แก่ เทพเจ้า ผีประจำหมู่บ้าน ผีไร่ เป็นต้น ภูตผีดีจะคอยให้ความช่วยเหลือคุ้มครอง จากการศึกษาเรื่องเล่ากลุ่มชาติพันธุ์ข่าพบเรื่องเล่าที่ปรากฏภูตผีดีในรูปแบบของเทพเจ้า 6 เรื่อง ได้แก่เรื่องการเลือกคู่ครองอาข่า ภาษาเขียนอาข่า กำเนิดแมว ทำไมเราจึงเลี้ยงสุนัขก่อน ข่ายชรา และ มือหื้อม่อนยี่ ส่วนผีบรรพบุรุษ

ได้แก่เรื่อง คนขายหอยทาก และ ภูตผีประจำไร่ ได้แก่ เรื่อง ตัวตลกอาจูนี ในที่นี้ขอ ยกตัวอย่างภูตผีบรรพบุรุษและภูตผีประจำไร่ที่ปรากฏในตอนหนึ่งของเรื่อง “คนขาย หอยทาก” ดังนี้

... เมื่อเขานำหินมาแล้ววางมันไว้ที่ธรณีประตู มันก็เหมือนกับบ้านของ เจ้าเมือง อย่างไรก็ตาม ต้องขอบคุณผีบรรพบุรุษ เพราะหินที่เขานำกลับมา นั้น เหมือนกับหินแม่ซึ่งสามารถนำไปทำเป็นอัญมณีได้... (Ahue Chermu, Interviewee, 10 May 2015)

จากเรื่องเล่าข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความเชื่อของชาวอาข่าที่มีต่อผีบรรพบุรุษ ชาวอาข่าต้องขอบคุณและเคารพผีบรรพบุรุษ ทุกครอบครัวต้องสร้างหิ้งผีบรรพบุรุษไว้ ที่ห้องนอนฝ่ายหญิงเพื่อให้วิญญาณช่วยปกป้องรักษาลูกหลาน ลูกหลานจึงต้องกลับ เช่น ไหว้ดวงสรวงบูชาทุกปี สอดคล้องกับข้อมูลของ Chiang Rai Akha Education and Culture Association (2000: 38) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อของเผ่าอาข่าว่า ในบรรดาผี ทั้งหลายที่อาข่านับถือและเชื่อว่าเป็นผีที่ดีให้คุณที่สำคัณั้น ได้แก่ ผีบรรพบุรุษ เป็นผี ที่ชาวอาข่านับถือรองลงมาจากเทพเจ้า ที่ทุกครัวเรือนจะต้องสร้างหิ้งผีบรรพบุรุษไว้ใน ห้องนอนของผู้หญิง (เป็นกระบอกไม้ไผ่สั้นๆ ผูกติดกับเสาเอกของบ้าน)

ตัวอย่างเรื่องเล่าที่ปรากฏภูตผีประจำไร่ ได้แก่เรื่อง “ตัวตลกอาจูนี” มีความว่า ...ในเวลานั้นมีภูตผีวิญญาณทุกประเภทที่อาศัยอยู่ในไร่เก่าทั้งบนพื้นดิน ในบ้าน ในหมู่บ้าน และในฝน พวกมันจะมารบกวนชาวบ้านเป็นครั้งคราว อาจูนีจะ สร้างความหวาดกลัวให้คนรวยด้วยการเล่าเรื่องภูตผีเหล่านี้ให้พวกเขาฟัง (Ahue Chermu, Interviewee, 10 May 2015)

จากเรื่องเล่าข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความเชื่อของชาวอาข่าที่มีต่อวิญญาณ สิ่งเร้นลับเพราะอาข่ามีระบบคิดเกี่ยวกับธรรมชาติ เช่นเดียวกับผีไร่ สอดคล้องกับ การศึกษาค้นคว้าวิจัยของ Jansaeng (2008: 82) ศึกษาเรื่องการสืบสานและการอนุรักษ์ วัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าที่เื้อต่อเยาวชนอาข่ากรณีศึกษาศูนย์ เยาวชนหมู่บ้านอาเะใหม่ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผีไร่ (ฉานอามา) ว่าเป็นผีดี เป็นผีเจ้าที่

เจ้าทาง ผิดอยู่ที่ไร่คอยคุ้มครองคนที่ไปทำไร และคุ้มครองพืชผลในทุ่งนา ชาวอาข่าจะมีพิธีบวงสรวงก่อนเริ่มต้นฤดูกาลเพาะปลูกและหลังจากเก็บเกี่ยว ชาวอาข่าจะมีพิธีบวงสรวงก่อนเริ่มต้นฤดูกาลเพาะปลูกและหลังจากการเก็บเกี่ยว

3.2.2 ภูตผีร้ายหรือผีร้ายเชื่อว่าเป็นต้นเหตุแห่งความชั่วร้ายทั้งปวง เช่น ความเจ็บป่วย ความขาดแคลน และความอดอยากยากแค้น ผีร้ายเป็นผีที่โกรธง่ายและชอบทำร้ายคน หากผู้ใดทำให้ผีโกรธก็จะต้องรับหาเครื่องเช่นมาขอขมาผีทันทีตามที่ผีเรียกร้องต้องการ ไม่มีใครสามารถขจัดขึ้นเจตนารมณ์ได้ เพราะเชื่อกันว่าการขจัดขึ้นเช่นนั้น จะยิ่งทำให้ได้รับความเดือดร้อนหนักขึ้น จากการศึกษาเรื่องเล่ากลุ่มชาติพันธุ์อาข่าพบเรื่องเล่าที่ปรากฏภูตผีร้าย ในรูปแบบของผีป่า ผีสัตว์ทั้งหลาย ปรากฏอยู่ 5 เรื่อง ได้แก่เรื่อง เสือกินแม่เด็ก เพื่อนผี ผีกะหัง แม่เสือสมิงพราหฺย สุนัขกินพระจันทร์ ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง ผีสัตว์ที่ปรากฏในเรื่อง แม่เสือสมิงพราหฺย ดังตัวอย่าง

...มีหญิงสาวชาวอาข่าคนหนึ่งเดินทางไปเยี่ยมพ่อกับแม่ต่างหมู่บ้านโดยเดินทางไปตามลำพัง ขากลับมีพี่ชายเดินทางมาส่ง แต่พอเดินทางมาได้ครึ่งทางได้ยินเสียงเสือสมิงพราหฺยกำลังพาดหางลงพื้นดินเสียงดังปังๆ... (Hmuyu Lacher, Interviewee, 2 March 2015)

จากเรื่องเล่าข้างต้นเป็นเรื่องเล่าที่มีเรื่องเกี่ยวกับผีสัตว์ปรากฏอยู่ในรูปแบบของผีร้าย ที่ชอบทำร้ายคน สอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าวิจัยของ Jansaeng (2008: 82) ผีร้ายเป็นต้นเหตุแห่งความเจ็บป่วย ความหายนะทั้งหลาย โกรธง่ายชอบทำร้ายคน เป็นผีที่อยู่นอกหมู่บ้าน เช่นผีป่า ผีสัตว์ทั้งหลาย ผีภูเขา ผีน้ำ ผีกระสือ เป็นต้น

ความเชื่อเรื่องสภาวะเหนือโลก ความเชื่อเรื่องภูตผีและเทวดา เป็นความเชื่อที่อยู่คู่กับคนอาข่ามานาน หรือแม้แต่กระทั่งชนชาติอื่นก็มีความเชื่อเรื่องผี แต่อาจมีความเชื่อที่แตกต่างกันออกไป เช่น คนไทยในภาคอีสานมีความเชื่อเรื่อง ปอบผีฟ้า คนไทยในภาคเหนือมีความเชื่อเรื่อง ผีกะ มีม้าผีบ้อง และคนไทยอาหม่มมีความเชื่อเรื่องผี เช่น ฟ้ายางดิน เจ้าสายฝน ข่าแสงเดือน ขุนเดือน ขุนวัน เป็นต้น กลุ่มชาติพันธุ์อาข่าเป็นกลุ่มชนที่มีความเชื่อในเรื่องจิตวิญญาณ ภูตผี ป่าจาง ไสยศาสตร์ สิ่งเร้นลับ

และเชื่อว่าสิ่งเหนือธรรมชาติเหล่านี้สามารถทำร้ายมนุษย์ให้ได้รับความเจ็บป่วยได้ เป็นกุศโลบายอันชาญฉลาดของชาวอาข่า ในการให้เกิดการระมัดระวังตัวในการเข้าป่า การใช้ชีวิต การเคารพธรรมชาติ หรือใช้ทรัพยากรให้เหมาะสม ด้วยเหตุนี้ชาวอาข่าจึงมีการเช่นไหว้อย่างสม่ำเสมอ ชาวอาข่าที่ยังคงนับถือศาสนาดั้งเดิมยังคงเชื่อว่า หากมี เช่น ไหว้ผีบ้านหรือบรรพบุรุษเป็นประจำ ผีบรรพบุรุษจะปกป้องคุ้มครองสมาชิกในครอบครัวให้พบแต่ความสุข และมีสุขภาพที่แข็งแรง ซึ่งในรอบหนึ่งปีชาวอาข่าจะ เช่น ไหว้ผีบรรพบุรุษถึง 9 ครั้ง ซึ่งยังสามารถปรากฏให้เห็นในหมู่บ้าน 3 หมู่บ้านนี้

อภิปรายผล

ผลการวิจัยที่ใช้แนวคิดการศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมจากเรื่องเล่าของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าในจังหวัดเชียงราย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jansaeng (2008) Panyakon (2004) และ Sitthichodok (2013) ในประเด็นคุณค่าทางวัฒนธรรม แต่การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมองว่าเรื่องเล่ามีคุณค่าในฐานะข้อมูลทางคติชนที่น่าสนใจ โดยผู้เล่า ถ่ายทอดเรื่องราวถึงประสบการณ์ ความรู้ ความคิด จินตนาการ เรื่องเล่าจึงเปรียบเสมือนสื่อหรือตัวกลางในการสื่อสารประสบการณ์ของผู้เล่าแก่ผู้ฟัง อีกทั้งยังแฝงไว้ซึ่งค่านิยม ความเชื่อ คติธรรมและสะท้อนภาพชีวิตของกลุ่มชนในสังคม หรือที่เรียกว่า วัฒนธรรม ของผู้เล่า

เรื่องเล่ากลุ่มชาติพันธุ์อาข่าในจังหวัดเชียงรายยังสะท้อนให้เห็นถึงกุศโลบายอันชาญฉลาดของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า ในการใช้เรื่องเล่าในการสั่งสอน อบรม เตือนสติ หรือให้ข้อคิดต่างๆ โดยสอดแทรกแนวคิด ผ่านการสร้างตัวละคร หรือการสร้างเรื่องราว ให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึก เช่น ความกลัวที่จะทำผิด ความรักในธรรมชาติ ความเคารพพ่อแม่ ความสามัคคีต่อญาติพี่น้อง เป็นต้น และผู้เล่ามักจะเล่าเรื่องผ่านพิธีกรรม ผ่านการสอน จากรุ่นสู่รุ่น เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตต่อไป

นอกจากนี้ยังมีข้อค้นพบใหม่ ของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมจากเรื่องเล่าของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าในจังหวัดเชียงรายถึง ด้านวัฒนธรรมเกี่ยวกับข้าวและสัตว์

วัฒนธรรมสังคมและครอบครัว และวัฒนธรรมความเชื่อซึ่งยังคงรักษาอัตลักษณ์เหล่านี้ให้เห็นในปัจจุบัน เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า สืบทอดความรู้จากการเล่าเรื่องจากรุ่นหนึ่งสู่รุ่นหนึ่งดังนั้นเรื่องเล่าของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าจึงแสดงถึงวัฒนธรรมไว้ได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. เรื่องเล่าเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ เป็นแหล่งข้อมูลที่น่าสนใจควรมีการศึกษาเรื่องเล่าของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ที่มีในประเทศไทย
2. การวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงประเด็นในการศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏจากรเรื่องเล่า ดังนั้นจึงสามารถวิเคราะห์รูปแบบอื่นๆ อาทิ การศึกษาเรื่องเล่าในลักษณะที่ปรากฏทางสังคมในรูปแบบต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทั้งในชุมชนเมือง ชุมชนชนบท เรื่องเล่ามีอิทธิพลต่อความคิดความเชื่อ โน้ตศัพท์และพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมอย่างไร เป็นต้น

References

- Chiang Rai Akha Education and Culture Association. (2000). *A work manual and a study of worship, tradition and culture in 12 months of Chiang Rai villagers*. Chiang Rai: Chiang Rai Akha Education and Culture Association. [in Thai]
- Fuengfusakul, A. (2003). *Identity: Literature review and conceptual framework*. Bangkok: National Research Council, sociology department, National Research Council of Thailand. [in Thai]
- Fuengfusakul, A. (2013). *Identity*. Bangkok: National Research Council of Thailand. [in Thai]

- Hongsuwan, P. (2007). *Once upon a time: regard to legend and culture*. Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Jansaeng, P. (2008). *The continuation and conservation of Akha ethnic culture which have beneficial to Akha youth: A case study of Akha youth in the New Ahyo Village, Mae Salong Nai, Mae Fah Luang, Chiang Rai*. Master of Arts, Chiang Rai Rajabhat University. [in Thai]
- Koset, S. (Phraya Anuman Rajadhon). (1981). *An introduction to culture* (7th ed.). Bangkok: The Royal Institute of Thailand. [in Thai]
- Leepreecha, P. (2003). *Relatives identity of the Mong ethnic group among civilization*. Bangkok: Identity, ethnicity and Marginality, Pinkaew Lueng-Aramsri (Editor). Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre, 203-252. [in Thai]
- Panyakon, U. (2004). *The presentation of the educational model to succeed Akha culture*. Doctor of Philosophy Program (Development Education), Chulalongkorn University. [in Thai]
- Pongsapit, A. (1998). *Culture, religious and ethnicity, the analysis of Thai society by anthropology principles*. Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Satsa-nguan, N. (1995). *Cultural anthropology principles*. Bangkok: Department of Sociology and Anthropology, Faculty of Political Science, Thammasapa Press. [in Thai]
- Sitthichodok, G. (2013). *Akha, worship, belief and esthetic*. Chiang Mai: The Thailand Research Fund, Regional Office. [in Thai]
- Thandee, D. (2003). *Society and culture*. Unit 1 Civic duty, culture and living the life in society. Bangkok: Mathayom 4-6 textbook, Aksorn charoentat. [in Thai]

Author

Dr. Benjamaporn Suriyawong

Thai Language Program, Faculty of Humanities and Social sciences,
Chiang Rai Rajabhat University

Chiang Rai Rajabhat University 80 Soi 9, Tambon Ban Du,

Amphoe Mueang Chiang Rai, Chang Wat Chiang Rai 57100

Fax: 0-5377-6025 Tel: 0-5377-6013 to 10-11, 0-5377-6000 to 1216

E-mail: ben99ben9@hotmail.com

เครือข่ายคนเวียดนามในอีสาน ประเทศไทย ก่อน ค.ศ. 1946

Vietnamese Network in Isan, Thailand before 1946

หนึ่งฤทัย จันทรคามิ¹ / สมชัย ภัทรธรรานันท์²

Nuengruethai Chantharakhami / Somchai Phattharathananan

¹ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาไทยศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
Doctor of Philosophy (Thai Studies), Faculty of Humanities and Social Sciences,
Mahasarakham University

²รองศาสตราจารย์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

Associate Professor, Department of Sociology and Anthropology, Faculty of Humanities and Social
Sciences, Mahasarakham University, Major Advisor

Received: September 25, 2019

Revised: October 10, 2019

Accepted: December 20, 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์วิจัยเพื่อศึกษาการเข้ามาในอีสานของคนเวียดนาม ก่อน ค.ศ.1946 ที่สัมพันธ์กับการเกิดเครือข่ายคนเวียดนามในประเทศไทย เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการศึกษาเอกสารร่วมกับการศึกษาภาคสนาม ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม วิเคราะห์ด้วยแนวคิดเครือข่ายข้ามชาติ (Transnational Network) และพื้นที่ทางสังคมข้ามชาติ (Transnational Social Space) นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า คนเวียดนามที่เข้ามาอีสานของไทย ก่อนปี ค.ศ.1946 มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดเครือข่ายคนเวียดนามในประเทศไทย การเคลื่อนไหวของขบวนการชาตินิยมเวียดนามในประเทศไทยช่วง ค.ศ. 1908-1919 ได้เชื่อมโยงถักสานความสัมพันธ์ระหว่างคนเวียดนามในอีสาน ด้วยการสร้างอุดมการณ์ชาตินิยม จนกลายเป็นเครือข่ายคนเวียดนามในประเทศไทย ที่มีความซับซ้อนและเข้มแข็ง

คำสำคัญ: คนเวียดนามในอีสาน, คนเวียดนามในประเทศไทย, เครือข่ายคนเวียดนาม, เครือข่ายข้ามชาติ, สังคมข้ามชาติ

Abstract

The purpose of this study was to determine how the entering northeastern Thailand of the Vietnamese before 1946 related to Vietnamese network in Thailand. This is a qualitative research which used documentary research and field work study methods. The study used documentary research and field work study methods. Data were collected by using in-depth interview, participant observation and non-participant observation. The concepts of transnational network and transnational social space were applied. The results showed that Vietnamese people coming to Isan before 1946 were among the reasons forming Vietnamese network in Thailand. Besides, the movement of Vietnamese nationalism in Thailand between 1908-1919 had connected Vietnamese communities in Isan to the creation of nationalism. This had built a complex and strong Vietnamese network in Thailand.

Keywords: Vietnamese in Isan, Vietnamese in Thailand, Vietnamese network, transnational network, transnational society

บทนำ

ปัจจุบันประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความร่วมมือและความสัมพันธ์ในลักษณะเครือข่าย ทั้งนี้ความเป็นเครือข่ายของรัฐมีความสัมพันธ์กับความเป็นเครือข่ายของผู้คนระหว่างรัฐด้วย (Schiller, Basch & Blanc, 1995: 7; Vertovec, 2009: 3-20) กรณีคนไทยเชื้อสายเวียดนามในประเทศไทยคือกลุ่มคนที่ยังคงรักษารูปแบบความสัมพันธ์ภายในกลุ่มตนเองจนกลายเป็นเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็งและ

ยังทำหน้าที่เป็นเสมือนข้อต่อความสัมพันธ์ในระดับรัฐระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนามในระยะต่อมา (Nutpriem, 2012: 171-175) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในปัจจุบัน คนเวียดนามจะมีบทบาทในพื้นที่ทางสังคมอย่างเต็มที่ ทั้งในมิติทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม (Sukree, 2015: 262-302) แต่การกำหนดความหมายเชื่อมโยงกับคอมมิวนิสต์ให้แก่คนเวียดนามนับตั้งแต่สมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงครามเป็นต้นมา ทำให้คนเวียดนามที่อพยพจากการโจมตีฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงโดยฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1946 เข้าสู่อีสานของประเทศไทย ถูกจับอ้อมโดยรัฐในฐานะกลุ่มคนที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ (Hall, 2014: 1344-1346) วาทกรรมดังกล่าวของรัฐไทยทำให้คนไทยมีความเข้าใจและความรู้สึกต่อคนกลุ่มนี้ในทางลบ จนกระทั่งภายหลังการสิ้นสุดสงครามเย็น การเมืองระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้เริ่มคลี่คลายและเข้าสู่กระแสทุนนิยม ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามได้รับการฟื้นฟูและพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น และได้ส่งผลต่อนโยบายของรัฐไทยที่มีต่อคนเวียดนาม อพยพเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี (Sripana, 2005: 12-124)

กล่าวสำหรับชาวเวียดนามข้ามชาติในอีสาน พวกเขาไม่ได้อพยพเข้ามาเพียงสาเหตุจากการโจมตีฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงโดยฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1946 เท่านั้น แต่ยังมีกลุ่มที่เดินทางเข้ามาและอาศัยกระจัดกระจายตามพื้นที่ต่างๆ ในอีสานนับตั้งแต่ก่อนสยามจะเป็นรัฐชาติสมัยใหม่ ซึ่งกลุ่มคนดังกล่าวมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการเกิดขึ้นของเครือข่ายคนเวียดนามในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งกลายเป็นประเด็นทางวิชาการไทยศึกษาที่สัมพันธ์กับเครือข่ายคนเวียดนามข้ามชาติและพื้นที่สังคมข้ามชาติของคนเวียดนามในประเทศไทย บทความนี้จึงมุ่งนำเสนอและคลี่คลายประเด็นวิชาการเกี่ยวกับการเข้ามาของคนเวียดนามในอีสานของไทยก่อนปี ค.ศ. 1946 ที่ส่งผลสัมพันธ์กับเครือข่ายคนเวียดนามในประเทศไทยระยะต่อมา ซึ่งปัจจุบันคนเวียดนามเหล่านี้ ได้กลายเป็นคนไทยเชื้อสายเวียดนาม ขณะที่เครือข่ายคนเวียดนามในประเทศไทยก็ถูกใช้ให้มีนัยสำคัญต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างภาครัฐไทยและเวียดนามในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการเข้ามาในอีสานของคนเวียดนาม ก่อนปี ค.ศ. 1946 ที่สัมพันธ์กับการเกิดเครือข่ายคนเวียดนามในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องร่วมกับศึกษาภาคสนามในพื้นที่จังหวัดสกลนครและนครพนม เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) คือคนเวียดนามที่เคยเป็นผู้นำการเคลื่อนไหวในฐานะสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามในประเทศไทยระหว่าง ค.ศ. 1945-1946 ร่วมกับการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ใช้แนวคิดเครือข่ายข้ามชาติ (Transnational network) และพื้นที่ทางสังคมข้ามชาติ (Transnational social space) (Vertovec, 2009: 3-20) เป็นแนวคิดหลักในการศึกษา นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

คนเวียดนามที่เข้ามาอีสานของไทย ก่อนปี ค.ศ.1946 มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดเครือข่ายคนเวียดนามในประเทศไทย ดังนี้

1. คนเวียดนามข้ามชาติในอีสานของไทย ก่อน ค.ศ.1923 (ก่อนสมัยรัฐชาติสมัยใหม่ของประเทศไทย)

ในทางประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ ได้อธิบายว่าคนเวียดนามได้เดินทางเข้ามาอยู่ในพื้นที่อีสาน ตั้งแต่ 3,000 ปีมาแล้ว โดยส่วนใหญ่จะตั้งชุมชนอยู่ในอาณาบริเวณริมฝั่งแม่น้ำโขง ต่อมาจึงมีการอพยพเข้ามาในพื้นที่อื่นอีกหลายระลอก โดยเฉพาะในสมัยอาณานิคมฝรั่งเศส เวียดนามถูกฝรั่งเศสครอบครองและรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอินโดจีน (Wongthet, 2006: 44-62) จากหลักฐานบันทึกของนักสำรวจชาวตะวันตกที่เดินทางสำรวจในพื้นที่อินโดจีน และบันทึกประวัติศาสตร์เวียดนาม ได้อธิบายถึงชุมชน

คนเวียดนามที่กระจายอยู่ในพื้นที่อีสานในอดีตก่อนสมัยรัชกาลที่ 9 อาทิต์ บันทีกของปาร์วี (Parvie) นักสำรวจชาวฝรั่งเศส ได้บ่งชี้ว่า คนเวียดนามได้เข้ามาทำการค้าขายในพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำโขงตั้งแต่ศตวรรษที่ 17 พ่อค้าชาวอันนัมได้ใช้เส้นทางการค้าทางบกจากเวียดนามกลางข้ามเทือกเขาอันนัมเข้าสู่ลาวล้านช้างและดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขง โดยใช้เส้นทางระหว่างนครพนมกับเมืองวิงห์ (Vinh) เมืองเล็กตอนกลางของเวียดนาม นอกจากนี้ยังปรากฏเส้นทางค้าและเลียนไปกับฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นเส้นทางเดียวกันที่ขุนนางสยามใช้ในการค้าขายกระบือกับพ่อค้าชาวอันนัมหรือเวียดนามเหนือ ในบันทึกล้อธิบายว่า พ่อค้าชาวอันนัมส่วนหนึ่งได้ตั้งบ้านเรือนและร้านค้า ทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าจำพวกกระวาน หมู และกระบือในตลาดแม่น้ำโขง กระจายอยู่ทั่วไปในเขตนครพนม หนองคาย หนองเสน และท่าอุเทน นอกจากนี้ยังพบว่ามีคนเวียดนามอาศัยกระจัดกระจายตามหัวเมืองสำคัญริมฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ตั้งแต่เมืองหลวงพระบาง เวียงจันทน์ ท่าแขก สะหวันนะเขต (Goscha, 1999: 18; Nguyen, 2010: 24-26)

ในช่วงต้นพุทธศตวรรษที่ 23 กรุงศรีอยุธยาได้แผ่อำนาจเข้ามาถึงที่ราบสูงโคราช แต่อำนาจดังกล่าวก็แทบจะหมดไปเมื่อเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 แก่พม่า อย่างไรก็ตาม สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชก็สามารถกอบกู้บ้านเมืองกลับมาจากพม่าได้ และได้ตั้งกรุงธนบุรีเป็นราชธานีและศูนย์กลางอำนาจแห่งใหม่ และได้ยกทัพขยายอำนาจเหนือดินแดนฝั่งขวาและฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ยึดครองอาณาจักรลาวล้านช้างทั้งหมด รวมทั้งพื้นที่อีสาน กลายเป็นเมืองประเทศราชของธนบุรีเชื่อมโยงมาถึงกรุงรัตนโกสินทร์ กระทั่งสิ้นสุดลงในปี ค.ศ.1923 เมื่อเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศสเข้าครองเวียดนาม เขมร และแยกลาวฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงไปเป็นส่วนหนึ่งของประเทศอินโดจีนฝรั่งเศส พร้อมกับการเกิดขึ้นของรัชกาลที่ 9 ในพื้นที่อินโดจีนและประเทศไทย (Sonthonphesat, 1968: 8-9)

ทั้งนี้ ช่วงระยะต้นกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชที่ 1 ทรงมีพระราชโองการสร้างบ้านเมืองในอีสาน โดยโปรดให้เจ้าเมืองร้าง

ทำการเกลี้ยกล่อมผู้คนเข้าเป็นพลเมืองของตน ชักชวนผู้คนที่อยู่อาศัยกระจัดกระจายอยู่ตามป่าเขาและหัวเมืองลาวทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงโดยไม่ให้ใช้อำนาจ หากผู้ใดสามารถเกลี้ยกล่อมคนได้มากจนสามารถตั้งเป็นเมืองได้ จะรับการโปรดเกล้าแต่งตั้งเป็นเจ้าเมือง และมีอำนาจในทรัพย์สินบางส่วนจากการเก็บส่วย และได้ผู้คนใช้สอย (Mekoson, 1974: 7) การรวบรวมผู้คนเข้ามาอยู่ในอำนาจผู้ปกครองตามหัวเมืองในอีสานดำเนินตลอดเรื่อยมาจนถึงรัชกาลที่ 4 และด้วยบริบทข้างต้น ส่งผลให้มีคนลาวและคนเวียดนามเดินทางข้ามเข้ามาอาศัยตามหัวเมืองต่างๆ ในอีสานตามไปด้วย (Chanthawimon, 1998: 82-83)

บันทึกที่เป็นหลักฐานแสดงให้เห็นการเข้ามาตั้งถิ่นฐานของคนเวียดนามในอีสานที่สำคัญอีกชิ้นหนึ่ง คือ บันทึก Voyage Dans Le Laos ของนักสำรวจชาวฝรั่งเศสชื่อเอเจียน แอมอนิเย (Etienne Aymonier) ซึ่งเดินทางสำรวจดินแดนเขมร ลาว ทั้งฝั่งซ้ายและฝั่งขวาของแม่น้ำโขง ระหว่าง ค.ศ. 1882-1883 บันทึกดังกล่าวเผยให้เห็นการตั้งถิ่นฐานของคนเวียดนาม กระจายอยู่ตามเมืองต่าง ๆ ที่อยู่ไม่ไกลจากแม่น้ำโขง เช่น สะขุน (สกลนคร) เมืองสว่าง (สว่างแดนดิน) และเมืองละคร (นครพนม) ชาวเวียดนามเหล่านี้ ทำอาชีพต้มเหล้า ปลูกข้าว และมีสถานะเป็นคนต่างด้าว ที่ไม่มีความผูกพันกับบ้านเกิดเมืองนอนเดิมของตน ขณะเดียวกันก็ไม่ต้องจ่ายค่าภาษีให้กับเจ้าเมือง แอมมอนิเยอร์กกล่าวว่า เมืองละครเป็นหัวเมืองหนึ่งที่มีคนเวียดนามอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ประมาณ 200 คน พวกเขาวมกันอาศัยอยู่ใน 2-3 หมู่บ้านเล็กๆ อาศัยเลี้ยงชีพด้วยการทำนา และต้มเหล้า ดังกล่าวข้างต้น (Aymonier, 1996: 154-156)

กล่าวโดยสรุป คนเวียดนามได้เคลื่อนย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานในแถบที่ราบลุ่มทั้งบริเวณฝั่งซ้ายและฝั่งขวาแม่น้ำโขง ตั้งแต่ยุคโบราณจนถึงก่อนรัฐชาติสมัยใหม่มาอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าในเวลาต่อมาจะมีการเกิดขึ้นของรัฐ แต่การเดินทางไปมาของผู้คนยังคงเป็นไปอย่างอิสระ คนเวียดนามเหล่านี้ได้โยกย้ายถิ่นฐาน โดยไม่ถูกขวางกั้นด้วยเส้นเขตแดน และไม่ยึดโยงผูกติดกับการเป็นพลเมืองหรือประชากรของรัฐใดๆ ในเวลาดังกล่าว

2. คนเวียดนามในอีสานของไทยในบริบทรัฐชาติสมัยใหม่

การรุกรานดินแดนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของอังกฤษและฝรั่งเศสทำให้สยามให้ความสำคัญกับเส้นเขตแดนและดินแดน โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่างสยามกับฝรั่งเศสในเรื่องดินแดนบนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงจนนำไปสู่การทำสนธิสัญญาและอนุสัญญาใน ปี ค.ศ. 1893 เพื่อกำหนดเส้นแบ่งเขตแดนและประชากรที่ชัดเจน (Winichakul, 1994: 264) บริบทดังกล่าวไม่ได้เป็นอุปสรรคในการเข้ามาในอีสานของคนเวียดนาม ด้วยสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ สิทธิสภาพนอกอาณาเขตของฝรั่งเศสบนพื้นที่ฝั่งขวาของแม่น้ำโขง และนโยบายลดทอนอำนาจฝรั่งเศสของสยามในสมัยรัชกาลที่ 5 กล่าวคือ

กรณีสิทธิสภาพนอกอาณาเขตของฝรั่งเศสบนพื้นที่ฝั่งขวาของแม่น้ำโขงในเขตประเทศไทย ในรัศมี 25 กิโลเมตร เรียกว่าเขตอำนาจรัฐนอกดินแดน (Extraterritorial Jurisdiction) ทำให้ฝรั่งเศสสามารถใช้อำนาจจัดการคนในบังคับของตน ดังนั้นคนเวียดนามและคนลาวในฐานะ “คนในบังคับของฝรั่งเศส” จึงสามารถเข้ามาทำมาหากินในเขตอำนาจรัฐนอกดินแดน อยู่ตามพื้นที่ที่ละเลียบแม่น้ำโขงอย่างเสรี คนเวียดนามเหล่านี้ ส่วนใหญ่เข้ามาค้าขาย และเป็นทาสฝรั่งเศสโดยไม่ต้องเสียภาษีให้ประเทศไทย และได้รับการคุ้มครองจากฝรั่งเศสโดยไม่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายของประเทศไทย (Theerasawat, 1980: 342-343)

บริบทดังกล่าวจึงส่งผลให้คนเวียดนามเข้ามาอาศัย ทำมาหากินในอีสานมากขึ้น พวกเขาเริ่มจะตั้งชุมชนอยู่รวมกัน กระจุกกระจายตามพื้นที่รอบตัวเมือง สกลนคร นครพนม มุกดาหาร ชาติพนม นครพนม และหนองคาย (Poole, 1967: 886-889; Chanthawimon, 1998: 271; Anantaphak, 2011: 168-200) สิทธิพิเศษดังกล่าวยังเอื้อประโยชน์ให้กับขบวนการเวียดนามต่อต้านฝรั่งเศสใช้เป็นช่องทางลักลอบเข้ามาในประเทศไทย เพื่อใช้เป็นพื้นที่ต่อต้านฝรั่งเศส คนเวียดนามกลุ่มหลังนี้ ได้อาศัยปะปนกับคนเวียดนามกลุ่มอื่น และคนไทยทั่วไป ประการสำคัญ เป้าหมายในการต่อต้านฝรั่งเศสของเวียดนามกลุ่มหลัง มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลไทยที่ต้องการ

ลดทอนอำนาจฝรั่งเศส จึงให้การช่วยเหลือและสนับสนุนการต่อต้านฝรั่งเศสของชาวเวียดนามในประเทศไทย (Goscha, 1999: 22)

การสนับสนุนช่วยเหลืออย่างลับๆ ของสยามที่มีต่อขบวนการเวียดนามกลายเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง เพื่อให้ขบวนการกู้ชาติเวียดนามเข้ามาในประเทศไทย หนึ่งในจำนวนนี้ คือขบวนการเฮืองเค (Huong Khe) ผู้นำคือฟาน ดิ่ง ฟุ่ง (Phan Đình Phùng) ได้เข้ามาในอีสานช่วง ค.ศ. 1886 -1895 เป็นขบวนการที่มีฐานมาจากกลุ่มศักดินา ใช้ต่อสู้กับฝรั่งเศสด้วยการรบบแบบกองโจรที่รุนแรง สมาชิกของเฮืองเคเข้ามายังอีสาน เพื่อจัดหาทุนทรัพย์จากคนเวียดนามในเมืองท่าอุเทน เพื่อนำไปซื้ออาวุธ นอกจากนี้ยังขยายฐานกำลังในพื้นที่แถบอีสานใต้ เมืองอุบลราชธานีและศรีสะเกษ ที่มีคนเวียดนามอาศัยอยู่ไปพร้อมกัน (Nguyen, 2010: 19-22)

นอกจากนี้ อีกขบวนการหนึ่งที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐไทยเช่นกัน คือขบวนการดงชู ก่อตั้งโดยฟาน โบ่ย เจิว นักปฏิวัติคนสำคัญของเวียดนาม เขาได้รวบรวมปัญญาชนเวียดนามรักชาติ ต่อสู้แบบใหม่ด้วยการแสวงความช่วยเหลือจากหลายประเทศ รวมทั้งญี่ปุ่น ต่อมาญี่ปุ่นล้มเลิกการสนับสนุน จึงทำให้ขบวนการดงชูออกจากญี่ปุ่นเข้ามาอยู่ในประเทศไทยในปี ค.ศ. 1908 ก่อนที่จะเดินทางไปยังกวางตุ้ง ประเทศจีนในปี ค.ศ. 1912 (Goscha, 1999: 30-31)

ในช่วงระยะ 4 ปีขบวนการดงชูอยู่ในประเทศไทยได้เกิดเครือข่ายคนเวียดนามในประเทศไทยกลุ่มต่างๆ ฟาน โบ่ย เจิว จึงถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในปฏิบัติการสานสร้างเครือข่ายคนเวียดนามข้ามชาติในประเทศไทย คนที่มีบทบาทสำคัญ คือ ดั่ง ทุก เหือ (Đặng Thúc Hứa) เขามีบทบาทสำคัญในการปลูกสร้างอุดมการณ์ความรักชาติให้แก่คนเวียดนาม พร้อมกับสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้คนเวียดนามมีอยู่มีกิน มีรายได้ และแบ่งปันนำไปสนับสนุนปฏิบัติการเคลื่อนไหวของขบวนการกู้ชาติ และดูแลกลุ่มนักปฏิวัติที่เดินทางมาจากจีนและต้องอยู่พักอาศัยในประเทศไทยเป็นเวลาหลายวัน หลายเดือน ปฏิบัติการสำคัญอย่างหนึ่งคือการสอนให้คนเวียดนามในประเทศไทยอ่านออกเขียนได้ในภาษาเวียดนาม ได้มีการจัดตั้งชั้นเรียนเล็กๆ เพื่อสอนภาษา

เวียดนาม และอุดมการณ์ความรักชาติให้แก่ลูกหลานชาวเวียดนามที่ชุมชนปากน้ำโพ ซึ่งเป็นพื้นที่สังคมข้ามชาติ ที่มีคนเวียดนามลี้ภัยทางศาสนาเข้าสู่ประเทศไทยสมัย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 (Chanthawimon, 1998: 271) จากนั้นจึงย้ายไปที่บ้านดงจังหวัดพิจิตร ซึ่งเป็นชุมชนที่มีคนเวียดนามอาศัยเป็นจำนวนมาก (Tran, 2004: 30-33)

ในช่วงระยะเวลาเดียวกันนั้น การสร้างเครือข่ายคนเวียดนามบ้านดง จังหวัด พิจิตร ด้วยวิธีการปลูกฝังอุดมการณ์ชาตินิยมเวียดนาม ถูกนำไปใช้กับคนเวียดนาม ตามเมืองต่างๆ ในอีสานด้วย ดังกรณี เมืองนครพนม ซึ่งเป็นเมืองที่มีคนเวียดนามอาศัย อยู่เป็นจำนวนมาก คัง ทูก เหือ กับสหายนักปฏิวัติได้ใช้ชุมชนคนเวียดนามโพ้นวัดป่า เป็นที่ตั้งหน่วยปฏิบัติการเป็นแห่งแรกในนครพนม ชุมชนแห่งนี้มีคนเวียดนามอาศัยอยู่ ราว 20 ครอบครัว ทำมาหากินด้วยการปลูกผักขายและทำนา จากนั้น จึงได้ขยายฐาน เครือข่ายไปยังบ้านต้นผึ้งซึ่งอยู่ไม่ไกลจากมีคนเวียดนามอาศัยอยู่ราวๆ 10 ครอบครัว รวมทั้งชุมชนคนเวียดนามอื่นๆ ได้แก่ บ้านบก บ้านนาภู และบ้านหนองแสง ซึ่งเป็น พื้นที่ของคนเวียดนามกับคนจีนอาศัยอยู่ร่วมกัน คนเวียดนามกลุ่มนี้มีอาชีพที่ หลากหลาย อาทิ ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างไม้ ช่างปูน และค้าขาย (Tran, 2004: 42-48)

ปฏิบัติการของ คัง ทูก เหือ ส่งผลให้คนเวียดนามในอีสานจำนวนมาก เกิดสำนึกรักชาติ และให้การสนับสนุนการต่อสู้กับฝรั่งเศส ประการสำคัญ สำนึก ความเป็นคนเวียดนามที่ถูกสร้างขึ้น ได้ส่งผลอย่างยิ่งต่อการสานสร้างเครือข่ายคน เวียดนามที่อาศัยกระจัดกระจายในอีสานของไทยเข้าด้วยกัน เกิดพื้นที่ทางสังคมข้าม ชาติชุดใหม่ ที่ไม่เพียงอาศัยประเทศไทยทำมาหากินเท่านั้น แต่สำนึกในความเป็นชาติ ทำให้คนเวียดนามตระหนักในหน้าที่สนับสนุนปฏิบัติการกู้ชาติจากอาณานิคมฝรั่งเศส ไปพร้อมกัน

3. คนเวียดนามในอีสานและเครือข่ายคนเวียดนามในประเทศไทย

ชุมชนคนเวียดนามในอีสานของไทย เป็นจุดเชื่อมต่อความสัมพันธ์ (node) ที่สำคัญของเครือข่ายคนเวียดนามในประเทศไทย ที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ใน

เครือข่ายคนเวียดนามข้ามชาติในอดีต ที่เชื่อมโยงมาสู่เครือข่ายคนเวียดนามข้ามชาติ และพื้นที่สังคมนิยมเวียดนามในปัจจุบัน ทั้งนี้ ปฏิบัติการต่างๆ ของขบวนการกู่ชาติเวียดนามในอีสาน มีความสำคัญอย่างมากต่อการดำรงอยู่ของเครือข่ายคนเวียดนามในประเทศไทย ด้วยมีอุดมการณ์รักชาติร่วมกันเป็นสายใยเครือข่าย (tie of network) ความสัมพันธ์ ที่กระตุ้นให้คนเวียดนามมีปฏิสัมพันธ์เกี่ยวกับชาติเวียดนามร่วมกันอยู่ตลอดเวลา กลายเป็นเครือข่ายคนเวียดนามข้ามชาติในประเทศไทย นอกจากนี้ ปฏิบัติการข้างต้น ยังส่งผลให้เครือข่ายคนเวียดนามในประเทศไทย ยึดโยงกับเครือข่ายคนเวียดนามจากภายนอกประเทศ โดยเฉพาะในลาวและเวียดนามกลายเป็นพื้นที่เครือข่ายสังคมนิยมเวียดนามข้ามชาติ (transnational social network) ที่มีปฏิสัมพันธ์ภายในเครือข่าย และเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายภายในกับเครือข่ายภายนอกประเทศ เข้าไว้ด้วยกันอย่างไม่ถูกตัดขาด ขณะที่ประเทศไทยต้องการปกป้องประเทศจากความเสี่ยงจากการคุกคามของเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศสที่ปกครองลาวและเวียดนาม กลายเป็นปัจจัยสำคัญทำให้เครือข่ายคนเวียดนาม เชื่อมโยงเข้ากับกลุ่มทางการเมืองของไทย และทำให้เครือข่ายคนเวียดนามมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

ในบริบทการต่อสู้เพื่อกู่ชาติเวียดนามนั้น โฮจิมินห์แกนนำสำคัญของขบวนการกู่ชาติเวียดนาม สามารถจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนได้สำเร็จในปี ค.ศ. 1925 และได้ใช้อุดมการณ์ลัทธิคอมมิวนิสต์ขยายแนวร่วมเข้ามาในประเทศไทย โฮจิมินห์ได้จัดตั้ง “สันนิบาตเยาวชนปฏิวัติเวียดนามประจำสยาม” เป็นองค์กรเน้นปฏิบัติการเคลื่อนไหวในอีสาน จากนั้นได้พัฒนาไปสู่การจัดตั้ง “พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามประจำสยาม” มีโครงสร้างแบบพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน โดยให้พื้นที่เมืองอุดรธานีเป็นที่ตั้ง ด้วยมีตำแหน่งภูมิรัฐศาสตร์อยู่กึ่งกลางระหว่างชุมชนเวียดนามในอีสานกับลาว และมีคนเวียดนามอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จึงเหมาะสมต่อการเป็นศูนย์กลางเชื่อมประสานคนเวียดนามในประเทศไทยกับพรรคคอมมิวนิสต์ในเวียดนามและลาว (Murashima, 2012: 90-91)

การเชื่อมโยงกับเครือข่ายภายนอกดังกล่าวส่งผลให้เกิดพื้นที่ทางสังคมข้ามชาติของกนเวียดนามที่เป็นระบบ มีการนำกลไกและการจัดการ โครงสร้างองค์กรตามแบบคอมมิวนิสต์มาใช้ในชุมชนกนเวียดนาม อาทิ การแบ่งเป็นหน่วยการปกครองตามขนาดชุมชน แต่ละหน่วยการปกครองไม่ว่าจะมีขนาดใด จะมีคณะกรรมการกนเวียดนามนอกประเทศ (Ban phân ủy việt kiều) เป็นผู้ดูแลและรวมเป็นกลุ่มในระดับที่ใหญ่ขึ้นเป็นระดับสาขา ในภาษาเวียดนามเรียกว่า “จิ โฮ่ย” (Chi Hội) ซึ่งมีผู้แทนกลุ่มย่อยรับหน้าที่ตำแหน่งสำคัญในระดับสาขา จากระดับสาขาจะรวมเป็นระดับสมาคม (Tông hội việt kiều) เป็นองค์ในระดับสูงสุด มีเลขธิการ (Thư ký phân ủy) และเลขานุการ (Tông thư ký tông hội) ทำหน้าที่กำกับดูแลกนเวียดนามในทุกระดับ และทำหน้าที่เป็นผู้แทนกนเวียดนามในประเทศไทย ในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่รัฐไทยระดับต่างๆ ด้วย นอกจากนี้ยังมีตำแหน่งเลขธิการสมาคม และผู้นำฝ่ายเศรษฐกิจ (Ban kinh tế) ฝ่ายความวิเทศน์สัมพันธ์ (Ban ngoại giao) ฝ่ายการข่าวประชาสัมพันธ์ด้านสังคม (Ban tuyên truyền xã hội) ฝ่ายการทหาร (Ban quân sự) ทุกระดับใช้หนังสือพิมพ์ภาษาเวียดนามชื่อ “ดกเหล็บ” (Độc Lập) หมายถึง อิสระภาพ เป็นสื่อประชาสัมพันธ์การเคลื่อนไหวภายในกลุ่มกนเวียดนามในประเทศไทย (Le, 1989: 15-28)

นอกจากนี้ การเกิดขึ้นของสงครามมหาเอเซียบูรพา (Greater East Asia War) และการเคลื่อนพลของกองทัพญี่ปุ่นเข้าสู่อินโดจีนและประเทศไทย รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ยกเลิกนโยบายความเป็นกลางในเวทีระหว่างประเทศและตกลงเข้าร่วมกับญี่ปุ่นในการทำสงครามในฐานะพันธมิตรกับญี่ปุ่นอย่างเต็มตัวในปี ค.ศ. 1941 (Kasetsiri, 2016: 315-345) สิ่งที่เกิดขึ้นในการเมืองภายในของไทยคือความแตกแยกทางความคิดของชนชั้นปกครองและนักการเมืองที่ไม่เห็นด้วยกับฝ่ายรัฐบาล นำไปสู่การจัดตั้งขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านญี่ปุ่นและระบอบพิบูลสงคราม ภายใต้ชื่อ “ขบวนการเสรีไทย” (Numnon, 2005: 167-197) บริบทข้างต้น กลายเป็นปัจจัยสำคัญทำให้เครือข่ายกนเวียดนามในอีสานก่อนปี ค.ศ. 1946 มีความเข้มแข็ง กล่าวคือ ขณะที่

ขบวนการเสรีไทยเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลระบอบพินุตสงครามกับญี่ปุ่นอย่างเข้มข้น นั้น การเคลื่อนไหวของคนเวียดนามรักชาติเวียดนามในประเทศไทยยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ขบวนการกู้ชาติเดิมได้ยกระดับเชื่อมโยงกับขบวนการเวียดนามหัว และคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม และได้ร่วมมือกับขบวนการเสรีไทยสายอีสาน ปฏิบัติการต่อสู้ด้วยยุทธวิธีกองโจรจับไล่ญี่ปุ่น ขบวนการเสรีไทยได้ให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนการฝึกกำลังพลของขบวนการเวียดนามในประเทศไทย เพื่อให้ ขบวนการกู้ชาติเวียดนามมีความเข้มแข็ง ซึ่งได้ทำให้เครือข่ายคนเวียดนามในอีสาน และประเทศไทยมีความเข้มแข็งด้วย

บันทึกกลับของนายพลเด กว๊ก สำน (Lê Quóc Sảm) ผู้นำกองกำลังกู้ชาติเวียดนาม ที่เคลื่อนไหวในประเทศไทย แสดงให้เห็นการได้รับความช่วยเหลือจากขบวนการเสรีไทยในการจัดตั้งฐานกองกำลังเวียดนามกู้ชาติชื่อกองกำลังเงินฝู (Chi Đội Trần Phú) ที่บ้านเต่างอย จังหวัดสกลนคร กองกำลังดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของ “กองทัพกู้ อิศรภาพเวียดนาม” (Việt Nam Độc Lập Quân) ประกอบด้วยนักปฏิวัติกู้ชาติเวียดนาม อพยพทั้งในประเทศไทยและลาว เป็นกองทัพกู้อิสรภาพที่ถูกก่อตั้งขึ้นอย่างลับๆ แต่ก็ เป็นที่รู้จักกันดีภายในหมู่คนเวียดนามในอีสาน กองกำลังนี้ได้รับการช่วยเหลือ สนับสนุนเสบียงอาหารและอาวุธจากคนเวียดนามในท้องถิ่นเป็นอย่างดี (Le, 1989: 19) กองกำลังเงินฝู มีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือขบวนการเสรีไทยสร้างฐานกำลังและผลิต อาวุธใช้ในต่อต้านญี่ปุ่นที่บ้านนาแก จังหวัดนครพนม (Phattharathananan, 2016: 86)

กล่าวได้ว่า การเข้ามายังประเทศไทยของกลุ่มขบวนการกู้ชาติชาตินิยมและ คอมมิวนิสต์มีความสำคัญอย่างมากในการเชื่อมร้อยคนเวียดนามที่อาศัยกระจัดกระจาย อยู่ตามท้องถิ่นต่างๆ ในประเทศไทย โดยเฉพาะคนเวียดนามที่อพยพเข้ามาอยู่ใน อีสานในช่วงเวลาที่แตกต่างกันให้กลายเป็นเครือข่ายสังคมนิยมชาตินิยมอีกครั้งอย่างเป็น ระบบ กลายเป็นเครือข่ายคนเวียดนามในประเทศไทยที่เข้มแข็ง และส่งผลต่อเครือข่าย คนเวียดนามในประเทศไทยในระยะต่อมาอย่างมีนัยสำคัญ

อภิปรายผล

การเข้ามาในอีสานของคนเวียดนามในระยะต่างๆ ก่อนปี ค.ศ. 1946 มีนัยสำคัญต่อการเกิดเครือข่ายสังคมข้ามชาติ (transnational network) และพื้นที่สังคมข้ามชาติ (transnational space) ของกลุ่มคนเวียดนามในอีสานและในประเทศไทย ในบริบทต่างๆ ทั้งระดับของรัฐเวียดนามและไทยซึ่งสัมพันธ์กับอำนาจจากภายนอก ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อภูมิภาค คือ การล่าอาณานิคมของฝรั่งเศสและสงครามมหาเอเชียบูรพา การเข้ามายังประเทศไทยของกลุ่มขบวนการชาตินิยมและคอมมิวนิสต์ได้ส่งผลต่อการสร้างเครือข่าย และลักษณะของเครือข่ายคนเวียดนามในอีสาน โดยทำให้เกิดการเชื่อมโยงถักสานความสัมพันธ์ระหว่างคนเวียดนามที่อาศัยกระจายในอีสานของไทยให้เป็นเครือข่ายที่ซับซ้อน ด้วยการสร้างความสำนึกความรักและห่วงแหนดินแดนมาตุภูมิเวียดนาม จนกลายเป็นเครือข่ายชาตินิยมข้ามชาติ (Faist, Fauser & Reisenauer, 2013: 58) สอดคล้องกับการศึกษาของกอสชา ที่ชี้ให้เห็นว่า คอมมิวนิสต์เวียดนามคืออุดมการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ เป็นเสมือนสายใยเชื่อมร้อยเครือข่ายคนเวียดนามในประเทศไทยเข้าไว้ด้วยกัน (Goscha, 1999: 371-377) และงานของ Nancy Huyen Nguyen และ Jonh Walsh ที่ชี้ให้เห็นว่า ความเป็นเครือข่ายของคนเวียดนามมีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างไม่หยุดนิ่งและปรับตัวให้สัมพันธ์กับบริบททางการเมืองของประเทศไทย เวียดนาม และภูมิภาคอินโดจีนอยู่ตลอดเวลา (Nguyen & Walsh, 2014: 68-89)

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “เครือข่ายคนเวียดนามในอีสาน ประเทศไทย ก่อน ปี ค.ศ. 1946” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทางวิชาการและการวิจัย ดังนี้

คนเวียดนามกลุ่มที่เดินทางเข้ามาในอีสานก่อนปี ค.ศ. 1946 มีความเชื่อมโยงอย่างมากกับคนไทยเชื้อสายเวียดนามที่ยังคงมีชีวิตและอาศัยอยู่ในอีสานของไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะในเขตจังหวัดสกลนคร นครพนม มุกดาหาร อุดรธานี ดังนั้น พื้นที่

ดังกล่าวจึงเป็นสนามวิจัยด้านวัฒนธรรมข้ามแดน วัฒนธรรมลูกผสม การรื้อฟื้นและ
ประดิษฐ์วัฒนธรรมภายใต้ลักษณะพหุลักษณะวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์สังคมที่
สมควรทำการศึกษาเพิ่มเติมด้วยประเด็นอื่นต่อไป

References

- Anantaphak, A. (2011). *Preserve the land, expand the territory: Great War Rattanakosin Period (the reign of King Rama 1-3)*. Bangkok. [in Thai]
- Aymonier, E. (1996). *Voyage dans le Laos tome premier 1895*. (Do Re, Th. & Phrenjit, S. trans). Chiangmai: Social Research Institute Chiang Mai University. [in Thai]
- Chanthawimon, Ph. (1998). *Vietnamese in Thailand*. Bangkok: Thammasat University Press. [in Thai]
- Faist, T., Fauser, M. & Reisenauer, E. (2013). *Transnational migration*. Polity Press.
- Goscha, C. E. (1999). *Thailand and the Southeast Asian networks of the Vietnamese revolution, 1885-1954*. Curzon Press.
- Hall, D. G. E. (2014). *A history of South-East Asia*. Bangkok: The Foundation for the Promotion of Social Sciences and Humanities Textbooks Projects. [in Thai]
- Kasetsiri, Ch. (2016). *History of Thai politics, 1932-1957*. Bangkok: The Foundation for the Promotion of Social Sciences and Humanities Textbooks Projects. [in Thai]
- Le, Q. S. (1989). *Expenditure for foreign exchange IV*. Ho Chi Minh City: The Publishing House of Dong Thap General Meeting.

Mekoson, Ph. (1974). *Reforming the Northeastern province, 1893-1910*.

Mahasarakham: Supervisory unit, Department of Teacher Training. [in Thai]

Murashima, E. (2012). *The founding of the communist party of Siam, 1930-1936*.

(Thipthiemphong, K., Trans). Bangkok: Matichon Publishing House. [in Thai]

Nguyen, N. H. & Walsh, J. (2014). Vietnamese migrant workers in Thailand implications for leveraging migration for development. *Journal of identity and migration studies*, 8(1), 68–94.

Nguyen, V. V. (2010). *Overseas Vietnamese in Laos and Thailand with 20th-century national movements*. Hanoi: National Political Publishing House.

Nutpriem, Th. (2012). Thai-Vietnamese relations within ASEAN framework. *Journal of Asian Review*, 33(1), 167-190. [in Thai]

Numnon, Th. (2005). *Thailand during World War II: Believe in leader the nation out of crisis*. Bangkok: Saithan Press. [in Thai]

Phattharathananan, S. (2016). Peasant rebellion theory and an analysis of the peasant struggles in Isan. *Journal of Liberals Art Ubon Ratchathani University*, 12(1), 75-107. [in Thai]

Poole, P. A. (1967). Thailand's Vietnamese minority. *Asian Survey*, 12(1), 886-895.

Schiller, N. G., Basch, L. & Blanc, C. S. (1995). From immigrant to transmigrant: Theorizing transnational migration. *Anthropological Quarterly*, 68(1), 48-63.

Stuart Fox, M. (1997). *A History of Laos*. Cambridge University Press.

Sukree, S. (2015). *Vietnamese Migrant: Modern capitalism and the new elite of border town becoming*. Chiang Mai: The Institute of Southeast Asian Studies. Chiang Mai University. [in Thai]

Sunthonphesat, S. (1968). *Sociology of villages in the Northeast Thailand*. Bangkok: Faculty of Political Science Chulalongkorn University. [in Thai]

- Sriphana, Th. (2005). *Foreign policy of Vietnam after 1986: The case of Thailand*.
Bankkok: Lake and Fountain Printing. [in Thai]
- Theerasasawat, S. (1980). *Thai-French relations in 1893 and the lost territories on
the right bank of the Mekong River*. Seangrung Press. [in Thai]
- Tran, D. L. (2004). *Vietnamese Laos - Thai and their homeland*. National Political
Publishing House.
- Vertovec, S. (2009). *Transnationalism*. London: Routledge.
- Winichakul, T. (1994). *Siam mapped: A history of the geo-body of a nation*.
Honolulu: University of Hawaii Press.
- Wongthet, S. (2006). *"Lao power" where Isan people coming from?*. Bangkok:
Matichon Publishing House. [in Thai]

Author

Miss Nuengruethai Chantharakhami
Doctor of Philosophy (Tai Studies), Faculty of Humanities and
Social Sciences, Mahasarakham University
Kantharawichai District, Mahasarakham Province 44150
Tel.: 094-5428514 E-mail: nuengruethai.c@msu.ac.th

เหตุผลใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา
ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

Motive of Agricultural Occupation after Graduation of
Students in Maejo University, Chiang Mai Province, Thailand

จักรพงษ์ พวงงามชื่น¹ / รัตสรณ์ คงธนजारูนันต์² / ทองเลี่ยน บัวจุม³

Jukkaphong Pong-ngamchuen / Raphassorn Kongtanajaruanun /
Tonglian Buwjoom

¹ สาขาวิชาพัฒนาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้
Program in Agricultural Development, Extension and Communications,

Faculty of Agricultural Production, Maejo University

² สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Program in Economics, Faculty of Economics, Maejo University

³ สาขาวิชาสัตวศาสตร์ คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Program in Animal Science, Faculty of Animal Science and Technology, Maejo University

Received: July 7, 2019

Revised: September 4, 2019

Accepted: October 4, 2019

บทคัดย่อ

อายุเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้น และปริมาณที่ลดลงของเกษตรกร เป็นปัญหาหลักในภาคเกษตรของประเทศกำลังพัฒนาทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย การทราบสาเหตุหรือเหตุผลใจที่แท้จริงในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของนักศึกษาด้านการเกษตรเป็นประเด็นที่รัฐบาลควรให้ความสนใจเพื่อเร่งแก้ไขปัญหา ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นที่จะค้นหาเหตุผลใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์และเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกจากนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 คณะแกนหลัก มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ คือ คณะผลิตกรรมการเกษตร คณะเทคโนโลยี

การประมงและทรัพยากรทางน้ำ และคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี โดยประชากรในการศึกษาทั้งหมดถูกกำหนดให้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 1,550 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา เชิงอนุมาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาที่คาดว่าจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา มากที่สุด มาจากคณะผลิตกรรมการเกษตร โดยเหตุจูงใจสูงสุด คือ ความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร นอกจากนี้ การศึกษาในภาพรวมยังพบ 5 ปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ เพศ ที่ดินทำกิน (5-10 ไร่) การเรียนกลุ่มวิชาสหกิจศึกษา ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร (พืชไร่) และทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม และ 7 สาเหตุหลักที่ส่งผลให้นักศึกษาไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ การเข้าร่วมกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ความไม่เชื่อมั่นในการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรของรัฐบาล รายได้จากการทำการเกษตร ความไม่มั่นใจในความรู้ด้านการเกษตรที่เรียนมา ความไม่ชัดเจนของหลักสูตรที่เรียน โอกาสในการประกอบอาชีพอื่นๆ และความสะดวกสบายในการประกอบอาชีพอื่นๆ เมื่อเปรียบเทียบกับกรเป็นเกษตรกร

คำสำคัญ: เหตุจูงใจ, การประกอบอาชีพเกษตรกรรม, นักศึกษาเกษตร, มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Abstract

An increasing of average age and decreasing of farmers' quantity became seriously problems in agricultural sector of developing country including Thailand. Thus, knowing truly motive of being farmer of agricultural students is one of an important issue which responsible by government. Therefore, finding motive of agricultural occupation after graduation of agricultural student is required for this research. Interview schedule and in-depth interview technique were used for data collection with 1,550 students from three core faculties of Maejo University namely:

Faculty of Agricultural Production, Faculty of Fisheries Technology and Aquatic Resources and Faculty of Animal Science and Technology. The obtained data were analyzed by using descriptive and inferential statistics, and content analysis. The study revealed that, as a whole, most of the expected student for agricultural occupation after their graduation was from the Faculty of Agricultural Production while the highest level of agricultural occupation motive was the “progressive of agricultural technology”. Moreover, as a whole, gender, land for agricultural activities (5-10 rai), studying subject of “Cooperative Education”, expertise in agriculture (agronomy), and attitude towards agriculture were found as the five factors influencing motive of agricultural occupation. In contrast, being a member of “Student Loan Fund”, unreliability in agricultural problem solving of the government, income obtained from agricultural occupation, unconfidence in agricultural knowledge, unclearness of studying course, opportunity in other occupations, and convenient differences between agricultural and other occupations were considered as seven main reasons did not influenced student to be a farmer after their graduation.

Keywords: motive, agricultural occupation, agricultural student, Maejo University

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพื้นฐานในการประกอบอาชีพและทำมาหากินจากการทำเกษตรกรรมของประชากรมากที่สุด และมีการพัฒนาจนทำให้ผลผลิตด้านการเกษตรของไทยได้รับการยอมรับจากต่างประเทศ ส่งผลต่อปริมาณการส่งออกที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี ดังเช่นที่ Watcharavasri (1990) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันอาชีพเกษตรกรรมยังคงเป็นอาชีพหลักของคนในประเทศ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศในแต่ละภูมิภาคของ

ไทยเหมาะแก่การทำเกษตรกรรม โดยในแต่ละพื้นที่ที่จะมีความอุดมสมบูรณ์ในด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันออกไป ส่งผลถึงความหลากหลายของการทำการเกษตร คือ 1) การทำนา โดยภาคกลางมีการทำนามากที่สุดเนื่องจากมีพื้นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำนา 2) การทำสวนยางและปาล์มน้ำมัน พบมากในภาคใต้ เนื่องจากมีปริมาณน้ำฝนต่อปีมากที่สุดในประเทศ 3) การทำสวนผลไม้ พบว่าหลายภูมิภาคสามารถทำสวนผลไม้ได้หลายชนิดที่แตกต่างกัน 4) การทำพืชไร่ และ 5) การเลี้ยงสัตว์ พบในทุกภูมิภาคเช่นกัน แต่เนื่องด้วยความเป็นพลวัตของโลกส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านการเกษตรกรรม

การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลกยุคปัจจุบันส่งผลกระทบต่อการพัฒนาซึ่งเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (Poung-ngamchuen, 2016) ตลอดจนการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่รุนแรงทำให้เกิดอาชีพใหม่ๆ ขึ้นมากมาย (Hongsuwan, 2017) ที่ไม่ต้องการความรู้เชิงลึกหรือแม้แต่ทักษะทางวิชาชีพใดๆ สำหรับผลกระทบในประเทศไทยที่เกิดขึ้นคือ บัณฑิตจบใหม่ไม่ให้ความสำคัญกับอาชีพเกษตรกรรม ถึงแม้ว่าจะจบการศึกษาด้านการเกษตรมาก็ตาม ในทางตรงกันข้าม บัณฑิตเหล่านั้นยินยอมที่จะเสี่ยงในการสมัครงานอื่นๆ ที่มีรายได้สูงกว่า ถึงแม้จะไม่ตรงกับความรู้ความสามารถที่จบการศึกษาด้านการเกษตรมาก็ตาม ผลกระทบอีกด้านหนึ่งคือ อัตราการลดลงของเกษตรกร และอายุเฉลี่ยของเกษตรกรเพิ่มขึ้น (Thong-ampai, 2015) อันสืบเนื่องจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ตลอดจนการขาดผู้สืบทอดการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากรุ่นพ่อแม่ในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังมีความหวังในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยการจูงใจบัณฑิตจบใหม่ให้หันมาประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยเฉพาะบัณฑิตที่จบจากมหาวิทยาลัยเฉพาะทางด้านการเกษตร

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของประเทศไทยทางด้านการเกษตร จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น พบว่า ในปีการศึกษา 2560 คณะหลักด้านการเกษตร 3 คณะ คือ คณะผลิตกรรมการเกษตร คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ และคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี ผลิตบัณฑิตปีละไม่ต่ำกว่า

1,500 คน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า บัณฑิตที่จบการศึกษามีอัตราการว่างงานสูง และหันไปประกอบอาชีพอื่นๆ ที่มีรายได้ที่แน่นอนและรายได้สูงกว่าการประกอบอาชีพเกษตรกรรม แสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวในการผลิตบัณฑิตเพื่อรองรับภาคเกษตรกรรมของไทยที่กำลังพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสะท้อนได้ว่าหลักสูตรต่างๆ ภายใต้อัน 3 คณะหลักทางการเกษตรไม่ประสบผลสำเร็จด้านการจูงใจให้บัณฑิตประกอบอาชีพตามวิชาชีพที่จบการศึกษา ในขณะที่หลายหลักสูตรพยายามที่จะปรับปรุงหลักสูตรให้เชื่อมโยงความเป็นเกษตร ไปสู่ความทันสมัย ซึ่งถือเป็นช่องทางให้แก่บัณฑิตในการประกอบอาชีพด้านอื่นๆ อย่างไรก็ตาม ทุกหลักสูตรมีความคาดหวังที่จะให้นักศึกษาจบการศึกษาแล้วกลับไปประกอบอาชีพด้านการเกษตรทั้งในภาครัฐ เอกชน หรือแม้แต่การประกอบอาชีพส่วนตัว ดังนั้น การค้นหาสาเหตุหรือเหตุจูงใจ ตลอดจนสาเหตุที่ทำให้บัณฑิตตัดสินใจไม่ประกอบอาชีพทางการเกษตร จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ควรศึกษาเพื่อนำข้อมูล ไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา ตลอดจนศึกษาสาเหตุที่ทำให้บัณฑิตตัดสินใจไม่ประกอบอาชีพทางการเกษตร รวมทั้งปัจจัยที่ก่อให้เกิดเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาของนักศึกษา 3 คณะหลักทางการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยนี้มุ่งหวังที่จะศึกษาถึงสาเหตุ หรือเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมของนักศึกษาหลังจบการศึกษา ตลอดจนสาเหตุที่

ทำให้นักศึกษาตัดสินใจไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา พร้อมด้วยข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการวิจัยนี้ประชากรในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 (รหัส 59) และชั้นปีที่ 4 (รหัส 58) ในปีการศึกษา 2561 ทุกสาขาวิชาของคณะแกนหลัก 3 คณะ คือ คณะผลิตกรรมการเกษตร จำนวน 1,043 คน คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ จำนวน 238 คน และคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 269 คน รวม 1,550 คน โดยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษา การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 3 คณะ คือ คณะผลิตกรรมการเกษตร คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ และคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ เท่านั้น

4. ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยนี้ใช้เวลาในการดำเนินการ 6 เดือน คือ เดือน มิถุนายน - พฤศจิกายน 2561

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เป็นหลักซึ่งใช้เวลาในการดำเนินการ 6 เดือน ในช่วงปีการศึกษา 2561 โดยเน้นไปที่การค้นหาสาเหตุหรือเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพ และไม่ประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ เก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์และเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกจากนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 (รหัส 59) และชั้นปีที่ 4 (รหัส 58) ปีการศึกษา 2561 ในทุกสาขาวิชาของคณะแกนหลัก 3 คณะ คือ คณะผลิตกรรมการเกษตร 11 สาขาวิชา จำนวน 1,043 คน คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ 1 สาขาวิชา จำนวน 238 คน และคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี

5 สาขาวิชา จำนวน 269 คน รวมทั้งสิ้น 1,550 โดยใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างแยกตามสาขาวิชาและคณะ

คณะ/ชั้นปี (จำนวนสาขา)	สาขาวิชา (จำนวนนักศึกษา)	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ผลิตกรรมการเกษตร/ ชั้นปีที่ 3 (11 สาขาวิชา)	ปฐพีศาสตร์ (41) พืชผัก (70) เกษตรเคมี (14) วิชาพืชวิทยา (17) วิทยากรสมุนไพรม (27) กัญญาวิทยา (41) โรคพืชวิทยา (41) พืชไร่ (75) พืชสวนประดับ (50) ไม้ผล (82) การพัฒนาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์ เกษตรกร (61)	519
ผลิตกรรมการเกษตร/ ชั้นปีที่ 4 (11 สาขาวิชา)	ปฐพีศาสตร์ (48) พืชผัก (60) เกษตรเคมี (39) วิชาพืชวิทยา (17) วิทยากรสมุนไพรม (41) กัญญาวิทยา (36) โรคพืชวิทยา (38) พืชไร่ (67) พืชสวนประดับ (49) ไม้ผล (60) การพัฒนาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์ เกษตรกร (64)	524
รวม		1,043

ตารางที่ 1 (ต่อ)

คณะ/ชั้นปี (จำนวนสาขา)	สาขาวิชา (จำนวนนักศึกษา)	ประชากรและ กลุ่มตัวอย่าง
เทคโนโลยีการประมงและ ทรัพยากรทางน้ำ ชั้นปีที่ 3 (1 สาขาวิชา)	การประมง (118)	118
เทคโนโลยีการประมงและ ทรัพยากรทางน้ำ ชั้นปีที่ 4 (1 สาขาวิชา)	การประมง (120)	120
รวม		238
สัตวศาสตร์และเทคโนโลยี/ ชั้นปีที่ 3 (5 สาขาวิชา)	การผลิตสุกร (43) สัตวศาสตร์ (1) โคนมและ โคเนื้อ (44) สัตว์ปีก (37)	137
สัตวศาสตร์และเทคโนโลยี/ ชั้นปีที่ 4 (4 สาขาวิชา)	อาหารสัตว์ (12) การผลิตสุกร (35) โคนมและ โคเนื้อ (30) สัตว์ปีก (44) อาหารสัตว์ (23)	132
รวม		269
รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น		1,550

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยเนื้อหาต้นข้อมูลพื้นฐาน ลักษณะทางสังคมเศรษฐกิจ ลักษณะทางวิชาการ ลักษณะทางจิตวิทยาของนักศึกษา โดยข้อคำถามเกือบทั้งหมดเป็นแบบปลายเปิดให้เลือกตอบ มีเพียงลักษณะทางจิตวิทยาตัวแปรทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรมเท่านั้นที่มีลักษณะคำถามเป็นแบบประเมินค่า ประยุกต์ของ Likert ใน 5 ระดับ คือ 5=เห็นด้วยที่สุด 4=เห็นด้วย 3=เฉยๆ 2=ไม่เห็นด้วย และ 1=ไม่เห็นด้วยที่สุด คะแนนเฉลี่ยที่ได้นำมาแบ่งเป็นช่วงๆ เพื่อพิจารณาระดับทัศนคติต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม (Hongsuwan, 2017) ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย	ระดับทัศนคติ
4.50-5.00	เห็นด้วยที่สุด
3.50-4.49	เห็นด้วย
2.50-3.49	เฉยๆ
1.50-2.49	ไม่เห็นด้วย
1.00-1.49	ไม่เห็นด้วยที่สุด

นอกจากนี้ ในแบบสัมภาษณ์ยังประกอบไปด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของนักศึกษาหลังจบการศึกษาใน 3 ประเด็นคือ กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร และรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบประเมินค่าประยุกต์ของ Likert ใน 5 ระดับ คือ 5=จูงใจมากที่สุด 4=จูงใจมาก 3=จูงใจปานกลาง 2=จูงใจน้อย และ 1=ไม่จูงใจ คะแนนเฉลี่ยที่ได้นำมาแบ่งเป็นช่วง ๆ เพื่อพิจารณาระดับการจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา (Hongsuwan, 2017) ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย	ระดับการจูงใจ
4.50-5.00	จูงใจมากที่สุด
3.50-4.49	จูงใจมาก
2.50-3.49	จูงใจปานกลาง
1.50-2.49	จูงใจน้อย
1.00-1.49	ไม่จูงใจ

เพื่อความแม่นยำและเชื่อถือได้ของข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยจึงดำเนินการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผลการทดสอบคือ 1) ลักษณะทางจิตวิทยา Alpha Coefficient = 0.82 2) เหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลักจบการศึกษา Alpha Coefficient = 0.90 และ 3) ความเชื่อมั่นภาพรวม Alpha Coefficient = 0.81 นอกจากนี้ ยังประกอบด้วยข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับสาเหตุที่อาจทำให้ตัดสินใจไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยข้อมูลทั้งหมดถูกเก็บ

รวบรวมและวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง และสถิติเชิงอนุมาน คือ Stepwise Multiple Regression Analysis เพื่อวิเคราะห์หาเหตุของใจจาก 12 ปัจจัย (12 ตัวแปรอิสระ) ที่มีอิทธิพลในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาของนักศึกษา และการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อจัดหมวดหมู่และบรรยายสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้จะนำเสนอตามลำดับหัวข้อคือ ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง เหตุของใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม สาเหตุในการตัดสินใจไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเหตุของใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา และข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ไขปัญหา

1. ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างประมาณสองในสาม (ร้อยละ 69.23) เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ยประมาณ 21 ปี และกลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 49.03 และ 50.07 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาถึงลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ พบว่า บิดาและมารดาของกลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด (ร้อยละ 29.67 และ 45.05 ตามลำดับ) รองลงมาคือ อาชีพเกษตรกรรม (ร้อยละ 28.57 และ 24.18 ตามลำดับ) ในขณะที่ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 48.35) ไม่มีที่ดินทำกินเพื่อการเกษตรเป็นของตนเอง นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเข้าร่วมการฝึกอบรมทางการเกษตรใดๆ มีสัดส่วนมากกว่าสองในสาม (ร้อยละ 68.13) และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 76.92) ได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรมากที่สุดผ่านช่องทางโทรทัศน์ รองลงมาคือ วิทยุ (ร้อยละ 42.86)

สำหรับลักษณะทางวิชาการของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกือบสองในสาม (ร้อยละ 60.44) เลือกลงทะเบียนเรียนในรายวิชาสหกิจศึกษา (รหส 497) และมีความรู้เฉพาะทางเกษตรด้านพืชไร่มากที่สุด (ร้อยละ 29.67) ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างมี

ความรู้เฉพาะทางด้านสัตวศาสตร์ และประมง ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 20.88) และเมื่อพิจารณาถึงลักษณะทางจิตวิทยา พบว่า ทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย 3.62) ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุดได้แก่ การทำเกษตรสามารถให้สมาชิกในครัวเรือนช่วยทำได้ (ค่าเฉลี่ย 4.24) และเป็นอาชีพที่ทำได้ตลอดเวลา (ค่าเฉลี่ย 4.39) ในทางตรงกันข้าม ยังคงมีกลุ่มตัวอย่างมองว่าอาชีพเกษตรกรรมไม่ได้รับการยอมรับทางสังคม (ค่าเฉลี่ย 4.17) และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.12) มีความคาดหวังต่อความรู้เชิงเกษตรที่ได้จากการเรียนในระดับปานกลาง

2. เหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา

จากตารางที่ 2 เหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมทั้ง 3 ด้านคือ กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก รายได้จากอาชีพเกษตรกรรม และความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร อยู่ในระดับจูงใจมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83, 3.85, และ 4.19 ตามลำดับ) ส่งผลให้ภาพรวมของเหตุจูงใจอยู่ในระดับจูงใจมากเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย 3.96) และสามารถพิจารณาเป็นรายประเด็นในแต่ละด้านได้ดังต่อไปนี้

ด้านที่ 1 กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาพบว่า ทุกประเด็นอยู่ในระดับจูงใจมาก โดยเฉพาะการทำตลาดออนไลน์ และความหลากหลายในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.92)

ด้านที่ 2 รายได้จากอาชีพเกษตรกรรม ทุกประเด็นอยู่ในระดับจูงใจมาก โดยเฉพาะประเด็นการส่งออกผลผลิตทางการเกษตรที่ส่งผลให้ได้ราคาดี (ค่าเฉลี่ย 4.02)

ด้านที่ 3 ความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร มีเพียง 1 ประเด็นที่อยู่ในระดับจูงใจมากที่สุด คือ เทคโนโลยีด้านการเกษตรที่ทันสมัยสามารถเพิ่มผลผลิตที่มีคุณภาพได้มากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 4.26)

ตารางที่ 2

เหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา

เหตุจูงใจ 3 ด้าน	ค่าเฉลี่ย	ส่วน	
		เบี่ยงเบน	ระดับการจูงใจ
		มาตรฐาน	
ด้านที่ 1 กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก	3.83	0.56	จูงใจมาก
ด้านที่ 2 รายได้จากอาชีพเกษตรกรรม	3.85	0.58	จูงใจมาก
ด้านที่ 3 ความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร	4.19	0.59	จูงใจมาก
รวม	3.96	0.51	จูงใจมาก

เมื่อพิจารณาในมิติของจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละคณะ พบว่า นักศึกษาที่มีแนวโน้มในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษามากที่สุด คือ นักศึกษาจากคณะผลิตกรรมการเกษตร โดยเฉพาะสาขาวิชาพืชไร่ รองลงมาคือ คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ และเป็นที่น่าสนใจว่า ความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร มีโอกาสจูงใจให้นักศึกษาทั้ง 3 คณะประกอบอาชีพด้านการเกษตรหลังจบการศึกษามากที่สุดในทางตรงกันข้าม กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คณะมีความคิดเห็นว่ารายได้จากอาชีพเกษตรกรรมไม่สามารถจูงใจพวกเขาให้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาได้ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3

เหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาแบ่งตามรายคณะ

คณะ/เหตุจูงใจ 3 ด้าน	จำนวน	ร้อยละ
คณะผลิตกรรมการเกษตร (N=1,043)		
ด้านที่ 1 กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก	397	38.06
ด้านที่ 2 รายได้จากอาชีพเกษตรกรรม	199	19.08
ด้านที่ 3 ความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร	447	42.86
คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ (N=238)		
ด้านที่ 1 กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก	80	33.61
ด้านที่ 2 รายได้จากอาชีพเกษตรกรรม	63	26.47
ด้านที่ 3 ความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร	95	39.92
คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี (N=269)		
ด้านที่ 1 กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก	117	43.49
ด้านที่ 2 รายได้จากอาชีพเกษตรกรรม	40	14.87
ด้านที่ 3 ความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร	112	41.64

3. สาเหตุในการตัดสินใจไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักศึกษาที่ไม่มีแนวโน้มในการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา พบสาเหตุ 7 ประการที่สำคัญดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 การเข้าร่วมกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) นักศึกษาที่เข้าร่วมกองทุน กยศ. ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นคล้ายคลึงกัน คือ หลังจบการศึกษาและทำงานแล้ว จำเป็นต้องผ่อนชำระค่าเล่าเรียนตามเงื่อนไขของ กยศ. โดยเกรงว่าการประกอบอาชีพเกษตรกรรมนั้นมีรายได้ไม่แน่นอน และไม่เพียงพอ

ประการที่ 2 ความไม่เชื่อมั่นในการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรของรัฐบาล กลุ่มตัวอย่างเล่าว่า ในอดีตที่ผ่านมา ก่อนเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรี จนใกล้จะสำเร็จ

การศึกษาแล้ว ยังไม่เคยเห็นรัฐบาลยุคใดแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรได้เลย จึงมองว่าการประกอบอาชีพทางการเกษตรมีความเสี่ยงสูงมากต่อการไม่ประสบความสำเร็จ

ประการที่ 3 รายได้จากการทำการเกษตร กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดเชื่อว่า การประกอบอาชีพทางการเกษตรมีรายได้ไม่แน่นอน และยังคงเป็นอาชีพที่ไม่มีวันรวย

ประการที่ 4 ความไม่มั่นใจในความรู้ด้านการเกษตรที่เรียนมา กลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งกล่าวว่า ไม่มีความมั่นใจในความรู้ความสามารถด้านการเกษตรที่เรียนมา ถึงแม้ว่าจะเป็นความรู้เฉพาะทางก็ตาม ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างบางสาขาวิชา มีความรู้สึกว่าคุณมีความรู้เชิงเกษตรหลายด้านแต่ไม่มีด้านใดเลยที่ตนเองเชี่ยวชาญ

ประการที่ 5 ความไม่ชัดเจนของหลักสูตรที่เรียน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า หลักสูตรที่กำลังเรียนอยู่นั้นยังไม่มีความชัดเจนเรื่องความรู้เฉพาะทาง ขาดแนวทางในการสร้างอัตลักษณ์ของผู้เรียน นอกจากนี้ อาจารย์ผู้สอนและรายวิชาต่างๆ ไม่สร้างแรงบันดาลใจให้แก่นักศึกษาอยากประกอบอาชีพทางการเกษตรเลย

ประการที่ 6 โอกาสในการประกอบอาชีพอื่นๆ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่า ถึงแม้ตนเองจะจบการศึกษาด้านการเกษตรมา แต่ในปัจจุบัน โอกาสในการได้งานทำในสาขาวิชาชีพอื่นๆ มีมากขึ้น

ประการที่ 7 ความสะดวกสบายในการประกอบอาชีพอื่นๆ เมื่อเปรียบเทียบกับ การเป็นเกษตรกร การประกอบอาชีพเกษตรกรรมนั้นค่อนข้างต้องใช้ความรัก ความอดทน มุมานะ และความพยายามสูงมาก ต้องทำงานภายใต้แสงแดด อุทิศแรงงานตนเองไม่ต่างจากแรงงานสมอง เมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพอื่นๆ กลุ่มตัวอย่างบางรายกล่าว

4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเหตุผลใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา

จากการศึกษาความสัมพันธ์ของ 12 ปัจจัยต่อเหตุผลใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา พบว่ามี 5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเหตุผลใจในการประกอบ

อาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F value = 67.991) ได้แก่ 1) เพศ 2) ที่ดินทำกิน (5-10 ไร่) 3) กลุ่มวิชา สหกิจศึกษา (รหัส 497 สหกิจศึกษา) 4) ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร และ 5) ทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรของเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในภาพรวมได้ร้อยละ 59.30 ($R^2 = 0.593$) ในขณะที่ด้านกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก พบว่า อาชีพบิดา (เกษตรกรรม) ที่ดินทำกิน (5-10 ไร่) กลุ่มวิชาสหกิจศึกษา (รหัส 497 สหกิจศึกษา) ทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และความคาดหวังด้านความรู้เชิงเกษตร (คาดหวังมาก) เป็น 5 ปัจจัยที่มีผลต่อเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพหลังจบการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F value = 43.691)

ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรมพบ 6 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F value = 43.691) คือ เพศ อายุ การฝึกอบรมทางการเกษตร (1-2 ครั้ง) กลุ่มวิชาสหกิจศึกษา (รหัส 497 สหกิจศึกษา) ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร (พืชไร่) และทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม สำหรับด้านความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร พบว่า อาชีพบิดา (เกษตรกรรม) ที่ดินทำกิน (5-10 ไร่) การฝึกอบรมทางการเกษตร (1-2 ครั้ง) กลุ่มวิชาสหกิจศึกษา (รหัส 497 สหกิจศึกษา) ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร (พืชไร่) และทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม (คาดหวังมาก) เป็น 6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F value = 44.847) (ตารางที่ 4)

5. ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ไขปัญหา

ข้อเสนอแนะในระดับสถาบัน มหาวิทยาลัยควรสร้างความเข้าใจให้กับทุกคณะและทุกหลักสูตรในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรใหม่ ให้มีจุดเด่นที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์ และมีอัตลักษณ์ที่ชัดเจนภายใต้บริบทของความเป็นมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ถึงแม้ว่าหลายหลักสูตรจะพยายามสร้างความแตกต่างด้วยการเชื่อมโยงรายวิชาต่างๆ

กับความทันสมัยก็ตาม ในขณะที่มหาวิทยาลัยควรมีมาตรการส่งเสริมทักษะการสอนให้แก่คณาจารย์ ที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้แก่นักศึกษาประกอบอาชีพทางการเกษตรหลังจบการศึกษาแล้ว

ตารางที่ 4

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุของปัจจัยต่างๆ กับเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาในภาพรวม

ตัวแปรอิสระ	ระดับเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา	
	Beta	t-value
ค่าคงที่		-4.392
เพศ	0.092	2.296*
ที่ดินทำกิน (5-10 ไร่)	0.120	4.952**
กลุ่มรายวิชาสหกิจศึกษา (รหัส 497 สหกิจศึกษา)	0.175	2.614**
ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร (พืชไร่)	0.321	2.886**
ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม	0.384	9.124**
	R² = 0.593	F value = 67.991**

ข้อเสนอแนะในระดับประเทศ หน่วยงานภาครัฐด้านการศึกษ ควรหารือและบูรณาการงานร่วมกันกับหน่วยงานด้านการพัฒนาการเกษตร เพื่อวางกรอบการทำงานที่เชื่อมโยงกัน กำหนดเป้าหมายร่วมกัน เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถด้านการเกษตรสำหรับรองรับภาวะจำนวนเกษตรกรที่ลดลงของประเทศ

นอกจากนี้ ภาครัฐควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับความรู้ เงินทุน แหล่งน้ำในเขตชลประทาน และนอกเขตชลประทาน

ในการทำการเกษตร และยังคงปลูกฝังบุตรหลานเกษตรกรให้มีความภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพเกษตร จัดสรรทุนการศึกษาให้ผู้ที่สมัครใจเรียนภาคเกษตรในสถาบัน การศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เยาวชนเกษตรกรรุ่นใหม่มีทัศนคติที่ดีในการประกอบอาชีพในภาคเกษตร หากต้องการให้ภาคเกษตรยังคงเป็นภาคที่สร้างความมั่นคงด้านอาหารให้ประชากรในประเทศ เป็นรากฐานที่สำคัญทางเศรษฐกิจ และดึงดูดให้คนในภาคเกษตรไม่ออกไปทำงานนอกภาคเกษตร

อภิปรายผล

จากข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่บิดาและมารดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว เช่นเดียวกับการศึกษาของ Peanmunkung (2016) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาการจัดการการบินฯ พบว่า อาชีพบิดาและอาชีพมารดาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างส่วนน้อยที่บิดาและมารดาประกอบอาชีพทางการเกษตร และครอบครัวไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง แสดงให้เห็นว่า อาชีพบิดาและมารดาของนักศึกษาอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพล และสามารถจูงใจให้นักศึกษาดำเนินรอยตามหรือ รับช่วงต่อในการประกอบอาชีพของตน โดยเฉพาะอาชีพด้านการเกษตร โดยผลการศึกษาของ Seekhunnumtaing and Wongsamun (2017) เรื่องแรงจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรในอนาคตของสมาชิกยุวเกษตรกรดีเด่นในจังหวัดอุดรธานี สนับสนุนผลงานวิจัยนี้ คือ บิดาและครัวเรือนประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำให้สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรเกิดแรงจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรมากถึง ร้อยละ 84.10 ของสมาชิกยุวเกษตรกรทั้งหมด นอกจากนี้ อาจเป็นไปได้ว่าถ้าบิดามารดามีมรดกที่ดินทำกินให้แก่บุตรหลานในปริมาณที่เพียงพอสำหรับการประกอบอาชีพด้านการเกษตร บุตรหลานอาจตัดสินใจต่อชอบหรือดำเนินรอยตามบิดามารดาของตนด้วยประกอบอาชีพเกษตรกรรมก็ได้ ซึ่งผลการศึกษาวิจัยเป็นไปในทิศทางเดียวกับ Seekhunnumtaing and Wongsamun

(2017) คือ การสนับสนุนที่ดินทำกินของผู้ปกครองส่งผลต่อแรงจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรของสมาชิกกลุ่มชุมชน

จากการศึกษาเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพหลังจบการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สาเหตุที่สามารถจูงใจนักศึกษาให้ประกอบอาชีพด้านการเกษตรหลังจบการศึกษาได้มากที่สุด คือ ความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร และเมื่อพิจารณาในมิติของแต่ละคณะ พบว่า ความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร เป็นเหตุผลหลักที่สามารถจูงใจนักศึกษาให้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้มากที่สุดทั้ง 3 คณะ ในทางตรงกันข้าม ประเด็นที่เป็นเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้น้อยที่สุดคือ รายได้จากอาชีพเกษตรกรรม แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของเทคโนโลยีในภาคเกษตร เช่น การใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการแปรรูปสินค้าเกษตร ถือว่าเป็นการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในการผลิตสินค้าเกษตรของไทย ถึงแม้ว่าจะต้องใช้ต้นทุนที่สูงกว่าการผลิตสินค้าเกษตรในรูปแบบปฐมภูมิ แต่หากพิจารณาผลประโยชน์ในระยะยาว พบว่า จะช่วยสร้างมูลค่าสินค้าเกษตรให้สูงขึ้น (Jantaramart, 2016)

เมื่อพิจารณาถึงทัศนคติต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม พบว่า นักศึกษามีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมอยู่ในระดับดี โดยเฉพาะในประเด็นที่สมาชิกในครอบครัวสามารถช่วยเหลือและทำการเกษตรร่วมกันได้ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการศึกษาของ Promthong et al. (2008) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพบว่า การมีแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือน 2-3 คนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Office of Agricultural Economics (2011) ที่พบปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรที่เกี่ยวข้องกับแรงงานในครัวเรือน คือ การพึ่งพาอาศัยแรงงานในฟาร์ม คุณลักษณะของสมาชิกในครัวเรือน การมีสัมพันธภาพที่ดีในครัวเรือน และการทำอาชีพหลักทางการเกษตรของครัวเรือน

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม หลังจบการศึกษา พบว่า เพศ และการมีที่ดินทำกิน (5-10 ไร่) มีอิทธิพลต่อเหตุจูงใจของนักศึกษา ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาของ Seekhunnumtaing and Wongsamun (2017) คือ ในการประกอบอาชีพการเกษตรในอนาคตนั้น เพศหญิงมีระดับแรงจูงใจสูงกว่าเพศชายแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในประเด็น การมีความชอบ การมีความรู้ การมีพื้นที่เป็นของตนเอง มีเงินทุนหมุนเวียน และการสนับสนุนที่ดินทำกินจากผู้ปกครอง อย่างไรก็ตาม นักศึกษาหรือยูวเกษตรอยู่ในช่วงการเรียนรู้หนังสือ ยังไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง ดังนั้น การได้รับการสนับสนุนด้านที่ดินทำกินจากผู้ปกครอง ทำให้นักศึกษามีความมั่นใจ และรู้สึกมั่นคงว่าตนเองมีที่ดินสำหรับการประกอบอาชีพทางการเกษตร ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา

นอกจากนี้ การลงทะเบียนเรียนรายวิชาสหกิจศึกษา (รหัส 497) ยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพทางการเกษตรอีกด้วย ทั้งนี้ อาจเป็นไปได้ว่า นักศึกษาได้มีโอกาสในการฝึกปฏิบัติงานจริง มีความเข้าใจ และเข้าถึงกระบวนการทำงานด้านการเกษตรอย่างแท้จริง เกิดความรัก และความชอบในการปฏิบัติงานด้านการเกษตร ส่งผลต่อเหตุจูงใจที่ทำให้นักศึกษาตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา (Hongsuwan, 2017) มากไปกว่านั้น ผลการวิจัยนี้ยังพบอีกว่า ทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพทางการเกษตรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพทางการเกษตร กล่าวคือ นักศึกษาที่มีทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่ดี จะมีเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพทางการเกษตรสูง โดยผลการศึกษาของ Krajangchom et al. (2015) ยังสนับสนุนการวิจัยนี้ว่าทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพเกษตรของทายาทเกษตรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจในการสานต่ออาชีพเกษตรของทายาทเกษตรกร ทั้งนี้ ทักษะคิดสะท้อนสิ่งต่างๆ ในจิตใจซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมที่หลากหลาย และมีโอกาสที่จะแสดงออกตามทักษะคิดเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการได้ (Samerjai, 2007) ดังนั้น ควรมีการเสริมสร้าง

ทัศนคติที่ดี แก่เยาวชน โดยครูเกษตร ดังที่ Intarat (2000) กล่าวไว้ในการศึกษา บทบาทของครูเกษตรต่อการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ว่า บทบาทของครูเกษตรมีการวางแผนการถ่ายทอดความรู้ และติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ บทบาทด้านการบริการแนะแนวการประกอบอาชีพเกษตรกรซึ่งต้องปฏิบัติเป็นประจำ เพราะถือเป็นหนึ่งในกิจกรรมการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรให้แก่นักเรียน

ข้อเสนอแนะ

สำหรับการศึกษาต่อออกจากการวิจัยนี้ ควรศึกษาในระดับประเทศ โดยขยายผลพื้นที่การศึกษาเป็นทุกมหาวิทยาลัยทั่วประเทศที่มีคณะหรือวิทยาลัยด้านการเกษตรเฉพาะทาง เพื่อนำผลวิจัยเป็นฐานข้อมูลในระดับประเทศที่เป็นประโยชน์ในการบูรณาการและเชื่อมโยงการศึกษา เศรษฐกิจ และการเกษตรไทยเข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาทางการศึกษา เศรษฐกิจ และการเกษตร

References

- Hongsuwan, P. (2017). *Motive of agricultural occupation after graduation of Maejo Universities' student program in Agricultural Development, Extension, and Communications, Chiang Mai, Thailand*. (Research Report). Chiang Mai: Maejo University. [in Thai]
- Intarat, N. (2000). *Role of agricultural teacher towards agricultural occupational extension in secondary school, Chaing Mai*. (Research Report). Chiang Mai: Chiang Mai University. [in Thai]
- Jantaramart, P. (2016). *Automatic technology for productivity increasing of Thai processed agricultural product*. Bangkok: Ramkhamhaeng University. [in Thai]

- Krajangchom, S. et al. (2015). Factor related to motivation of farmer's descendants of agricultural inheritance in Sanpatong District, Chiang Mai Province. *Journal of Agriculture*, 32(1), 29-38. [in Thai]
- Office of Agricultural Economics. (2011). *Factors effecting motivation for agricultural occupation*. Retrieved on 5 May 2018 from <http://www.ryt9.com/s/oe/1069418>. [in Thai]
- Peanmunkung, N. (2016). *The factors influence in choosing of student's career in field of aviation management, Institute of Aviation Technology, Rajamangala University of Technology Tawan-ok, Bangphra Campus*, (Proceeding of The 7th National and International Hatyai Conference). Songkla: Hatyai University. [in Thai]
- Poung-ngamchuen, J. et al. (2016). Development of indicators affecting sustainability of community forest management in upper northern Thailand. *International Journal of Social Science and Humanity*, 7(3), 172-178.
- Promthong, W. et al. (2008). *Factors effecting agricultural new theory practice of farmers in North Eastern, Thailand*. Patumthani: Rajamangala University of Technology Thanyaburi. [in Thai]
- Samerjai, C. (2007). *Consumer behavior*. Bangkok: Se-ed UK National. [in Thai]
- Seekhunnumtaing, O. & Wongsamun, C. (2017). Motives towards having farming occupation in the future of members of outstanding 4-H clubs in Udonthani Province. *Khon Kaen Agricultural Journal*, 45 Suppl. 1, 1497-1502. [in Thai]
- Thong-ampai P. (2015). The future of Thai agriculture. Retrieved on 20 March 2018 from <https://1th.me/nck5r> [in Thai]
- Watcharavisri, W. (1990). *The history of Thai agriculture*. Retrieved on 8 July 2018 from <https://1th.me/nBCd9> [in Thai]

Authors

Associate Professor Dr. Jukkaphong Pong-ngamchuen
Program in Agricultural Development, Extension, and Communications
Faculty of Agricultural Production, Maejo University
Nong-Harn Sub-district, Sansai District, Chiang Mai
Tel.: 091-143-3268 E-mail: jukkaphong.mju@gmail.com

Assistant Professor Dr. Raphassorn Kongtanajaruanun
Program in Economics, Faculty of Economics, Maejo University
Nong-Harn Sub-district, Sansai District, Chiang Mai
Tel.: 082-195-7565 E-mail: phassy77@gmail.com

Assistant Professor Dr. Tonglian Buwjoom
Program in Animal Science, Faculty of Animal Science and Technology
Maejo University, Nong-Harn Sub-district, Sansai District, Chiang Mai
Tel.: 081-881-5538 E-mail: buwjoom@gmail.com

การพัฒนา รูปแบบการบริหารการจัดกิจกรรมมวยไทย
สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสุรินทร์

Development of the Administrative Model on Muaythai Activities
for Basic Education Schools in Surin Province

พินิจ นิมปรังค์¹ / โกวิท วัชรินทรารagoon² / เผ่าพงษ์พัฒน์ บุญกะนันท์³

Pinid Nimprang / Kovit Vajarintaragoon / Phaopongphat Boonkanan

¹นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Ph.D. Student, Educational Administration Program, Buriram Rajabhat University

^{2,3}อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Lecturer, Educational Administration Program, Buriram Rajabhat University

Received: February 15, 2019

Revised: April 4, 2019

Accepted: May 12, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสุรินทร์ 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสุรินทร์ และ 3) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสุรินทร์ ผู้ให้ข้อมูลมี 5 กลุ่ม ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ 11 คน คือ อาจารย์สถาบันอุดมศึกษา 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน ครูสอนมวยไทยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 คน ในจังหวัดมหาสารคาม จังหวัดขอนแก่น จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดราชบุรี และจังหวัดสุรินทร์ และศึกษานิเทศก์ 2 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ด้านมวยไทยในจังหวัดสุรินทร์ 3 คน ศึกษานิเทศก์ 3 คน และครูสอนมวยไทยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 คน โดยวิธี

การเลือกแบบเจาะจง ผู้บริหารสถานศึกษา 105 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1, 2, 3 และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ซึ่งได้มาโดยใช้ตารางเครื่องรอกแบบ นุคลากร 90 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูสอนมวยไทยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1, 2, 3 และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง และผู้ทรงคุณวุฒิ 11 คน คือ อาจารย์สถาบันอุดมศึกษา 3 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน ครูสอนมวยไทย 5 คน และศึกษานิเทศก์ 2 คน ในจังหวัดมหาสารคาม จังหวัดขอนแก่น จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดราชบุรี และจังหวัดสุรินทร์ โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น .98 แบบประเมินรูปแบบ และแบบประเมินขั้นต้นรูปแบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพการบริหารการจัดการกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า มี 6 ด้าน คือ (1) ด้านนโยบาย พบว่า มีความไม่ชัดเจนไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ (2) ด้านหลักสูตรมวยไทยสำหรับสถานศึกษา พบว่า เนื้อหารายวิชายังไม่ชัดเจนแต่ละช่วงชั้น (3) ด้านครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า ขาดความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรม (4) ด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนขาดความสนใจที่จะเรียนมวยไทยเนื่องจากกลัวความรุนแรงกลัวต้องขึ้นชกบนเวที (5) ด้านงบประมาณ พบว่า ขาดงบประมาณการจัดเตรียมสถานที่ และอุปกรณ์ฝึกทักษะ และ (6) ด้านแหล่งเรียนรู้ พบว่า สถานศึกษาให้ความสำคัญน้อยมากในการศึกษาแหล่งเรียนรู้มวยไทยนอกสถานศึกษา 2) ผลการศึกษาการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสุรินทร์ที่พัฒนาขึ้น พบว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ด้าน คือ (1) ด้านการวางแผน (2) ด้านการปฏิบัติตามแผน (3) ด้านการตรวจสอบ (4) ด้านการพัฒนา และ (5) ด้านการสะท้อนผลและปรับปรุง

และ 3) ผลการศึกษาการประเมินรูปแบบการบริหารการจัดการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสุรินทร์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการศึกษาการประเมินยืนยันรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มี 5 ด้าน มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ 1) ด้านการวางแผน มีกิจกรรมสำคัญ ดังนี้ (1) จัดทำแผนปฏิบัติการ (2) จัดทำแผนพัฒนา และ (3) กำหนดวันนิเทศ กำกับ ติดตาม 2) ด้านการปฏิบัติตามแผน มีกิจกรรมสำคัญ ดังนี้ (1) กำหนดตัวบ่งชี้ความสำเร็จ (2) การปรับปรุงระหว่างดำเนินการ และ (3) สรุปผลการดำเนินการ 3) ด้านการตรวจสอบ มีกิจกรรมสำคัญ ดังนี้ (1) ติดตามตรวจสอบ และ (2) จัดทำรายงานเสนอต้นสังกัด 4) ด้านการพัฒนา มีกิจกรรมสำคัญ ดังนี้ (1) ส่งเสริมเพื่อการออกกำลังกาย (2) ส่งเสริมจัดทำหลักสูตรมวยไทย และ (3) สร้างเครือข่ายศูนย์มวยไทยระดับท้องถิ่น และ 5) ด้านการสะท้อนผลและปรับปรุงมีกิจกรรมสำคัญ ดังนี้ (1) การประเมินทักษะมวยไทยพื้นฐานเป็นระยะ และ (2) ตรวจสอบสะท้อนผลการจัดกิจกรรมทุกขั้นตอน ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำไปใช้จริงได้

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ, รูปแบบการบริหารการจัดการจัดกิจกรรมมวยไทย, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, จังหวัดสุรินทร์

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the administrative conditions on Muaythai activities for basic education schools in Surin Province, 2) to construct the administrative model on Muaythai activities for basic education schools in Surin Province, and 3) to evaluate the administrative model on Muaythai activities for basic education schools in Surin Province. The informants included five groups consisting of 11 experts selected by a purposive method, namely two university

lecturers, two school administrators, five Muaythai teachers in basic education schools in Maharakham province, Khonkaen province, Nakhonratchasima province, Ratchaburi province, and Surin province, and two educational supervisors, nine eminent persons selected by purposive method, namely three school administrators who are experts on Muaythai in Surin province, three educational supervisors, and three Muaythai teachers in basic education schools, 105 school administrators selected by using Krejcie Morgan's size table, namely basic education school administrators in schools under the Surin Primary Educational Service Area Office 1, 2, 3 and the Secondary Educational Service Area Office 33, 90 staff members, namely school administrators, academic teachers, and Muaythai teachers in schools under the Surin Educational Primary Area Office 1, 2, 3 and the Secondary Educational Service Area Office 33, and 11 eminent persons selected by a purposive method, namely three university lecturers, two school administrators, five Muaythai teachers, and two educational supervisors in Maharakham province, Khonkaen province, Nakhonratchasima province, Ratchaburi province, and Surin province. The instruments used in this research were the interview, the questionnaire with the reliability of .98, and the model evaluation form and the model confirming evaluation form. The statistics used for the data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The results of this research were as follows: 1) The administrative conditions on Muaythai activities for basic education schools in Surin Province included six aspects that were composed of (1) in terms of policy, it was unclear and could not be implemented. (2) In terms of Muaythai curriculum, the course contents was not clear for each class. (3) In terms of teachers and educational staff they lacked knowledge, competency, experience and expertise in activities. (4) In terms of

students, it was found that they lacked attention in studying Muaythai because of being afraid of violence and fighting on the stage. (5) In terms of the budget, there was insufficient budget for preparation of places and skill training equipment. And (6) in terms of learning resources, schools rarely signified the outside learning resources on Muaythai. 2) The construction of administrative model on Muaythai activities for basic education schools in Surin province was found that there were five main components that were composed of (1) planning, (2) implementation (3) monitoring, (4) development, (5) reflection and improvement. And 3) the evaluation of administrative model on Muaythai activities for basic education schools in Surin province, perceived by school administrators, was found that there were the highest suitability, possibility and usefulness. The model evaluated by the eminent persons were found that there were five components as follows: 1) The planning that was composed of (1) preparing the action plan (2) developing the improvement plan, and (3) setting the schedule of supervision and follow-up. 2) The planning implementation that was composed of (1) identifying achievement indicators (2) improving during operation, and (3) summarizing the results. 3) The monitoring that was composed of (1) monitoring and (2) preparing the report to submit the affiliation. 4) The development that was composed of (1) promoting exercise (2) promoting the preparation of Muaythai courses and (3) creating the network of local Muaythai centers. And 5) the reflection and improvement that were composed of (1) assessing basic Muaythai skills periodically and (2) examining and reflecting the results of every step of the activity that the schools can use.

Keywords: model development, administrative model on Muaythai activities, basic education schools, Surin province

บทนำ

พระราชดำรัสของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ที่ทรงพระราชทานให้กับคณะกรรมการสภามวยโลก เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2553 ความว่า “กีฬามวยไทยไม่เป็นเพียงกีฬามวยเท่านั้น แต่เป็นศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ” ซึ่งเห็นได้จากการแข่งขันนั้นจะต้องมีพิธีไหว้ครูทุกครั้ง (Muaythai toward Russia, based on Royal speech in 2010, cited in Kaewcharatwilai, 2011: 3) นอกจากนี้ พระราชบัญญัติกีฬามวย พ.ศ. 2542 (ปรับปรุงเพิ่มเติมครั้งที่ 7 พ.ศ. 2557) มีจุดมุ่งหมายเพื่อการส่งเสริมการคุ้มครอง การควบคุม และกำหนดโทษ แก่บุคคลในวงการกีฬามวย คือ นักมวย ผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน ผู้จัดการนักมวย หัวหน้าค่ายมวย สนามมวย และผู้จัดรายการแข่งขันมวย (Sports Authority of Thailand, 1999: 1 - 2)

มวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวที่ใช้ต่อสู้กับอาวุธดาบ หอก โข่ ระยะประชิดในยามศึกสงครามเป็นการใช้อวัยวะเกือบทุกส่วนของร่างกายเป็นอาวุธ ทำร้ายคู่ต่อสู้ด้วยกระบวนท่าแม่ไม้มวยไทยที่มีลีลาชั้นเชิง ปฏิภาณไหวพริบที่เหนือชั้นอย่างชาญฉลาดในการออกอาวุธหมัด เท้า เข่า สอก ถีบ ถอง ที่รุนแรง เพื่อเอาชนะคู่ต่อสู้ มวยไทยจึงเป็นกีฬาที่ทรงคุณค่า เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทย เป็นกีฬาคู่ราชบัลลังก์ ทำให้ชาติมีมั่นคง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ สร้างความสามัคคีในหมู่คณะคนไทยด้วยกันทำให้ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ นิยมมวยไทยและหันมาฝึกเรียนมวยไทย เพื่อการออกกำลังกาย เพื่อการป้องกันตัว หรือเพื่อการแข่งขันในระดับนานาชาติเป็นจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ (Office of the Boxing Sports Commission, Professional Sports and Boxing, 2010: 1)

มวยไทยมีประโยชน์หลายอย่าง ได้ทั้งศิลปะการต่อสู้การป้องกันตัว สถานศึกษาที่จัดกิจกรรมมวยไทยหลายๆ รูปแบบ ซึ่งประกอบด้วย มวยไทยเพื่อสุขภาพ มวยไทยเพื่อความสวยงาม มวยไทยเพื่อการแข่งขัน มวยไทยเพื่อพัฒนาสู่อาชีพ แทนที่จะออกกำลังกายธรรมดา ถ้านักเรียนหันมาเรียนมวยไทย ให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของมวยไทย แล้วนำมาออกกำลังกายจะส่งผลต่อผู้ปกครอง ต่อสถาบัน

นักเรียนจะห่างไกลยาเสพติด ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ไม่ไปทำในสิ่งที่ไม่ดีไม่งาม
ผิดศีลธรรม ส่งผลต่อสถานศึกษาต่างๆ ที่จะต่อยอดให้ทุน ไปศึกษาระดับต่างๆ หรือมี
การรับเข้าทำงานในสาขาที่ต้องการ การมีงานทำ การมีคุณภาพชีวิตที่ดี การเป็นผู้
ฝึกสอนมวยไทยในชุมชน หรือเทรนเนอร์สอนมวยให้ชาวยุโรปที่เข้ามาเที่ยวเมืองไทย
และเป็นการนำไปสู่แหล่งท่องเที่ยว (Seangsawang, Interview, 2017)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนด
จุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
มีทักษะชีวิต มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี รักการออกกำลังกาย มีความรักชาติ
ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย อยู่ร่วมกันใน
สังคมอย่างมีความสุข โดยจัดวิชามวยไทยอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและ
พลศึกษา สาระการเรียนรู้ที่ 3 และ 4 ประกอบด้วย 3 มาตรฐานการเรียนรู้ สามารถ
จัดเป็นวิชาพื้นฐานสำหรับผู้เรียนได้โดยมีโครงสร้างเวลาเรียน จำนวน 40 ชั่วโมงต่อปี
หรือจัดเป็นวิชาสาระเพิ่มเติม 80 ชั่วโมงต่อปี โดยสถานศึกษาจัดทำสาระและมาตรฐาน
การเรียนรู้ขึ้นเอง และการวัดและประเมินผล กำหนดเป็นตัวชี้วัดชั้นปีและช่วงชั้น โดยมิ
การตัดสินผลการเรียนเป็นรายภาคและรายปี (Bureau of Academic Affairs and
Educational Standards, Ministry of Education, 2008: 3)

มวยไทยมีปัญหามากหลายประการที่เกิดจากระบบคุณภาพและมาตรฐานการจัด
การศึกษาที่ไม่สนองตอบเป้าหมายการพัฒนาของประเทศทุกระดับรวมทั้งปัญหาด้าน
คุณธรรม จริยธรรมส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยน (Office of the
Secretary-General, Educational Council, Ministry of Education, 2017: 71) ปัญหา
ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนเนื้อหาสาระวิชามวยไทยในปัจจุบันยังไม่เหมาะสมกับ
ทุกระดับชั้น ปัญหาด้านการบริหารการจัดกิจกรรมมวยไทยในสถานศึกษาขาดนโยบาย
ที่ยังไม่ชัดเจนทำให้ไม่สามารถบริหารจัดการให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ปัญหาด้านครูผู้สอนขาดกระบวนการจัดกิจกรรมมวยไทยไม่มีความรู้ความสามารถ

ประสบการณ์ด้านมวยไทย (Khodsombat, 2015: 3) และในปัจจุบันเทคโนโลยีเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วส่งผลให้นักเรียนขาดความมีระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ ขาดความอดทน พูดยาไม่ไพอเพราะ ติดเกมส์อินเทอร์เน็ต และสื่อทางสังคม ที่ใช้ความรุนแรง ส่งผลให้เยาวชนไทยมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าว และพฤติกรรมมั่วสุม ที่เสี่ยงต่อการก่ออาชญากรรม และปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้น ตลอดจนมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในแหล่งชุมชนและเข้าไปในสถานศึกษา (Office of the Permanent Secretary for Education, Ministry of Education, 2017: 1 - 2)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความสนใจศึกษาสภาพการบริหารการจัดการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสุรินทร์ เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และเป็นการอนุรักษ์เอกลักษณ์ไทยซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรมของไทยควบคู่กับประเทศชาติในการปลูกจิตสำนึกให้คนไทยมีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รักถิ่นฐานบ้านเกิด โดยยึดศาสตร์พระราชา ความพอเพียง และเพื่อพัฒนาคนดีสู่สังคม โดยการใช้กิจกรรมมวยไทยเป็นสื่อในการพัฒนา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการจัดการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารการจัดการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารการจัดการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสุรินทร์ แบ่งออกเป็น 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการบริหารการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสุรินทร์ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการยกร่างรูปแบบ

ชั้นที่ 2 สํารวจสภาพเกี่ยวกับการบริหารจัดการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสุรินทร์ โดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 11 คน คือ อาจารย์สถาบันอุดมศึกษา 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน ครูสอนมวยไทยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 คน ในจังหวัดมหาสารคาม จังหวัดขอนแก่น จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดราชบุรี และจังหวัดสุรินทร์ และศึกษานิเทศก์ 2 คน เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการยกร่างรูปแบบ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้ 1) นำแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 11 คน เพื่อทราบเกี่ยวกับสภาพการบริหารการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสุรินทร์ ใน 6 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านนโยบาย ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านงบประมาณ และด้านการศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา และข้อ 2 องค์ประกอบการบริหารจัดการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสุรินทร์ ใน 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านการตรวจสอบ ด้านการปรับปรุงและสะท้อนผล ด้านการพัฒนา 2) นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำไปสร้างเป็นสอบถามใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านการตรวจสอบ ด้านการปรับปรุงและสะท้อนผล และด้านการพัฒนา 3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 4) การเก็บรวบรวมข้อมูล นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นรายบุคคลตามลำดับ จากลำดับ 1 - 11 ตั้งแต่วันที่ 11 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2560

ถึงวันที่ 28 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2560 สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลจนครบทั้ง 11 คน และ
5) การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 11 คน

**ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสุรินทร์** แบ่งออกเป็น 3 ชั้น มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นที่ 1 ร่างรูปแบบดำเนินการดังนี้ 1) นำผลที่ได้จากศึกษาเอกสาร
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ 11 คน ในระยะที่ 1 2) ขอร่าง
รูปแบบซึ่งเป็นแบบสอบถามใน 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติตามแผน
ด้านการตรวจสอบ ด้านการปรับปรุงและสะท้อนผล และด้านการพัฒนา 3) นำร่าง
รูปแบบเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์
ที่ปรึกษา และ 4) ได้ร่างรูปแบบ

ขั้นที่ 2 การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ
มีวิธีดำเนินการมีดังนี้ 1) นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ตรวจสอบรูปแบบ
ตามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบเพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของ
รูปแบบ ซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์
ของรูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบ กระบวนการของรูปแบบใน 5 ด้าน คือ
การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ การปรับปรุงและสะท้อนผล
การพัฒนา แนวทางการประเมินรูปแบบ และเงื่อนไขความสำเร็จ 2) เครื่องมือที่ใช้ใน
การวิจัย ได้แก่แบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 3) การเก็บ
ข้อมูล โดยสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง ผลปรากฏว่าได้แบบสอบถามกลับคืนมา
ทั้ง 9 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 และ 4) สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน

ขั้นที่ 3 การนำร่างรูปแบบไปสอบถามระดับการปฏิบัติจริงกับสถานศึกษา
ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1, 2, 3 และสถานศึกษาในเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 มีวิธีดำเนินการ คือ 1) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปถาม
ตามระดับการปฏิบัติจริงของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูสอนมวยไทยใน 5 ด้าน ได้แก่

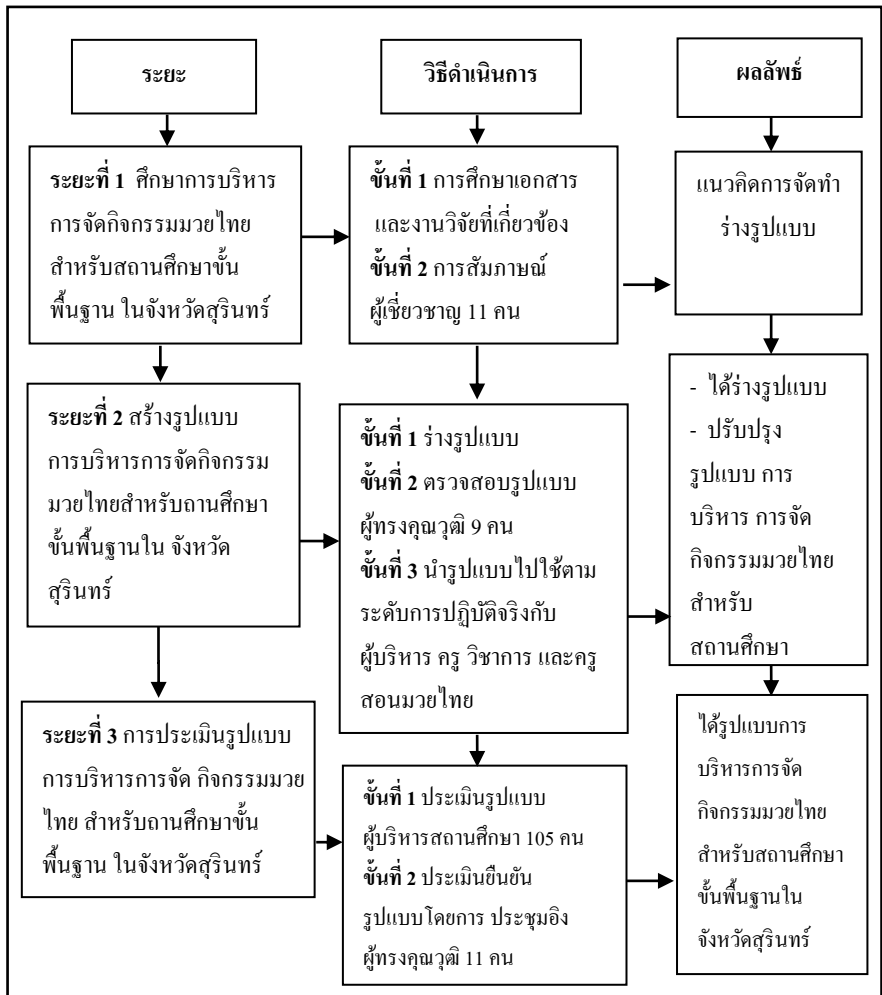
ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านการตรวจสอบ ด้านการปรับปรุงและ
สะท้อนผล และด้านการพัฒนา 2) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบ
มาตราส่วนประมาณค่า โดยระบุค่าคะแนนความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ 3) การตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความเหมาะสมทางภาษาที่ใช้
และความเที่ยงเชิงเนื้อหา มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 ถือว่า
ใช้ได้ 4) นำแบบสอบถามไปลองใช้กับสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน
โดยการหาค่าความเชื่อมั่นที่ได้จากการไปลองใช้มาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ
ครอนบาค ได้ค่า 0.98 ถือว่าใช้ได้ 5) การเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง
และส่งทางไปรษณีย์ ผลปรากฏว่าได้แบบสอบถามคืนมา 90 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00
และ 6) สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสุรินทร์ โดยผู้บริหารสถานศึกษา 105 คน ในเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1, 2, 3 และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 33 และผู้ทรงคุณวุฒิ 11 คน มี 2 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 ประเมินรูปแบบ และ
ชั้นที่ 2 การประเมินยืนยันรูปแบบ โดยการประชุมสนทนากลุ่ม ดังนี้

ชั้นที่ 1 ประเมินรูปแบบ โดยผู้บริหาร มีวิธีดำเนินการ คือ 1) นำ
รูปแบบไปสอบถามผู้บริหาร 105 คน ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์
เขต 1, 2, 3 และในเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 เพื่อประเมินความเหมาะสม
ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของรูปแบบ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็น
แบบประเมินลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และ 3) การเก็บรวบรวม
ข้อมูลกับกลุ่มผู้บริหาร ด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์ 118 ชุด จากผู้บริหารใน
สถานศึกษา 118 คน ผลปรากฏว่าได้แบบสอบถามกลับคืนมา 105 ชุด คิดเป็นร้อยละ
89.00 และ 4) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน

ขั้นที่ 2 ประเมินยืนยัน มีวิธีดำเนินการดังนี้ 1) นำรูปแบบไปให้ ผู้ทรงคุณวุฒิ 11 คน เพื่อประเมินยืนยันรูปแบบ โดยการประชุมอิงผู้ทรงคุณวุฒิ และ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และ 3) การเก็บข้อมูลการประเมินรูปแบบ โดยการจดบันทึกความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากการประชุมอิงผู้ทรงคุณวุฒิและแบบสอบถาม

ภาพที่ 1: สรุปลวิธีดำเนินการวิจัย

ผลการวิจัย

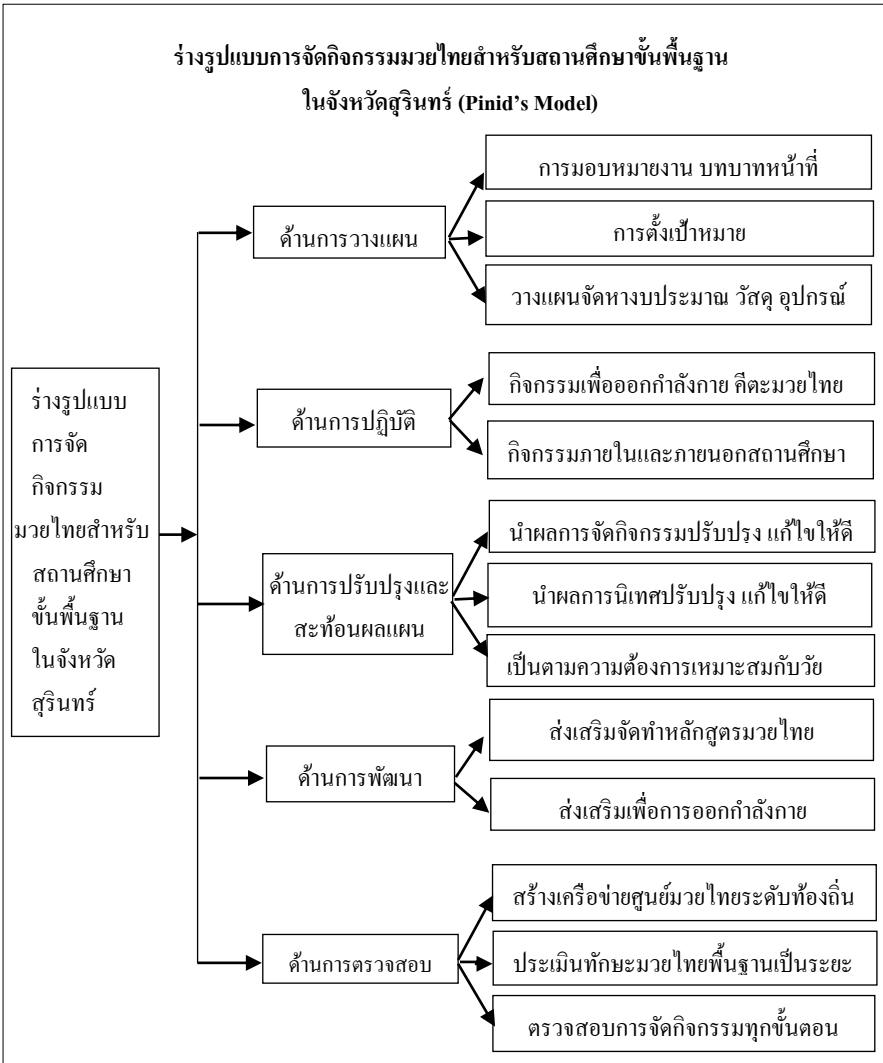
1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการบริหารการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า มี 6 ด้าน คือ 1) ด้านนโยบาย พบว่า มีความไม่ชัดเจนไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ 2) ด้านหลักสูตรมวยไทยในสถานศึกษา พบว่า เนื้อหา รายวิชายังไม่ชัดเจนแต่ละช่วงชั้น 3) ด้านครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า ขาดความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรม 4) ด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนขาดความสนใจที่จะเรียนมวยไทยเนื่องจากกลัวความรุนแรง 5) ด้านงบประมาณ พบว่า ขาดงบประมาณการจัดเตรียมสถานที่ อุปกรณ์ฝึกทักษะ และ 6) ด้านแหล่งเรียนรู้ พบว่า สถานศึกษาให้ความสำคัญน้อยมากในการศึกษาแหล่งเรียนรู้มวยไทยนอกสถานศึกษา

2. ผลการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการบริหารการจัดกิจกรรมมวยไทย

สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ผลการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบโดยการนำรูปแบบไปใช้กับสถานศึกษาตามระดับการปฏิบัติจริงตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู วิชาการ และครูสอนมวยไทยโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง (ตัวบ่งชี้ที่ 2-4) ($\bar{X} = 2.97 - 3.08$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการวางแผน อยู่ในระดับมาก (ตัวบ่งชี้ที่ 2) ($\bar{X} = 3.51$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามแผน อยู่ในระดับปานกลาง (ตัวบ่งชี้ที่ 3) ($\bar{X} = 3.08$) และด้านการตรวจสอบมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อยู่ในระดับน้อย (ตัวบ่งชี้ที่ 5) ($\bar{X} = 2.47$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผน ด้าน การปฏิบัติตามแผน ด้านการปรับปรุงและสะท้อนผล ด้านการพัฒนา และด้านการตรวจสอบ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญแต่ละด้าน คือ ด้านการวางแผน มีกิจกรรมที่สำคัญ คือ (1) การมอบหมายงาน (2) การตั้งเป้าหมาย และ (3) การจัดหางบประมาณ ด้านการปฏิบัติตามแผน มีกิจกรรมที่สำคัญ คือ (1) การออกกำลังกายแบบคีตะมวยไทย (2) กิจกรรมภายในและภายนอกสถานศึกษา และ (3) นำผลการจัดกิจกรรมแก้ไขให้ดีขึ้น ด้านการปรับปรุงและสะท้อนผล มีกิจกรรมที่สำคัญ คือ (1) นำผลการนิเทศแก้ไขให้ดีขึ้น

และ (2) เป็นไปตามความต้องการเหมาะสมกับวัย ด้านการพัฒนา มีกิจกรรมที่สำคัญ คือ (1) ส่งเสริมจัดทำหลักสูตรมวยไทย 2) ส่งเสริมการออกกำลังกาย และ 3) สร้างเครือข่ายมวยไทยระดับท้องถิ่น ด้านการตรวจสอบ มีกิจกรรมที่สำคัญ คือ (1) ประเมินทักษะมวยไทยพื้นฐานเป็นระยะๆ และ (2) ตรวจสอบการจัดกิจกรรมทุกชั้นตอน ดังภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2: ร่างรูปแบบการบริหารจัดการกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสุรินทร์ (Pinid's Model)

3. ผลการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินรูปแบบการบริหารการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า

3.1 ผลการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของรูปแบบจากผู้บริหารสถานศึกษา 105 คน โดยรวม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และความมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

3.2 ผลการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินยืนยันรูปแบบ โดยการประชุม อ้างอิงตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 11 คน ที่มีต่อรูปแบบ พบว่า มี 5 ด้าน มีองค์ประกอบที่สำคัญแต่ละด้าน ดังนี้

3.2.1 ด้านการวางแผน สถานศึกษามีกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่

1) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2) จัดทำแผนพัฒนา และ 3) การกำหนดวันพิเศษกำกับ ติดตามที่ชัดเจน

3.2.2 ด้านการปฏิบัติตามแผน สถานศึกษามีกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่

1) กำหนดตัวบ่งชี้ความสำเร็จ 2) การปรับปรุงระหว่างดำเนินการ และ 3) สรุปผลการดำเนินการ

3.2.3 ด้านการตรวจสอบ สถานศึกษามีกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่

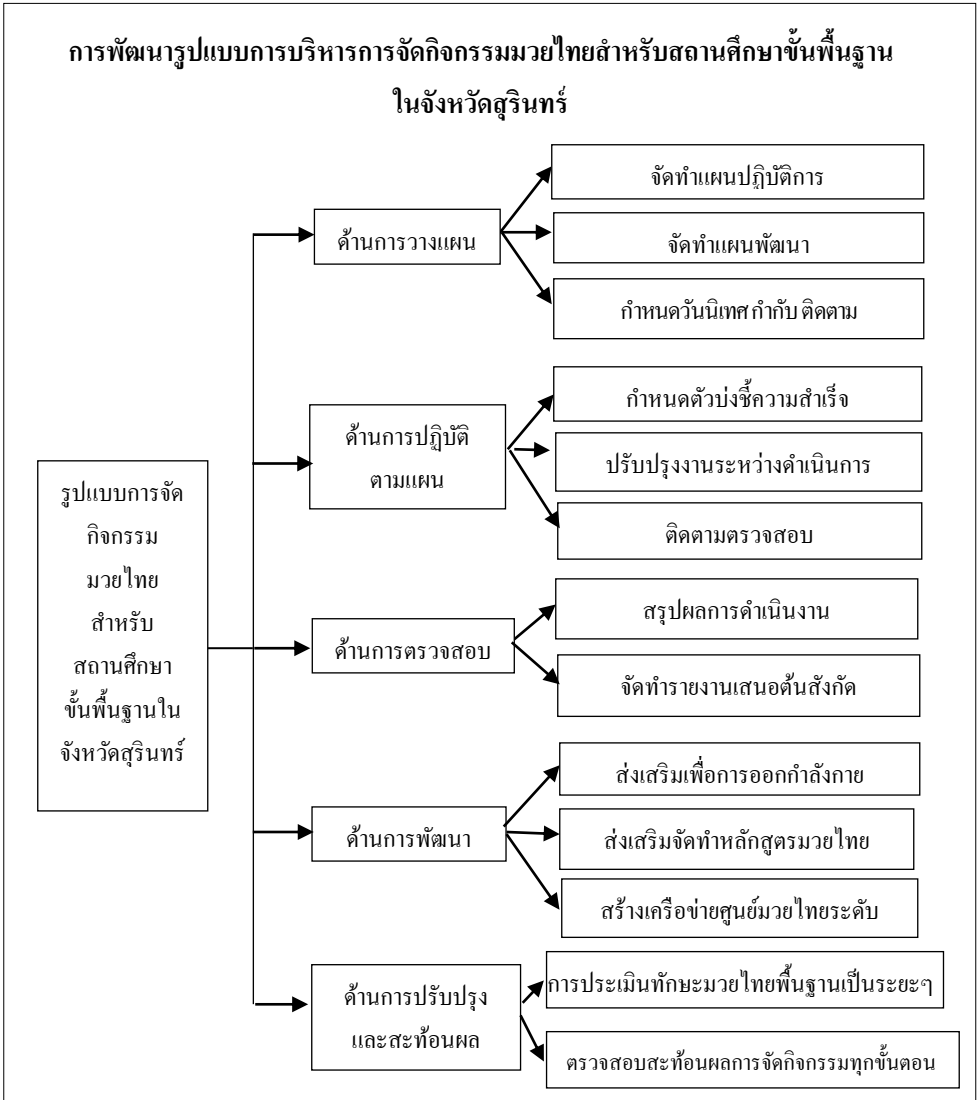
1) ติดตามตรวจสอบ และ 2) จัดทำรายงานเสนอต้นสังกัดสังกัด

3.2.4 ด้านการพัฒนา สถานศึกษามีกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่

1) ส่งเสริมการออกกำลังกาย 2) ส่งเสริมจัดทำหลักสูตรมวยไทย และ 3) สร้างเครือข่าย ศูนย์มวยไทยระดับท้องถิ่น

3.2.5 ด้านการสะท้อนผลและปรับปรุง สถานศึกษามีกิจกรรม

ที่สำคัญ ได้แก่ 1) การประเมินทักษะมวยไทยพื้นฐานเป็นระยะ และ 2) ตรวจสอบ สะท้อนผลการจัดกิจกรรมทุกชั้นตอน ดังภาพที่ 3 ดังนี้

ภาพที่ 3: รูปแบบการบริหารการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในจังหวัดสุรินทร์

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการบริหารการจัดกิจกรรมมวยไทยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสุรินทร์ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการบริหารการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า มี 6 ด้าน คือ 1) ด้านนโยบาย พบว่ามีความไม่ชัดเจนไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ 2) ด้านหลักสูตรมวยไทยสำหรับสถานศึกษา พบว่า เนื้อหารายวิชายังไม่ชัดเจนแต่ละช่วงชั้น 3) ด้านครูผู้สอนและบุคลากร พบว่า ขาดความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรม 4) ด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนขาดความสนใจที่จะเรียนมวยไทยเนื่องจากกลัวความรุนแรง กลัวต้องขึ้นชกบนเวที 5) ด้านงบประมาณ พบว่า ขาดงบประมาณการจัดเตรียมสถานที่ และอุปกรณ์ฝึกทักษะ และ 6) ด้านแหล่งเรียนรู้ พบว่า สถานศึกษาให้ความสำคัญน้อยมากในการศึกษาแหล่งเรียนรู้มวยไทยนอกสถานศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายไม่ชัดเจนจึงไม่สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่องและไม่บรรลุตามเป้าหมาย ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดกิจกรรมด้านมวยไทยผู้บริหารระดับสถานศึกษาให้ความสำคัญมากแต่ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ด้านมวยไทย (Seangsawang, Interview, 2017) ผลการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับ Kaewcharatwilai (2011) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ในทางปฏิบัติผู้บริหารขาดความรู้ ประสบการณ์ ตลอดทั้งบุคลากรที่ขาดกระบวนการเรียนรู้ด้านมวยไทย ผลการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับ Khamphuy (Interview, 2017) ที่กล่าวว่า “หลักสูตรกำหนดไว้ว่า ในวิชาพื้นฐานในวิชาพลศึกษาให้ครูเลือกสอนกีฬาไทย กีฬาสากล ครูจะเลือกสอนกีฬามวยไทยน้อย เนื่องจากขาดความรู้ความสามารถ” ผลการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับ Watayotha (Interview, 2017) ที่กล่าวว่า “ครูไม่มีความรู้ความถนัด ขาดประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญด้านมวยไทยส่งผลให้ครู ไม่เลือกสอนกีฬาไทยจะเลือกสอนกีฬาสากล” นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ Wongpitisak (Interview, 2017)

ที่กล่าวว่า นักเรียนขาดความสนใจเพราะมีความเข้าใจในเรื่องมวยไทยผิดๆ เช่น กลัวความบาดเจ็บ และความรุนแรง ส่งผลให้ผู้เรียน ไม่อยากเลือกเรียนวิชามวยไทยหันมาเลือกเรียนกีฬาสากล ในทำนองเดียวกันยังสอดคล้องกับ Supingkalad (Interview, 2017) ที่กล่าวว่า “สถานศึกษาขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ได้มาตรฐานและการเตรียมสถานที่ในการฝึกซ้อมในการจัดกิจกรรมมวยไทยเนื่องจากไม่มีการจัดกิจกรรมมวยไทยในสถานศึกษาอย่างจริงจังจึงไม่สนับสนุนงบประมาณด้านมวยไทยหรือมีแต่จัดสรรให้ไม่เพียงพอ และสอดคล้องกับ Chindasri (Interview, 2017) ที่กล่าวว่า “สถานศึกษาให้ความสำคัญน้อยในการศึกษาแหล่งเรียนรู้มวยไทย นอกสถานศึกษา”

2. ผลการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการบริหารการจัดการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสุรินทร์ ตามความคิดเห็นระดับปฏิบัติของผู้บริหาร ครูวิชาการ ครูสอนมวยไทยในสถานศึกษา 90 คน พบว่า ด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก ด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านการปรับปรุงและสะท้อนผลอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการตรวจสอบอยู่ในระดับน้อยที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนมวยไทยในสถานศึกษาโดยอาศัยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสบการณ์ของครูในการจัดกิจกรรมมวยไทย ได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งสามารถดำเนินการแบบครบวงจร ผลการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Khodsombat, 2012: 3) พบว่า ในการลงค้นหามติของผู้ทรงคุณวุฒิ มีข้อเสนอแนะ คือ ด้านการวางแผน คือ การวิเคราะห์สถานการณ์ วิสัยทัศน์ ภารกิจ พันธกิจ กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การวางแผนกลยุทธ์ การแผนงาน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการพัฒนา คือ ครูผู้สอนควรมีความรู้ในด้านวิทยาศาสตร์การเคลื่อนไหว นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kristen (2015: 81) พบว่า การออกกำลังกายด้านกีฬามวยกำลังเป็นที่นิยม ควรจัดทำปฏิทินหรือโปรแกรมเพื่ออำนวยความสะดวกในการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ

3. ผลการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินรูปแบบการบริหารการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสุรินทร์ โดยการสอบถามผู้บริหารพบว่า ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินรูปแบบเพื่อขึ้นต้นรูปแบบตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิโดยการประชุมกลุ่ม อย่างไรก็ตาม มีข้อเสนอแนะบางส่วนที่ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ให้เรียงลำดับของรูปแบบใหม่ คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ การพัฒนา การปรับปรุงและสะท้อนผล ของรูปแบบ ผลการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Assawaphum (2017: 164 - 169) ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญด้านกระบวนการ คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการพัฒนา ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรส่งเสริมการนำรูปแบบการบริหารการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายและเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยและพัฒนาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการบริหารการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลและสารสนเทศมากขึ้น

2.2 ควรทำการวิจัยและพัฒนาเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้คู่มือการบริหารการจัดกิจกรรมมวยไทยสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

References

- Assawaphum, S. (2017). *A model on integration the internal quality assurance and administration of medium-size basic education schools*. Educational Administration Program, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University. Ubongit Offset Printing. [in Thai]
- Bureau of Academic and Educational Standards. (2008). *Basic education core curriculum 2008 (B.E. 2551)*. Bangkok: Chumum Sahakon KanKaset, Ltd. [in Thai]
- Chindasri, C. (2017, December 22). Director Tangjai Wittayakom, Office of Secondary Educational Service Area 33. Interview. [in Thai]
- Kaewcharatwilai, T. (2011). *Development of Muaythai courses at the lower secondary education level based on the basic education core curriculum 2008 (B.E. 2551)*. Thesis, Doctor of Arts of Muaythai Studies, Chom Bueng: Graduate School, Moo Ban Chom Bueng Rajabhat University. [in Thai]
- Khamphuy, D. (2017, December 8). Specially Skilled Educational Supervisor, Office of Secondary Educational Service Area 33. Interview. [in Thai]

- Khodsombat, W. (2015). *Development of a model on management of professional of Muaythai camps*. Thesis, Doctor of Arts, of Muaythai Studies, Chom Bueng: Graduate School, Moo Ban Chom Bueng Rajabhat University. [in Thai]
- Kohtbantau, S. (2017, December 17). Permanent Lecturer, Nakhon Ratchasima College. Interview. [in Thai]
- Kristen, E. (2015). *Physical activity participation as a source of meaning and empowerment: A qualitative exploration of experiences of fitness boxing participant*. Master of Science, Miami University, Exercise and Health Studies.
- Office of the Boxing Sports Commission, Professional Sports and Boxing. (2010). *The strategic plan for developing Thai sports toward excellence B.E. 2553 - 2559, 2010: 1*. Bangkok: Ministry of Tourism and Sports. [in Thai]
- Office of the Permanent Secretary for Education. (2017). *Education development plan of ministry of education (vol. 12), B.E. (2560 - 2564)*. Bangkok: Phrik Wan Graphic, Ltd. [in Thai]
- Office of the Secretary-General, Educational, Council, Ministry of Education. (2017). *National education plan, B.E. 2560 - 2579*. Bangkok: Phrik Wan Graphic, Ltd. [in Thai]
- Sararattana, W. (2012). *Concepts, theories and issues for educational administration (8th ed)*. Bangkok: Thip Wisut. [in Thai]
- Seangsawang, P. (2017, December 14). Permanent Staff, Maha Sarakham University. Interview. [in Thai]
- Sports Authority of Thailand. (1999). *Muaythai art B.E. 2542 (amendment vol. 7)*. Bangkok: Office of the Sports Committee of Thailand. [in Thai]

- Strotmeyer, (2014). *Epidemiology of muaythai fight-related injuries* (Order No. 3648106). Dissertations & Theses Global.
- Supingkhald, W. (2017, December 9). Specialized educational supervisor, Surin primary educational service area office 1. Interview. [in Thai]
- Watayotha, C. (2017, December 22). Muaythai Teacher, Khon Kaen. Interview. [in Thai]
- Wongpitisak, A. (2017, December 22). Muaythai Teacher, Nakhon Ratchasima. Interview. [in Thai]

Author

Mr. Pinid Nimprang

Ph.D. Student, Educational Administration Program,

Buriram Rajabhat University

439 Jira Rd., Muaeng District, Buriram Province 31000

Tel.: 081 389 3266 E-mail: pindnimprang @gmail.com

ผลของความแตกต่างทางเพศและบุคลิกภาพในผู้ใหญ่ตอนต้นที่มีต่อ
ข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล: การศึกษาเชิงพฤติกรรม

**Effects of Gender and Personality Differences in Young Adults on
Emotional Dominance of Thai Texts: Behavioral Study**

วาสนา ดวงใจ¹ / เสรี ชัดเข้ม² / พีร วงศ์อุปราช³ / ปิยะทิพย์ ประจูดจพร⁴

Watsana Duangchai / Seree Chadcham /

Peera Wongupparaj / Piyathip Pradujprom

^{1,2,3,4}สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา
มหาวิทยาลัยบูรพา

Program of Research and Statistics in Cognitive Science, College of Research Methodology and
Cognitive Science, Burapha University

Received: October 8, 2019
Revised: October 17, 2019
Accepted: December 19, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบกิจกรรม
การสอนการมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล และศึกษา
เปรียบเทียบอารมณ์ด้านการมีอิทธิพลในผู้ใหญ่ตอนต้น โดยศึกษากับนิสิตมหาวิทยาลัย
บูรพาที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2561 เพศชาย 40 คนและเพศหญิง 40 คน บุคลิกภาพ
เปิดเผยและบุคลิกกลางๆ อายุระหว่าง 20 - 24 ปี วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐาน
ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนของ
พฤติกรรมการรับรู้อารมณ์ด้านการมีอิทธิพล ระหว่างเพศชายกับเพศหญิงที่มีบุคลิกภาพ
เปิดเผยและบุคลิกภาพกลางๆ ด้วยสถิติ two - way ANOVA

ผลการวิจัยปรากฏว่าได้กิจกรรมการสอนการมองข้อความภาษาไทยที่เร้า
อารมณ์ด้านการมีอิทธิพลในผู้ใหญ่ตอนต้น จำนวน 2 ชุด ตามลักษณะอารมณ์ไม่กลัว

และลักษณะอารมณ์กลัว แต่ละชุดประกอบด้วยข้อความภาษาไทยจำนวนชุดละ 15 ข้อความ และพฤติกรรมการรับรู้อารมณ์ด้านการมีอิทธิพลของกลุ่มตัวอย่างระหว่างบุคลิกภาพเปิดเผยกับบุคลิกภาพกลาง ๆ แตกต่างกัน ขณะมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล ในลักษณะไม่กลัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่ปรากฏความแตกต่างระหว่างเพศกับบุคลิกภาพต่ออารมณ์ด้านการมีอิทธิพลในลักษณะกลัว

คำสำคัญ: ข้อความภาษาไทย, อารมณ์ด้านการมีอิทธิพล, วัยผู้ใหญ่ตอนต้น

Abstract

The purpose of this experimental research was to design and compare experimental activities and the effects of looking at Thai texts which stimulated dominance emotions in young adults. The participants were eighty undergraduate students who were 40 males and 40 females from Burapha University in the academic year 2018, aged between 20 and 24 years. There are extravert and ambivert personality groups. The data were analyzed by using basic statistics, percentage, mean and standard deviation. Dominance emotional perception behavior between males and females who were extravert and ambivert personality was analyzed by two-way ANOVA.

The results showed that the tasks consisted of Thai words with of two blocks: uncontrolled and controlled. Each block contained 15 stimuli. The dominance emotion of participants between extravert and ambivert personality while looking at Thai texts that stimulated control emotion was significant different ($p < .05$). There were no differences between gender of control and uncontrol emotion.

Keywords: Thai texts, dominance emotional, young adults

บทนำ

การศึกษาเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดจากสิ่งเร้าที่เป็นข้อความในต่างประเทศนั้นมีงานวิจัยไม่มากนัก สาเหตุอาจเนื่องมาจากยังขาดคลังข้อความที่สื่อความหมายทางด้านอารมณ์ที่ได้มาตรฐานและสอดคล้องกับบริบทของประเทศนั้นๆ ดังเช่น Imbir (2016) ได้ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อความที่มีต่ออารมณ์ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความประทับใจ (Valence) ด้านการตื่นตัว (Arousal) ด้านการมีอิทธิพล (Dominance) ด้านองค์ประกอบ (Origin) ด้านความเกี่ยวข้องของเป้าหมาย (Subjective significance) และแหล่งที่มาของสิ่งเร้า (Source) และเพื่อจัดกลุ่มข้อความที่สื่อความหมายทางอารมณ์ความรู้สึก (Affective Norms for 718 Polish Short Texts (ANPST): Dataset with Affective Ratings for Valence, Arousal, Dominance, Origin, Subjective Significance and Source Dimensions) ซึ่งผลการศึกษารูปได้ว่า คำอ่านหรือข้อความที่มีความซับซ้อนกว่าจะมีผลทำให้ผลการตอบสนองหรือมีการกระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกได้มากกว่าคำหรือข้อความสั้นๆ หรือคำธรรมดา และจากการศึกษาเกี่ยวกับคำที่เร้าอารมณ์ด้านความประทับใจ (Valence) ด้านการตื่นตัว (Arousal) ด้านการมีอิทธิพล (Dominance) Moors, Houwer and Hermans (2012) ได้ศึกษาการได้มาของคำที่เร้าอารมณ์ความรู้สึกสรุปได้ว่า คำที่สามารถเร้าอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่างได้ดีคือคำที่ใช้ในชีวิตประจำวันและคำศัพท์ที่พบได้บ่อยและเป็นคำสั้นๆ ส่วนคำที่ยาวกว่าหรือเป็นข้อความจะสามารถเร้าอารมณ์ความรู้สึกทั้ง 3 ด้าน คือความประทับใจ การตื่นตัว และการมีอิทธิพล ได้ดีกว่าคำเดี่ยวๆ และพบว่าคำที่เร้าอารมณ์ด้านการตื่นตัว มีความสัมพันธ์กับการเร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพลอีกด้วย การวัดอารมณ์มีเครื่องมือที่ใช้วัดข้อมูลอารมณ์มีอยู่ 3 วิธี ได้แก่

- 1) การวัดด้วยแบบรายงานตนเอง (Self Report) มี 2 กรณี คือ การวัดลักษณะรายการคำคุณศัพท์ (Adjective Check List) และการวัดด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire)
- 2) การสังเกตพฤติกรรม (Behavior Observation) เป็นการวัดจากพฤติกรรมที่เห็นจาก

การแสดงออกทางใบหน้าและ 3) การวัดทางสรีรวิทยา (Physiological Measures) เป็นการวัดการเปลี่ยนแปลงของร่างกายเนื่องจากอารมณ์เป็นการเคลื่อนไหวที่ซับซ้อนของร่างกายที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอก เป็นการทำงานของระบบประสาทอัตโนมัติ ซึ่งสัญญาณทางสรีรวิทยาที่นิยมใช้ในการจำแนกอารมณ์ ได้แก่ อุณหภูมิร่างกาย การหายใจ การเต้นของหัวใจ ความดันโลหิต คลื่นไฟฟ้าสมอง (Electroencephalogram: EEG) คลื่นไฟฟ้าหัวใจ การวัดโดยใช้เครื่องโพซิตรอนอิมิตชันโทโมกราฟี (Positron Emission Tomography: PET) และการวัดด้วยคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าแบบฟังก์ชันนอล เอ็ม อาร์ ไอ (functional MRI)

สำหรับประเทศไทย Sudchum, Chadcham, and Wongupparaj (2018) ได้พัฒนาระบบคลังข้อความภาษาไทยบรรทัดฐานด้านอารมณ์อารมณ์ความรู้สึก (Thai-ANT) ในบริบทของคนไทยขึ้น โดยเป็นข้อความภาษาไทยที่อยู่ในรูปของวลี ที่รวบรวมมาจากหนังสือ ตำรา พจนานุกรม นิทาน หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ชาดก และจากแหล่งอื่นๆ ที่สื่ออารมณ์ของบุคคล 3 ด้าน ตามแนวคิดของ Russell and Mehrabian (Russell & Mehrabian, 1977; Wyczesany & Ligeza, 2015) คือ ด้านความประทับใจ (Valence) ด้านการตื่นตัว (Arousal) และด้านการมีอิทธิพล (Dominance) มีลักษณะเป็นคำนามวลี กริยาวลี คุณศัพท์ วลี กริยาวิเศษณ์วลี และบุพบทวลี ข้อความทั้งหมดในฐานะข้อมูลเป็นข้อความที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกและผ่านการวิเคราะห์หาคูณภาพ โดยหาค่าความตรงเชิงเนื้อหารายชื่อความคำอำนาจจำแนกรายข้อความและค่าความเที่ยงของข้อความในแต่ละด้านของอารมณ์อย่างเป็นระบบมีคุณภาพมาตรฐานและน่าเชื่อถือเพื่อใช้เป็นเครื่องมือวัดทางวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า มีการศึกษาวิจัยทางด้านเพศและบุคลิกภาพ ที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ด้านอารมณ์ของมนุษย์กับสิ่งเร้าที่เป็นข้อความในงานวิจัยต่างประเทศ แต่ยังไม่พบการศึกษาผลของความแตกต่างทางเพศและบุคลิกภาพที่มีต่อข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล ซึ่งการศึกษาที่ผ่านมาส่วนใหญ่ศึกษาในอารมณ์ด้านความประทับใจและการตื่นตัวจากระบบคลัง

คำศัพท์ในภาษาอังกฤษ ภาษาคัตซ์ ภาษาสเปน ภาษาเยอรมัน และ ภาษาจีน และยัง ไม่พบ การนำข้อความภาษาไทยมาใช้ในการศึกษาอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล ดังนั้นผู้วิจัยจึง สนใจที่จะศึกษาผลของความแตกต่างทางเพศและบุคลิกภาพในผู้ใหญ่ตอนต้นที่มีต่อ ข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล การศึกษาเชิงพฤติกรรม โดยการนำ ข้อความภาษาไทยจากระบบคลังข้อความภาษาไทยบรรทัดฐานด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affective Thai Texts Norms Bank System) (Sudchum et al. 2018) มาสร้างเป็นเครื่องมือ ในการกระตุ้นเพื่อให้เหมาะกับการศึกษาทางวิทยาศาสตร์อารมณ์ในบริบทของคนไทย

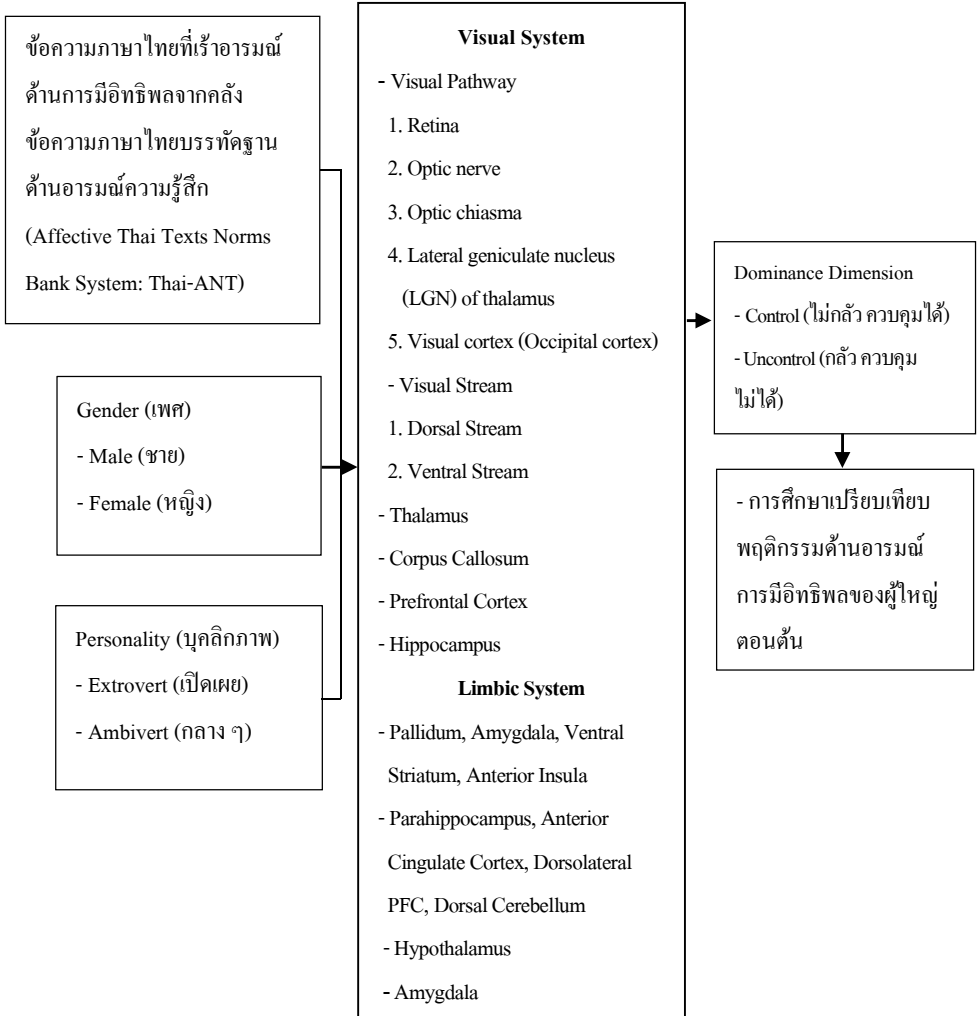
ในการวิจัยนี้ต้องการศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศและบุคลิกภาพและ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศและบุคลิกภาพในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นขณะมองสิ่งเร้าคือข้อความ ภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล จะเกิดการรับรู้ข้อความ (Visual Pathway) เริ่ม จากกระจกตา (Cornea) ที่จะรับภาพสะท้อนจากวัตถุเข้าสู่จอประสาทตา (Retina) จากนั้น ส่งสัญญาณต่อไปยังจุดประสานเส้นประสาท (Optic Chiasma) ผ่านเส้นประสาทตา (Optic Nerve) ไปยัง Primary Visual Cortex ที่สมองส่วนหลัง (Occipital Lobe) ส่ง สัญญาณไปที่วงจรสัญญาณด้านล่าง (Ventral Stream) ที่สมองส่วนขมับ (Temporal Lobe) ตรวจสอบระบุข้อความที่เห็นว่าเป็นอย่างไร (What Pathway) ระลึกรูปแบบข้อความและ ระลึกรูปแบบตัวอักษรที่เห็นคืออะไร (What) และส่งไปที่วงจรสัญญาณด้านบน (Dorsal Stream) ที่สมองส่วนข้าง (Parietal Lobe) เพื่อเชื่อมโยงความหมาย (How Pathway) แล้วส่ง ต่อยังสมองส่วน Thalamus และสมองส่วน Corpus Callosum จากนั้น ส่งสัญญาณ ไป ประมวลผลที่สมองบริเวณ Frontal Lobe จากนั้นข้อมูลจะถูกส่งต่อไปยังสมองส่วน ความจำ คือ ส่วน Limbic System และ Hippocampus เพื่อทบทวนว่าเคยรับรู้มาก่อนหรือ เป็นสิ่งใหม่ จากนั้นส่งกลับมายังสมองส่วน Orbitofrontal Cortex (OFC) ตำแหน่ง Medial Prefrontal Cortex (MPFC) ตำแหน่ง Ventromedial Prefrontal Cortex (VMPFC) ตำแหน่ง Posterior Superior Temporal Sulcus (pSTS) ตำแหน่ง Temporal Poles และสมองตำแหน่ง Anterior Cingulate Cortex (ACC) เพื่อคิดประมวลผลและประเมินอารมณ์ที่เกิดขึ้นจาก การมองข้อความภาษาไทยนั้น โดยผ่านกระบวนการทำงานของสมองตามทฤษฎี

การประเมินอารมณ์ (Appraisal Theory of Emotion) คือ เมื่อมีเหตุการณ์หรือสิ่งเร้ามากระทบอันดับแรกตามมาด้วยความคิดที่จะนำไปสู่การตอบสนองทางสรีรวิทยา และการเกิดอารมณ์ขึ้นพร้อมกันจะเริ่มคิดหรือประเมินสถานการณ์ว่ากำลังตกอยู่ในอันตราย จากนั้นจะนำไปสู่ประสบการณ์ทางอารมณ์ของความกลัวและเกิดปฏิกิริยา สรีรวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการตอบสนองว่าจะทำอะไร ขั้นตอนในการประเมินตามทฤษฎีนี้จะแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน โดยการประเมินเบื้องต้น (Primary Appraisal) จะพิจารณาว่าสถานการณ์นั้นมีผลอย่างไร การประเมินลำดับที่สอง (Secondary Appraisal) จะพิจารณาว่าจะจัดการกับสถานการณ์นั้นได้อย่างไร ในงานวิจัยนี้เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ตอนต้น ตามตัวแปรเพศและบุคลิกภาพเมื่อเกิดอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล โดยสามารถวัดระดับการตอบสนองทางอารมณ์ได้จากคะแนนพฤติกรรมที่ได้จากการประเมินตนเอง (Self-Assessment Manikin: SAM)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อออกแบบกิจกรรมการสอนการมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพลในผู้ใหญ่ตอนต้น
2. เพื่อเปรียบเทียบอารมณ์ของผู้ใหญ่ตอนต้นขณะมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพลจำแนกตามเพศและบุคลิกภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

1. อารมณ์ด้านการมีอิทธิพลของผู้ใหญ่ตอนต้นระหว่างเพศชายกับเพศหญิงแตกต่างกัน ขณะมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล
2. อารมณ์ด้านการมีอิทธิพลของผู้ใหญ่ตอนต้นระหว่างผู้ที่มีบุคลิกภาพเปิดเผยกับกลางๆ แตกต่างกัน ขณะมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ 2X2 Factorial Posttest Design (Between Subjects) (Edmonds & Kennedy, 2017: 79) แบ่งเป็น 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การออกแบบกิจกรรมการสอนมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพลในผู้ใหญ่ตอนต้น

ระยะที่ 2 การศึกษาผลการใช้กิจกรรมการสอนมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพลในผู้ใหญ่ตอนต้น

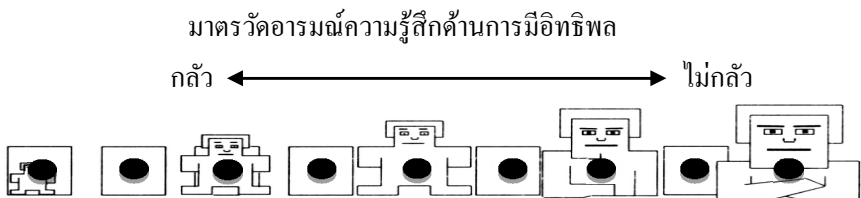
กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรีที่กำลังเรียนอยู่ในปีการศึกษา 2561 เพศชายและหญิงอายุระหว่าง 20 - 24 ปี และอาสาสมัครเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยคัดกรองกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 80 คน โดยเป็นชาย 40 คน หญิง 40 คน โดยให้อาสาสมัครที่สนใจกรอกแบบสอบถามออนไลน์ข้อมูลทั้งหมดและพิจารณาตามเกณฑ์การคัดเข้า (Inclusions Criteria) และเกณฑ์การคัดออก (Exclusions Criteria) ได้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 20 คน จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ เพศชายที่มีบุคลิกภาพเปิดเผย เพศหญิงที่มีบุคลิกภาพเปิดเผย เพศชายที่มีบุคลิกภาพกลางๆ และเพศหญิงที่มีบุคลิกภาพกลางๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล 2) แบบวัดความถนัดการใช้มือของเอดิงเบิร์ก (Edinburgh Handedness Inventory - Shot From) 3) แบบวัดสุขภาพจิตคนไทย แบบสั้น (Version 2007) ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข 4) ประเมินด้วยแบบประเมิน โรคมิมเซร่าของเบค (BDI-II) ฉบับภาษาไทย (Rachamane, Kornpetpanee, & Wongupparaj, 2017) 5) แบบสำรวจบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบฉบับภาษาไทย (The Revised NEO Personality Inventory; NEO-PI-R) โดยใช้แนวคิดของคอสตา และแมคเคอร์ 6) แบบประเมินสภาวะอารมณ์ (Positive and Negative Affect Schedule: PANAS) และ 7) เครื่องมือวัดความดันโลหิตใช้เป็นเครื่องวัดแบบดิจิทัลยี่ห้อ Omron ใช้วัดความดันโลหิตและชีพจร

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

ประกอบด้วย 1) กิจกรรมการสอนการมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพลในผู้ใหญ่ตอนต้น ประกอบด้วยลักษณะของข้อความภาษาไทยที่สื่ออารมณ์ด้านการมีอิทธิพล 2 ลักษณะ คือ ลักษณะกลัว และลักษณะไม่กลัว พร้อมคู่มือกิจกรรมการทดลอง 2) มาตรวัดอารมณ์ความรู้สึก Self-Assessment Manikin (SAM) เป็นมาตรวัดสำหรับประเมินอารมณ์ความรู้สึกของตนเองที่เกิดขึ้นเมื่อมองข้อความภาษาไทยลงบนมาตรวัดอารมณ์ SAM ที่ตรงกับอารมณ์ Self-Assessment Manikin ของ Bradley and Lang (1994) ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2: มาตรวัดอารมณ์ความรู้สึก Self-Assessment Manikin (SAM)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมการสอนการมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ ด้านการมีอิทธิพล ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเบื้องต้น โดยผู้เชี่ยวชาญและนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 30 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการสอนการมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล โดยมีหัวข้อประเมินด้านสี่ของข้อความและสี่ของพื้นหลัง ระยะเวลาในการนำเสนอข้อความ ความสูงของข้อความ ความยาวของข้อความ โดยการประเมินแบบปลายเปิดปรากฏว่ากิจกรรมการสอนการมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพลในผู้ใหญ่ตอนต้นปรากฏว่า ร้อยละ 95 ของนักศึกษามีความพึงพอใจกับแบบพื้นหลังสีดำตัวหนังสือสีขาว ขนาดของตัวหนังสือ มีความเหมาะสมร้อยละ 98 และเวลาในการนำเสนอเหมาะสมมีความเหมาะสมร้อยละ 95 จากนั้นนำกิจกรรมการสอนมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล ลงในโปรแกรม STIM² แล้วนำไปศึกษา นำร่องกับนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คน เพื่อประเมินการใช้งานจริง พบว่าสี่ของข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพลข้อความ (สีขาว) พื้นหลัง (สีดำ) เวลาที่ใช้ในการแสดงจุดคงที่ (1000 มิลลิวินาที) เวลาที่ใช้ในการแสดงพื้นหลังสีดำ (1000 มิลลิวินาที) เวลาที่ใช้มองข้อความภาษาไทย (3000 มิลลิวินาที) ความยาวของข้อความ (6-9 พยางค์) ขนาดของข้อความ (TH SarabunPSK 48 พอยท์) เวลาที่ใช้ทำมาตรวัดอารมณ์ความรู้สึกรู้สึก SAM (8000 มิลลิวินาที) และความชัดเจนของมาตรวัดอารมณ์ความรู้สึกรู้สึก SAM ในกระดาษ มีความเหมาะสมร้อยละ 100

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนการวิจัยให้อาสาสมัครผู้เข้าร่วมการทดลองได้ทราบรายละเอียดว่าการเข้าร่วมการทดลองเป็นไปด้วยความยินดีและสมัครใจ สามารถปฏิเสธการเข้าร่วมการทดลองได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลกระทบอื่นใดทั้งสิ้น และชี้แจงว่า การเก็บรักษาข้อมูลที่ได้จากการทดลองเป็นความลับการนำเสนอ

ข้อมูลจะนำเสนอในภาพรวม เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาเท่านั้น การวิจัยยึดการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมของการศึกษาวิจัยในมนุษย์ ผ่านการตรวจสอบจริยธรรมในการวิจัยในมนุษย์ที่ 0032/2561 โดยคณะกรรมการจริยธรรมของวิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

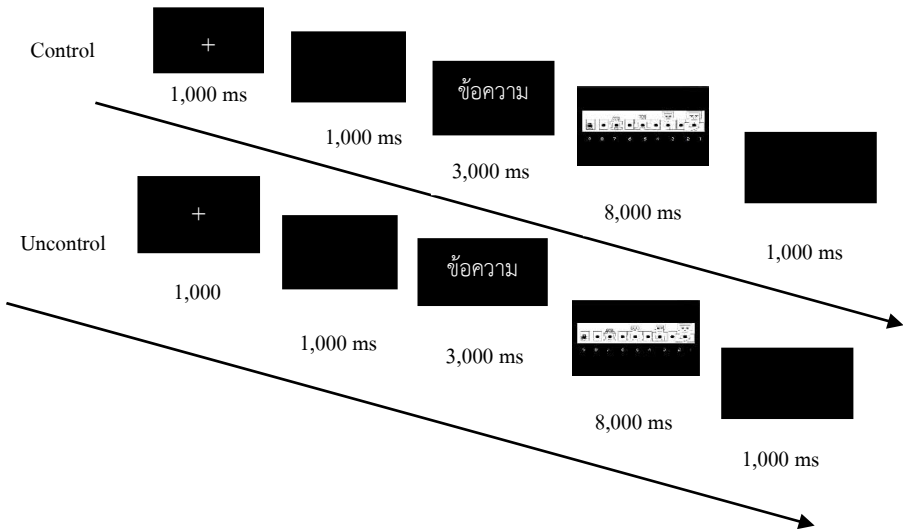
วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการรวบรวมสรุปผลการคัดกรองนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี แต่ละคนที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเลือกที่กำหนดและยินดีเข้าร่วมการวิจัย ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกและลงนามยินยอมเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 80 คน การรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่

1. ระยะเตรียมการ โดยการประกาศรับนิสิตอาสาสมัครเข้าร่วมการทดลองทางระบบออนไลน์ ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล แบบทดสอบความถนัดมือ แบบประเมินสุขภาพจิต แบบประเมินภาวะซึมเศร้า แบบสำรวจบุคลิกภาพ แล้วทำการคัดกรองข้อมูลโดยพิจารณาตามเกณฑ์การคัดเลือก (Inclusions Criteria) และเกณฑ์การคัดออก (Exclusions Criteria) จากนั้นนัดหมายและดำเนินการประชุมนิสิตอาสาสมัครเข้าร่วมการทดลองเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย จากนั้นอธิบายกิจกรรมการสอบการมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ ด้านการมีอิทธิพลในผู้ใหญ่ตอนต้นพร้อมทั้งนัดวันเวลาในการดำเนินการทดลอง จากนั้นให้กลุ่มทดลองกรอกแบบฟอร์มแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ชี้แจงสิทธิของกลุ่มทดลองให้ทราบ จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 กลุ่ม คือเพศชายที่มีบุคลิกภาพเปิดเผย เพศชายที่มีบุคลิกภาพกลางๆ เพศหญิงที่มีบุคลิกภาพเปิดเผยและเพศหญิงที่มีบุคลิกภาพกลางๆ กลุ่มละ 20 คน

2. ระยะทดลองให้กลุ่มตัวอย่างทำกิจกรรมการทดลองการมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพลในผู้ใหญ่ตอนต้น โดยเริ่มตั้งแต่ปรากฏคำชี้แจงบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ ใช้เวลา 10,000 มิลลิวินาที หลังจากนั้น ให้เตรียมความพร้อมด้วยจอพื้นสีดำที่มีกากบาทสีขาวอยู่ตรงกลางจอภาพ 1,000 มิลลิวินาที (Madan, Fujiwara, Capian & Sommer, 2017) ตามด้วยจอพื้นสีดำ 1,000 มิลลิวินาที แล้วให้มอง

ข้อความภาษาไทยที่เราอารมณ์ด้านการมีอิทธิพลลักษณะไม่กลัวเป็นเวลา 3,000 มิลลิวินาที (Tsonos & Kouroupetroglou, 2011) จากนั้น ปรากฏมาตรวัดอารมณ์ความรู้สึก (SAM) เป็นเวลา 8,000 มิลลิวินาที เพื่อให้กลุ่มทดลองให้คะแนนข้อความภาษาไทยหลังจากนั้นหน้าจอปรากฏจอพื้นสีดำที่มีกากบาทสีขาวอยู่ตรงกลางจอภาพ 1,000 มิลลิวินาที และปรากฏแบบนี้เรื่อยๆ ไปจนครบ 15 ข้อความ จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างทำการทำกิจกรรมของแต่ละชุดเป็นเวลา 5 นาที โดยประเมินอารมณ์ก่อนการทดลองในชุดต่อไป ด้วยแบบประเมิน PANAS แล้วทำการทดลองต่อโดยการมองข้อความภาษาไทยที่เราอารมณ์ด้านการมีอิทธิพลที่มีลักษณะกลัว จำนวน 15 ข้อความ สุดท้ายหน้าจอคอมพิวเตอร์จะปรากฏคำว่า “จบการทดลอง” เพื่อแสดงการจบการทดลองดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3: การทดลองการมองข้อความภาษาไทยที่เราอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยโปรแกรม SPSS version 16
2. วิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรตาม คือ อารมณ์ด้านการมีอิทธิพลระหว่างเพศชายและเพศหญิง และบุคลิกภาพเปิดเผยและบุคลิกภาพกลาง ๆ ด้วยสถิติ two - way ANOVA ด้วยโปรแกรม SPSS version 16

ผลการวิจัย

1. ได้กิจกรรมการทดลองมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพลในผู้ใหญ่ตอนต้นจำนวน 2 ชุดตามลักษณะอารมณ์ไม่กลัว และกลัว แต่ละชุดประกอบด้วยข้อความภาษาไทยจำนวนชุดละ 15 ข้อความ ชุดที่ 1 ลักษณะกลัว มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.20-4.49 ชุดที่ 2 ลักษณะไม่กลัว มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 5.52-5.72
2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบอารมณ์ด้านการมีอิทธิพลในผู้ใหญ่ตอนต้นขณะมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล
 - 2.1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี มีอายุ 20-24 ปี นิสิตทุกคนมีผลการทดสอบทางสายตาสอดคล้องกับผู้มีภาวะซีมเศร้าและมีอารมณ์เชิงบวก (ร้อยละ 100) บุคลิกภาพเปิดเผยและกลางๆ เท่ากัน กลุ่มละ 20 คน ได้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล ($n=80$)

ลักษณะ อารมณ์	เพศชาย				เพศหญิง			
	บุคลิกภาพ		บุคลิกภาพ		บุคลิกภาพเปิดเผย		บุคลิกภาพ	
	เปิดเผย ($n=20$)	กลาง ๆ ($n=20$)	กลาง ๆ ($n=20$)	กลาง ๆ ($n=20$)	เปิดเผย ($n=20$)	เปิดเผย ($n=20$)	กลาง ๆ ($n=20$)	กลาง ๆ ($n=20$)
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
ไม่กลัว	1.94	0.29	2.02	0.37	1.74	0.39	1.86	0.43
กลัว	7.93	0.48	7.94	0.47	7.93	0.50	7.78	0.44

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายบุคลิกภาพกลางๆ มีค่าคะแนนเฉลี่ยของอารมณ์ขณะมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล ลักษณะไม่กลัวสูงสุด ($\bar{X} = 2.02$) (0.37) รองลงมาคือเพศชายบุคลิกภาพเปิดเผย ($\bar{X} = 1.94$) (0.29) เพศหญิงบุคลิกภาพกลางๆ ($\bar{X} = 1.86$) (0.43) และคะแนนเฉลี่ยของอารมณ์ขณะมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล ลักษณะไม่กลัวต่ำสุดคือ ($\bar{X} = 1.74$) (0.39)

กลุ่มตัวอย่างเพศชายบุคลิกภาพกลางๆ มีค่าคะแนนเฉลี่ยของอารมณ์ขณะมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล ลักษณะกลัวสูงสุด ($\bar{X} = 7.94$) (0.47) รองลงมาคือเพศชายบุคลิกภาพเปิดเผย ($\bar{X} = 7.93$) (0.48) เพศหญิงบุคลิกภาพเปิดเผย ($\bar{X} = 7.93$) (0.50) และคะแนนเฉลี่ยของอารมณ์ขณะมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล ลักษณะกลัวต่ำสุดคือ ($\bar{X} = 7.78$) (0.44)

2.2 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้อารมณ์ด้านการมีอิทธิพลทั้งลักษณะไม่กลัวและลักษณะกลัว ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีบุคลิกภาพต่างกัน ปรากฏว่าการรับรู้อารมณ์ด้านการมีอิทธิพลลักษณะไม่กลัว มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

การทดสอบความแตกต่างอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ บุคลิกภาพและปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับบุคลิกภาพ (n=80)

ลักษณะอารมณ์	ตัวแปรที่ศึกษา	SS	df	MS	F	p
ไม่กลัว	เพศ	0.18	1	0.18	1.28	.26
	บุคลิกภาพ	0.66	1	0.66	4.69	<.05
	เพศ*บุคลิกภาพ	0.00	1	0.00	0.48	.82
กลัว	เพศ	0.09	1	0.09	0.41	.52
	บุคลิกภาพ	0.11	1	0.11	0.49	.48
	เพศ*บุคลิกภาพ	0.11	1	0.11	0.49	.48

จากตารางที่ 2 พบว่าไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศและบุคลิกภาพจากการมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล และพบว่าความแตกต่างระหว่างเพศไม่มีอิทธิพลต่อการมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล ทั้งสองลักษณะอารมณ์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่ว่าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพลในผู้ใหญ่ตอนต้นระหว่างเพศชายกับเพศหญิงแตกต่างกัน ขณะมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล และพบว่าความแตกต่างระหว่างบุคลิกภาพ มีอิทธิพลต่อการมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพลในลักษณะไม่กลัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 ที่ว่าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพลในผู้ใหญ่ตอนต้นระหว่างผู้ที่มีบุคลิกภาพเปิดเผยกับบุคลิกภาพกลางๆ แตกต่างกันขณะมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยแยกเป็น 2 ประเด็นตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 อารมณ์ด้านการมีอิทธิพลของผู้ใหญ่ตอนต้นระหว่างเพศชายกับเพศหญิงแตกต่างกันขณะมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล ผลการวิจัยปรากฏว่า เพศที่ต่างกันไม่ส่งผลต่ออารมณ์ด้านการมีอิทธิพลทั้งสองลักษณะไม่เป็นไปตามสมมติฐานซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า ข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพลที่นำมาวิจัยในครั้งนี้มีค่าเฉลี่ยของข้อความใกล้เคียงกัน ไม่ได้แตกต่างกันอย่างชัดเจน เช่น ลักษณะกลัว ควรมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 7.00-9.00 ลักษณะไม่กลัวควรมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00-3.00 แต่ข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพลที่ศึกษาในครั้งนี้ ชุดที่ 1 ลักษณะกลัว มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.20-4.49 ชุดที่ 2 ลักษณะไม่กลัว มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 5.52-5.72 ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าข้อความอาจสื่อความมีอิทธิพลและไม่มียอิทธิพลได้น้อยกว่าที่ควรจะเป็น จึงทำให้ผลการทดลองไม่แตกต่างกัน อีกประการหนึ่งที่เป็นเช่นนี้เพราะกลุ่มทดลองนั้นเป็นคนที่มียลักษณะใกล้เคียงกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องของอายุ วัฒนธรรม สภาพสังคมรวมไปถึงเชื้อชาติศาสนา จึงทำให้การรับรู้ทางด้านอารมณ์ความรู้สึกด้านการมีอิทธิพลระหว่างเพศนั้นไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Redondo et al. (2007) ที่พบว่าความแตกต่างของอารมณ์จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเป็นการศึกษาเปรียบเทียบข้ามวัฒนธรรม

สมมติฐานที่ 2 อารมณ์ด้านการมีอิทธิพลของผู้ใหญ่ตอนต้นระหว่างผู้ที่มีบุคลิกภาพเปิดเผยกับกลางๆ แตกต่างกัน ขณะมองข้อความภาษาไทยที่เร้าอารมณ์ด้านการมีอิทธิพล ผลการวิจัยปรากฏว่า บุคลิกภาพส่งผลต่ออารมณ์ด้านการมีอิทธิพล ลักษณะไม่กลัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Beauducel et al.(2006) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์เชิงบวกและบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีบุคลิกภาพด้านการเปิดกว้างมีความสัมพันธ์สูงกับอารมณ์เชิงบวกประเภทความกลัวและงานวิจัยของ Tok et al. (2010) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบและ

การรับรู้อารมณ์ ในกลุ่มตัวอย่างจากประชากรนักกีฬาแสดงให้เห็นว่าบุคลิกที่ต่างกันมีผลต่อการรับรู้อารมณ์ที่ต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีศึกษาควบคู่กับการศึกษาคลื่นไฟฟ้าสมองสัมพันธ์กับเหตุการณ์ ซึ่งเป็นการศึกษาลึกลงไปถึงการทำงานและการเปลี่ยนแปลงคลื่นไฟฟ้าสมอง เมื่อได้รับสิ่งเร้าที่เป็นข้อความภาษาไทยที่ส่งผลต่ออารมณ์ เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของคลื่นไฟฟ้าสมองว่าสมองมีการทำงานอย่างไร และเครือข่ายการเชื่อมโยงการทำงานของสมองอย่างไร

1.2 ควรมีการนำผลศึกษาไปประยุกต์ใช้ในโปรแกรมการฝึกควบคุมอารมณ์ของมนุษย์ในสถานการณ์ต่างๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาในช่วงวัยผู้สูงอายุ เพื่อนำผลไปประยุกต์ใช้ในการดูแลผู้สูงอายุ

2.2 ควรมีศึกษาควบคู่กับการศึกษาคลื่นไฟฟ้าสมองสัมพันธ์กับเหตุการณ์ในช่วงวัยผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นการศึกษาลึกลงไปถึงการทำงานและการเปลี่ยนแปลงคลื่นไฟฟ้า เพื่อนำผลศึกษาการไปประยุกต์ใช้กับผู้สูงอายุ

2.3 งานวิจัยนี้ข้อจำกัดในการศึกษาในบุคคลที่มีปัญหาด้านการมองเห็น

References

- Beauducel, A., Brocke, B. & Leue, A. (2006). Energetical bases of extraversion: Effort, arousal, EEG, and performance. *International Journal of Psychophysiology*, 62(2), 212-223.
- Bradley, M. M. & Lang, P. J. (1994). Measuring emotion: the Self-Assessment Manikin (SAM) and the semantic differential. *Journal of behavior therapy and experimental psychiatry*, 25(1), 49-59.
- _____. (1999). *Affective norms for English words (ANEW): Technical manual and affective ratings*. Gainesville, FL: The Center for Research in Psychophysiology, University of Florida.
- Edmonds, W. A. & Kennedy, T. D. (2017). *An applied reference guide to research designs: Quantitative, qualitative, and mixed methods (2nd ed.)*. Los Angeles: Sage Publications.
- Eysenck, H. J. R. (1967). *The biological basis of personality* (Vol. 689). New Brunswick: Transaction publishers.
- Eysenck, H. & Eysenck, M. (1985). *Personality and individual differences: A natural science perspective*. New York: Plenum Press.
- Imbir, K. K. (2016). Affective norms for 4900 Polish Words Reload (ANPW_R): Assessments for valence, arousal, dominance, origin, significance, concreteness, imageability and, age of acquisition. *Frontiers in psychology*, 7(1081), 1-18.
- Kret, M. E. & De Gelder, B. (2012). A review on sex differences in processing emotional signals. *Neuropsychologia*, 50(7), 1211-1221.

- Madan, C.R., Fujiwara, E., Capian, J.B. & Sommer, T. (2017). Emotional arousal impairs association-memory: Roles of amygdala and hippocampus. *NeuroImage*, 156, 14-28.
- Mochizuki, A. A. & Kirino, E. (2008). Effects of coordination exercises on brain activation: a functional MRI study. *International Journal of Sport and Health Science*, 6, 98-104.
- Moors, A., De Houwer, J., Hermans, D., Wanmaker, S., van Schie, K., Van Harmelen, A.L., De Schryver, M., De Winne, J. & Brysbaert, M. (2013). Norms of valence, arousal, dominance, and age of acquisition for 4, 300 Dutch words. *Behavior research methods*, 45(1), 169-177.
- Montefinese, M., Ambrosini, E., Fairfield, B. & Mammarella, N. (2014). The adaptation of the Affective Norms for English Words (ANEW) for Italian. *Behavior research methods*, 46(3), 887-903.
- Pinheiro, A. P., Dias, M., Pedrosa, J. & Soares, A. P. (2017). Minho affective Sentences (MAS): Probing the roles of sex, mood, and empathy in affective ratings of verbal stimuli. *Behavior Research Methods*, 49(2), 698-716.
- Rachamane, S., Kornpetanee, S. & Wongupparaj, P. (2017). Development of the computerized multitask for assessing depression with electroencephalogram measurements for Thai adolescents. *Rajabhat Maha Sarakham University Journal Humanities and Social Sciences*, 12(2), 269-280. [in Thai]
- Radke, S., Volman, I., Mehta, P., Van Son, V., Enter, D., Sanfey, A., Toni, I., de Bruijn, E.R. & Roelofs, K. (2015). Testosterone biases the amygdala toward social threat approach. *Science Advances*, 1(5), 1-7.

- Redondo, J., Fraga, I., Padrón, I. & Comesaña, M. (2007). The Spanish adaptation of ANEW (Affective norms for English words). *Behavior Research Methods*, 39(3), 600-605.
- Sudchum, R., Chadcham, S. & Wongupparaj, P. (2018). The development of an affective Thai texts norms bank system. *Research methodology and cognitive science*, 16(2), (in press). [in Thai]
- Tok, S., Koyuncu, M., Dural, S. & Catikkas, F. (2010). Evaluation of international affective picture system (IAPS) ratings in an athlete population and its relations to personality. *Personality and Individual Differences*, 49(5), 461-466.
- Tsonos, D. & Kouroupetroglou, G. (2011). Modeling reader's emotional state response on document's typographic elements. *Advances in Human-Computer Interaction*. 2011, 1-18.
- Watanabe, N. & Yamamoto, M. (2015). Neural mechanisms of social dominance. *Frontiers in neuroscience*, 9(154), 1-14.

Author

Miss Watsana Duangchai

Doctor of Philosophy Program in Research and Statistics in Cognitive Science, College of Research Methodology and Cognitive Science, Burapha University

Tel.: 093-5928758 E-mail: watsana911@gmail.com

**แนวทางการอนุรักษ์ป่าไม้อย่างยั่งยืน
เชิงพุทธบูรณาการตามศาสตร์พระราชา
Forest Conservation Approach
for Integrative Buddhist Sustainability**

**พระครูพัชรกิตติโสภณ (วิเชียร-ชันผักแว่น)¹ /
ประพันธ์ ศุภสร² / ดวงเพชร สมศรี³**

**Phrakhru Phatcharakittisophon (WichienKittiguno) /
Prapan supasorn / Toungpetch somsi**

¹หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Buddhist Studies, Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

²⁻³ที่ปรึกษาหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Advisors, Buddhist, Studies Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya

University

Received: October 4, 2019
Revised: November 20, 2019
Accepted: December 19, 2019

บทคัดย่อ

ดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “แนวทางการอนุรักษ์ป่าไม้อย่างยั่งยืนเชิงพุทธบูรณาการ” มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าไม้ 2) เพื่อศึกษาแนวคิดการอนุรักษ์ป่าไม้ตามศาสตร์พระราชาและสภาพปัญหาป่าชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอบ้านกรวดและอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการอนุรักษ์ป่าไม้อย่างยั่งยืนเชิงพุทธบูรณาการตามศาสตร์พระราชา เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ นำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัย พบว่า

หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าไม้ ได้แก่ ไตรสิกขา สីล 5 และ หิริโอตตปปะ โดย ไตรสิกขา เป็นหลักการเชิงโครงสร้างให้มีการวางกฎกติกา วางแผน และมีปัญญากำกับให้ชุมชนปฏิบัติตามอย่างพอเหมาะ สีล 5 เป็นหลักประกันชุมชน ด้านชีวิต ทรัพย์สินและความซื่อสัตย์ต่อกันวางกรอบ ข้อตกลงร่วมกันไม่ให้เกิดปัญหา ในการบุกรุกป่าและสร้างจิตสำนึกด้วยหิริโอตตปปะ ไม่ฝ่าฝืนข้อห้ามของชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของชุมชนในการใช้ทรัพยากรป่าไม้ร่วมกัน

แนวคิดการอนุรักษ์ป่าไม้ตามศาสตร์พระราชาสถาปนาปัญหาป่าชุมชน ในเขตอำเภอบ้านกรวด อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ มีการนำศาสตร์พระราชากับอนุรักษ์ป่าไม้ การบริหารจัดการน้ำมาเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ป่า สภาพปัญหาที่มีการบุกรุกเพื่อที่ทำกินการหาของป่าและทำไม้เพื่อการค้าซึ่งมีการประนีประนอมอยู่บนพื้นฐานข้อตกลงของคณะกรรมการชุมชน

แนวทางการอนุรักษ์ป่าไม้อย่างยั่งยืนเชิงพุทธบูรณาการตามศาสตร์พระราชามี 3 แนวทาง ดังนี้ (1) แนวทางอนุรักษ์ตามหลักไตรสิกขา โดยการนำศีลมาเป็นกรอบวางกฎระเบียบเพื่อให้ชุมชนได้ปฏิบัติอย่างพอเหมาะ นำสมาธิมาเสริมความมุ่งมั่น จดจ่อในการแก้ปัญหาและรักษาสภาพของป่าชุมชน นำปัญญามาเป็นหลักการคิดหาเหตุและสรุปผลของการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม (2) แนวทางอนุรักษ์ตามหลักศีล 5 โดยการวางกฎข้อตกลงของชุมชนไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักของป่า วางกฎกติกาในการใช้ป่าร่วมกันรักษาดูแลป่า ประสานแนวคิดจากหลักพุทธธรรมกับวิถีชุมชน ไม่กล่าวเท็จ ไม่รับจ้างตัดไม้ ไม่ตัดไม้มาหมักคองและหมั่นตรวจตราดูแลรักษาป่าชุมชน ปลูกป่าทดแทนเพื่อความยั่งยืนและ (3) แนวทางอนุรักษ์ตามหลักหิริโอตตปปะ ด้วยการสร้างความตระหนักรู้ด้านความละอาย การห้ามใจไม่ฝ่าฝืนไม่ทำลายและละเว้นการกระทำสิ่งที่ไม่เหมาะสมกับชุมชนเพื่อการอนุรักษ์ป่าอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การอนุรักษ์, ป่าไม้, พุทธบูรณาการ

Abstract

The purpose of this dissertation were 1) to study topics in Buddhadhamma related to forest conservation, 2) to study the concepts of forest conversation according to King's wisdoms and the current problems of community forests in Ban Kraud and Prakhonchai District, Buriram Province, and 3) to propose a Buddhism-integrated approach to sustainable conservation of forest according to King's wisdoms. This dissertation was a qualitative study and presented in an analytico-descriptive prose.

Buddhadhamma's topics relevant to forest conservation include the Threefold Learning (Sikkhattaya), the Five Precepts (Panjasila), the Moral Fear and Shame (Hiri-Otappa). The Threefold Learning provides the conceptual structure for establishing rules, planning, providing wisdoms for a community to follow the agreed rules. The five Precepts are a financial and vital assurance that everyone in the community will work together to find and adhere to the agreements in forest conservation. Finally, moral fear and shame will create consciousness among people, so that they will not violate the agreement and work together toward sustainable use of forest resources.

The study of the concepts of forest conversation according to King's wisdoms and the current problems of community forests in Ban Kraud and Prakhonchai District, Buriram Province revealed that King's wisdoms, especially those of water management, have been employed in the current forest conservation, and the current problems in the local forests involved illegal encroachment of forests for farmland, forest products, and timber harvesting. These problems are currently compromised and negotiated based on the agreement of the local community.

Buddhism-integrated approaches to sustainable conservation of forest consist of three main approaches. First, “The Threefold-Learning Approach” employs the Precept (sila) as a framework for establishing rules and agreements, the Concentration (samadhi) as a way to fixate everyone on solving the problems and maintaining the condition of the forests, and the wisdom (pañña) as an analytical tool to find roots and concrete solutions for their problems. Second, “the Five-Precept Approach” dictates the guidelines for the conservation, in which people will not kill animals, steal forest product, lie, harvest timber for sale, or use woods for alcoholic beverages. They will also together come up with agreements that integrate Buddhadhamma with local traditions for sustainable uses and monitoring of the forest. Third, “The Moral Fear and Shame Approach” plants the consciousness within people’s mind to have same and fear for violating the rules, which leads to avoidance of wrong-doings in the forest conservation.

Keywords: conservation, forest, Buddhist integrative approaches

บทนำ

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ความตอนหนึ่งว่า ... การปลูกป่า ไม่ควรนำเอาพื้นที่ที่ราษฎรอาศัยอยู่ก่อนแล้วมาปลูกป่าและป่าที่ปลูกขึ้นก็ควรจะมีสภาพที่เป็นป่าอย่างแท้จริงจึงควรปลูกไม้หลายประเภทคละกัน โดยเฉพาะไม้พื้นเมืองที่เหมาะสมกับท้องถิ่นและกล้าไม้ที่จะนำไปปลูกจะต้องมีความทนทานพอสมควร... เราจะทำให้ประเทศไทยกลับมีความอุดมสมบูรณ์ มีความชุ่มชื้นได้ ขออย่าไปรังแกป่าเท่านั้นเอง...”(Royal Speech to Forestry Officer, 1993)

ป่าไม้ถือว่าเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญยิ่งต่อมนุษยชาติ การช่วยกันรักษาสมดุลของธรรมชาติหรือระบบนิเวศ จึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำ ในพระพุทธศาสนามีข้อบัญญัติเกี่ยวกับต้นไม้ โดยพระผู้มีพระภาคทรงห้ามภิกษุตัดไม้ เพราะจะเป็นการทำลายสภาพแวดล้อม ปรากฏความสำคัญในพระสูตรต้นปิณฑก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค วนโรปสูตร ว่าด้วยการปลูกป่าสรูปความดังนี้ "... ชนเหล่าใดปลูกสวนอันน่ารื่นรมย์ ปลูกป่า สร้างสะพาน ขุดสระน้ำ บ่อน้ำและให้ที่พักอาศัย บุญย่อมเจริญแก่ชนเหล่านั้น ..." (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996: 61) ปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากป่าไม้ได้ถดถอยน้อยลงในปัจจุบัน ทำให้สะท้อนถึงความสำคัญของพฤติกรรมมนุษย์ที่ไม่ได้นำหลักธรรมทางศาสนามาปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ปัญหามลภาวะหรือปัญหาอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากการตัดไม้ทำลายป่าที่เกิดขึ้นในสังคม มนุษย์ไม่ได้พยายามแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ซึ่งปัญหาดังกล่าวที่พบเห็นมี 1) ทำให้เกิดภาวะน้ำท่วม 2) ทำให้เกิดการกัดเซาะและพังทลายของหน้าดิน 3) ทำให้ขาดสภาพคล่องทางระบบนิเวศ และ 4) ทำให้ขาดที่พักผ่อนหย่อนใจ

ในส่วนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะอีสานใต้ (จังหวัดบุรีรัมย์) เป็นเขตพื้นที่ที่มีการรุกรานป่าไม้โดยเกิดจากสภาพเศรษฐกิจและความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของบุคคลและประชาชนในเขตพื้นที่ป่าไม้ค่อนข้างมาก ความเสื่อมโทรมของป่าไม้มีปรากฏให้เห็นและไม่ปรากฏว่า ได้มีวิธีการหรือกระบวนการใดได้ดำเนินการเพื่อจัดการกับปัญหานี้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรืออีสานใต้อย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมคั้งนั้น ในงานวิจัยนี้ จึงมุ่งเน้นในส่วนของจังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้เขตพื้นที่ 2 แห่งหลักๆ คือ 1) ป่าชุมชนบ้านหนองตะลุงพุด ตำบลหนองไม้งาม อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ และ 2) ป่าชุมชนป่าละหอกกระสัง-โคกสวาย ป่าชุมชนป่าเขาคอก ป่าชุมชนป่าโคกโฌง ป่าชุมชนป่าโคกกรวด ป่าชุมชน ป่าโคกสูง ป่าชุมชนป่าละเวีย และป่าชุมชนป่าหนองหิน ซึ่งผืนป่าเหล่านี้ ล้อมรอบด้วยชุมชนทั้งหมด 15 หมู่บ้าน ประกอบด้วย บ้านเขาคอก หมู่ที่ 1 บ้านโนนสว่าง หมู่ที่ 5

บ้านโคกกะนัง หมู่ที่ 6 บ้านหนองตะโก หมู่ที่ 7 บ้านละลอกกระสัง หมู่ที่ 8 บ้านโนนศิลา หมู่ที่ 9 บ้านไพรวัลย์น้อย หมู่ที่ 10 บ้านโคกเศรษฐี หมู่ที่ 11 บ้านหนองมะกอก หมู่ที่ 12 บ้านโนนสวรรค์ หมู่ที่ 13 บ้านใหม่ถาวร หมู่ที่ 11 และบ้านเขาคอก หมู่ที่ 15 ตำบลเขาคอก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ (Information Center Office of Planning and Information, 2018)

ซึ่งกล่าวได้ว่า ป่าชุมชนดังกล่าว เป็นป่าไม้ที่หล่อเลี้ยงชีวิตของคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี แต่บุคคลหรือประชาชนในเขตพื้นที่ดังกล่าวยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้อย่างเป็นรูปธรรม

ผู้วิจัยสนใจทำงานวิจัยเรื่อง “แนวทางการอนุรักษ์ป่าไม้อย่างยั่งยืนเชิงพุทธบูรณาการ” เพราะ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเกี่ยวกับการปลูกป่าทดแทน ซึ่งเป็นความเกี่ยวเนื่องกับป่าไม้โดยตรงและเล็งเห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ของป่าไม้ โดยผู้วิจัยได้เริ่มจากวัดโสภณวนารามเป็นปฐมบท เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เรื่อยมา จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2542 ได้รับรางวัลรองชนะเลิศระดับประเทศ ในโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์และได้รับรางวัลอีกครั้งในปี พ.ศ. 2543 ณ ศูนย์ประชุมไบเทค บางนา ดังนั้น จึงเกิดความสนใจในการที่จะนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปบูรณาการ ทำความเข้าใจและดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการใช้ข้อมูลจากการสังเกต สทนากลุ่มและสัมภาษณ์รายบุคคล เพื่อพัฒนาและสร้างความตระหนักรู้ให้เกิดขึ้นกับบุคคลและประชาชนทั่วไปในเขตพื้นที่ป่าไม้และเขตใกล้เคียงที่ควรต้องทำความเข้าใจ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่ทำการวิจัยเรื่อง “แนวทางการอนุรักษ์ป่าไม้อย่างยั่งยืนเชิงพุทธบูรณาการตามศาสตร์พระราชา” โดยใช้พื้นที่ป่าชุมชนในเขตอำเภอบ้านกรวดและอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นพื้นที่ในการวิจัย อันจะเป็นการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมของบุคคลในเขตป่าชุมชนและบุคคลทั่วไป เพื่อสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและโลกในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าไม้
2. เพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ป่าไม้ตามศาสตร์พระราชาและสภาพปัญหาป่าชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอบ้านกรวดและอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
3. เพื่อเสนอแนวทางการอนุรักษ์ป่าไม้อย่างยั่งยืนเชิงพุทธบูรณาการตามศาสตร์พระราชา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการอนุรักษ์ป่าไม้อย่างยั่งยืนเชิงพุทธบูรณาการตามศาสตร์พระราชา” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นระเบียบวิธีวิจัยวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้การวิจัยเรื่องแนวทางการอนุรักษ์ป่าไม้อย่างยั่งยืนเชิงพุทธบูรณาการ โดยผู้วิจัยทำการศึกษาทั้งข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนาม ได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1) วิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาเอกสารปฐมภูมิ (Primary sources) โดยทำการศึกษาจากพระไตรปิฎก และเอกสารทุติยภูมิ (Secondary sources) โดยศึกษาจากคัมภีร์อรรถกถาหนังสือสำคัญทางพระพุทธศาสนา และวรรณกรรมต่าง ๆ ชั้นรอง ซึ่งเป็นงานเขียนของนักวิชาการ ตลอดจนผู้รู้ทางพระพุทธศาสนา หนังสือ บทความ วารสาร หนังสือพิมพ์ วิทยานิพนธ์และผลงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) วิจัยภาคสนาม (Field Research) ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงลึกผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์มีดังนี้

- (1) พระสงฆ์ในเขตพื้นที่วิจัย จำนวน 4 รูป

- (2) ผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่วิจัย จำนวน 24 คน
- (3) เจ้าหน้าที่ป่าไม้ในเขตพื้นที่วิจัย จำนวน 1 คน
- (4) บุคคลทั่วไปในเขตพื้นที่วิจัย จำนวน 6 คน

โดยมีวิธีการศึกษาใน 3 ลักษณะ คือ

2.1) แบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่มแบบเจาะจง (Focus group discussion) จากกลุ่มเป้าหมายข้างต้น

2.2) การสนทนากลุ่มแบบเจาะจง (Focus group discussion) จัดทำขึ้นเพื่อหาความสอดคล้องกับการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก

2.3) แบบสังเกต โดยผู้วิจัยใช้สังเกตและบันทึกข้อมูลสภาพปัจจุบันของสภาพชุมชนและป่าชุมชนจำนวน 4 แห่ง 4 ด้านหลัก ดังนี้ 1) ข้อมูลพื้นฐานป่าชุมชนในเขตพื้นที่วิจัย 2) สภาพป่าชุมชน 3) การมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน 4) ความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ป่าไม้และบุคคลในชุมชน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้มีการศึกษาในแนวทางการอนุรักษ์ป่าไม้อย่างยั่งยืน

เชิงพุทธบูรณาการจากการสังเกตและสัมภาษณ์เชิงลึก เมื่อได้ข้อมูลกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยทฤษฎีตามหลักพระพุทธศาสนา เพื่อรวบรวมได้ข้อมูลที่ได้อรรถภาพ

ผลการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้

แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ในเขตพื้นที่วิจัยนั้น กล่าวได้ว่า ในเขตพื้นที่วิจัยมีความตื่นตัวในการดำเนินการด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชนไว้อย่างเข้มแข็ง จากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ทำให้ทราบว่า กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในเรื่องการดูแลผืนป่าชุมชน อย่างน้อยที่สุดก็ได้ใช้ประโยชน์ในเรื่องของการเก็บของป่ามาเพื่อประโยชน์ของความเป็นอยู่และ

บางครั้ง อาจจะเพื่อสภาพเศรษฐกิจในครอบครัวบ้าง ถ้าเหลือจากการบริโภค ซึ่งเรื่องราวเหล่านี้สอดคล้องกับพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ซึ่งพระองค์ทรงเล็งเห็นแล้วว่า การอยู่อย่างพอเพียงนั้น ก็คือการใช้ชีวิตอย่างพอดี พอเหมาะและพอควร ด้านสภาพปัญหา คณะกรรมการชุมชน เทศบาลตำบลฯ ได้ดำเนินการอย่างรอบคอบและรัดกุม โดยใช้วิธีการประเมินประนีประนอมกับบุคคลที่บุกรุกพื้นที่ป่าชุมชน โดยใช้วิธีการเจรจา ใช้ความอดทน ทำความเข้าใจ ประชาสัมพันธ์ ติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

ในส่วนของพระพุทธศาสนา ก็มีบทบาทและแนวทางให้คงไว้ซึ่งการอนุรักษ์ป่าไม้และสิ่งแวดล้อม มีปรากฏตลอดมาทุกยุคทุกสมัย ตามหลักปรัชญาสมุปบาทอันเป็นวัฏจักรตามธรรมชาติได้เป็นอย่างดีที่แสดงออกมาในด้านพฤติกรรม วิถีชีวิต ทั้งการสร้างกฎกติกาควบคุมความประพฤติของหมู่คณะเพื่อความคงอยู่ของป่าไม้และสิ่งแวดล้อม ด้านจิตใจ มีจิตสำนึกรักความสงบ มีความรับผิดชอบในการอนุรักษ์ป่าไม้ พันธุ์ไม้และสิ่งแวดล้อมของประชาชนในท้องถิ่น ด้านปัญญา ความเข้าใจกฎเกณฑ์ของธรรมชาติที่มีป่าไม้เป็นองค์ประกอบใหญ่ อันเป็นเหตุและผลที่ทำให้เกิดความสมดุลทางธรรมชาติแวดล้อม อันเป็นหนทางนำมาซึ่งสันติสุขแก่สรรพชีวิต ซึ่งเป็นเบื้องต้นแห่งการเสริมสร้างปัญหาอย่างแท้จริงอีกทางหนึ่ง

พระพุทธศาสนาเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ป่าไม้ สัตว์ป่าไม้ น้ำ เป็นต้น มีหลักคำสอนที่สำคัญในพุทธศาสนามากมาย พุทธปรัชญามองมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ “ธรรมชาติรอบตัวมนุษย์ก็คือชีวิตที่แล่นอยู่ในตัวมนุษย์นั่นเอง” ได้แสดงถึงวิธีการที่เป็นอยู่กลมกลืนกับธรรมชาติ เป็นเพื่อนกับธรรมชาติ ไม่ก้าวร้าวและพิชิตธรรมชาติ มนุษย์ทำตนเองให้แปลกแยกจากธรรมชาติ เพราะวิทยาศาสตร์ได้เปิดเผยความเร้นลับของธรรมชาติและพัฒนาเป็นเทคโนโลยีชนิดต่างๆ จนกระทั่งเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม จึงรับเอาทำที่ที่รุนแรงและรุกรานต่อธรรมชาติ ผลที่ได้รับคือ สุขภาพกายและจิตเสื่อมลง ทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่สามารถสร้างขึ้นใหม่ได้และหมดสิ้นอย่างรวดเร็ว ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ช่วยเตือนให้ระลึกถึงพุทธธรรม ซื่อว่าไม่เป็น

การพัฒนาแบบยั่งยืน เพราะทั้งธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตประสบความสำเร็จ พระพุทธศาสนาเสนอวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและรู้จักพอ ประพฤติปฏิบัติตนด้วยการใช้ปัญญาและพัฒนาจิตใจ อยู่กับธรรมชาติ ไม่ควรเบียดเบียนธรรมชาติประดุจดัง “แมลงผึ้ง สร้างรังโดยไม่ทำลายสีและกลิ่นของดอกไม้” นำเกสรตัวเมียจะงอยปากหรือปีกทั้งสอง แล้วกลับไปทำรัง”

2. สภาพปัญหาป่าชุมชนในเขตพื้นที่วิจัย

ผู้วิจัยพบว่า จากการสังเกต ผืนป่าชุมชนทั้งสองแห่งค่อนข้างจะมีความสมบูรณ์ พืชพรรณธัญญาหาร อาทิ เห็ด ดอกกระเจียว ผักหวาน พืชที่เป็นสมุนไพร เป็นต้น ยังปรากฏให้เห็นและสามารถช่วยยังเศรษฐกิจให้กับบุคคลในชุมชนตามฤดูกาลได้พอสมควร ซึ่งคณะกรรมการชุมชนมีมติให้บุคคลในชุมชนใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนได้ตามสมควร การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ คณะกรรมการป่าชุมชน หน่วยงานของรัฐ มีหลายโครงการที่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและทำความเข้าใจที่ถูกต้องระหว่าง รัฐ ชุมชนและป่า อาทิ โครงการ “ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนป่าละหอกกระสัง” โครงการสร้างป่าในบ้าน โครงการฟื้นฟูภูมิปัญญาและชุมชนท้องถิ่น โครงการกำหนดเขตอภัยทาน โครงการฟื้นฟูระบบนิเวศป่าชุมชนป่าละหอกกระสังสู่ความยั่งยืน โครงการป่าพูดได้ เป็นต้น แต่คณะกรรมการป่าชุมชนและกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่มีการติดตามประเมินผลการดำเนินการอย่างเป็นทางการ เพราะขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดเก็บ รวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ ความร่วมมือของบุคคลในชุมชนกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้มีกำลังพลน้อย หน่วยรักษาป่าฯ 1 หน่วยต้องรับผิดชอบหลายอำเภอ ความร่วมมือของบุคคลในชุมชนกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้มีกำลังพลน้อย หน่วยรักษาป่าฯ 1 หน่วยต้องรับผิดชอบหลายอำเภอ จึงเป็นความจำเป็นเฉพาะส่วนที่เทศบาลตำบลและกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต้องดำเนินการ จัดการและดูแลกันเองในส่วนที่พอจะดำเนินการได้ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบล คณะกรรมการป่าชุมชน

กลุ่มอนุรักษ์ฯ และวัด ได้มีการบวชต้นไม้ ตั้งศาลปฐตา นำผ้าหาลากสี หรือนำผ้าจีวร ไปผูกกับต้นไม้ แต่ก็มิบุคคลบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยและไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งเหล่านี้ นักการใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดูแลรักษาและอนุรักษ์ป่าชุมชนของบุคคลในเขตพื้นที่การวิจัยเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ใช้ความอดทนให้มากที่สุด เพื่อประโยชน์สูงสุดของการอนุรักษ์ฯ

สถานการณ์ของป่าชุมชนในเขตพื้นที่การวิจัย ประสบกับปัญหาการบุกรุกที่ทำกิน ปัญหาหลักคือการทำไม้ ตัดไม้และการหาของป่า ซึ่งเป็นประเด็นที่ภาครัฐพยายามที่จะประนีประนอมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ระหว่างป่ากับชุมชน ในส่วนของป่าชุมชนหนองตะลุงพุกและป่าชุมชนเขาคอก ก็มีการผลักดันในกรณีของการบุกรุกที่ทำกิน ชี้แจง ทำความเข้าใจทั้งในด้านของภาครัฐ คณะกรรมการชุมชน กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การลักลอบตัดไม้ ก็ได้เจ้าหน้าที่ตำรวจ และชุดพัฒนาสัมพันธ์มวลชนที่ 2221 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 2 ส่วนแยก 2 ดำเนินการในเรื่องของกฎหมายบ้านเมือง อย่างจริงจังและเป็นธรรม กรณีของการหาของป่าเพื่อการบริโภคในครัวเรือน ปรากฏคำกล่าวของคณะกรรมการป่าชุมชนว่า “ป่าชุมชนเป็นป่าที่คณะกรรมการและกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้การดูแล รักษา ปกป้อง พื้นที่ป่าเหล่านี้ เป็นพื้นที่ป่าสงวนก็จริง แต่ผลประโยชน์ที่เกิดในป่าชุมชนโดยฝีมือของบุคคลในชุมชนที่ดูแล ปกป้องและปลูกป่าทดแทน ชุมชนก็ควรได้รับผลประโยชน์จากพฤติกรรมที่ได้กระทำลงไปนั้นบ้างตามสมควร รัฐควรเปิดโอกาสให้เป็นการพิจารณาของคณะกรรมการป่าชุมชน เป็นผู้อนุญาตให้เก็บของป่าได้หรือไม่ได้ ไม่ใช่ดำเนินการตามกฎหมายแต่เพียงประการเดียว ควรประนีประนอมในบางกรณี เช่น ตัดไม้ไปสร้างกุฏิพระที่ท่านดูแลรักษาป่า ปกป้องป่า สร้างโรงครัวให้วัด สร้างหอประชุมให้โรงเรียน”

หลักธรรมในการอนุรักษ์ฯ ในแนวทางของพระพุทธศาสนา เป็นการใช้อยู่ หลักธรรมเพื่อการประนีประนอมต่อบุคคลในชุมชน ต่อป่าและต่อทรัพยากรธรรมชาติ อย่างชาญฉลาด ด้วยการใช้ความอดทนในการเจรจาต่อรอง อะลุ่มอล่วยในบางกรณีที่

พอจะกระทำได้ มีการเผื่อแผ่ และมุ่งประโยชน์ของชุมชนเป็นหลักสำคัญ ซึ่งเป็น การเน้นแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ทั้ง ป่า ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ตลอดถึงสังคมโลก

3. หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้

พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันสำคัญที่มีบทบาทในการศึกษาอบรมสั่งสอนประชาชนให้ เกิดจิตสำนึกที่ตื่นมาต่อตนเองและธรรมชาติแวดล้อม ซึ่งมีทั้งพื้นที่ป่า พันธุ์ไม้ สัตว์ป่า สัตว์น้ำ สัตว์บก แม่น้ำลำคลอง รวมทั้งมวลมนุษย์ ถึงแม้สถาบันพระพุทธศาสนาไม่มี เครื่องมือเพียงพอที่จะช่วยดูแลสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ แต่ก็มีความสนพระทัยเป็นเครื่อง สอดส่องให้มวลมนุษยชนมองเห็นตนเองอย่างเข้าใจอย่างมีคุณค่าและสร้างสรรค์ พัฒนาการแก่โลก ไม่สร้างความพินาศแก่สรรพชีวิตบนผืนโลก ในปัจจุบันนั้นความคิด ที่ไม่ประกอบด้วยปัญญา ขาดวิจารณญาณในการมองปัญหาอย่างเป็นระบบแบบแผน และกระบวนการ ซึ่งเป็นต้นเหตุสำคัญแห่งการทำลายธรรมชาติโดยแสดงออกมาเป็น พฤติกรรมต่างๆ โดยเสนอคำสอนเรื่องความไม่เบียดเบียน ไม่ทำลาย ซึ่งปรากฏใน โอวาทปาติโมกข์ แนวคำสอนเรื่องรุกคงควัตร แนวคำสอนเรื่อง แนวคำสอนสี่ธรรม และชาดกและเรื่องป่ากับการบรรลุนิพพาน เหตุที่นำเสนอเรื่องราวเหล่านี้ก็เพราะว่า พระพุทธศาสนามีความเกี่ยวเนื่องกับป่าอย่างที่สุด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของพระวินัย บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องกุตคาม การใช้เสนาสนะที่เหมาะสม การสร้างกุฏิวิหารที่ พอสมควร และที่สำคัญที่สุดก็คือ พระผู้มีพระภาคก็ทรงตรัสรู้ในป่า แต่กระนั้นก็ตาม ผู้วิจัยได้ประมวลในลักษณะสังเขปมาใช้หลักไตรสิกขากับการอนุรักษ์ป่าไม้ หลักศีล 5 กับการอนุรักษ์ป่าไม้และหลักหิริ โอตตปปะกับการอนุรักษ์ป่าไม้ เหล่านี้ ล้วนเป็นหลักธรรมที่ต้องเสริมแรงให้กับการอนุรักษ์ป่าไม้อย่างยิ่ง

4. แนวทางการอนุรักษ์ป่าไม้อย่างยั่งยืนเชิงพุทธบูรณาการ

ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางไว้ดังนี้ (1) เชิงพุทธบูรณาการตามศาสตร์แห่งพระราชชา ซึ่งใน ส่วนของศาสตร์พระราชชา นั้น เป็นที่เข้าใจกัน เพราะมีการเผยแพร่ข้อมูลกันมากมาย เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับพสกนิกรของท่าน (2) เชิงพุทธบูรณาการด้วยภูมิปัญญา

ท้องถิ่น เฉพาะเขตพื้นที่วิจัยนั้น เห็นได้ว่า กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพยายามทุกวิถีทางที่จะให้ต้นไม้ หรือป่าไม้อยู่อย่างยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็นการบวชต้นไม้ การบายศรี เป็นต้น (3) เชิงพุทธบูรณาการด้วยหลักการมีส่วนร่วม ในส่วนของกรมมีส่วนร่วม คณะกรรมการชุมชนเปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้แสดงความคิดเห็น ร่วมกิจกรรมของเทศบาลฯและหรือกลุ่มอนุรักษ์ฯ ทุกคน มีเฉพาะบางบุคคลเท่านั้นที่ไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม

5. องค์ความรู้ด้านหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าไม้

ตารางที่ 1

แนวทางการอนุรักษ์ป่าชุมชนอย่างยั่งยืนตามหลักไตรสิกขา

ศีล	สมาธิ	ปัญญา
วางกฎระเบียบเพื่อให้ชุมชนได้ปฏิบัติอย่างพอเหมาะพอควร	มุ่งมั่น จดจ่อในการแก้ปัญหาและรักษาสภาพของป่าชุมชน	คิดตรง หาเหตุและสรุปผลของการดำเนินการ อย่างเป็นรูปธรรม มีการวางแผนการดำเนินการ อย่างมีระบบด้วยการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน

ตารางที่ 2

แนวทางการอนุรักษ์ป่าไม้อย่างยั่งยืนโดยยึดหลักคิด 5

ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2	ขั้นที่ 3	ขั้นที่ 4	ขั้นที่ 5
ไม่ฆ่าสัตว์/ทำ ข้อตกลง ร่วมกันใน ชุมชนว่าจะไม่ ฆ่าสัตว์ป่าไม้ เช่น กระรอก เป็นต้น	ไม่ลักทรัพย์/ รักษาดูแลป่า ชุมชน ไม่ ลักลอบตัดไม้	ไม่ล้วงละเมิด ทางเพศ/ ประสาน แนวคิดพุทธ ธรรม ทำความ เข้าใจกับวิถี ชุมชน	ไม่กล่าวเท็จ/ ไม่โกหกกว่า รับจ้างตัดไม้ และหมั่น ตรวจตราดูแล รักษาป่าชุมชน	ไม่เสพของมีน เมา/ไม่ตัดไม้ มาหมักดอง เพื่อเป็นของ มีนเมาและ ปลูกป่า ทดแทนเพื่อ ความยั่งยืน

ตารางที่ 3

แนวทางการอนุรักษ์ป่าชุมชนอย่างยั่งยืนตามหลักทิริ โอตตปปะ

ทิริ	โอตตปปะ
การห้ามจิตไม่ฝ่าฝืน ไม่ทำลาย	การสำนึกชั่วรู้สำนึกในการเกรงกลัว ต่อการกระทำสิ่งที่ไม่ดี ไม่เหมาะสมกับ ชุมชน โดยเฉพาะป่าชุมชน ซึ่งเป็นแหล่ง ผลประโยชน์ของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ภาครัฐควรให้การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ อาทิ โครงการปลูกป่าทดแทน โครงการอนุรักษ์พันธุ์พืช เป็นต้น โดยตั้งงบประมาณให้กับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชนในแต่ละเขตพื้นที่ ตามความเหมาะสม

2) กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแต่ละเขตพื้นที่ ต้องมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์และดูแล โดยการกำกับของเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่ มอบหมายให้ โดยจัดให้เป็นระบบเงินเดือน รายวัน หรือเฉพาะงาน

3) กรมป่าไม้ประสานความร่วมมือกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อจัดทำแผนการปลูกป่าเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนกับศาสนสถานทั่วประเทศ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ส่วนราชการในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมป่าไม้ ต้องเอาใจจริงเอาใจและควรดำเนินการในการจัดการดูแลรักษาป่าไม้อย่างเป็นรูปธรรม เพิ่มบุคลากรด้านป่าไม้อย่างพอเหมาะ จัดสรรงบประมาณอย่างพอควร สำหรับแต่ละพื้นที่

2) เงินอุดหนุน หรือเงินงบประมาณ ควรดำเนินการอย่างตรงไปตรงมาและเป็นธรรมสำหรับป่าชุมชนในแต่ละภูมิภาค

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ศึกษาความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ป่าไม้กับกลุ่มอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในป่าชุมชน

2) ศึกษากลุ่มผลประโยชน์ในท้องถิ่นที่มีต่อป่าชุมชน

References

Information Center Office of Planning and Information, Royal Forest Department.

(2018). Retrieved on 8 June 2018 from Forest.co.th/F.com.aspx?year
[in Thai]

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tipitaka version of MahaChulalongkornRatchawiththayalai*. Bangkok:

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press. [in Thai]

Phra Dhammapitaka (P.A. Payutto). (1994). *Thai people and forest*. Bangkok:

Thailand. [in Thai]

Royal speech to the Minister of Agriculture and Cooperatives. (2018). Retrieved on 8

June 2018 from <http://www.manpattanalibrary.com/> [in Thai]

Royal speech to Forestry Officer. (2018). Retrieved on 8 June 2018

from <http://www.manpattanalibrary.com/> [in Thai]

Author

Phrakhru Phatcharakittisophon (Wichien Kittiguno)

Buddhist Studies, Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

79 Moo 1 Tambon Lam Sai, Amphoe Wang Noi,

Chang Wat Phra Nakhon Si Ayutthaya 13170

Tel: 08-9845-0624 E-mail: soponwana@gmail.com

**แนวทางการปลูกฝังhiriโอดตป์ปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าว
ของเด็กและเยาวชนในโรงเรียนสีกัน (วัดนานันท์อุปถัมภ์)
เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร**

**The Guidelines for the Cultivation of Hiri and Ottappa for Solving
the Children and the Youth Aggressive Behavior at Seekan
(Watthanananuppatham) School in Donmuang District, Bangkok**

ณัฐ จันทร์หนูหงษ์¹ / พระมหาทวี มหาบุญโญ²

Nut Channuhong / Pramaha Thawee Mahapunyo

^{1,2} สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Buddhist Studies, Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Received: October 7, 2019

Revised: October 29, 2019

Accepted: December 19, 2019

บทคัดย่อ

คุณฐิติพนธ์เรื่อง แนวทางการปลูกฝังhiri โอดตป์ปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนในโรงเรียนสีกัน (วัดนานันท์อุปถัมภ์) เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน 2) เพื่อศึกษาhiri โอดตป์ปะเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน 3) เพื่อศึกษาแนวทางการปลูกฝังhiri โอดตป์ปะในการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนในโรงเรียนสีกัน (วัดนานันท์อุปถัมภ์) เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ทั้งการสนทนากลุ่ม แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน โรงเรียนสีกัน

(วัดนานนันทอุปถัมภ์) ไม่ต่างจากโรงเรียนทั่วไป ส่วนใหญ่จะมีปัญหาให้ระวังเกี่ยวกับ ยาเสพติด การพนัน การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การติดเกมส์คอมพิวเตอร์ ปัญหาการใช้ความรุนแรง และปัญหาด้านสื่อและสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี หิริ โอตตปปะเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน เป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า ธรรมคุ้มครองโลก เพื่อให้เยาวชนละเอียดใจไม่กล้าทำความชั่ว และเกรงกลัวต่อบาป หิริ โอตตปปะยังเป็นพื้นฐานแห่งหลักธรรมอื่นๆ ได้แก่ ศีล 5 กัลยาณมิตรสารณียธรรม มงคลชีวิต และอริยทรัพย์ ซึ่งเป็นธรรมอันประเสริฐของมนุษย์ แนวทางการปลูกฝังหิริ โอตตปปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนในโรงเรียนสีกัน (วัดนานนันทอุปถัมภ์) คือ 1) ปลูกฝังให้นักเรียนรักษาศีล 5 ด้วยกิจกรรมความดีต่างๆ ของศีล 5 และเกียรติบัตรความดี ให้แก่นักเรียนที่สามารถรักษาศีล 5 ได้ 2) ส่งเสริมความรัก ความสามัคคีในหมู่นักเรียนด้วยหลักสารณียธรรม และกัลยาณมิตร และ 3) ส่งเสริมกิจกรรม ค่ายคุณธรรมในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนแนวทางสองข้อแรกด้วยหลักมงคลชีวิตและอริยทรัพย์

คำสำคัญ: แนวทางการปลูกฝัง, หิริ โอตตปปะ, พฤติกรรมก้าวร้าว, เด็กและเยาวชน, โรงเรียนสีกัน (วัดนานนันทอุปถัมภ์)

Abstract

The purposes of this dissertation were 1) to study the aggressive behavior of children and youth, 2) to study the Hiri and Ottappa to immerse the aggressive behavior of children and youth, and 3) to investigate the guidelines for the cultivation of Hiri and Ottappa for solving aggressive behavior of the children and youth at Seekan (Watthanananuppatham) school in Donmuang District, Bangkok. It is a qualitative research, including group discussions, questionnaire and interviews. The obtained data was analyzed and the synthesized. The research results revealed that

the students' problems of aggressive behavior of at Seekan (Watthanananuppatham) school were not different from other schools. Most of the problems found were as follows: awareness of drugs, gambling, premature sexual intercourse, computer games and violence problems, and bad media and environmental problems. Hiri and Ottappa, the principle of Buddhism, to immerse the aggressive behavior of children and youths is called Lokapala-Dhamma. The youth possessing Hiri and Ottappa are ashamed to do evil and fear of sin. Moreover, Hiri and Ottappa is also the basis of other principles, namely, five precepts, having good friends, states of conciliation, highest blessing and noble treasures. The guidelines for the cultivation of Hiri and Ottappa for solving aggressive behavior of the students at the aforementioned school were as the following: 1) to instill the students to keep the five precepts with good activities of these precepts and good-deed certificates for the students who can maintain the five precepts; 2) to promote love, harmony among the students with the principle of states of conciliation and having good friends; and 3) to promote moral via the school camps for supporting the first two guidelines with highest blessing and noble treasures.

Keywords: guidelines of the cultivation, Hiri and Ottappa, aggressive behavior, children and youth, Seekan (Watthanananuppatham) School

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งการฝึกฝนพัฒนาคน มีความเชื่อมั่นว่ามนุษย์ทุกคน มีความสามารถที่จะฝึกฝน เรียนรู้และพัฒนาตนให้มีคุณธรรมตั้งแต่เบื้องต้นจนถึงจุดสูงสุดของชีวิต ทำให้เป็นบุคคลที่ประเสริฐ ดังพระพุทธพจน์ที่ว่า “บุคคลที่ฝึกตนได้แล้ว ประเสริฐกว่าม้าอัสตร ม้าอาชาไนย ม้าสินธพ และช้างใหญ่ที่ได้รับ

การฝึกฝนจนได้ชื่อว่าเป็นสัตว์ประเสริฐที่สุดในหมู่มาร” (Dh. 133) การฝึกฝนพัฒนาตนเองของมนุษย์จึงควรตั้งอยู่บนหลักไตรสิกขา คือ สีล สมาธิและปัญญา ด้วยการฝึกกาย ภาวนา ฝึกฝนพัฒนากาย จิตภาวนา ฝึกฝนพัฒนาจิตใจ และปัญญาภาวนา ฝึกฝนพัฒนาปัญญาทำให้ดำเนินชีวิตไปในทางที่ดีงาม มีจิตใจละเอียดรอบาปทุจจริต ปราศจากคอรรับชั้น ไม่เอารัดเอาเปรียบ ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน และเกรงกลัวต่อผลของความชั่วร้าย ควรรู้จักเว้นในสิ่งที่ควรเว้น รู้จักละในสิ่งที่ควรละ ไม่มีพฤติกรรมสำส่อนทางเพศเหมือนเช่นสัตว์เดรัจฉานทั่วไป ไม่ว่าจะ เป็น พ่อ แม่ ญาติพี่น้องของตนเอง ถ้าไม่มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาปทุจจริต มีกายทุจจริต จะเป็นคนเห็นผิด เข้าสู่อบายได้โดยง่าย ดังพระผู้มีพระภาคตรัสว่า “บุคคลที่ละเอียดในสิ่งที่ไม่ควรละเอียด และไม่ละเอียดในสิ่งที่ควรละเอียด เห็นสิ่งที่ไม่ควรกลัวว่าควรกลัว และเห็นสิ่งที่ควรกลัวว่าไม่ควรกลัว ได้ชื่อว่าเป็นผู้เห็นผิด จะไปบังเกิดในทุคติภูมิ” (Dh. 132)

ปัจจุบันวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล กระบวนทัศน์ในการพัฒนาประเทศภายใต้ “ประเทศไทย 4.0” เป็นอีกนโยบายหนึ่งที่เป็นการวางรากฐานการพัฒนาประเทศในระยะยาว เป็นจุดเริ่มต้นในการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นประเทศที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนตามวิสัยทัศน์รัฐบาล การพัฒนาระบบการศึกษาต้องควบคู่ไปกับการปลูกฝังศีลธรรมในรูปแบบบริหาร อดดับปะไปด้วยกันเพราะการมีศีลธรรมเป็นบ่อเกิดของการคิดดี พุทธิ ทำดี ด้วยหลักการของประเทศไทย 4.0 “สวัสดิการสังคมก้าวไกล ขับเคลื่อนได้โดยกระตุ้นให้คนไทยมีจิตอาสาใส่ใจในความเป็นอยู่ของผู้อื่นที่ประสบความยากลำบากในการดำเนินชีวิต มีน้ำใจที่จะช่วยเหลือแบ่งปันสิ่งที่ตนมีแก่ผู้ด้อยโอกาส พ่อ แม่ ครู อาจารย์ ต้องสอนให้เยาวชนมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่จนเป็นนิสัย และส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่เข้ามาร่วมกันทำดีเพื่อสังคม” (The Social Welfare Council of Thailand, 2017: 99)

โรงเรียนต่างๆ รวมทั้งโรงเรียนสีกัน (วัดนันทนันทอุบลัมภ์) ได้พยายามหาวิธีที่จะให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนที่วางไว้ การเกิดความขัดแย้งทางความคิดที่ไม่ตรงกันทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม นักเรียนบางกลุ่มสร้างความเดือดร้อน

เป็นประจำทำให้เกิดปัญหาในสังคม โรงเรียนนั้นขึ้น ความต้องการที่ไม่เหมือนกัน ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่ช่วยกันแก้ไขปัญหาของสังคมในโรงเรียน เอารัดเอาเปรียบ ไม่ใส่ใจในความเป็นอยู่ซึ่งกันและกันพฤติกรรมเหล่านี้ย่อมเป็นอันตรายแก่สังคม ทุกกลุ่ม และจะเป็นปัญหาต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะหาแนวทางช่วยเหลือพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยเริ่มต้นใน โรงเรียนที่ผู้วิจัยเคยสอนมาก่อนคือ โรงเรียนสีกัน (วัฒนานันท์อุปถัมภ์) เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ซึ่งก็จะมีปัญหาด้านพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน คล้ายกับ โรงเรียนทั่วไป เพื่อเป็นต้นแบบของการนำแนวทางหรือ วัตถุประสงค์มาใช้ใน โรงเรียนให้เป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาและสร้างภูมิคุ้มกันพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนได้ ตลอดจน ช่วยส่งเสริมสนับสนุนด้านการศึกษาให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาแนวใหม่ 4.0 ต่อไป ทั้งนี้ตัวชี้วัดที่จะช่วยในการพัฒนาให้เด็กและเยาวชนเป็นคนดีมีศีลธรรมที่ สมบูรณ์ได้ ก็ต้องประกอบด้วยการใช้หลักธรรมในพุทธศาสนาเป็นแนวทาง ประพฤติปฏิบัติ ไม่ประพฤติดศีลธรรมและจริยธรรมอันดีงาม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน
2. เพื่อศึกษาหรือ วัตถุประสงค์สำหรับสร้างภูมิคุ้มกันพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก และเยาวชน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการปลูกฝังหรือ วัตถุประสงค์ในการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าว ของเด็กและเยาวชนในโรงเรียนสีกัน (วัฒนานันท์อุปถัมภ์) เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของสภาพ ปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร ศึกษา

ค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสังเกตพฤติกรรมนักเรียนรวมทั้งผลสำรวจจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อสรุปประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนโรงเรียนสีกัน (วัดนานันท์อุปถัมภ์) หลักธรรมหิริ โอตตปปะเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนมุ่งศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร จากพระไตรปิฎก อรรถกถา ตำรา เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางวิเคราะห์ร่วมกับแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง และแนวทางการปลูกฝังหิริ โอตตปปะในการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนในโรงเรียนสีกัน (วัดนานันท์อุปถัมภ์) มีการสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์ ตอบแบบสอบถาม การสังเกต แล้วรวบรวมนำมาศึกษาวิเคราะห์ (Analytical study) ร่วมกับวัตถุประสงค์สองข้อแรก เพื่อสรุปผลการวิจัย โดยกำหนดสถานที่ทำการวิจัย คือ โรงเรียนสีกัน (วัดนานันท์อุปถัมภ์) เขตดอนเมืองกรุงเทพมหานคร เป็นรูปแบบของการวิจัยที่แสวงหาข้อมูลด้วยการวางแผน ลงมือกระทำ การสังเกต การสะท้อนปัญหาของเด็กและเยาวชน โดยมีการสรุปผลตามแบบสอบถามและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างร่วมกับข้อมูลทางเอกสารของสภาพปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนของสภาพปัญหา และหลักธรรมหิริ โอตตปปะเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน นำมาวิเคราะห์สรุปผลการศึกษาเพื่อการพัฒนาให้เป็นคนดีต่อตนเอง ต่อครอบครัว โรงเรียน สังคมรอบข้าง สิ่งแวดล้อมตลอดจนประเทศชาติ ด้วยการจัดทำแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 160 คน จากนักเรียนทั้งหมด 405 คน และทำแบบสัมภาษณ์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ผู้อำนวยการ ครูพระสงฆ์ จำนวน 16 รูป/คน การออกแบบเครื่องมือในการวิจัย การจัดเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดทำและการวิเคราะห์ การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งนำเสนอข้อมูลในลักษณะวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาของนักเรียนในโรงเรียนสีกัน (วัฒนานครที่อุบลรัตน์)

นักเรียนมีพฤติกรรมก้าวร้าวและปัญหาพึ่งระวังของนักเรียนในโรงเรียน คล้ายกับโรงเรียนอื่น เช่น พฤติกรรมทะเลาะวิวาท การตีขี้หนู หรือ เหล้า ยาเสพติด พฤติกรรมเชิงชู้สาว มาโรงเรียนสาย ดิคเกมส์ แต่งกายไม่เรียบร้อย พฤติกรรมก้าวร้าวในห้องเรียน ฯลฯ คุณครูทุกคนได้ให้ความสำคัญกับปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนเป็นอย่างมาก โรงเรียนมีนโยบายทั้งป้องกันและแก้ปัญหาแก่นักเรียนในโรงเรียน ทั้งมาตรการการลงโทษ การให้ความรู้ เพื่อเป็นแนวทางปลูกฝังhiri โอตดปปะในการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนในโรงเรียนสีกัน (วัฒนานครที่อุบลรัตน์)

2. หิริ โอตดปปะเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน เป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ใช้ในการปกป้องคุ้มครองโลก ที่เรียกว่า ธรรมคุ้มครองโลก เพื่อให้เยาวชนละอายแก้ไข ไม่กล้าทำความชั่ว และเกรงกลัวต่อบาปต่อผลของการกระทำผิด การมีหิริ โอตดปปะยังเป็นพื้นฐานแห่งการรักษาธรรมอื่นๆ คือ หิริ โอตดปปะเป็นปทัฏฐานแห่งการรักษาศีล 5 เป็นอริยทรัพย์อันประเสริฐของมนุษย์ เป็นกัลยาณมิตรธรรม เป็นมงคลต่อชีวิต เกิดความสามัคคีด้วยสาราณียธรรม หิริ โอตดปปะนับเป็นหลักของเทวธรรมและเป็นธรรมที่มาพร้อมกับ องค์ธรรมอื่นๆ ที่สำคัญ ได้แก่ อปัสเสนธรรม อภินหปัจจเวกขณ์ สัมปปริสธรรม ประโยชน์ของการมีหิริ โอตดปปะทำให้มีกัลยาณมิตรธรรม เกิดมงคลต่อชีวิต เกิดความสามัคคี หิริ โอตดปปะจึงเป็นเทวธรรมที่ทำให้เป็นคนดีงาม

3. แนวทางการปลูกฝังhiri โอตดปปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน ใน โรงเรียนสีกัน (วัฒนานครที่อุบลรัตน์) ด้วยคุณธรรมศีล 5 กัลยาณมิตร ความสามัคคีในรูปสาราณียธรรม มงคลชีวิต และอริยทรัพย์ ล้วนเป็นคุณธรรมที่สามารถช่วยแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนได้ ซึ่งโรงเรียนสีกัน

(วัฒนานันท์อุปถัมภ์) โดย ดร. สุรวุฒิ ชัยญญลักษณ์ (ผู้อำนวยการ) ได้นำหลักธรรมดังกล่าวมาใช้กับนักเรียนในรูปแบบค่ายคุณธรรมต่างๆ กิจกรรมด้านพระพุทธศาสนา เพื่อให้นักเรียนมีความรักสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อบรมคุณธรรมจริยธรรมศีล 5 เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี ปลูกฝังhiri โอตตปปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน และแนวทางการลงโทษตามวิถีธรรม จากกรสัมภษณผู้ำนวยการในผลของการนำหลักการปลูกฝังhiri โอตตปปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนเป็นไปในทางที่ดี นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระเบียบวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความอ่อนน้อมต่อครูอาจารย์ ลดความก้าวร้าวลงได้อย่างมาก นอกจากนี้ นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีในทุกช่วงชั้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลภาคสนามในการตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 160 คน จากนักเรียนทั้งหมด 405 คน และจากการสัมภษณผู้บริหารโรงเรียน ครู พระผู้ปกครอง และนักเรียนจำนวน 16 รูป/คน ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าแนวทางการปลูกฝังhiri โอตตปปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนด้วยหลักธรรมศีล 5 อริยทรัพย์ กัลยาณมิตร มงคลชีวิต สาราณียธรรม ที่กล่าวมาเป็นที่ยอมรับในกลุ่ม

จากงานวิจัยนี้ได้ค้นพบแนวทางการปลูกฝังhiri โอตตปปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนในโรงเรียนสี่กัน (วัฒนานันท์อุปถัมภ์) ดังนี้

1. ปลูกฝังให้นักเรียนรักษาศีล 5 ด้วยกิจกรรมความดีต่างๆ ของศีล 5 และมอบเกียรติบัตรความดีให้แก่นักเรียนที่สามารถรักษาศีล 5 ได้
2. ส่งเสริมความรัก ความสามัคคีในหมู่เด็กนักเรียนด้วยหลักสาราณียธรรม และกัลยาณมิตร
3. ส่งเสริมกิจกรรม ค่ายคุณธรรมในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนแนวทางสองข้อแรกด้วยหลักมงคลชีวิตและอริยทรัพย์ ผลของการนำแนวทางการปลูกฝังhiri โอตตปปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนเป็นไปในทางที่ดี นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ใน

ระเบียบวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความอ่อนน้อมต่อครูอาจารย์ ลดความก้าวร้าวลงได้อย่างมาก นอกจากนี้นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีในทุกช่วงชั้น

อภิปรายผล

1. สภาพปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน

ความก้าวร้าว (Aggression) หมายถึง ความคิดความรู้สึกที่ต้องการใช้ความรุนแรงจากภายในตนเองต่อผู้อื่น ที่อาจแสดงออกมามากจนเกินไปเพียงความรู้สึก ความคิด หรือท่าทาง คำพูด จนกระทั่งพฤติกรรมรุนแรงต่อผู้อื่น ตนเอง สิ่งมีชีวิต หรือสิ่งของ ลักษณะพฤติกรรมก้าวร้าวในวัยรุ่น เป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 ความก้าวร้าวที่มีลักษณะจงใจทำร้ายผู้อื่น มีการวางแผน หวัง

ผลประโยชน์ชัดเจน (Predatory aggression)

1.2 พฤติกรรมก้าวร้าวที่เกิดขึ้นซ้ำ จากการควบคุมตนเองไม่ได้ หุนหันพลันแล่น ไม่ได้คาดหวังผลประโยชน์อะไร (Rajanagarindra Children and Young Mental Health Institute, 2013: 9)

พฤติกรรมความก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนในโรงเรียน เนื่องจากสภาพครอบครัว ชุมชนและสถาบันในการอบรมบ่มเพาะเด็กและเยาวชนมีความอ่อนแอในทุกสถาบัน ประกอบกับนโยบายของรัฐและกลไกต่างๆ ที่รับผิดชอบในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยขาดเจตจำนงในการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างจริงจัง สังคมไทยตกอยู่ในกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ค่านึงถึงประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดวิกฤติเศรษฐกิจรุนแรง คนไทยจำนวนมากยังขาดความสามารถในการกลั่นกรอง และเลือกใช้ประโยชน์จากวัฒนธรรมต่างชาติที่หลากหลาย ที่เข้ามาพร้อมกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และสื่อต่างๆ ทำให้เกิดปัญหาในสังคม เช่น เด็กเร่ร่อน เยาวชนขับขีรถจักรยานยนต์แข่งกันบนท้องถนน รวมกลุ่มกันเสพยาของมีนเมา ซึ่งพบว่าเป็นปัญหาไม่เฉพาะแต่ในกรุงเทพมหานครเท่านั้น แต่พบเห็นแม้ในต่างจังหวัด ปัญหาทะเลาะวิวาทของเด็กวัยรุ่น นักเรียนมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา

ที่เป็นปัญหาเรื้อรัง จนพัฒนาไปในทางที่ก้าวร้าวรุนแรงขึ้น และเกิดปัญหาใหม่ๆ ตามสถานการณ์ของสิ่งเร้าต่างๆ เช่น การพนันฟุตบอล ขาดความยั่งยืนในการบริโภค นำไปสู่การเกิดปัญหาของเยาวชนไทยเกี่ยวกับค่านิยม เช่น ยาเสพติด ยกพวกตีกัน ก่ออาชญากรรมทางเพศ และการใช้ความรุนแรงอื่นๆ เป็นต้น (Rajanagarindra Children and Young Mental Health Institute, 2013: 8)

การกระทำใดๆ ของเด็กและเยาวชน ล้วนแล้วแต่มีการกระตุ้นให้แสดง พฤติกรรมออกมาทั้งสิ้น ไม่ว่าจะพฤติกรรมนั้นจะพึงประสงค์หรือไม่ก็ตาม กล่าวคือ ความต้องการหรือแรงที่เกิดจากทางสรีระร่างกายที่เปลี่ยนแปลงของเยาวชน ความต้องการทางสังคมที่ต้องการการยอมรับนับถือจากบุคคลอื่น ตลอดจน ความต้องการทางจิตใจ เช่น ความรัก ความปลอดภัย (Child and Adolescent Psychiatry, 2002: 28-29) เป็นต้น ถ้าขาดไปก็อาจเป็นเหตุให้ก่อปัญหาความก้าวร้าว รุนแรงได้ ซึ่งผู้วิจัยขอยกประเด็นปัญหาที่สำคัญๆ ดังนี้

1) ปัญหาด้านยาเสพติด เป็นปัญหาระดับชาติที่มีผลกระทบไปทั่วประเทศ มีปัจจัยหลายด้านที่เกี่ยวกับปัญหานี้ ปัจจัยสำคัญคือ ความอ่อนแอทางภาวะจิตใจที่มีต่อ สิ่งที่เป็นสิ่งเสพติด ความอ่อนแอทางด้านภาวะจิตใจนี้เกิดมาจากหลายสาเหตุคือ เกิดจากการขาดการอบรมของครอบครัว เกิดจากการทดลอง เกิดจากการชักชวนของเพื่อน เกิดจากการเข้าไปเกี่ยวพันทางการค้า จากภาวะเครียด เป็นต้น

2) ปัญหาด้านการพนัน การพนันมีหลากหลายรูปแบบที่จะมอมเมาเยาวชนให้ ติดได้ และหาเล่นได้ง่าย มีทั้งการพนันที่ถูกกฎหมายและที่ผิดกฎหมาย

3) ปัญหาด้านการมีเพศสัมพันธ์ จากการสำรวจของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า วัยรุ่นไทยมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกที่อายุเฉลี่ย 14-18 ปี และมีกับเพื่อนหรือคูรัก ขณะที่วัยรุ่นหญิงในเขตเมืองเกือบครึ่งหนึ่งนิยมมี เพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ที่อยู่ในระดับน่ากลัวคือ วัยรุ่นไทย อยู่ในลำดับเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกน้อยที่สุดในโลกเพียง ร้อยละ 23 ขณะที่ค่าเฉลี่ย ทั่วโลก คือ 57 นอกจากนี้ยังพบปัญหาอาชญากรรมทางเพศสูงขึ้นด้วย คือ เด็กและ

ผู้หญิงถูกข่มขืนเพิ่มขึ้นปีละกว่าพันราย ที่สำคัญวัยรุ่นอายุระหว่าง 15-23 ปี กำลังยอมรับคำนิยามทางเพศใหม่ๆ คือ มีคู่นอนหลายคน รวมไปถึงความสัมพันธ์ทางเพศแบบแลกเปลี่ยนคู่นอน (Janthima, 2006: 5) ปัญหาเหล่านี้นับวันจะยิ่งรุนแรงมากขึ้นเนื่องมาจากการขาดการเข้าไปดูแลเกี่ยวกับแนวคิด ปลูกฝังจริยธรรมให้มาก เพื่อให้ต่อสู้กับกิเลสและอิทธิพลจากตะวันตก จากการสังเกต แบบสอบถามและการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนทั้งหมดเข้าใจปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและวางตัวอย่างเหมาะสม ชัดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม แต่ก็เป็นปัญหาที่ครูอาจารย์ในโรงเรียนควรเฝ้าระวังในกลุ่มนักเรียนทั้งหมด

4) ปัญหาด้านการติดเกมคอมพิวเตอร์ออนไลน์ ปัญหายุคใหม่ซึ่งเป็นยุคที่คอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมมากเยาวชนจึงใช้คอมพิวเตอร์ไปเ็นทางที่ไม่ถูกต้อง เกินความจำเป็น เกินเวลา ปัญหาจากที่เยาวชนติดเกมออนไลน์นี้ส่งผลกระทบต่อไปหลายปัญหา นำไปสู่ปัญหาสุขภาพจิต การมีสุขุม การมีเพศสัมพันธ์ นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย เช่น ปัญหาทางสายตา ปัญหาปวดศีรษะ ปัญหากล้ามเนื้อข้อและกระดูกเสื่อม นอกจากนั้นยังส่งผลต่อการเรียนที่ตกต่ำ เพราะเด็กและเยาวชนใช้เวลาไปกับการเล่นเกม ไม่มีเวลาได้ศึกษาเล่าเรียน ไม่อ่านหนังสือ ไม่ทำงาน ส่งครู หนีการเรียน กลายเป็นปัญหาระดับชาติทำให้เสียงบประมาณมากมาย พฤติกรรมของเด็กติดเกมนั้น คือ ไม่ได้เล่นอย่างธรรมดาทั่วไป แต่มีความต้องการเล่นเกมสูงและทำทุกอย่างเพื่อให้ได้เล่น ไม่ต่างอะไรกับการติดยาเสพติด เด็กติดเกมหลายคนหนีออกจากบ้านเพื่อไปเล่นตามร้านเกม (Thai Post Editorial, 2004: 39-41) ปัญหาเหล่านี้ นับวันยิ่งทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นหากผู้ปกครอง บิดามารดา ไม่สนใจดูแลพฤติกรรมการเล่นคอมพิวเตอร์ออนไลน์ของลูกหลานตนเอง

5) ปัญหาด้านการใช้ความรุนแรง ปัญหาสังคมไทยยังทวีความรุนแรงมากขึ้นสาเหตุหนึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อมและความเปลี่ยนแปลง ปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียน นักศึกษา เป็นที่รับรู้ของสังคมไทยมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าทศวรรษ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมมีผลกระทบต่อสุขภาพจิตและ

พัฒนาการของเยาวชน ภูมิคุ้มกันทางสังคมที่เคยมีมาในอดีตก็ได้ค่อยๆ หดหายไป สถานภาพทางครอบครัวที่เคยมีโครงสร้างแบบครอบครัวขยาย (Extended family) อยู่ครบทั้งปู่ย่าตายายก็มาเป็นครอบครัวเดี่ยว (Nuclear family) ที่มีเพียงพ่อแม่ลูก ทำให้เด็กขาดที่พึ่งไม่มีทางเลือก (Subnirund, 2003: 6) จึงแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ความรุนแรงในกลุ่มวัยรุ่นมีมานานแล้ว เดิมปัญหาเนี่ยมักจะเป็นไปในลักษณะของการยกพวกตีกันระหว่างกลุ่มวัยรุ่น ต่างสถาบัน/ต่างสี โดยเฉพาะในกลุ่มอาชีวะ แต่ในปัจจุบันได้แผ่ขยายออกไปยังกลุ่มวัยรุ่นที่อายุน้อยลง เช่น การทำร้ายร่างกายกันในโรงเรียนและยังขยายออกไปเป็นการใช้กำลังเพื่อแก้ปัญหา เช่น เกี่ยวกับความรัก เพื่อศักดิ์ศรี เปลี่ยนแบบพฤติกรรมในละคร โทรทัศน์ ภาพยนตร์ที่ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

2. หิริ โอตตปปะเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน ในอังคุตตรนิกาย ทุกนิบาต มีพระสูตรชื่อว่า สุกกสูตร หรือ สุกกธรรม ในพระสูตรนี้ เป็นการอธิบายถึงองค์ประกอบของธรรมฝ่ายขาว ดังปรากฏข้อความในพระไตรปิฎกที่ว่า “ภิกษุทั้งหลาย ธรรมฝ่ายขาว 2 ประการนี้ ธรรมฝ่ายขาว 2 ประการ คือ 1) หิริ (ความอายบาป) 2) โอตตปปะ (ความกลัวบาป) ภิกษุทั้งหลาย ธรรมฝ่ายขาว 2 ประการนี้แล” (A.I. 63) นอกจากนี้หิริ โอตตปปะยังมีความสำคัญต่อมนุษย์ที่จะเป็นพื้นฐานในการรักษาธรรมอื่นๆ อีกดังต่อไปนี้

2.1 หิริ โอตตปปะเป็นปทัฏฐานแห่งการรักษาศีล 5 คัมภีร์วิสุทธิมรรค สิลนินเทส ปรากฏข้อความว่า หิริ โอตตปปะเป็นเหตุใกล้ของศีล (ปทัฏฐาน) เพราะเมื่อหิริ โอตตปปะ มีอยู่ ศีลจึงเกิดขึ้นและดำรงอยู่ได้ เมื่อหิริ โอตตปปะไม่มี ศีลย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ ตั้งอยู่ไม่ได้ หิริ โอตตปปะจึงเป็นฐานพฤติกรรมของมนุษย์เพื่อให้งดเว้นจากบาปกรรม (เจตนาศีล) งดเว้นจากปาณาติบาติ เป็นต้น (เจตสิกศีล) การสำรวมในสติ ในขันติ ในวิริยะและในปาติโมกข์ (สังวรศีล) การไม่ล่วงละเมิดศีลที่สมาทาน (อวิติกมศีล) ศีลจึงถือได้ว่า เป็นวิถีการดำรงชีวิตอย่างเป็นปกติสุข หรือเป็นฐานรองรับกุศลธรรมทั้งหลาย ทำให้มีอานิสงส์เป็นยอด และทำให้บุคคลห่างไกลจากกิเลส มีความร่มเย็นอย่างที่สุด (PhraBuddhakosa, 2011: 11-12) ซึ่ง วชิร อินทสระ ได้กล่าวถึงอานิสงส์ของ

คือว่า ศิลเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตเพื่อให้มีชีวิตเป็นปกติสุข ไม่เบียดเบียน ไม่เอารัดเอาเปรียบ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เกื้อกูลกัน เป็นอันนงสยให้เข่นกายเข่นใจ เพราะไม่เห็นโทษเครื่องเสร่าหมองใด ๆ ของคน เหมือนบรุษหรือสตรีผู้ได้อาบน้ำ ชำระล้างร่างกายเรียบร้อยแล้ว บริโภคอาหารประณีตอันเป็นที่พอใจแล้ว ได้นั่งพักผ่อน ร่มไทรใหญ่ ริมลำธารอันมีน้ำใสสะอาด เมื่อรศึกษาศิลคิแล้วยอมเป็นผู้มีศิลปะประจำใจ ประจำตน ศิลจะกลับมารักษารา เหมือนเราปลูกต้นไม้ รักต้นไม้ รักษาดันไม้ด้วยคิ เมื่อต้นไม้เติบโตขึ้นยอมหวนมารักษาผู้ปลูกนั่นเอง (Intasra, 2006: 44) จะเห็นได้ว่า หิริ โอตคัปะเป็นหลักธรรมขั้นพื้นฐานต่อการรักษาศิล 5 เป็นหลักธรรมที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมากซึ่งควรเริ่มตั้งแต่เด็กและ เขวชนจนถึงวัยผู้ใหญ่ ทำให้มนุษย์ไม่ตกลงในที่ชั่ว ไม่ทำบาปอกุศล

2.2 หิริ โอตคัปะเป็นอริยทรัพย์อันประเสริฐของมนุษย์ หิริ โอตคัปะเป็นหลักธรรมของเทวดา พระผู้มีพระภาคทรงสรรเสริญว่าเป็นทรัพย์อันประเสริฐ คือ เป็นอริยทรัพย์ซึ่งเป็นทรัพย์ที่อยู่ภายในจิตใจที่คิกว่าทรัพย์สินเงินทองภายนอก ซึ่งโจรหรือใคร ๆ ไม่สามารถแย่งชิงไปได้ ไม่สูญหายไปด้วยภัยอันตรายต่างๆ ทำใจให้ไม่อ้างว้าง ยากจน และเป็นทุนสร้างทรัพย์ภายนอกได้ด้วย ทำให้เป็นคนประเสริฐ มี 7 ประการ คือ 1) ทรัพย์ คือ ศรีทธา หมายถึง ความเชื่อในสิ่งที่เป็นจริง เชื่ออย่างมีเหตุผล 2) ทรัพย์ คือ คิล หมายถึง การตั้งใจรักษากาย วาจาให้เป็นปกติ 3) ทรัพย์ คือ หิริหมายถึง ความละออยต่อบาปทุจริต ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว 4) ทรัพย์ คือ โอตคัปะ หมายถึง ความเกรงกลัวต่อบาปทุจริต 5) ทรัพย์ คือ พาหุสัจจะ หมายถึงการไคยบิน ไคยฟังมาก จนรู้แจ้งเห็นจริง 6) ทรัพย์ คือ จาคะ หมายถึงการเสียดสละสิ่งของภายนอกเพื่อรักษาศรรรมให้ดำรงอยู่ได้ 7) ทรัพย์ คือ ปัญญา หมายถึงความรู้เหตุแห่งความเสื่อมเหตุแห่งความเจริญ และรู้ทั้งเหตุและผลทุกอย่าง กำจัดอวิชชา ความไม่รู้ ความเขลาให้หมดไป (D.III. 331)

2.3 หิริ โอตคัปะทำให้มีกัลยาณมิตรธรรม หิริ โอตคัปะเป็นธรรมสำหรับคุ้มครองโลก เพราะยอมคุ้มครองโลกให้อยู่กันด้วยความรัก ความสามัคคี ไม่มี

ความอาฆาต พยาบาท ปองร้ายกันและกัน ทำให้การเป็นอยู่ร่วมกัน มีความสงบสุข ร่วมเย็น แต่เนื่องจาก มนุษย์เราไม่ได้อยู่คนเดียวตามลำพัง จำเป็นจะต้องมีกัลยาณมิตรไว้ผูกสัมพันธ์เพื่ออยู่ร่วมกัน พึงพาอาศัยกัน ดังนั้น ผู้ที่เป็นกัลยาณมิตรจะต้องน้อมนำคุณธรรมข้อนี้เข้ามาในใจ เพราะในขณะทำหน้าที่กัลยาณมิตร จะทำให้เราสามารถพิชิตเป้าหมายได้อย่างงดงาม โดยไม่มีบาปอกุศลที่ทำให้นึกถึงแล้วทุกข์ใจตนเอง

กัลยาณมิตร จึงมิได้หมายถึงเพื่อนที่ดีในความหมายสามัญเท่านั้น แต่หมายถึงบุคคลที่เพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติที่จะสั่งสอน แนะนำ ชี้แจง ชักจูง ช่วยบอกช่องทาง หรือเป็นตัวอย่างให้ผู้อื่นดำเนินไป ในมรรคาแห่งการฝึกฝนอบรมอย่างถูกต้อง (Phrapromkhunaporn, 2012: 565) บุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็นกัลยาณมิตรนั้นในพระพุทธศาสนาได้หมายเอา พระพุทธเจ้า พระอรหันตสาวก ครู อาจารย์ และท่านผู้เป็นพหูสูตทรงปัญญา สามารถสั่งสอน แนะนำเป็นที่ปรึกษาได้ แม้จะอ่อนวัยกว่า (PhraBuddhakosa, 2011: 163)

2.4 การมีหิริโอตตปปะทำให้เกิดมงคลต่อชีวิต มงคลสูตร คือ พระสูตรที่ว่าด้วยความโศกดี ธรรมอันนำมาซึ่งความสุข ความเจริญ (Phrapromkhunaporn, 2005: 274) เป็นพระสูตรที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้เพื่อแสดงให้ทราบว่ามีมงคลคืออะไร มงคลในพระพุทธศาสนานั้นคืออะไร ผู้ใดปฏิบัติได้ตามลำดับของหลักการในมงคลสูตรย่อมมีการพัฒนาทั้งสองด้าน คือ ด้านกายและด้านจิต ไม่ว่าเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ทำตามมงคลสูตรเช่นนี้แล้ว ย่อมเป็นผู้ไม่ปราศัยในข้าศึกทุก หมู่เหล่า ย่อมถึงความสวัสดิในที่ทุกสถาน นี่เป็นอุดมมงคลของเทวดาและมนุษย์เหล่านั้น (Kh. 8) การพัฒนาตนตามแนวแห่งมงคลสูตรนี้มีลำดับที่ชัดเจนมาก เริ่มจากการเลือกคบคน จนกระทั่งถึงการบำเพ็ญทางจิตเพื่อให้จิตเกษม เป็นลำดับที่พัฒนาบุคคลจากปุถุชน เป็นกัลยาณชน และเป็นอริยบุคคลในที่สุด จากการแบ่งส่วนของมงคล 38 ประการ (Kh. 7-8) เป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ได้แก่ความเจริญก้าวหน้าในโลกนี้ เช่น เมื่อเป็นเด็กก็ประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน เมื่อเติบโตขึ้นก็สามารถตั้งฐานะได้ มีทรัพย์สินสมบัติมาก มีชื่อเสียง มีกิจการที่ดี เป็นต้น เป็นส่วนของการสัมพันธ์กับบุคคลภายนอก

ส่วนที่ 2 ความเจริญก้าวหน้าในโลกหน้า หมายถึง เป็นผู้สั่งสมบุญกุศลไว้ดีเป็นส่วนของการขยับจิตใจของตนจากสิ่งที่ชั่ว ส่วนที่ 3 การบรรลุมรรคผลนิพพาน ซึ่งเป็นความเจริญก้าวหน้าในระดับที่สูงสุดเป็นส่วนของการบำเพ็ญทางปัญญาหรือการบำเพ็ญทางจิตเพื่อให้พ้นจากกิเลสเครื่องร้อยรัดจิตอันจะเป็นเครื่องขัดเหนี่ยวจิตใจให้มนุษย์มีความละเอียดซึ้งและไม่คิดจะกระทำบาปอกุศล จะกระทำแต่สิ่งที่เป็นมงคลต่อชีวิต เพื่อเป็นหนทางแห่งความดับทุกข์สืบไป

2.5 การมีหิริโอตตปปะทำให้เกิดความสามัคคี มนุษย์ทั้งหลายเมื่อมีความละเอียดซึ้งเกรงกลัวต่อบาป ย่อมมีจิตระลึกถึงแต่สิ่งที่ดีงามทั้งต่อตนเองและผู้อื่นหวังที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข มีความรัก ความสามัคคี ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ตามหลักสาราณียธรรม 6 ซึ่งหมายถึง ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน ถือว่าเป็นธรรมที่เป็นพลังในการสร้างความสามัคคี มีอยู่ 6 ประการ คือ 1) ภาษกรรม อันประกอบด้วยเมตตา คือ การกระทำทางกายที่ประกอบด้วยเมตตา 2) วจกรรม อันประกอบด้วยเมตตา คือ การมีวาจาที่ดี สุภาพ อ่อนหวาน พุดมีเหตุผล ไม่พุดให้ร้ายผู้อื่นให้ผู้อื่นเดือดร้อน 3) มโนกรรม อันประกอบด้วยเมตตา คือ ความคิดที่ประกอบด้วยเมตตาทั้งต่อหน้าและลับหลัง 4) สาธารณโภคี คือ การรู้จักแบ่งสิ่งของให้กันและกันตามโอกาสอันควร 5) สีลสามัญญตา คือ ความรักใคร่สามัคคี ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น 6) ทัญญูสามัญญตา คือ การมีความเห็นร่วมกัน ไม่เห็นแก่ตัว รู้จักเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (D.III. 321-322)

หิริ โอตตปปะนับเป็นหลักของเทวธรรมและเป็นธรรมที่มาพร้อมกันองค์ธรรมอื่นๆ ที่สำคัญได้แก่

อุปัสเสนธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นที่พึงที่พำนักของพนักพิง มี 4 อย่าง คือ 1) ของอย่างหนึ่งพิจารณาแล้วเสพ เช่น บัจฉยสี่ 2) ของอย่างหนึ่งพิจารณาแล้วอดกลั้นได้แก่ อนิน္จธรรมณ์ต่างๆ 3) ของอย่างหนึ่งพิจารณาแล้วเว้นเสีย เช่น สุรามรัย การพนัน คนพาล 4) ของอย่างหนึ่งพิจารณาแล้ว บรรเทาเสีย เช่น อกุศลวิคตต่างๆ

(Phrapromkhunaporn, 2011: 499)

อภิณหปัจเจกชนม์ หมายถึงข้อที่ควรพิจารณาเรื่อยๆ มี 5 ประการ คือ

- 1) ควรพิจารณาว่าเรามีความแก่เป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความแก่ไปได้ 2) ว่าเรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปได้ 3) ว่าเรามีความตายเป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความตายไปได้ 4) ว่าเราจะต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจทั้งสิ้น
- 5) ว่าเรามีกรรมเป็นของตัว เราทำดีจักได้ดี เราทำชั่วจะได้ชั่ว (Phrapromkhanaporn, 2011: 500)

สัพปริสธรรม หมายถึง ธรรมของสัตบุรุษ มี 7 ข้อ คือ 1) ธัมมัญญตา รู้หลัก หรือรู้จักเหตุ 2) อัถถัญญตา รู้ความมุ่งหมายหรือรู้จักเหตุผล 3) อัถตัญญตา รู้จักตน 4) มัตตัญญตา รู้จักประมาณ 5) กาลัญญตา รู้จักกาล 6) ปริสัญญตา รู้จักชุมชน 7) ปุคคลัญญตา รู้จักบุคคล (D.III. 333) ประโยชน์ของการมีหิริ โอตตปะปะทำให้มี กัลยาณมิตรธรรม เกิดมงคลต่อชีวิต เกิดความสามัคคี หิริ โอตตปะปะจึงเป็นทิวธรรมที่ทำให้เป็นคนดีงาม

3. แนวทางการปลูกฝังหิริ โอตตปะปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก และเยาวชนในโรงเรียนสีกัน (วัดนานันท์อุปถัมภ์) จากการศึกษาข้อมูลด้านเอกสาร เกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน ตลอดจนศึกษาหลักหิริ โอตตปะปะและหลักธรรมร่วม เพื่อเป็นแนวทางปลูกฝังให้เกิดพฤติกรรมที่ดี ที่ถูกต้อง ผู้วิจัยได้ศึกษา ข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ การออกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 จำนวน 160 คน จากนักเรียนทั้งหมด 405 คน และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร โรงเรียน ครู พระ ผู้ปกครอง และนักเรียน จำนวน 16 รูป/คน สรุปได้ว่า ทั้งส่วน การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง และแบบสอบถามนักเรียนกลุ่มตัวอย่างแล้ว ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าแนวทางการปลูกฝังหิริ โอตตปะปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน ด้วยหลักศีล 5 อริยทรัพย์ กัลยาณมิตร มงคลชีวิต สาราณียธรรม ที่กล่าวมาเป็นที่ยอมรับในทุกกลุ่มทุกระดับ นอกจากนี้ทางโรงเรียนมีการดำเนิน กิจกรรมต่างๆ เพื่อสอดคล้องกับแนวทางการปลูกฝังหิริ โอตตปะปะเพื่อการแก้ไข พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนในโรงเรียนสีกัน (วัดนานันท์อุปถัมภ์) ดังนี้

1) การจัดค่ายพุทธธรรม 2) จัดกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ ของโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นเยาวชนไทยเป็นคนดี มีคุณธรรม รู้จักรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย

3) กิจกรรม “กราบครู เชิดชู เพชรอินทนิล” 4) จัดกิจกรรมทำบุญตักบาตรทุกวันศุกร์

5) นอกจากการปฏิบัติหน้าเสาธง ได้แก่ การร้องเพลงชาติ สวดมนต์ ทางโรงเรียนยังได้เพิ่มเติมด้วยการให้นักเรียนนั่งสมาธิ ประกอบเพลงทางธรรม 6) ทุกวันพระ ได้เพิ่มกิจกรรมโดยกำหนด ให้นักเรียนสวดมนต์ยาว และสวดทำนองสรภัญญะ 7) โรงเรียนมีนโยบายให้คุณครูจัดการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยสอดแทรกคุณธรรมเพื่อจะช่วยลดพฤติกรรมความก้าวร้าวรุนแรงได้

แนวทางการลงโทษ ใช้แนวทางตามวิถีธรรม เช่น 1) ให้นักเรียนมานั่งสมาธิ ครั้งชั่วโมงบ้าง 1 ชั่วโมง 3 วัน หรือ 5 วัน (ช่วงหลังเลิกเรียน) นักเรียนต้องมาลงตารางไว้ (เลิกตามเวลาราชการ) ผลปรากฏว่า เด็กจะพยายามพัฒนาพฤติกรรมตนเองดีขึ้น

2) เมื่อทำได้ส่งต่อไปยังฝ่ายแนะแนว เพื่อศึกษาเป็นรายกรณี (Case study) เพื่อรับคำปรึกษาตามเวลาที่กำหนด โรงเรียนจะไม่ใช้ความรุนแรงทางกาย หรือก้าวร้าวต่อเด็ก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ ต่อแนวทางการปลูกฝัง หนีโรคตปปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนที่นำมาใช้ใน โรงเรียนสีกัน (วัฒนานครที่อุบลรัมย์) มีดังนี้

1.1 สามารถใช้ได้ผลในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสีกัน (วัฒนานครที่อุบลรัมย์) ซึ่งควรขยายผลไปสู่ นักเรียนในทุกระดับชั้นของโรงเรียนสีกัน (วัฒนานครที่อุบลรัมย์)

1.2 ควรขยายผลไปสู่ครอบครัวนักเรียนทุกคน เพื่อให้ทุกครอบครัวของนักเรียนโรงเรียนสีกัน (วัฒนานครที่อุบลรัมย์) เป็นครอบครัวขยายผลไปสู่ชุมชน

1.3 ควรสร้างเยาวชนที่เข้มแข็ง ครอบครัวยุคใหม่ มีคุณธรรมประจำใจ มีเมตตา กรุณา เพื่อจัดปัญหาพฤติกรรมความก้าวร้าวในหมู่เยาวชน ครอบครัวยุคใหม่ และสังคม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 แนวทางการปลูกฝังhiri โอดตบปะเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวในสังคมไทยในปัจจุบัน

2.2 แนวทางการปลูกฝังพรหมวิหาร 4 ในเด็กและเยาวชน โรงเรียนสิกัน (วัฒนานันท์อุปถัมภ์) เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

References

- Child and Adolescent Psychiatry. (2002). *Child and adolescent psychiatric texts*. Bangkok: Beyond Enterprise Co., Ltd. [in Thai]
- Editors. (2004, September). "Reduced! Exit Teen "hit - kill" solves the problem". *Thai Post*: 39-41. [in Thai]
- Intasra, V. (2006). *Buddhist ethics*. Bangkok: Plain Publishers. [in Thai]
- Juntima, U. (2006). *The use of Buddhist principles on "Tama" to develop Thai youth*. Thesis Master of Arts. Graduate School: Thammasat University. [in Thai]
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tipitaka Version of Mahachulalongkornrajavidyalaya*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya Printing House. [in Thai]
- Phrapromkhunaporn (P.O. Payutto). (2005). *Dictionary of Buddhist studies code of conduct* (2nd ed.). Bangkok: Buddhism Publishing House. [in Thai]
- _____. (2011). *Dictionary of Buddhist studies the glossary* (17th ed.). Bangkok: Buddhism Publishing House. [in Thai]

_____. (2012). *Buddha's teachings* (32nd ed.). Bangkok: Bloomington Publishers.

[in Thai]

Phra Buddhakosa. (2011). *Book Visuddhimagga*. Somdech PraPuthajan (Asara arsapamahathera) Translate and compile (10th ed.). Bangkok: Thana Press Co., Ltd. [in Thai]

Rajanagarindra Children and Young Mental Health Institute. (2013). *Guidelines for caring for adolescents with violent behavior for health personnel*. Bangkok: Department of Mental Health, Ministry of Public Health. [in Thai]

Sraubon, S. (2000). *Youth Development*. Bangkok: O.S. Printing House. [in Thai]

Subnirund, R. (2003). Teenagers and violence. *Matichon Journal*, 26(225), 6. [in Thai]

The Social Welfare Council of Thailand. (2017). Thailand 4.0 driving Thai social welfare, 22nd National Conference on Social Welfare, (22 April 2017), 99-120. [in Thai]

Author

Mrs. Nut Channuhong

Ph.D. in Buddhist Studies

Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

236/62 Saranakom Seekan, Donmuang, Bangkok 10210

Tel.: 086-822-8354

E-mail: karisa_tukta01@hotmail.com

รูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้นแบบในศตวรรษที่ 21
ด้านผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ กรณีศึกษา อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
A Model of Developing Prototype Community Enterprise Producing
Organic Rice in 21st Century: A Case Study in
Prakhonchai District, Buriram Province

ธนวัฒน์ จงมีสุข¹ / ปัทรพล ทศมาศ² / ปกติ โพธิ์สิงห์³

Thanapat Jongmeesuk / Pattarapon Tossamas / Pakdee Phosing

^{1,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences

Buriram Rajabhat University

³สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Public Administration Program Faculty of Political and Public Administration

Rajabhat Maha Sarakham University

Received: October 1, 2019
Revised: November 25, 2019
Accepted: December 20, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ด้านผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างวิสาหกิจชุมชน ด้านผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ ในศตวรรษที่ 21 3) เพื่อเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนารูปแบบวิสาหกิจชุมชนในศตวรรษที่ 21 การผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ แบ่งเป็น 6 ด้าน กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ใช้แบบสอบถามจำนวน 297 คน และกลุ่มที่ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก มีค่าความเชื่อมั่น

เท่ากับ 0.934 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test) ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้นแบบในศตวรรษที่ 21 ด้านผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ส่วนข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างวิสาหกิจชุมชนด้านผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ พบว่า เจ้าหน้าที่รัฐและหน่วยงานควรให้การสนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการปลูกข้าวอินทรีย์เชิงอนุรักษ์ และควรมีการขยายตลาดและจัดหาตลาดเพื่อให้เพียงพอต่อการผลิตและจำหน่าย ควรมีการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่สนใจต่อตลาดต่างประเทศตลอดจนมีกระบวนการในการดูแลรักษาคุณภาพผลิตภัณฑ์

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนา, วิสาหกิจชุมชน, ผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์

Abstract

This research aimed to 1) study causal factors in the development of community enterprise for organic rice products, 2) develop the model of enterprise promotion for organic rice products in the 21st century, and 3) promote a proposal policy for the development of community enterprise model in the 21st century. Organic rice production was divided into six aspects. The sample group was classified into two groups including 297 people who were collected by using the questionnaires and 15 people who were collected by using in - depth interview techniques. The data collection tools were questionnaires and in-depth interviews with the reliability of 0.934. The obtained data were analyzed by using percentage, mean, and standard deviation, t-test and one-way analysis of variance (F-test). The results revealed that the development model of a prototype community enterprise in the 21st century on organic rice products was at a high level in all aspects. For the

suggestions from the interviews with those involved in the development of the form of community enterprise promotion on organic rice, it was found that government officials and agencies supported community enterprise groups in organic rice cultivation. They also expanded and procured the sufficient market for production and distribution and design of interesting products for foreign markets, and the process of maintaining

Keywords: development model, community enterprise, organic rice products

บทนำ

วิสาหกิจชุมชนเป็นแนวทางเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่มุ่งสนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชนเป็นระบบที่มีกรอบแนวคิดเฉพาะตนเอง มีปรัชญาที่มุ่งให้สมาชิกช่วยเหลือกันและพึ่งตนเองได้ในที่สุด เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของชุมชนให้รู้จักตนเอง รู้จักชุมชน รู้จักโลก จนสามารถประมวลความรู้เข้าด้วยกันนำไปกำหนดทิศทางในการพัฒนาของชุมชนอย่างมั่นคงมีศักดิ์ศรี ใช้วิธีการจัดการแบบสหกรณ์โดยองค์กรในชุมชนจัดรูปแบบที่เหมาะสมทำให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับข้อมูลหรือข้อเท็จจริงของชุมชน โดยเฉพาะแผนแม่บทชุมชนว่ากลุ่มหรือสมาชิกองค์กรควรทำการผลิต แปรรูป และสร้างผลิตภัณฑ์ใดบ้างเพื่อเพิ่มรายได้ ทดแทนการนำเข้าจากภายนอก ซึ่งจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกสร้างและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (Nantasuan, 2004: 31) สำหรับวิสาหกิจเป็นแนวคิดแนวปฏิบัติที่เกิดขึ้นในยุโรปเป็นเครื่องมือให้คนรวมกลุ่มช่วยเหลือกัน สร้างสวัสดิการและความมั่นคงในชีวิต โดยเฉพาะกรรมกรและเกษตรกร ต่อมาขยายออกไปสู่อาชีพอื่น วิสาหกิจในรูปแบบที่ดำเนินการในประเทศไทยเป็นกลไกที่มีข้อจำกัดอยู่มาก

การร่วมกลุ่มกันของวิสาหกิจชุมชนนั้นจะต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญของวิสาหกิจชุมชน อย่างน้อย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ชุมชนเป็นเจ้าของและ

ผู้ดำเนินการ ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน โดยใช้วัดดูดิบ ทรัพยากรทุนแรงงาน ในชุมชน เป็นหลักริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นนวัตกรรมของชุมชน เป็นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสาน ภูมิปัญญาสากล มีการดำเนินการแบบบูรณาการเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ และมีการพึ่งพาตนเองของครอบครัวและชุมชนเป็นเป้าหมายเพื่อเรียนรู้ที่จะพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านการจัดการทุกๆ ด้าน เช่น การพัฒนาองค์ความรู้ด้านการจัดการบัญชี การจัดการการเงิน การจัดการการตลาด การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการเรียนรู้ นวัตกรรมทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการการขนส่งสินค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ การจัดการการเกษตร การจัดการองค์การเชิงกลยุทธ์ให้องค์กรอยู่รอดดำเนินกิจการได้ดีและสามารถแก้วิกฤตการณ์รอบข้างและเป็นลูกโซ่ความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องอย่างเป็นวัฏจักร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ด้านผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการมีเสริมสร้างของวิสาหกิจชุมชน ด้านผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ ของอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในศตวรรษที่ 21 ด้านผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุและรูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้นแบบในศตวรรษที่ 21 ด้านผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ กรณีศึกษาอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ตามกรอบแนวความคิด จำนวน 6 ด้าน

- 1.1 ด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน
- 1.2 ด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ในการส่งเสริม
- 1.3 ด้านรูปแบบการพัฒนา
- 1.4 ด้านการจัดการวัฒนธรรมเกษตรกรรม
- 1.5 ด้านการจัดการวัฒนธรรมชุมชน
- 1.6 ด้านการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนการผลิตข้าวอินทรีย์ อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 16 ตำบล 182 หมู่บ้าน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตข้าวอินทรีย์ จำนวน 27 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 1,471 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย 2 ประเภท คือ แบบสอบถาม และเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มตัวอย่างจึงแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ได้จากการสุ่มตัวอย่างตามสูตรคำนวณของ ทาโร่ ยามานะ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.5% และความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ (Yamane, Suwanrat, 2012: 146) แล้วทำการกระจายไปตามชั้นภูมิต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนการผลิตข้าวอินทรีย์ อำเภอประโคนชัย 27 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 1,471 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 297 คน

2.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลจำนวน 15 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย ได้แก่ นายอำเภอประโคนชัย จำนวน 1 ท่าน พัฒนาการอำเภอประโคนชัย จำนวน 1 ท่าน เจ้าพนักงานพัฒนาการ 2 ท่าน กำนัน จำนวน 1 ท่าน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 5 ท่าน และสมาชิกวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 ท่าน วิธีการสัมภาษณ์

ใช้การประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำชุดแบบบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดกลุ่มความคิดเห็น

3. ตัวแปรที่จะศึกษามีดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตข้าวอินทรีย์ เขตพื้นที่อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้นแบบในศตวรรษที่ 21 ด้านผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ ภูมิศึกษาอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ในการส่งเสริม ด้านรูปแบบการพัฒนา ด้านการจัดการวัฒนธรรม เกษตรกรรม ด้านการจัดการวัฒนธรรมชุมชน และด้านการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้นแบบในศตวรรษที่ 21 ด้านผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ ภูมิศึกษาอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ คุณวุฒิ รายได้

ตอนที่ 2 ศึกษารูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้นแบบในศตวรรษที่ 21 ด้านผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ แบ่งเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ในการส่งเสริม ด้านรูปแบบการพัฒนา ด้านการจัดการวัฒนธรรมเกษตรกรรม ด้านการจัดการวัฒนธรรมชุมชน และด้านการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 60 ข้อ

แบบสอบถามการสัมภาษณ์ เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและความคิดเห็นเพิ่มเติม เป็นคำถามแบบปลายเปิด เกณฑ์การเลือกกลุ่มประชากร ใช้การเลือกตัวอย่างแบบมีเกณฑ์ (Criterion Sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างตามเกณฑ์ที่ถูกกำหนดขึ้นไว้ล่วงหน้า

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอหนังสือส่งถึงนายอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการขอเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญในการรวบรวมข้อมูล (Accidental Sampling) แจกแบบสอบถาม จำนวน 297 ฉบับ เก็บรวบรวมข้อมูลได้ 297 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ทำการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ นำมาวิเคราะห์และจัดประเด็นเพื่อประกอบการอภิปราย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง สรุปรวมความคิดเห็นในแต่ละด้านทันทีที่จบการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะสรุปอีกครั้งหากผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนมีความคิดเห็นเพิ่มเติมก็จะบันทึกเพิ่มเติมอีก การสัมภาษณ์แต่ละครั้งผู้วิจัยได้บันทึกเทปไว้ทุกครั้ง โดยขออนุญาตในการบันทึกเสียงของผู้ให้สัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูล
4. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. รูปแบบการพัฒนามหาวิทยาลัยชุมชนต้นแบบในศตวรรษที่ 21 ด้านผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ กรณีศึกษาอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยแยกเป็นรายชื่อ รายด้านและโดยภาพรวม นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบการบรรยาย มีเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยได้กำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (Srisaard, 2011: 209)
 - ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
 - ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก
 - ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง
 - ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย
 - ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด
3. เปรียบเทียบระดับรูปแบบการพัฒนามหาวิทยาลัยชุมชนต้นแบบในศตวรรษที่ 21 ผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ ในด้านต่างๆ จำแนกตามตัวแปร ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ คุณวุฒิ รายได้ ด้วยสถิติค่า (t-test) สำหรับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว F-test สำหรับกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มขึ้นไป กรณีพบความแตกต่างจะใช้การตรวจสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีเชฟเฟ (Scheffe')
4. เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม เป็นคำถามแบบปลายเปิด ความคิดเห็นเพิ่มเติมใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยการจัดกลุ่มความคิดเห็นประเด็นเดียวกัน แจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

1. ผู้วิจัยถอดข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเทปมาพิจารณาร่วมกับการจดบันทึกของผู้วิจัย แล้วทำความเข้าใจในภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน

2. วิเคราะห์โดยการตีความในรูปของการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) หรือตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปมาน (Inductive method) คือพิจารณาความเหมือนกัน ความแตกต่างกัน และความสัมพันธ์กันมาหาข้อสรุปบรรยายวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้นแบบในศตวรรษที่ 21 ด้านผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.1 พิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่ได้ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ในการส่งเสริม รองลงมา ได้แก่ ด้านรูปแบบการพัฒนา ด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ด้านการจัดการนวัตกรรมเกษตรกรรม ด้านการจัดการนวัตกรรมชุมชน และน้อยสุด ด้านการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 ควรสร้างจิตสำนึกด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยการให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนตระหนักรู้ต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน เช่น ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ ประโคนชัยเข้ามามีส่วนร่วมในการทำความเข้าใจเพื่อให้สมาชิกเข้าใจในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านการปลูกข้าวอินทรีย์เกิดความมุ่งมั่นร่วมกัน

2.2 ควรสร้างจิตสำนึกด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ในการส่งเสริม สมาชิกวิสาหกิจชุมชน โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ เช่น ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตข้าวอินทรีย์ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ ประโคนชัยเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมกันวางแผนยุทธศาสตร์ของสินค้าเกษตรประเภทเพื่อเป็นการสนับสนุนและเปิดตลาดข้าวอินทรีย์ประโคนชัยให้เป็นที่รู้จักของกลุ่มผู้บริโภค โดยเฉพาะตลาดในประเทศและต่างประเทศ

2.3 ควรสร้างจิตสำนึกด้านรูปแบบการพัฒนา โดยการตระหนักถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในรูปแบบการพัฒนาโดยสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เช่น ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ ประ โคนชัยเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในมิติด้านต่างๆ เพื่อเกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดขึ้นภายในกลุ่ม และเป็นการสร้างรายได้ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนทำให้เกิดความยั่งยืนเพื่อก้าวเข้าสู่ ยุคไทยแลนด์ 4.0

2.4 ควรสร้างจิตสำนึกด้านการจัดการวัฒนธรรมเกษตรกรรม โดยการตระหนักต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการวัฒนธรรมเกษตรกรรมโดยสมาชิก วิสาหกิจชุมชน เช่น ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ ประ โคนชัยเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและจัดการวัฒนธรรมเกษตรกรรมให้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยการนำเอาหลักการทำนาอินทรีย์มาใช้เพื่อการสร้างมูลค่าสืบไป

2.5 ควรสร้างจิตสำนึกด้านการจัดการวัฒนธรรมชุมชน โดยการตระหนัก การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการวัฒนธรรมชุมชน โดยสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เช่น ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ ประ โคนชัยเข้ามามี ส่วนร่วมในการจัดการวัฒนธรรมชุมชนในการพัฒนาข้าวอินทรีย์ในทิศทางการตลาด เพื่อส่งออก

2.6 ควรสร้างจิตสำนึกด้านการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โดยการตระหนัก การเข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โดยสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เช่น ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริม วิสาหกิจชุมชนให้เกิดการพัฒนาในกระบวนการผลิต จำหน่าย การตลาด และส่งสินค้า

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้นแบบในศตวรรษที่ 21 ด้านผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ได้รับการสนับสนุนและร่วมกันของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เข้าไปมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาในระดับท้องถิ่นมีส่วนร่วม

อย่างเป็นทางการ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (Rueangphonwivat, 2007: Abstract) ได้ศึกษาวิจัยการปลูกข้าวอินทรีย์ชาวคอกมะลิ 105 และผลต่อสถานะทางเศรษฐกิจ-สังคมของเกษตรกรและสภาพสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา จังหวัดสุรินทร์ พบว่า บทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกข้าวอินทรีย์ของภาครัฐ การประชาสัมพันธ์ สนับสนุนด้านปัจจัยผลิต การประสานงานระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องและคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วม โครงการ นอกจากนี้ ยังพบว่า การปรับปรุงดินเพื่อเพิ่มผลผลิตข้าวในระยะยาว การลดต้นทุนการผลิตและได้ผลตอบแทนมากขึ้น ส่วนปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการปลูกข้าวอินทรีย์ ได้แก่ การส่งเสริมและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ผลดีของการปลูกข้าวอินทรีย์ต่อสภาพสุขภาพของเกษตรกรและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่

2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้นแบบในศตวรรษที่ 21 ด้านผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ได้รับการสนับสนุนในขั้นตอนการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (Fusang, 2001: Abstract) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจสังคมและสภาพแวดล้อมของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ในจังหวัดพะเยา และเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า การได้รับความรู้เรื่องข้าวอินทรีย์ทั้งจากข่าวสาร การฝึกอบรมและการติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและทัศนคติที่มีต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อม รวมทั้งลักษณะส่วนบุคคล เช่น ปัญหาด้านสุขภาพและประสบการณ์ในการทำงาน โดยเกษตรกรกลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์จะมีศักยภาพในปัจจุบันดังกล่าวสูงกว่าเกษตรกรกลุ่มผู้ไม่ปลูกข้าวอินทรีย์ ทั้งนี้ปัจจัยที่สามารถใช้คาดคะเนศักยภาพได้อย่างชัดเจนเมื่อทดสอบด้วยสมการ Discriminant พบว่า การบริหารจัดการติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับเรื่องข้าวอินทรีย์

2.2 จากการผลการวิจัย พบว่า ด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ใน

การส่งเสริม โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้นแบบในศตวรรษที่ 21 ด้านผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ได้รับการสนับสนุนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (Kondee, 2003: Abstract) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการผลิตเครื่องคั้มนสมุนไพรกลุ่มแม่บ้านเดชอุดมพัฒนา จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า จุดแข็ง คือ สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมมือร่วมใจกันดี สมาชิกในกลุ่มมีความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรเป็นอย่างดี วัตถุประสงค์ข้อห้ามราคาถูกเพราะวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ปลูกตามบ้านสมาชิกและบ้านประธานกลุ่มทำให้ต้นทุนต่ำ จุดอ่อน คือ การบริหารจัดการธุรกิจยังไม่เป็นระบบและขาดการวางแผนการดำเนินงานที่ดี มีเงินทุนจำนวนจำกัด โอกาสคือ รัฐบาลสนับสนุนยุทธศาสตร์การวางแผน นโยบายของรัฐเอื้ออำนวยต่อการประกอบกิจการของกลุ่ม มีลูกค้าที่ให้การสนับสนุนประจำและมีลูกค้าหลัก อุปสรรคคือ มีคู่แข่งมากขึ้น และในปัจจุบันการเมืองและเศรษฐกิจกำลังขยับประชาชนต้องใช้จ่ายอย่างประหยัด

2.3 จากการผลการวิจัย พบว่า ด้านรูปแบบการพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้นแบบในศตวรรษที่ 21 ด้านผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ได้รับการสนับสนุนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในขั้นตอนรูปแบบการพัฒนา เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (Usuma, 2006: Abstract) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์มะพร้าวผลอ่อนของตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของตำบลเกาะแก้วจัดอยู่ในระดับหนึ่ง คือ วิสาหกิจชุมชนระดับพื้นฐาน ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนที่มีการประกอบการเพื่อให้เกิดผลผลิตที่จะนำไปกินไปใช้ได้อย่างพออยู่พอกิน มุ่งเน้นการตลาดจำหน่ายทั้งระดับครอบครัวและชุมชน ทั้งยังสามารถพัฒนาเป็นระดับสอง ได้คือ วิสาหกิจชุมชนมีรูปแบบการพัฒนา ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนที่มีการประกอบการเพื่อให้ผลผลิตที่พอกินพอใช้เพื่อ

การลดรายจ่ายและมีส่วนเหลือสามารถนำมาแบ่งปัน แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายเพื่อ
ก่อให้เกิดรายได้เพิ่ม นำไปสู่การอยู่ดีกินดีของครัวเรือน ชุมชนและระหว่างชุมชน
เพื่อให้เป็นวิสาหกิจชุมชนต่อไปในอนาคต

2.4 จากการผลการวิจัย พบว่า ด้านการจัดการวัฒนธรรมเกษตรกรรม
โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้นแบบใน
ศตวรรษที่ 21 ด้านผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ได้รับการสนับสนุนในการเข้าไปมีส่วนร่วม
ในขั้นตอนการจัดการวัฒนธรรมเกษตรกรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนใน
พื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (Suwansee, 2009: Abstract) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง
โครงการการสืบทอดภูมิปัญญาการทำข้าวแคบโดยความร่วมมือของโรงเรียนกับชุมชน
ตำบลฝอยหลวง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า อาชีพเกษตรกรรมปลูก
ข้าวเป็นอาชีพและประเพณีวัฒนธรรมการสืบทอดและอนุรักษ์ไปถึงรุ่นลูกหลาน
การสืบทอดวัฒนธรรมเกษตรกรรมเป็นภูมิปัญญาอันทรงคุณค่ายังไม่ได้รับการสานต่อ
เหลือเพียงคนรุ่นเก่าที่ยังรักษาภูมิปัญญาไว้เพื่อเป็นการพัฒนาวัฒนธรรมโดยชุมชน

2.5 จากการผลการวิจัย พบว่า ด้านการจัดการวัฒนธรรมชุมชน โดย
ภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้นแบบใน
ศตวรรษที่ 21 ด้านผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ได้รับการสนับสนุนในการเข้าไปมีส่วนร่วม
ในขั้นตอนการจัดการวัฒนธรรมชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่
ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (Prayongsub, 2010: Abstract) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง
การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ภูมิศึกษา ประเทศไทย
และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการวิจัยพบว่า ในด้านลักษณะ
วิสาหกิจชุมชนเป็นไปตามองค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชน 7 ประการ กระบวน
การบริหารจัดการของชุมชนต่างๆ มีการดำเนินกิจกรรมที่สามารถใช้แนวคิดของ
กระบวนการจัดการวัฒนธรรมชุมชนมาวิเคราะห์ให้เห็นความสอดคล้องกับ
กิจกรรมวิสาหกิจชุมชนอย่างชัดเจน ส่วนข้อสรุปด้านรูปแบบวัฒนธรรมชุมชนของ
วิสาหกิจชุมชน พบว่า ชุมชนมีการพึ่งตนเองในระดับครัวเรือนเป็นอันดับแรกเพื่อลด

รายจ่ายให้กับครัวเรือน พัฒนาให้เกิดตลาดระหว่างชุมชนเพื่อเป็นการส่งเสริมการมีรายได้อีก และการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองสังคมภายนอกมีการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพในด้านต่างๆ เพื่อให้สามารถแข่งขันได้

2.6 จากการผลการวิจัย พบว่า ด้านการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้นแบบในศตวรรษที่ 21 ด้านผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ได้รับการสนับสนุนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในขั้นตอนการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (Suwansri, 2009: Abstract) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง โครงการการสืบทอดภูมิปัญญาการทำข้าวแคบโดยความร่วมมือของโรงเรียนกับชุมชนตำบลฝอยหลวง อำเภอลำดวน จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ความร่วมของสมาชิกชุมชน เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาให้กับทรัพยากรบุคคลองค์กรภายนอกจะเป็นเพียงผู้สนับสนุนนอกจากนี้ยังพบว่าชุมชนมีวิธีการผลิตเพื่อการยังชีพตามความต้องการของชุมชนเป็นปัจจัยพื้นฐาน ชุมชนมีอำนาจในการกำหนดปัจจัยที่ควบคุมและดูแลการผลิตตลอดจนกระบวนการผลิต การแลกเปลี่ยนการจัดสรรผลผลิตที่เกิดขึ้นให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการอย่างสอดคล้องและพอเพียง

ข้อเสนอแนะ

1. รูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้นแบบในศตวรรษที่ 21 ด้านผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์นั้นเป็นสิ่งที่สำคัญในการพัฒนาให้เกิดรายได้โดยเฉพาะอำเภอประโคนชัยที่มีทรัพยากรด้านดินที่อุดมสมบูรณ์เหมาะในการทำนาข้าวอินทรีย์เป็นอย่างมาก สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอประโคนชัย จึงควรส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมาทำนาข้าวอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น การเตรียมสภาพดินเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนา ก่อนในการทำนาข้าวอินทรีย์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวเพื่อการจำหน่ายของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นที่ยอมรับ และใช้วัตถุดิบการเพิ่มมูลค่าในท้องถิ่นเพื่อลดการซื้อและนำเข้า การสร้างแบบผลิตภัณฑ์ที่

ตรงตามความต้องการของตลาด เพื่อดึงดูดให้ผู้ซื้อเกิดความสนใจในการนำไปบริโภค และเป็นของฝากเนื่องในโอกาสต่างๆ ได้

2. หน่วยงานภาครัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้นแบบในศตวรรษที่ 21 ด้านผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ ของอำเภอประโคนชัย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านข้าวอินทรีย์ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น กระบวนการพัฒนาคนในการทำนาข้าวอินทรีย์ การพัฒนาให้ความรู้ด้านการทำนาข้าวเชิงอนุรักษ์ การพัฒนาเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพเหมาะสม การพัฒนาปุ๋ยชีวภาพ การพัฒนากระบวนการดูแลรักษาโดยใช้ระบบนิเวศดูแลแบบธรรมชาติเข้ามาใช้ในการพัฒนาข้าวอินทรีย์ให้เป็นสินค้าทางเลือกในการเพิ่มมูลค่าข้าวไทยในตลาดสากล ที่สามารถส่งออกไปได้ทั่วโลกและการเป็นข้าวอินทรีย์มีกระบวนการปลูกที่ไม่มีสารเคมีเป็นการสร้างข้อมูลของข้าวอินทรีย์ให้ผู้บริโภค ได้รับทราบกระบวนการผลิต

References

- Fusang, D. (2001). *Potential economic social and environmental conditions of Organic rice growers on province of phayao and province of chiangrai. Chiangmai: Master Thesis. Chiangmai University. [in Thai]*
- Nantasawan, W. (2004). *New community movement. Bangkok: Charoen Wit Printinghouse. [in Thai]*
- Ploydee, J. (1997). *Factors effecting the success and failure of community business in comparison of macro and micro levels. Bangkok: Master Thesis. Chulalongkorn University. [in Thai]*
- Panyasit, K. (2008). *Evaluation of success factors and failure of community enterprise group in Chiangmai and Lamphun. Chiang Mai: Master Thesis. Maejo University. [in Thai]*

- Prayongsub, Y. (2010). *Alternative: management of small and micro community enterprise for a development foundation economic: a case study of Thailand and Lao PDR*. Master Thesis. Surin Rajabhat University. [in Thai]
- Ruangpholwiat, P. (2007). *Organic rice varieties Jasmine rice 105 and effect on economic-social. Farmers and environment case study province of surin*. Bangkok: Master Thesis. Kasetsart University. [in Thai]
- Srichaimun, B. (2004). *Participatory development to promote enterprise community operations weaving group Khok Charoen District Lopburi*. Master Thesis. Thepsatri Rajabhat University. [in Thai]
- Suwansri, N. (2009). *Succession of wisdom for rice farming in collaboration with schools and communities in failuang district Uttaradit province*. Uttaradit: Faculty of Management, Uttaradit Rajabhat University. [in Thai]
- Srisaard, B. (2011). *Preliminary research*. Bangkok: Surevittayasran. pp. 209. [in Thai]
- Suwanrat, P. (2012). *Research methods in behavioral sciences and social sciences (2nd ed.)*. Buriram: Faculty of Education Buriram Rajabhat University.
- Usama, Y. (2006). *The Development of small and micro community enterprise: a case study of by-product of young coconuts developed by ko-teaw sub-district, maung district, songkhla province*. Songkhla: Songkhla Rajabhat University. [in Thai]

Authors

Mr. Thanapat Jongmeesuk

Mr. Pattarapon Tossamas

Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences

Buriram Rajabhat University

439 Jira Rd., Muang District, Buriram Province 31000

Tel.: 089-8450950

E-mail: oddoostic13@gmail.com

Tel.: 083-1513785

E-mail: pattarapon212522@gmail.com

Associate Professor Dr. Pakdee Phosing

Public Administration Program, Faculty of Political Science and Public

Administration Rajabhat Maha Sarakham University

Nakhon Sawan Soi., Talad District, Maha Sarakham Province 44000

Tel: 087-0540267

E-mail: eliti_pana@hotmail.com

**ตัวบ่งชี้คุณาประโยคและคานามหลัก
ของคานาประโยคในเด็กวัยก่อนเรียน**

**Relative Clause Markers and Noun Heads of
Relative Clauses in Thai Pre-school Children**

กิติมา อินทรัมพรย์¹

Kitima Indrambarya

¹ ภาควิชาภาษาสาสตร์ คณะมนุษยสาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตราสาสตร์

Department of Linguistics, Faculty of Humanities, Kasetsart University

Received: July 5, 2019
Revised: August 6, 2019
Accepted: October 3, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรากฏและไม่ปรากฏตัวบ่งชี้
คานาประโยคและประเภทของคานาหลักในคานาประโยคที่พบในเด็กไทยวัยก่อนเรียน
โดยเก็บข้อมูลภาษาของเด็กวัย 2-5 ปีในการสนทนาธรรมชาติ ผลการวิจัยพบว่าเด็ก
นิยมใช้คานาประโยคที่มีตัวบ่งชี้มากกว่าไม่มีตัวบ่งชี้ และพบการใช้คานาหลักของ
คานาประโยค 4 ประเภท เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ นามวลีที่เป็นส่วนของประโยค
หลัก นามวลีภาคแสดง นามวลีเดี่ยว และสรรพนามสุญรูป โดยมีแนวโน้มการใช้งาน
ทุกประเภทเพิ่มมากขึ้นตามวัย

คำสำคัญ: คานาประโยค, ภาษาไทย, การรับภาษา, เด็กวัยก่อนเรียน

Abstract

This article aims at analyzing the presence of the relative clause markers and the types of noun heads of relative clauses found in Thai pre-school children. Spontaneous natural speech of children aged 2-5 were collected. Results revealed that children prefer to use relative clauses with markers to those without markers. Moreover, four types of relative clause heads are as follows: noun phrases which are parts of sentences, isolated noun phrases, predicate nouns and null pronouns. The use of all types of relative clause heads tend to increase as children grow older.

Keywords: relative clauses, Thai, language acquisition, preschool children

บทนำ

คุณานุประโยคเป็นประโยคซ้อนประเภทหนึ่งที่พบบ่อยในภาษาไทย ทั้งในภาษาผู้ใหญ่และภาษาเด็ก โดยทั่วไปคุณานุประโยค หมายถึง อนุประโยคที่ทำหน้าที่ขยายคำนามหลัก ประกอบด้วย อนุประโยคที่ฝังตัวในประโยคหลัก และปรากฏหลังคำนามหลักที่ขยาย โดยอาจปรากฏร่วมกับตัวบ่งชี้ *ที่* *ซึ่ง* *อัน* และคำนามที่ถูกอ้างอิงซึ่งอาจไม่ปรากฏหรือทดแทนด้วยบุรุษสรรพนามได้ (Kullavanijaya, 2006,

Prasithrathsint, Indrambarya & Chaicharoen, 2011) ดังตัวอย่าง

(1) ก. แดงเก็บขนม *[ที่เธอชอบมัน / __ ; /]* ไว้ในกระเป๋าเสื้อ

ในตัวอย่าง (1) อนุประโยค *[ที่เธอชอบมัน / __]* ปรากฏหลังคำนามหลัก *ขนม* โดยประกอบด้วย ประธาน *เธอ* กริยา *ชอบ* และ ส่วนเติมเต็มกรรม *มัน* หรือ ช่องว่าง ที่ต่างอ้างอิงถึงคำนามหลักที่ปรากฏข้างหน้าคือ *ขนม* นั่นเอง ประโยคนี้ใช้ตัวบ่งชี้คุณานุประโยค *ที่* เชื่อมคุณานุประโยคข้างต้น

การศึกษาคณานุกรโยคในภาษาไทยมีจำนวนน้อยมาก (Pindabaedy, 2017) แม้ว่าจะพบมากในภาษาอื่นก็ตาม Kim and O'Grady (2015) สำหรับภาษาเกาหลี Brandt, Diessel and Tomasello (2008) สำหรับภาษาเยอรมัน Dasinger and Toupin (1994) สำหรับภาษาสเปนและอิตาลี (อ้างใน Brandt & Diessel & Tomasello 2008:326) ฝรั่งเศส (Hudelot, 1980) (อ้างใน Brandt, Diessel & Tomasello, 2008: 326) ในการศึกษาคณานุกรโยคของเด็กวัยก่อนเรียนที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่จากการสังเกตการใช้ภาษาตามธรรมชาติของเด็ก Diessel and Tomasello (2000:137, 139) พบว่าเด็กใช้ Presentational Relative Clause หรือคณานุกรโยคนำเสนอ เช่น *Here's a tiger that's gonna scare him.* และเสนอว่าเป็นรูปแบบคณานุกรโยคต้นแบบในภาษาเด็ก Brandt, Diessel and Tomasello (2008: 326) ยังได้สนับสนุนแนวคิดเดียวกัน และเสริมว่าเด็กจะเริ่มใช้ประโยคต่างๆ ไม่ซับซ้อน จากนั้นจึงมีพัฒนาการในการรับคณานุกรโยคที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาลักษณะการสร้างคณานุกรโยคของเด็กไทย โดยเน้นที่รูปแบบการใช้คำนามหลักของคณานุกรโยคของเด็กวัยก่อนเรียนว่าเป็นลักษณะใด มีการใช้คณานุกรโยคนำเสนอน้อยเพียงใด ในเบื้องต้นผู้วิจัยพบลักษณะคณานุกรโยคนำเสนอที่น่าสนใจ ดังตัวอย่าง (2)

(2) *นี่เป็นกระดุก_i [ให้ __, หมา]* เด็กชายอายุ 2 ปี
 ประโยค (2) มีคำนาม *กระดุก* เป็นคำนามหลัก ที่ถูกอ้างอิงด้วยช่องว่างในตำแหน่งส่วนเติมเต็มกรรมของกริยา *ให้* โดยไม่ปรากฏตัวบ่งชี้ โดยทั่วไปประโยค (2) จะสมบูรณ์และเป็นที่ยอมรับในภาษาผู้ใหญ่เมื่อเติมตัวบ่งชี้คณานุกรโยค ที่ ในประโยค *นี่เป็นกระดุก_i [ที่ให้ __, หมา]* แต่เด็กวัย 2 ปีไม่ใช้ตัวบ่งชี้ใด ๆ จึงเป็นที่น่าสนใจว่าเด็กในวัย 2 ปีรับตัวบ่งชี้หรือยัง หรือเลือกไม่ใช้ตัวบ่งชี้ดังกล่าว นอกจากนี้ยังพบการไม่ใช้คำนามหลักของคณานุกรโยคในประโยค (3)

(3) *มี __, [ที่มัน, หมุนแรง ๆ]* เด็กชายอายุ 5 ปี

ในประโยค (3) เด็กชายวัย 5 ปีสนทนากับครูโดยกล่าวถึงลูกบอลที่หมุนแรง และละคำนามหลัก ลูกบอล ไร่ งาน วิจัย ในอดีตในภาษาต่างๆ ระบุการใช้คำนามหลักในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งคำนามเดี่ยว คำนามภาคแสดง คำนามที่เป็นประธานและกรรมของประโยค แต่ไม่พบงานที่นำคำนามหลักที่ไม่ปรากฏรูปหรือในที่นี้เรียกว่าสรรพนาม สูญรูปมาพิจารณา ผู้วิจัยเห็นว่าเนื่องจากภาษาไทยเป็นภาษาที่สามารถละสรรพนามได้ (Pro-drop language) การปรากฏสรรพนามสูญรูปในตำแหน่งคำนามหลักของคณานุกรมประโยคเป็นเรื่องน่าสนใจและจัดเป็นรูปแบบหนึ่งของคำนามหลักของคณานุกรมประโยคที่ควรนำมาศึกษาด้วยเช่นกัน

เนื่องจากการศึกษาการรับคณานุกรมประโยคโดยตรงในภาษาไทยโดยเฉพาะในช่วงวัยก่อนเรียนยังมีจำนวนน้อย และยังไม่พบการศึกษาที่กล่าวถึงปัญหาข้างต้น การศึกษาการเลือกใช้หรือไม่ใช้ตัวบ่งชี้คณานุกรมประโยคในเด็กวัยก่อนเรียนและการศึกษารูปแบบคำนามหลักของคณานุกรมประโยคที่ปรากฏในคณานุกรมประโยคในเด็กวัยก่อนเรียนจึงเป็นเรื่องน่าสนใจที่ยังไม่มีการศึกษามาก่อน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาลักษณะการใช้ภาษาของเด็กไทยวัยก่อนเรียนจากบทสนทนาตามธรรมชาติระหว่างเด็กกับผู้คุ้นเคยเพื่อศึกษาพัฒนาการรูปแบบคณานุกรมประโยคที่ใช้งานจริงของเด็กว่าเป็นไปในทิศทางใด บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะการปรากฏและไม่ปรากฏตัวบ่งชี้ของคณานุกรมประโยคในเด็กอายุ 2-5 ปี และ 2) รูปแบบของคำหลักของคณานุกรมประโยคในเด็กอายุ 2-5 ปี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลภาษาของเด็กที่มีอายุระหว่าง 2-5 ปี จำนวน 37 คน จากครอบครัวชาวไทยที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยเด็กอายุ 2 ปี

จากครอบครัวอาสาสมัคร จำนวน 3 คน เด็กอายุ 3 ปีจากสถานรับเลี้ยงเด็กโรงเรียน
ฤทธิยะวรรณาลัย จำนวน 9 คน และเด็กอายุ 4 ปี และ 5 ปีจากโรงเรียนอนุบาล
ฤทธิยะวรรณาลัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 9 คน และ 16 คน ตามลำดับ ดังแสดงใน
ตารางที่ 1 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้รับการยืนยันจากโรงเรียนและผู้ปกครองว่ากลุ่มตัวอย่างทุกคน
มีทักษะการได้ยิน พูด และพัฒนาการทางอารมณ์ปกติ และงานวิจัยนี้ได้รับคำยินยอม
ในการศึกษาจากครอบครัวอาสาสมัครและครูประจำห้องเรียน

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการอัดเสียงจากบทสนทนาตามธรรมชาติจากบทสนทนา
ตามธรรมชาติของเด็ก (spontaneous natural speech) ในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือน
กันยายน พ.ศ.2559 ประกอบด้วยข้อมูลที่ได้จากการสนทนาระหว่างแม่กับลูกในเด็กวัย
2 ปี การสนทนาระหว่างครูกับเด็กในเด็กวัย 3 ปี และการสนทนาระหว่างครูกับเด็ก
เด็กกับเด็ก และทีมผู้วิจัยกับเด็ก ในเด็กวัย 4 และ 5 ปี ทั้งนี้การสนทนาระหว่างทีมผู้วิจัย
กับเด็กเป็นบทสนทนาที่เกิดขึ้นระหว่างการเตรียมการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาพิจารณาคัดเลือกคุณาประโยค ตามเกณฑ์
คุณาประโยคในภาษาเด็กที่ Pindabaedya (2017: 75) ระบุว่าประกอบด้วย 1) ส่วน
หลักและส่วนขยาย; 2) ส่วนหลักจะเป็นนามวลีที่ไม่มีอนุพากษ์อื่นตามหลัง; และ
3) ส่วนขยายต้องอ้างอิงถึงค่านามวลี โดยอาจมีตัวบ่งชี้ หรือไม่มีก็ได้ และอาจฝังตัว
ในประ โยคหลักหรือไม่ก็ได้ ผลการคัดเลือกข้อมูลคุณาประ โยคตามเกณฑ์ที่กำหนด
พบข้อมูลจำนวนทั้งหมด 147 ชุดข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลวากยสัมพันธ์ตามแนว
ไวยากรณ์ศัพท์การก

ตารางที่ 1

แสดงกลุ่มตัวอย่างอายุ 2 - 5 ปี

แหล่งข้อมูล	ลักษณะบทสนทนา	อายุ	ชาย	หญิง	รวม
ครอบครัวอาสาสมัคร	แม่-ลูก	2.00-3.00	1	2	3
สถานรับเลี้ยงเด็กโรงเรียน	ครู-เด็ก	3.00-3.12	3	6	9
พุทธนิเวศวรรณาลัย	ครู-เด็ก				
โรงเรียนอนุบาล	ผู้วิจัย-เด็ก	4.00-4.12	3	6	9
พุทธนิเวศวรรณาลัย	เด็ก-เด็ก				
โรงเรียนอนุบาล	ครู-เด็ก	5.00-6.04	11	5	16
พุทธนิเวศวรรณาลัย	ผู้วิจัย-เด็ก				
รวม			18	19	37

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ลักษณะของคณาประโยคของเด็กวัยก่อนเรียน อายุ 2 - 5 ปี ในงานวิจัยนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การปรากฏหรือไม่ปรากฏตัวบ่งชี้คณาประโยค และรูปแบบของคำหลักของคณาประโยคที่เด็กสร้าง ดังนี้

การปรากฏหรือไม่ปรากฏตัวบ่งชี้คณาประโยค

เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ เด็กวัย 2 - 5 ปี สามารถใช้คณาประโยคทั้งแบบมีตัวบ่งชี้คณาประโยคที่ (4) และคณาประโยคและแบบไร้ตัวบ่งชี้หรือที่รู้จักกันว่าเป็นคณาประโยคครุรูป ดังตัวอย่างที่ (5)

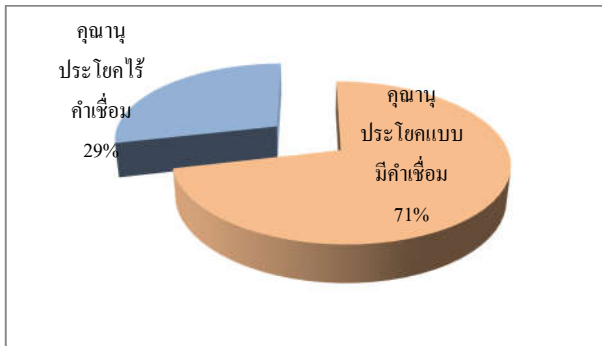
(4) *ชอบเด็ก, [ที่__] ใส่แว่นตา*

เด็กชายอายุ 5 ปี

(5) มีคืบ...ตัวแดง...ตัวแดงมันเป็น (ไดโนเสาร์)¹ ตัว (ที่) __, โหคร้ายคับ

เด็กชายอายุ 5 ปี

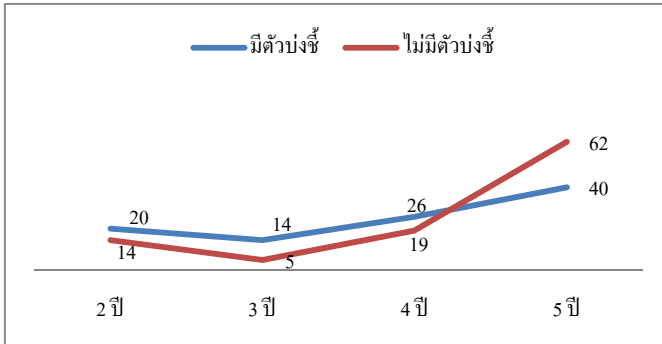
ผลการศึกษาพบการใช้คุณานุประโยคแบบมีตัวบ่งชี้ 105 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 71 และการใช้คุณานุประโยคแบบไร้ตัวบ่งชี้ 42 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 29 จากจำนวนการใช้คุณานุประโยคทั้งหมด 147 ครั้ง ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1: การปรากฏตัวบ่งชี้คุณานุประโยคในเด็กวัย 2-5 ปี

เมื่อพิจารณาลักษณะการปรากฏและไม่ปรากฏตัวบ่งชี้ในการใช้คุณานุประโยคของเด็กอายุ 2 - 5 ปี จากจำนวนการใช้คุณานุประโยคทั้งหมด 147 ครั้ง ตามภาพที่ 2 พบว่าเด็กเลือกใช้และไม่ใช้ตัวบ่งชี้คุณานุประโยคเพิ่มขึ้นทุกช่วงอายุ ยกเว้นช่วงอายุ 3 ปี กล่าวคือ ในช่วงอายุ 2 ปี 4 ปี และ 5 ปี เด็กใช้คุณานุประโยคที่มีตัวบ่งชี้ร้อยละ 20 26 และ 40 ตามลำดับ และเลือกไม่ใช้ตัวบ่งชี้คุณานุประโยคในอัตราร้อยละ 14 19 และ 62 ในเด็กอายุ 2 ปี 4 ปี และ 5 ปีตามลำดับ

¹ คำที่อยู่ในวงเล็บ หมายถึง ไม่ปรากฏการใช้งาน ผู้วิจัยเสริมเข้ามาเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจบริบทการใช้งาน ดังนั้น (ไดโนเสาร์) และ (ที่) ในตัวอย่าง 5 จึงหมายถึงการที่เด็กไม่ใช้คำนามหลักและไม่ใช้ตัวบ่งชี้คุณานุประโยคในประโยคดังกล่าว

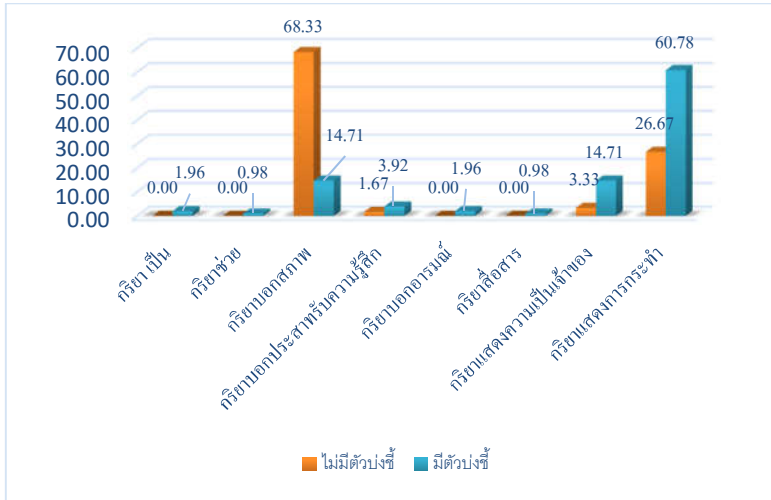
ภาพที่ 2: แสดงร้อยละของการปรากฏตัวบ่งชี้คุณานุประโยคในแต่ละช่วงอายุ

ในภาพรวมเด็กจะเห็นได้ว่าเด็กเลือกใช้คุณานุประโยคแบบมีตัวบ่งชี้มากกว่าไร้ตัวบ่งชี้ เมื่อพิจารณาแต่ละช่วงอายุ จะเห็นได้ว่าเด็กมีพัฒนาการในการใช้ตัวบ่งชี้เพิ่มมากขึ้นตามวัย และในทำนองเดียวกัน เด็กเลือกไม่ใช้ตัวบ่งชี้คุณานุประโยคเพิ่มขึ้นตามวัยและในอัตราที่ใกล้เคียงกัน ในวัย 5 ปีเด็กเลือกไม่ใช้ตัวบ่งชี้มากกว่าใช้ตัวบ่งชี้ และยังมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้และไม่ใช้ตัวบ่งชี้เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ควบคู่กันไป

สำหรับการใช้ตัวบ่งชี้คุณานุประโยคในภาษาไทยที่มี 3 คำ คือ *ที่ ซึ่ง อัน* นั้นพบว่า เด็กทุกคนที่ใช้ตัวบ่งชี้ เลือกใช้คุณานุประโยคที่มีตัวบ่งชี้ *ที่* ทั้งหมด (105 ครั้ง) ทั้งนี้เนื่องจาก *ที่* เป็นตัวบ่งชี้คุณานุประโยคที่พบบ่อยและใช้ในชีวิตประจำวัน เด็กจึงสามารถรับได้ง่าย และใช้ได้ก่อนตัวบ่งชี้อื่นๆ ซึ่งไม่พบในข้อมูลการสนทนาของเด็ก ทั้งนี้อาจเนื่องจากลักษณะการใช้งานที่เป็นทางการและซับซ้อน

ผู้วิจัยสนใจความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้คุณานุประโยคและคำกริยาที่ปรากฏในคุณานุประโยค และพบว่าเด็กใช้คุณานุประโยคที่ไม่มีตัวบ่งชี้คุณานุประโยคหรือที่เรียกกันว่าคุณานุประโยคลดรูปร่วมกับคำกริยาบอกสภาพมากที่สุด (ร้อยละ 68.33) ดังตัวอย่างที่ (5) รองลงมาเป็นกริยาแสดงการกระทำ (ร้อยละ 26.67) ดังตัวอย่างที่ (2) และใช้คุณานุประโยคที่มีตัวบ่งชี้คุณานุประโยคร่วมกับกริยาแสดงการกระทำ

มากที่สุด (ร้อยละ 60.78) ดังตัวอย่างที่ (6) รองลงมาเป็นกริยาบอกสภาพ และกริยาแสดงความเป็นเจ้าของ มีอย่างละร้อยละ 14.71 ดังตัวอย่างที่ (7) และ (8)

ภาพที่ 3: การปรากฏตัวบ่งชี้กับประเภทของของกริยาในควานาอนุประโยค

- (5) อันนี้ทำไมเอาหรี, [(ที่) __, ใหญ่] เด็กชายอายุ 4 ปี
กริยาบอกสภาพ
- (2) นี่เป็นกระดุก, [(ที่) ให้ __, หมา] เด็กหญิงอายุ 2 ปี
กริยากรรมแสดงการกระทำ
- (6) (หนู) อยากกินไอติม, [ที่ ผู้ชายกิน __,] เด็กชายอายุ 2 ปี
กริยากรรมแสดงการกระทำ
- (7) (ผีเสื้อ) เป็นตัวหนอน, [ที่ __ กลม ๆ] เด็กชายอายุ 3 ปี
กริยาบอกสภาพ
- (8) อยากเป็นแฟนเด็กผู้หญิง, [ที่... ที่ __, มีผมสีม่วง] เด็กชายอายุ 4 ปี

ในตัวอย่างที่ (7) เด็กกล่าวถึงหนอนที่ม้วนตัวกลม จึงเป็นการนำกริยาบอกสภาพ เช่น *เล็ก กลม อ้วน ใหญ่* มากล่าวซ้ำเพื่อเน้นย้ำ จึงพบคำว่า *เล็กๆ กลมๆ อ้วนๆ ใหญ่ๆ* และใช้ในลักษณะกริยาหรือภาคแสดง ในที่นี้จึงจัดให้คำเหล่านี้เป็นคำกริยาบอกสภาพตามมุมมองของเด็ก ต่างจาก Prasithrathsint, Indrambarya and Chaicharoen (2011) ที่ระบุให้เป็นคำคุณศัพท์ตามเกณฑ์ไวยากรณ์ไทยมาตรฐาน

ดังที่กล่าวไว้ในบทนำว่า ตัวอย่างที่ (2) เป็นลักษณะคุณานุประโยคนำเสนอที่ Lambrecht (1988) และ Diessel & Tomasello (2000) ว่าเป็นกระบวนการเบื้องต้นในการรับคุณานุประโยคในภาษาเด็ก จากตัวอย่าง (2) จะเห็นได้ว่าคุณานุประโยคนำเสนอนี้ ประกอบด้วย [คำสรรพนาม *นี้* + กริยา *เป็น* + คำนามหลักของ คุณานุประโยค + กริยา] โดยไม่ใช่ตัวบ่งชี้คุณานุประโยคแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้พบการปรากฏคุณานุประโยคนำเสนอในลักษณะนี้เพียง 2 ครั้งในเด็กวัย 2 ปี เพียงคนเดียว โดยเด็กคนเดียวกันยังใช้คุณานุประโยคนำเสนอกับตัวบ่งชี้ *ที่* ในคุณานุประโยคที่ตามด้วยกริยาแสดงการกระทำด้วยเช่นเดียวกัน ดังตัวอย่างที่ (9)

(9) *ใคร นะ.....นี่เป็นน้องต้นข้าว, [ที่__ , ใส่กระโปรง]นะ* เด็กหญิงอายุ 2 ปี

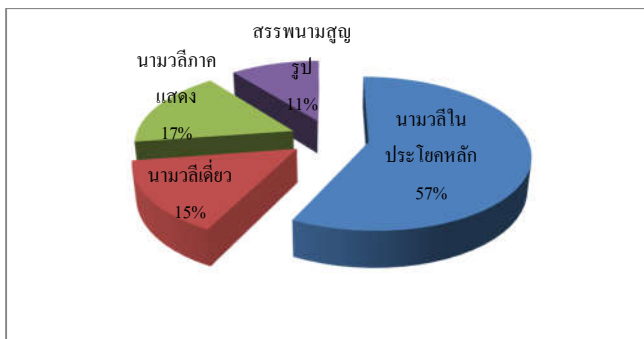
ตัวอย่างที่ (2) และ (9) แสดงให้เห็นว่าเด็กวัย 2 ปีอยู่ระหว่างการรับตัวบ่งชี้คุณานุประโยค โดยอาจเลือกใช้หรือเลือกไม่ใช่ตัวบ่งชี้ก็ได้ หลังจาการการรับและเรียนรู้คุณานุประโยคนำเสนอซึ่งมักปรากฏร่วมกับคำว่า *เป็น* หรือ *คือ* แล้ว รูปแบบนี้จะได้พัฒนาต่อไปเป็นคุณานุประโยคที่มีคำนามภาคแสดงเป็นคำหลักต่อไป

การปรากฏร่วมกับนามวลีหลักของคุณานุประโยค

ลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของคุณานุประโยค คือ การมีคำหลักที่ คุณานุประโยคทำหน้าที่ขยาย งานวิจัยนี้พบว่าคำหลักของคุณานุประโยคในภาษาของเด็กอาจมีรูปร่างที่แตกต่างกัน และสามารถแบ่งเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ นามวลีเดี่ยว นามวลีที่เป็นส่วนหนึ่งของประโยคหลัก นามวลีภาคแสดง และสรรพนามสูญรูป

งานวิจัยนี้แตกต่างจากงานวิจัยอื่นในการจัดให้สรรพนามสูญรูปเป็นคำหลักของ คุณานุประ โยคด้วย แม้ว่านักวิชาการทางภาษาศาสตร์ที่ศึกษาด้านพัฒนาการภาษาเด็ก จะกล่าวถึงรูปแบบของคำหลักทั้งสามประเภทแรกเท่านั้น (Diessel & Tomasello, 2000: 134)

ผลการศึกษาพบการใช้คำหลักที่เป็นนามวลีที่เป็นส่วนหนึ่งของประโยคหลัก มากที่สุด คือ ร้อยละ 57 รองลงมาเป็นนามวลีประเภทต่างๆ ในอัตราใกล้เคียงกัน ได้แก่ นามวลีภาคแสดงร้อยละ 17 นามวลีเดี่ยวร้อยละ 15 และ สรรพนามสูญในอัตราร้อยละ 11 ดังแสดงในภาพที่ 4

ภาพที่ 4: ร้อยละของประเภทของนามวลีหลักของคุณานุประ โยค

นามวลีที่เป็นส่วนหนึ่งของประโยคหลัก

นามวลีหลักของคุณานุประ โยคที่เป็นส่วนหนึ่งของประโยคหลัก พบจำนวนร้อยละ 57 ได้แก่ ประธาน หรือ ส่วนเติมเต็มของกริยา ในที่นี้ได้แยกนามวลีภาคแสดงออกจากส่วนเติมเต็มของกริยาเพื่อแสดงให้เห็นชัดเจนถึงลักษณะพิเศษของนามวลีประเภทดังกล่าว ผลการวิเคราะห์พบว่าจากค่านามหลักที่เป็นส่วนของประโยคจำนวน 44 คำ ทำหน้าที่เป็นส่วนเติมเต็มของกริยามากที่สุดในอัตราร้อยละ 84.09 และทำ

หนึ่งของประโยคหลัก ในตัวอย่างที่ (12) คำนาม *เอาไชด์เตอร์* เป็นส่วนเติมเต็มประเภทกรรมของกริยากรรม *เล่น* ในประโยคหลัก และเป็นส่วนเติมเต็มของกริยากรรม *เล่น* ในคณานุประโยคที่ถูกละไว้ โดยมีตัวบ่งชี้คณานุประโยค ที่เชื่อม

(12) *อยากเล่นเกมส์เอาไชด์เตอร์, [ที่ใคร(เล่น)___, เยอะกว่าชนะ]* เด็กชายอายุ 4 ปี
ส่วนเติมเต็มกรรม

ในตัวอย่างที่ (13) *หวิ* เป็นส่วนเติมเต็มประเภทกรรมของกริยากรรม *เอา* ในประโยคหลัก และเป็นประธานของกริยากรรมบอกสภาพ *ใหญ่* ในคณานุประโยคไร้ตัวบ่งชี้

(13) *อันนี้ทำไมเอาหวิ, [ที่___, ใหญ่]* เด็กชายอายุ 3 ปี
ส่วนเติมเต็มกรรม

ทั้งนี้ส่วนเติมเต็มของกริยาหลักนี้ไม่รวมส่วนเติมเต็มของคำกริยา *เป็น* ซึ่งตามด้วยนามวลีภาคแสดงซึ่งจะกล่าวถึงในลำดับต่อไป

นามวลีภาคแสดง (Predicate nouns)

นามวลีภาคแสดง หมายถึง นามวลีที่ทำหน้าที่ภาคแสดงแทนกริยาของประโยค โดยทั่วไปประโยคประกอบด้วยประธาน กริยา และส่วนเติมเต็ม กรณีที่ประโยคไม่มีกริยา จะต้องมีคำชนิดอื่นที่ทำหน้าที่ภาคแสดงแทน หากไม่มีภาคแสดงประโยคย่อมไม่สมบูรณ์ ประโยคที่ใช้คำชนิดอื่นทำหน้าที่ภาคแสดง เรียกกันว่าประโยคไร้กริยา (Indrambarya, 2000) งานวิจัยนี้พบนามวลีภาคแสดงที่ทำหน้าที่เป็นคำนามหลักของคณานุประโยคจำนวน 25 คำ คิดเป็นร้อยละ 17 โดยพบนามวลีภาคแสดง 2 ลักษณะคือ การเป็นส่วนเติมเต็มของกริยาที่มีประธาน ร้อยละ 96 และการเป็นภาคแสดงในประโยคไร้กริยา ร้อยละ 4 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3

ร้อยละของลักษณะของนามวลีภาคแสดงที่เป็นคำนามหลักของคณานุกรมประโยค

ตำแหน่งของนามวลีภาคแสดงในประโยคหลัก	N	%
ส่วนเติมเต็มของกริยาที่มีประธาน	24	96
ภาคแสดงในประโยคไร้กริยา	1	4
รวม	25	100

นามวลีภาคแสดงในประโยคที่มีประธาน

- (14) *มอไซค์* เป็น *มอไซค์* (ที่) กิน ___ (ที่) ใต้ด้วย] เด็กชายอายุ 4 ปี
ส่วนเติมเต็ม
นามวลีภาคแสดง

ตัวอย่างที่ (14) เป็นประโยคที่มีนามวลี *มอไซค์* เป็นประธาน มีนามวลีภาคแสดง *มอไซค์* ที่ทำหน้าที่เป็นส่วนเติมเต็มของกริยา *เป็น* ในประโยคหลัก และนามวลี *มอไซค์* ทำหน้าที่เป็นคำนามหลักของคณานุกรมประโยคไร้ตัวบ่งชี้ (ที่) กิน ___ ใต้ด้วย

นอกจากนี้ นามวลีภาคแสดงอาจปรากฏเป็นภาคแสดงในประโยคไร้กริยาได้ ประโยคไร้กริยา หมายถึง ประโยคที่ไม่มีคำกริยาทำหน้าที่ภาคแสดง แต่มีคำชนิดอื่นทำหน้าที่แทน ในตัวอย่างที่ (15) คำนาม *ขนม* เป็นนามวลีหลักของคณานุกรมประโยค และทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค *อันนี้ขนมที่หนูกิน* ซึ่งไม่ปรากฏกริยาในประโยคหลัก

นามวลีภาคแสดงในประโยคไร้กริยา

- (15) *อันนี้ขนม* (ที่) หนูกิน ___] เด็กหญิงอายุ 2 ปี
นามวลีภาคแสดง

นามวลีเดี่ยว (Isolated NP)

เด็กในวัยนี้ใช้คณานุกรมประโยคขยายคำนามเดี่ยวจำนวนมากและบ่อย โดยเฉพาะในการสนทนาถามตอบ เด็กจะไม่พูดซ้ำคำและมักละส่วนที่คาดคิดว่าคู่สนทนาเข้าใจตรงกันไว้ พบนามวลีเดี่ยว 23 คำ คิดเป็นร้อยละ 15 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(16) (ชอบ) เด็กคน_i /ที่_i ___i /ใส่กะโปรงอะ] เด็กหญิงอายุ 2 ปี

(17) (เป็น) สติกเกอร์_i /ที่(หนู)(จะ)ให้_i ___i /เพื่อน] เด็กชายอายุ 5 ปี

ในตัวอย่างที่ (16) ขณะที่ครูถามว่าเด็กหญิงชอบอะไร เด็กชี้ไปที่ภาพของเพื่อนที่มีเด็กใส่กะโปรงและเลือกตอบเฉพาะสิ่งที่เป็นข้อมูลใหม่โดยไม่กล่าวซ้ำคำกริยา ชอบ ที่ครูได้ใช้ในการถาม นั่นคือ ละคำกริยาหรือข้อความที่เป็นที่เข้าใจกัน เช่นเดียวกับตัวอย่างที่ (17) ที่เด็กชายโชว์สติกเกอร์ที่ต้องการจะให้เพื่อนให้ครูดู และกล่าวว่า สติกเกอร์ให้เพื่อน เพื่อให้ทราบว่าเป็นสติกเกอร์ที่ตนต้องการให้เพื่อนของตน จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่าเด็กใช้นามวลีเดี่ยวโดยอาศัยการอ้างอิงตามบริบทของบทสนทนา

นอกจากนี้ยังพบว่าในการตั้งคำถามที่ขึ้นต้นด้วย อะไร เด็กเลือกสื่อสารด้วยการใช้นามวลีเดี่ยวตามด้วยคณานุกรมประโยคที่มีตัวบ่งชี้³ ที่ในการตั้งคำถาม เพื่อเป็นการเจาะจงถึงสิ่งที่ต้องการถามอย่างชัดเจน ดังตัวอย่างที่ (18) เด็กต้องการถามเพื่อนว่า อะไรที่ตัวเล็ก และ (19) อะไรอยู่ที่อยู่บนบก เพื่อให้ได้คำตอบเจาะจงเป็นบางสิ่งที่ตัวเล็กและอยู่บนบกตามที่ต้องการเท่านั้น ทั้งนี้ไม่พบการใช้ อะไร ตามด้วยกริยา เช่น อะไรตัวเล็ก ๆ หรือ อะไรอยู่บนบก ซึ่งเป็นการตั้งคำถามโดยการไม่เจาะจงแสดงให้เห็นว่าเด็กในวัยก่อนเรียนมีพัฒนาการในการรับตัวบ่งชี้³ ที่และพัฒนาการในการรับคณานุกรมประโยคแบบเจาะจงอย่างชัดเจน แต่อาจยังไม่ได้เรียนรู้ความแตกต่างทางความหมายระหว่างการใช้ประโยคความเดียว อะไรอยู่บนบก กับการใช้ อะไร เป็นคำนามหลักตามด้วยกริยาคำบ่งชี้³ ที่ ขึ้นต้นคณานุกรมประโยค

(18) อะไร_i /ที่_i ___i /ตัวเล็ก ๆ] เด็กหญิงอายุ 3 ปี

(19) ผิด // อะไร_i /ที่มัน_i /อยู่บนบก] เด็กชายอายุ 5 ปี

สรรพนามสุญรูป (null pronoun)

สรรพนามสุญรูป (null pronoun) คือ การไม่ปรากฏรูปคำนามในตำแหน่งประธานหรือส่วนเติมเต็มของกริยาในภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาที่สามารถละสรรพนามได้ (pro-drop language) งานวิจัยนี้พบการใช้สรรพนามสุญรูป 16 คำ คิดเป็นร้อยละ 11 ของคำหลักของคณานุประโยคทั้งหมด สรรพนามสุญรูปในตำแหน่งคำหลักของคณานุประโยค สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สรรพนามสุญรูปที่ปรากฏเป็นส่วนเติมเต็มของกริยาในประโยคหลัก พบร้อยละ 68.75 และสรรพนามสุญรูปเดี่ยว พบร้อยละ 31.25 ดังนี้

ตารางที่ 4

ร้อยละของลักษณะของสรรพนามสุญรูปที่เป็นคำนามหลักของคณานุประโยค

ตำแหน่งของสรรพนามสุญรูปในประโยคหลัก	N	%
ส่วนเติมเต็มของกริยา	11	68.75
สรรพนามสุญรูปเดี่ยว	5	31.25
รวม	16	100

ตัวอย่างที่ (20) เป็นตัวอย่างของการใช้สรรพนามสุญรูปในตำแหน่งส่วนเติมเต็มกรรมของกริยา มี โดยเด็กและคู่สนทนาเข้าใจกันดีว่ากำลังกล่าวถึงลูกบอล จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำอีกครั้ง คณานุประโยคนี้จึงขึ้นต้นด้วยตัวบ่งชี้ *ที่* ใน [ที่มันแรงๆ]

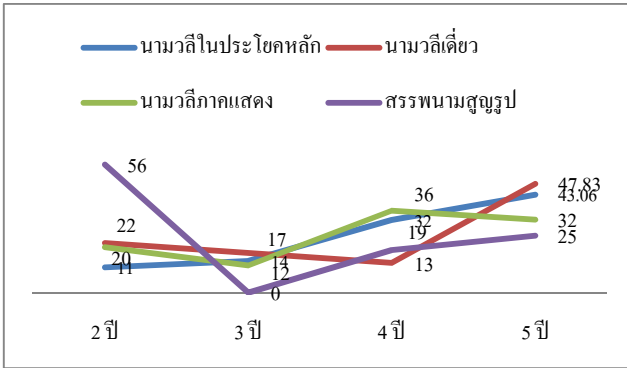
(20) (หนู) มี(ลูกบอล) ; [ที่มัน ; (หนู) แรงๆ] เด็กชายอายุ 5 ปี

นอกจากนี้สรรพนามสุญรูปยังสามารถปรากฏตามลำพังเป็นคำหลักของคณานุประโยค นั่นคือ ไม่ปรากฏรูปคำนามหลักใด และไม่เป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของประโยค คณานุประโยคที่มีคำหลักเป็นสรรพนามสุญรูปเดี่ยวนี้ พบ 5 ครั้ง และร้อยละ 100 ปรากฏร่วมกับตัวบ่งชี้ *ที่* ตัวอย่างที่ (21) เป็นการ ใช้สรรพนามสุญรูปเดี่ยวเป็นคำหลักของคณานุประโยค โดยคณานุประโยคนี้อาจขึ้นต้นด้วยตัวบ่งชี้ *ที่* ใน

[ที่_มีจิกกาเบล] โดยไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำเพราะสามารถสื่อสารเข้าใจได้ว่ากำลังกล่าวถึง ปีเตอร์แพน นั่นเอง

(21) (ปีเตอร์แพน)_i / ที่___i มีจิกกาเบล) เด็กชายอายุ 5 ปี

เมื่อวิเคราะห์ห่านามวลีหลักของคุณานุประโยคประเภทต่างๆ ในเด็กวัยต่างกัน พบว่าเด็กสามารถใช้นามวลีเดี่ยว นามวลีที่เป็นส่วนหนึ่งของประโยคหลัก นามวลีภาคแสดง และสรรพนามสุญรูปเป็นคำหลักของคุณานุประโยคได้ตั้งแต่อายุ 2 ปีในอัตราที่แตกต่างกัน จากภาพที่ 5 เด็กอายุ 2 ปี เลือกใช้สรรพนามสุญรูปสูงสุด รองลงมา เป็นนามวลีเดี่ยวและนามวลีภาคแสดงในอัตราร้อยละ 22 และ 20 ตามลำดับ และใช้นามวลีในประโยคหลักน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 11 เด็กอายุ 3 ปีใช้นามวลีเดี่ยวมากที่สุดคือ ร้อยละ 17 รองลงมาเป็นนามวลีที่เป็นส่วนหนึ่งของประโยคหลักร้อยละ 14 และนามวลีภาคแสดงในอัตราร้อยละ 12 และไม่ใช้สรรพนามสุญรูปเลย เด็กอายุ 4 ปีเลือกใช้นามวลีภาคแสดงมากที่สุดในอัตราร้อยละ 36 รองลงมาเป็นนามวลีหลักที่เป็นส่วนหนึ่งของประโยคหลักในอัตราร้อยละ 32 และสรรพนามสุญรูปในอัตราร้อยละ 19 และใช้นามวลีเดี่ยวร้อยละ 13 เด็กอายุ 5 ปี ใช้นามวลีเดี่ยวมากที่สุดในอัตราร้อยละ 47.83 รองลงมาเป็นนามวลีในประโยคหลัก ในอัตราร้อยละ 43.06 นามวลีภาคแสดงในอัตราร้อยละ 32 และใช้สรรพนามสุญรูปน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 25

ภาพที่ 5: ประเภทของการใช้นามวลีหลักของคุณานุประโยคในเด็กวัยต่างๆ

เป็นที่น่าสนใจว่าการใช้นามวลีหลักทุกประเภทลดลงในช่วงอายุ 3 ปีโดยไม่ปรากฏสรรพนามสุญรูปเป็นคำนามหลัก แต่เด็กเริ่มกลับมาใช้และเพิ่มขึ้นในช่วงอายุ 4-5 ปี จึงเป็นไปได้ว่าช่วงอายุ 3 ปีเด็กอยู่ในช่วงที่เด็กกำลังเรียนรู้และพยายามทดลองใช้คำนามหลักประเภทต่างๆ และจากการใช้งานคำนามหลักประเภทต่างๆ ในช่วงอายุ 4 และ 5 ปี แสดงให้เห็นแนวโน้มการใช้คำนามหลักทุกประเภทในปริมาณที่มากขึ้นตามวัย

อภิปรายผล

ในการเก็บข้อมูลจากการสนทนาธรรมชาติของเด็กวัย 2-5 ปี พบว่าเด็กวัยก่อนเรียนสามารถเรียนรู้การใช้และไม่ใช้ตัวบ่งชี้คุณานุประโยคได้ตั้งแต่อายุ 2 ปี ทั้งนี้ การไม่ใช้ตัวบ่งชี้คุณานุประโยคเป็นลักษณะแรกเริ่มของคุณานุประโยคในเด็กเล็กที่พบในภาษาต่างๆ การที่เด็กไทยวัยก่อนเรียนสามารถใช้ตัวบ่งชี้คุณานุประโยคตั้งแต่อายุ 2 ปี จึงเป็นการเริ่มพัฒนาการที่ไว แต่เด็กก็ยังทดลองใช้งานตัวบ่งชี้และไม่ใช้ตัวบ่งชี้ควบคู่กันและเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งสองรูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับการใช้

คุณภาพประโยคในภาษาไทยที่สามารถใช้ทั้งรูปแบบที่มีและไม่มีตัวบ่งชี้ นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ยังแสดงให้เห็นว่าเด็กยังเรียนรู้ว่าคุณภาพประโยคที่ไม่มีตัวบ่งชี้ส่วนใหญ่ปรากฏร่วมกับกริยาบอกสภาพ ในขณะที่คุณภาพประโยคที่มีตัวบ่งชี้มักปรากฏร่วมกับกริยาบอกการกระทำมากที่สุด เด็กจึงมีแนวโน้มในการใช้คุณภาพประโยคร่วมกับตัวบ่งชี้หรือไม่ใช้ตัวบ่งชี้ได้อย่างถูกต้องมากขึ้นเรื่อยๆ

สิ่งที่น่าสนใจประการหนึ่งคือเด็กวัย 2 ปีใช้สรรพนามสุญรูปเป็นคำหลักของคุณภาพประโยคมากที่สุดและเลิกใช้ทันทีในวัย 3 ปี ซึ่งน่าจะเกิดจากการที่เด็กได้เรียนรู้การใช้คำหลักประเภทอื่น และอาจคิดว่าจำเป็นต้องใช้คำนามเป็นคำหลัก ทั้งนี้เด็กเริ่มกลับมาใช้สรรพนามสุญรูปอีกครั้งในช่วงอายุ 4-5 ปีเมื่อเรียนรู้ว่าสรรพนามสุญรูปสามารถใช้เป็นคำหลักได้ในภาษาไทย แต่ยังคงจำกัดการใช้งานน้อยกว่าคำหลักประเภทอื่น ตามลักษณะการใช้ภาษาไทยทั่วไป

นอกจากนี้เด็กวัย 2 ปีใช้นามวลีภาคแสดงและนามวลีเดี่ยวมาก สะท้อนให้เห็นว่าแสดงให้เห็นว่านามวลีทั้งสองประเภทเอื้อต่อการสร้างคุณภาพประโยคของเด็กในการเริ่มใช้คุณภาพประโยค สอดคล้องกับที่ดิเซลและโทมาเซลโล (Diessel & Tomasello, 2000:140) ที่พบว่านามวลีภาคแสดงและนามวลีเดี่ยวเป็นลักษณะแรกเริ่มของการใช้คุณภาพประโยคในเด็กเล็ก และเมื่อเด็กอายุมากขึ้นเด็กจะสามารถใช้ประโยคซับซ้อนมากขึ้น เด็กๆ จึงใช้คำนามหลักที่เป็นส่วนของประโยคเพิ่มมากขึ้น และลดการใช้นามวลีภาคแสดงและนามวลีเดี่ยวลง แม้ว่างานวิจัยนี้จะพบว่าเด็กไทยวัยก่อนเรียนใช้คำนามหลักที่เป็นส่วนของประโยคเพิ่มมากขึ้นทุกช่วงวัย และนามวลีภาคแสดงลดลงแต่นามวลีเดี่ยวยังคงเพิ่มขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นเพราะเด็กวัยก่อนเรียนยังนิยมละข้อความส่วนที่เข้าใจตรงกับคู่สนทนาและเลือกตอบคำถามด้วยข้อมูลใหม่มากกว่าการกล่าวคำซ้ำ เราจึงพบคำนามเดี่ยวตามด้วยคุณภาพประโยคที่มาจากขยนั้นเอง

งานวิจัยนี้พบโครงสร้างคุณภาพประโยคนำเสนอในรูปแบบ นี้ + คือ + นามวลีภาคแสดง + คุณภาพประโยคที่มี/ไม่มีตัวบ่งชี้ ในเด็กวัย 2 ปี และพบพัฒนาการสู่คุณภาพประโยคที่มีนามวลีภาคแสดงเป็นคำหลักสูงสุดในวัย 4 ปีก่อนจะลดลงในช่วง

อายุ 5 ปี สอดคล้องกับงานของ Diessel and Tomasello (2000:142) และมีแนวโน้มลดลงโดยเฉพาะเมื่อเด็กสามารถสร้างประโยคที่ซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้นเมื่อเด็กมีอายุมากขึ้นเด็กจึงเลือกใช้คำหลักที่เป็นส่วนหนึ่งของประโยค ไม่ว่าจะเป็นประธานหรือส่วนเติมเต็มของประโยค มากขึ้นเรื่อยๆ นั่นเอง

References

- Brandt, S., Diessel, H. & Tomasello, M. (2008). The acquisition of German relative clauses: A case study. *Journal of Child Language*, 35, 325-348.
- Diessel, H. & Tomasello, M. (2000). The development of relative clauses in spontaneous child speech. *Cognitive Linguistics*, 11, 131-51.
- Diessel, H. (2009). *The emergence of relative clauses in early child language*. University of Jena. Retrieved on 1 January 2018 from <https://1th.me/nrBdZ>
- Indrambarya, K. (2000). Non-verbal predicates in Thai. *Oceanic Linguistics Special Publications*. No. 29, Grammatical Analysis: Morphology, Syntax, and Semantics. 186-208. [in Thai]
- Kim, C. & O'Grady, W. (2015). Asymmetries in children's production of relative clauses: data from English and Korean. *Journal of Child Language*. 1-34.
- Kullavanijaya, P. (2006). Noun complement Clauses: Relative Clauses and Complement Clauses. in Prasithrathsint, A. Ed. In *Controversial constructions in Thai grammar: Relative clauses constructions, complement clauses constructions, serial verb constructions, and passive constructions*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Lambrech, K. (1988). *There was a farmer had a dog: Syntactic amalgams revisited*. in Proceedings of the Fourteenth Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society. 319-339.

Pindabaedya, P. (2017). *Acquisition of relative clauses in Thai pre-school children.*

M.A.Thesis. Kasetsart University. [in Thai]

Pindabaedya, P. & Indrambarya, K. (2018). Relativization strategies of 2 to 5 Year-Old Thai Children. *Parichart Journal*, 31(2), 37-58. [in Thai]

Prasithratsint, A., Indrambarya, K. & Chaicharoen, N. (2011). *Research report on standard Thai grammar.* Pan-dialectal Thai Grammar Project supported by Thailand Development Research Institute. [in Thai]

Author

Associate Professor Kitima Indrambarya, Ph.D.

Department of Linguistics,

Faculty of Humanities, Kasetsart University

50 Ngamwongwan Road, Chatuchak, Bangkok 10900

Tel.: 089-416-9289 Email: kitima.i@ku.th

**การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมแบบ Walk Rally
ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา
Development of Walk Rally Training Model of
Sex Education Teachers**

พรารวี ประทุมชาติ¹ / อนุวัต ชัยเกียรติธรรม² / กนกพร ทองสอดแสง³

Prawawee Prathumchart / Anuwat Chaikiattidham /

Kanokporn Tongsodsang

¹นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Ph.D. student, Research and Curriculum Development Program, Faculty of Education,
Rajabhat Mahasarakham University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Assistant Professor, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Rajabhat Mahasarakham University

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Assistant Professor, Faculty of Science and Technology, Rajabhat Mahasarakham University

Received: July 10, 2018
Revised: November 25, 2018
Accepted: January 11, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นในการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมแบบ Walk Rally (WR) คือ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกอบรม 3) เพื่อศึกษาการใช้รูปแบบการฝึกอบรม และ 4) เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการฝึกอบรมแบบ Walk Rally ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนเพศวิถีและ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นในการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมแบบ Walk Rally ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.94$, S.D.=0.23) การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมแบบ Walk Rally ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา การประเมินโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D.=0.35) การศึกษาการใช้รูปแบบการฝึกอบรมแบบ Walk Rally ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษาโดยรวมมีประสิทธิภาพ 92/95.42 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ และการใช้รูปแบบการฝึกอบรมแบบ Walk Rally ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษาก่อนและหลังการฝึกอบรมแบบ Walk Rally ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา คะแนนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: รูปแบบการฝึกอบรมแบบ walk rally, ครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา

Abstract

The purposes of this research were 1) to study opinions on development of Walk Rally, 2) to develop WR, 3) to study how to implement WR, and 4) to evaluate and monitor implementation of WR of sex education teachers. The sample group consisted and a sex education teachers and students in Mattayomseuksa 1 to 3. Statistics used in analyzing the collected data were frequency, percentage, means, standard deviation, and t-test.

The results of this research were the following: The opinions on development of WR training of sex education teachers were found at a high level ($\bar{X} = 2.94$, S.D. = 0.23). The development of WR training for sex education teachers was found at the highest level ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.35). In terms of efficiency of WR training programs for sex education teachers, it was found that the programs'

efficiency level was 92/95.42 which was higher than the determined standard 80/80. From a comparison of knowledge before and after training, it was found that the after-training scores were higher than before-training scores with a significant statistic level at 0.05.

Keywords: walk rally training model, sex education teachers

บทนำ

เพศวิถีศึกษา (Sexuality education) เป็นกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับเพศที่ครอบคลุมพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ การทำงานของสรีระ และการดูแลสุขภาพอนามัย ทัศนคติ ค่านิยม สัมพันธภาพ พฤติกรรมทางเพศ มิติทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อวิถีชีวิตทางเพศ เป็นกระบวนการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความคิด ทัศนคติ อารมณ์ และทักษะที่จำเป็นสำหรับบุคคล ที่ช่วยให้สามารถเลือกดำเนินชีวิตทางเพศอย่างมีความสุข และปลอดภัย สามารถพัฒนาและดำรงความสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้อย่างมีความรับผิดชอบ สมดุลและลดความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับเพศวิถีได้ (OBEC Student Protection Task Force Center, 2014: 3) จากสถิติในปี พ.ศ.2554 พบว่า วัยรุ่นหญิงของไทยอายุ 10-19 ปี คลอดบุตร จำนวน 131,400 คน ส่วนหนึ่งเกิดจากมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเพศศึกษา (Office of AIDS Tuberculosis and sexually transmitted diseases, 2017: 2) ดังนั้น จึงควรเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะต้องจัดการเรียนการสอนเรื่องเพศวิถีศึกษา เพื่อลดปัญหาและสถิติที่เกิดจากความไม่รู้และไม่เข้าใจในเรื่องเพศศึกษาอย่างเพียงพอ

สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่ประชาชนคาดหวังให้มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความรู้ด้านเพศวิถีศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาทางสังคม ปัญหาคุณแม่วัยใสท้องในวัยเรียน ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาทางด้านสติปัญญา อารมณ์และร่างกาย

ของมนุษย์เพื่อให้มนุษย์มีพัฒนาการที่สมบูรณ์ และเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น โดยรู้จักความเสี่ยง โอกาสเกิดความเสี่ยง ตลอดจนวิธีป้องกัน ดูแลรักษา สุขภาพร่างกายให้แข็งแรงตามวัย โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาสำหรับนักเรียนในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ และอยากรู้อยากลอง ได้เข้าใจถึงธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ มีสติ และรู้เท่าทันพัฒนาการของตนเองในทุกด้าน เปรียบเสมือนการสร้างภูมิคุ้มกันป้องกันตนเองเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง พัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสติปัญญา ตลอดจนธรรมชาติของเพศ สุขอนามัย ทักษะคิด ความสัมพันธ์ และพฤติกรรมทางเพศเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันในสังคมร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างปกติสุข (Boonraks, 2013: 8-11)

จากการตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 มาตรา 6 ซึ่งมีสาระสำคัญคือ ให้สถานศึกษาทุกประเภทดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยการจัดให้มีการเรียนการสอนเรื่องเพศวิถีศึกษาให้เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียนหรือนักศึกษา โดยจัดหาและพัฒนาผู้สอนให้สามารถสอนเพศวิถีศึกษา และให้คำปรึกษาในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นแก่นักเรียนหรือนักศึกษา (The act on prevention and solution to the adolescent pregnancy problem B.E.2559 (2016): 3) ทั้งนี้ การดำเนินการของสถานศึกษาแต่ละประเภท ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยการดำเนินการของสถานศึกษาในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น จัดให้มีการเรียนการสอน เรื่องเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตให้เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน โดยมีเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องเพศที่ครอบคลุมถึงพัฒนาการในแต่ละช่วงวัย การมีสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น การพัฒนาทักษะส่วนบุคคล พฤติกรรมทาง

เพศ สุขภาวะทางเพศ และมิติทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลกระทบต่อเรื่องเพศ รวมทั้งสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับอนามัยการเจริญพันธุ์ที่ให้ความสำคัญกับความหลากหลายและความเสมอภาคทางเพศ ให้สถานศึกษาจัดให้มีการติดตามและประเมินผล เกี่ยวกับประสิทธิผลของการเรียนการสอนตามวรรคหนึ่งอย่างเป็นระบบ และให้เป็นส่วนหนึ่งของการวัดผลการศึกษา (Ministerial regulation on types of educational institutions and operations of solution to the adolescent pregnancy problem B.E. 2561 (2018): 13-14)

ปัจจุบัน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ได้จัดการเรียนการสอนเรื่องเพศวิถีศึกษาไว้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษาเท่านั้น ไม่ได้จัดแยกออกเป็นรายวิชาเพศวิถีศึกษา ซึ่งทำให้เนื้อหาที่สอนไม่ครอบคลุมตามสาระตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ว่าด้วยประเภทของสถานศึกษาและการดำเนินการของสถานศึกษาในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2561 และงานวิจัยของศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข สวัสดิการและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดลร่วมกับองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2016: 1) ได้ทำการศึกษาเรื่องการทบทวนการสอนเพศวิถีศึกษาในสถานศึกษาไทย พบว่า สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษาทั้งในรูปแบบของการบรรจุเพศวิถีศึกษาเป็นสาระการเรียนรู้สำคัญในวิชาอื่น และเป็นส่วนน้อยที่จัดให้เป็นวิชาเพศวิถีศึกษาแยกออกมาเป็นรายวิชา และสถานศึกษาหลายแห่งเน้นสอนเรื่องเพศวิถีจากมุมมองผลกระทบต่อด้านลบของเพศสัมพันธ์ มากกว่าการพูดถึงมุมมองด้านบวก และขาดการคิดวิเคราะห์เชิงทัศนคติเกี่ยวกับเพศวิถีในด้านความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน ยังพบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ เนื่องจากครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนแบบการบรรยายซึ่งอาจไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด

วิเคราะห์ และตั้งคำถาม แต่ถ้าครูใช้เทคนิคการสอนที่เรียกว่า เพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ซึ่งเป็นเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยแบ่งผู้เรียนออกเป็นคู่ๆ ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะของกลุ่ม ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งกลุ่มผู้เรียนทุกระดับ ทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ได้รับการยอมรับมากอีกรูปแบบหนึ่ง เนื่องจากทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (Sariwat, 2014: 193-206) ก็อาจจะทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้เรื่องเพศวิถีศึกษาได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ถึงแม้ว่าจะมีการศึกษาวิจัยงานวิจัยเกี่ยวกับการสอนเรื่องเพศวิถีอยู่บ้าง แต่เป็นเพียงการทบทวนรูปแบบและวิธีการสอนเพศวิถีศึกษาที่สถานศึกษาส่วนใหญ่ใช้ในการสอน ยังไม่มีศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือและเทคนิคการสอนแบบเพื่อนคู่คิด โดยการจัดกิจกรรมกลุ่มการเรียนรู้ (Walk Rally) มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน จึงทำให้ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนวิชาเพศวิถีศึกษาสนใจที่จะศึกษาเรื่อง รูปแบบการฝึกอบรมแบบ Walk Rally ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด เพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนาหลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านเพศวิถีศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นในการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมแบบ Walk Rally (WR) ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมแบบ Walk Rally ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา
3. เพื่อศึกษาการใช้รูปแบบการฝึกอบรมแบบ Walk Rally ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา
4. เพื่อประเมินติดตามผลการใช้รูปแบบการฝึกอบรมแบบ Walk Rally ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา

ภาพที่ 1 : กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมแบบ Walk Rally (WR) ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยไว้ 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัย (Research) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมแบบ WR ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา กลุ่มเป้าหมาย เป็นครูผู้สอนใน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จำนวน 234 คน

ระยะที่ 2 การพัฒนา (Development) เป็นการออกแบบการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมแบบ WR ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง (Try-Out) เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 25 คน โดยใช้เกณฑ์เลือกจากครูผู้สอนในกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส ในเขตอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

ระยะที่ 3 การทดลองใช้ (Implement) เป็นรูปแบบการฝึกอบรม WR ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล เมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 16 คน โดยใช้เกณฑ์การเลือกจากครูผู้สอนในกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาทุกคนที่ สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดจังหวัดร้อยเอ็ด

ระยะที่ 4 การประเมินติดตามผล (Evaluation) เป็นการใช้อยู่รูปแบบการฝึกอบรม WR ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ที่ผ่านการอบรมในระยะที่ 3 และต้องเป็นครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา เป็นการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นการเลือกแบบเจาะจง จากจำนวน 40 คน โดยใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในสัดส่วน เก่ง 3: ปานกลาง 4: อ่อน 3

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

ระยะที่ 1 การวิจัย (Research) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมแบบ WR ของครูผู้สอนเพศวิถีสึกษา พบว่า การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมแบบ WR ของครูผู้สอนเพศวิถีสึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 2.94, S.D. = 0.23)

ระยะที่ 2 การพัฒนา (Development) การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมแบบ WR ของครูผู้สอนเพศวิถีสึกษา ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอผลงานการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร

1. ชุดฝึกอบรม

1) ผลของเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานใบเนื้อหา พบว่า ภาพรวมของแบบประเมินผลใบเนื้อหามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.53, S.D. = 0.44)

2) ผลของเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม ภาพรวมของแบบประเมินหลักสูตร พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.52, S.D. = 0.38)

ส่วนที่ 2 แบบประเมินผลการฝึกอบรม

2.1 ผลของเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาพรวมของแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.56, S.D. = 0.35)

2.2 ผลของเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาพรวมของแบบประเมินติดตามผลการฝึกอบรม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.58, S.D. = 0.29)

2.3 ผลของเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาพรวมของแบบประเมิน การนำเสนอผลงาน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.67, S.D. = 0.42)

2.4 ผลของเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาพรวมของแบบประเมินผล WR พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.55, S.D. = 0.50)

2.5 ผลของเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาพรวมของแบบประเมินผล ความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม ภาพรวมของแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัด อบรม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.79, S.D. = 0.40)

ระยะที่ 3 การทดลองใช้ (Implement) เป็นรูปแบบการฝึกอบรม Walk Rally ของครูผู้สอนเพศวิถีสึกษา สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ผลของค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาพรวมของแบบประเมิน ติดตามผลการฝึกอบรม พบว่า ภาพรวมของแบบประเมินติดตามผลการฝึกอบรมมี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.81, S.D. = 0.34)

2. ผลของค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาพรวมของแบบประเมินผล การนำเสนอผลงาน พบว่า ภาพรวมของแบบประเมินการนำเสนอผลงานของผู้เข้า อบรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.87, S.D. = 0.24)

3. ผลของค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาพรวมของแบบประเมินผล WR พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.72, S.D. = 0.39)

4. ผลของค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาพรวมของแบบประเมิน ความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม จากภาพรวมของการประเมินความพึงพอใจ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.85, S.D. = 0.35)

5. ผลของการหาประสิทธิภาพการฝึกอบรม พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมแบบ Walk Rally ของครูผู้สอนเพศวิถีสึกษา มีประสิทธิภาพ 92/95.42 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

6. ผลการเปรียบเทียบความรู้ด้านเพศวิถีสึกษาระหว่างฝึกอบรมและหลัง ฝึกอบรมแบบ Walk Rally ของครูผู้สอนเพศวิถีสึกษา พบว่า มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 92.00/95.45 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

7. ผลการเปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรมแบบ WR ของครูผู้สอนเพชวิทยศึกษา พบว่า ได้คะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบหลังการฝึกอบรมเมื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อนฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม พบว่า คะแนนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ระยะที่ 4 การประเมินติดตามผล (Evaluation) เป็นการใช้รูปแบบการฝึกอบรม Walk Rally ของครูผู้สอนเพชวิทยศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนเพชวิทยศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนเพชวิทยศึกษา ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ที่ผ่านการอบรมในระยะเวลาที่ 3 เป็นการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 40 คน

การประเมินและติดตามผล (Evaluation) รูปแบบการฝึกอบรมแบบ WR ของครูผู้สอนเพชวิทยศึกษา ผู้วิจัยได้แบ่งการประเมินผลออกได้ ดังนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมแบบ WR ของครูผู้สอนเพชวิทยศึกษา พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมแบบ WR ของครูผู้สอนเพชวิทยศึกษา มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด
2. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียน พบว่า ภาพรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 2.92, S.D. = 0.24)
3. ผลการประเมินทักษะชีวิตและความคิดสร้างสรรค์ พบว่า นักเรียนมีทักษะชีวิตและความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 2.95, S.D. = 0.12)

อภิปรายผล

การพัฒนาารูปแบบการฝึกอบรมแบบ WR ของครูผู้สอนเพศวินศึกษา สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ความคิดเห็นในการพัฒนาารูปแบบการฝึกอบรมแบบ WR ของครูผู้สอนเพศวินศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=2.94$, S.D. = 0.23) เนื่องจากการพัฒนาารูปแบบการฝึกอบรม ผู้วิจัยนำแนวคิดที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรม เพื่อให้บุคคลเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และเจตคติที่จำเป็น โดยมุ่งให้สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาารูปแบบการฝึกอบรมแบบ WR ของครูผู้สอนเพศวินศึกษา เน้นให้ผู้เข้าอบรมได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม และได้แบ่งปันความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ไขปัญหาเรื่องเพศวินร่วมกัน สร้างสรรค์การทำงานเป็นทีม รู้จักการคิดหาเหตุผลในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ Saentong (2011) ที่กล่าวว่า วอล์คแรลลี เป็นการเรียนรู้ที่ดีที่สุดของมนุษย์ คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงซึ่งไม่มีใครสอนประสบการณ์นั้นให้ได้แต่ประสบการณ์ตรงต้องเกิดจากการได้ลงมือปฏิบัติจริง ทดลอง หรือการลองผิดลองถูก หรือที่เรียกว่า "Learning by Doing" ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมจะได้ลงมือทำกิจกรรม และสามารถเรียนรู้จากสิ่งที่ปรากฏในกรณีต่างๆ โดยแท้จริงแล้วธรรมชาติของมนุษย์แล้วนั้น มีความแตกต่างกันโดยนัยสำคัญ และในบางครั้ง ความแตกต่างหรือความขัดแย้งก็ย่อมทำให้เกิดอะไรขึ้นใหม่ๆ เช่น เกิดทฤษฎีใหม่ แนวทางปฏิบัติใหม่ และในทางกลับกันอาจก่อให้เกิดความขัดแย้ง ซึ่งส่งผลทำให้ประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีมลดลง ล้วนก่อให้เกิดปัญหา เช่น คนในองค์กรขาดความสมัครสมานสามัคคีกัน ขาดประสิทธิภาพของการสื่อสารในองค์กร ขาดความริเริ่มสร้างสรรค์ ขาดการเป็นผู้นำที่ดี และผู้ตามที่ดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ที่กล่าวมาแล้ว หากมีการฝึกอบรมในห้องเรียนปกติก็คงไม่ได้ผลเท่าที่ควร เหตุเพราะเขาเหล่านั้นต้องได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดพลังทีมอันยิ่งใหญ่ในการพัฒนางาน และพัฒนาองค์กร

2. ด้านการพัฒนา รูปแบบการฝึกอบรมแบบ WR ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา พบว่า ภาพรวมของแบบประเมินผลการฝึกอบรมแบบ WR มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56$, S.D. = 0.35) การดำเนินการฝึกอบรมได้ต้องพัฒนา รูปแบบการฝึกอบรม ก่อนซึ่ง Taba (1962: 12) ได้เสนอกระบวนการพัฒนา รูปแบบการฝึกอบรมไว้ เริ่มจากการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เข้าอบรม กำหนดจุดมุ่งหมาย คัดเลือกเนื้อหา จัดลำดับเนื้อหา คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ จัดลำดับขั้นตอนของประสบการณ์การเรียนรู้ กำหนดวิธีวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การคัดเลือกกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการฝึกอบรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. ศึกษาการใช้รูปแบบการฝึกอบรมแบบ WR ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา ด้านประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมแบบ WR ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา พบว่ามีประสิทธิภาพ 92/95.42 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ เนื่องจาก ในขั้นตอนการพัฒนา รูปแบบการฝึกอบรมแบบ WR ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษานั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมแบบ WR ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา เนื้อหา เกี่ยวกับเพศวิถีศึกษา ประกอบด้วย เรื่อง ครอบครัวของฉัน พัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น ปัญหาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ค่านิยมทางเพศที่เหมาะสมกับสังคมและวัฒนธรรมไทย และการป้องกันการถูกล่วงละเมิดทางเพศ เพื่อให้ผู้อบรมสามารถสามารถนำความรู้หลังผ่านการอบรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เข้าใจ และรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน และมีทักษะชีวิตที่ดีในการเรียนรู้การแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ Champafueng (2007: Abstract) ได้ศึกษาวิจัยถึงทดลองโดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมซึ่งเป็นการเปรียบเทียบความรู้และทักษะชีวิตเกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนที่มีสภาพครอบครัว แตกแยกกับครอบครัวปกติ งานวิจัยแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีผลต่อความรู้และทักษะชีวิตเกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มเป็นอย่างดี เพราะสามารถทำให้นักเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่

เป็นปัญหาทุกด้าน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากครูที่ให้ความรักความเอาใจใส่ ดูแลทั้งในและนอกห้องทำให้นักเรียนเกิดความอบอุ่นใจ เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าตัดสินใจในเรื่องต่างๆ สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

4. จากการเปรียบเทียบความรู้ด้านเพศวิถีศึกษาจากแบบทดสอบก่อนฝึกอบรม พบว่า คะแนนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจาก หลักสูตรฝึกอบรมแบบ WR ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา ผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้จากการแบ่งปันประสบการณ์ร่วมกัน ได้เพิ่มพูนความรู้ จากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ จากหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เข้าอบรมเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม มีความรู้และมีทักษะชีวิตที่ดีสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ถูกต้อง สอดคล้องกับ Buckle and Caple (1995) ได้กล่าวถึงการฝึกอบรมว่า เป็นความพยายามที่ถูกลงแผนไว้อย่างเป็นระบบเพื่อเพื่อที่จะปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาความรู้ ทักษะคิด เจตคติ ตลอดจนจนประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อผลลัพธ์ด้านการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพในกิจกรรมหนึ่ง หรือในกิจกรรมที่หลากหลาย ทำให้บุคคลได้เรียนรู้ เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างดีในงานที่ได้รับมอบหมาย

5. การประเมินติดตามผลการใช้รูปแบบการฝึกอบรมแบบ WR ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.34) เนื่องจากหลังจากครูผู้สอนเพศวิถีศึกษาผ่านการอบรมแบบ WR ของครูผู้สอนเพศวิถีศึกษา ผู้วิจัยได้ติดตามประเมินผล โดยการไปสังเกตการณ์กิจกรรมเข้าค่ายวิชาการเพศวิถีศึกษา วิทยากรเน้นการตั้งคำถามให้ผู้เข้าอบรมได้มีส่วนร่วมในการตอบคำถาม ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม มีเนื้อหาการอบรมแต่ละหัวข้อเรื่องมีความเหมาะสม ผู้เข้าอบรมเกิดทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ และเกิดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler and Armstrong (2002) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นต้องมีสิ่งจูงใจ หรือแรงขับเคลื่อน เป็นความต้องการที่กดดันจนมากพอที่จะจูงใจให้บุคคลเกิดพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งความต้องการของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ความต้องการบางอย่างเป็นความต้องการทางชีววิทยาเกิดขึ้นจากสภาวะ

ตั้งเครียด เช่น ความหิวกระหายหรือความลำบากบางอย่างเป็นความต้องการทางจิตวิทยา เกิดจากความต้องการการยอมรับ การยกย่อง

6. ความพึงพอใจของนักเรียนผู้เข้าอบรม มีระดับความพึงพอใจมาก (\bar{X} = 2.92, S.D. = 0.24) และผลการประเมินทักษะชีวิตและความคิดสร้างสรรค์ มีความเหมาะสมมาก (\bar{X} = 2.95, S.D. = 0.12) ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย (Wallertein, 1971: 256) เป็นเจตคติที่เป็นนามธรรม จึงเป็นการยากที่จะวัดได้โดยตรง ความรู้สึกเหล่านี้มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ หากความรู้สึกโน้มเอียงไปในทางบวก การปฏิบัติหน้าที่จะมีประสิทธิภาพสูง แต่หากความรู้สึกโน้มเอียงไปในทางลบ การปฏิบัติหน้าที่จะมีประสิทธิภาพต่ำ (Pochan, 2010:17) ซึ่งสอดคล้องกับ Tongsodsang et al. (2010: 101) ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการฝึกอบรมครูสอนวิชาเพศศึกษาด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยวิธีการ Think - Pair -Share ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจในระดับมาก ทั้งนี้ เพราะการเรียนรู้แบบร่วมมือส่งผลต่อการเรียนรู้มากกว่าการเรียนรู้แบบปกติ อีกทั้งการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดจะช่วยให้ผู้เรียนมั่นใจในคำตอบ มั่นใจในตนเองด้วย Millis and Cottell (1998: 73-74)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ การเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศวิถี ครูผู้สอนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับเพศวิถีศึกษาไปบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ ได้ เพราะจะทำให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการติดตามผลในระยะยาว สำหรับกลุ่มที่เข้าร่วมวิจัยในครั้งนี้ว่ามีพฤติกรรมทางเพศอย่างไร

References

- Boonraksa, R. (2013). *Teaching material: Sex education*. Udon Thani: Udon Thani Vocational College. [in Thai]
- Buckley & Caple, 1995. (1995). *The theory and practice of training* (3rd). London.
- Kogen, Kotler, P. & Armstrong, G. (2002). *Satisfaction theory*. Retrieved on 6 April 2018 from <https://www.gotoknow.org/posts/492000>
- Millis, Barbara J. & Cottell G. Philip. (1998). *Cooperative learning for higher education faculty*. Phoenix: Oryx Press.
- Ministry of Education. (2018). *Ministerial regulation on types of educational institutions and operations of solution to the adolescent pregnancy problem B.E. 2561* (2018). Bangkok. [in Thai]
- _____. (2016). *The act on prevention and solution to the adolescent pregnancy problem B.E.2559 (2016)*. Bangkok. [in Thai]
- OBEC Student Protection Task Force Center. (2014). *Student protection and help Manual*. Bangkok: Office of the Basic Education Commission: OBEC. [in Thai]
- Pochan, J. (2010). *Work performance satisfaction of physical education college teachers in the North*. (Master's Thesis). Srinakharinwirot Prasanmit University-Prasarnmit Campus. Bangkok. [in Thai]
- Saentong, N. (2011). *Team building development using walk-rally training model*. Retrieved on 10 April 2018 from <https://1th.me/m2m7N> [in Thai]
- Sariwat, L. (2014). *Psychology for teachers*. Bangkok: Odian Store. [in Thai]

- Supranee Champafueang. (2007). *Sex education knowledge and life skills comparison between Ayutthayanusorn School's mattayomseuksa 2 students from broken and normal families*. (Master's Degree Thesis) Phranakhon Sri Ayutthaya Province: Phranakhon Sri Ayutthaya Rajabhat University. [in Thai]
- Taba, Hilda. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. New York: Harcourt, Brace and World.
- Tongsodsang, K., Satirayakorn, P., Metapatara, P. & Tiantong, M. (2010). *Development of cooperative-learning training model for sex education teacher*. 4(1), 99-112.
- Wallerstein, H. A. (1971). *Dictionary of psychology: (1st ed.)*. Penguin Books.

Author

Miss Prawrawee Prathumchart

Ph.D. Student, Research and Curriculum

Development Program, Faculty of Education, Rajabhat Mahasarakham University

, 80 Nakornsawan Rd., Talat, Mueang District , Maha Sarakham Province 44000

Tel.: 095-954-9742 E-mail: nongnin02@gmail.com

Designing and Developing Digital Advertising Media through Participatory Research for Conserving Southern Isan Weaving Wisdom

Jirayut Prasertsri¹ / Drarusawin Vongporamat²

¹Digital Art Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University

²Information Technology Department Program, Faculty of Science, Buriram Rajabhat University

Received: November 6, 2019
Revised: December 2, 2019
Accepted: December 20, 2019

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study and collect information on the southern of northeastern (Southern Isan) of Thailand weaving wisdom, 2) develop two languages (Thai language with English subtitle) digital advertising media for conserving Southern Isan weaving wisdom, and 3) and assess the quality and satisfaction in creating the digital advertising media. This research is a qualitative research. The target group used in this research was the community conserving the wisdom of the Southern Isan weaving wisdom. The concepts, theories, principles and processes of digital advertising media design were studied. Moreover, the group discussion process was conducted to seek comments from the target group. Twelve experts, namely three Southern Isan cultural experts, three linguistic experts, three communication arts experts and three folk music experts, examined and confirmed the quality of the developed media starting from the narrative writing process, designing a storyboard, until composing music. The overall quality assessment of the advertising media showed that the advertising media content was clear; the sequence and the continuity of storytelling were coherent; the images were beautiful conveying

the atmosphere of the community well; voice of the narrator was easy to listen and follow; the English translation was accurate and the sizes and colors of the English subtitles were appropriate and easy to read; and the music was very consistent with the content.

In addition, in terms of the satisfaction of 30 participants from the target group evaluated and analyzed by using mean and standard deviation showed that participants were satisfied with the content of storytelling at the highest level (4.74), followed by the satisfaction with the beauty of the images at the highest level (4.71), and the satisfaction with acting at the highest level (4.68), respectively.

Keywords: digital advertising media, silk weaving wisdom, lower northeast (Southern Isan) of Thailand

Introduction

Weaving is the local wisdom of Thai people since ancient times. The archaeological evidences found in Thailand show that people in the pre-historic period from the Neolithic to the metal age knew how to use cloths for the minimum 3,000 years. The evidences were baked clays used for spinning yarns and sewing needles made of animal bones. The evidence in pre-historic archaeological sites at Ban Chiang of Nong Han District, Udon Thani Province is remnant of cloths made with hemp or jute attached to tool and metal jewelry. It is assumed that humans living in that area already knew how to grow hemp and kenaf and used their fiber to make cloths (Panurat, 2003). Later, people have inherited and developed weaving methods to later generations in each group. In the northeastern region, there are many ethnic groups with different culture such as the northeastern and central northeastern

groups, a group of Lao descent originating in the Mekong River Basin region. The Ethnic groups in Southern Isan, who are descents of Lao, Khmer, Kui (Suy) and other minorities living in a part of Nakornratchasima, Buriram, Surin, Srisaket, and Ubonratchathani have their own unique weaving that uses three primary colors; green, yellow and red. They also abide the tradition of weaving as the symbols of diligence, patience and delicacy in weaving fibers one by one. These symbols indicate the character of a woman at an age of starting a family life (Juthavipat, 2002). Woven fabrics of Southern Isan people are divided into two types which are woven fabrics for daily life use, and woven fabric for special occasions. 1) The woven fabrics for daily life use like sarong, loincloth, shawl, hair cover, blanket, pillow, etc. This woven fabric is patterned without a decorative design. 2) The woven fabric for special occasion uses in religious traditions, merit events, wedding events, or dancing events are colorful with a decorative design (Sikkha, 2012).

The weaving is something that has been accumulated since the past. It is an inheritance of weaving procedure from ancestors, which is passed on to later generations until it becomes local wisdom. At present, there is a foundation of a handicraft group. It is a community enterprise in order to produce handicraft products, sell textiles to the market both at home and abroad. Moreover, Thai government has promoted policies for community products under the "One Tambon One Product (OTOP)" project to solve community poverty problems, create jobs and income, and strengthen communities by focusing on bringing the local wisdom and resources to develop their communities (Pongwirithon, 2015).

The issue was taken into consideration together with the study of consumption directions and trends of Francesco Morace, an Italian sociologist and market researcher. He talked about the consumption trend of the goods with hidden

cultural values that they had roots and been continuously developed over times until they became a tradition. This makes products of each community and nation has its own charm and personality, drawing consumers to feel passionate about the past and desire to be the owner of these products. Based on the results of the study by Francesco Morace, the researchers came up with the idea of combining the weaving wisdom of the Southern Isan community with the design of digital media in a bilingual system and publicizing it to the people who like to watch video content on social media. Most of them are educated at a standard level, having a stable career (Inkaew, 2012), as well as the local people in the community. The purpose is for them to be proud of their community and aware of the background of woven products, which will eventually lead to the preservation of the cultural identity of the weaving of the Southern Isan community.

Research objectives

1. To study and collect information on the southern of northeastern (Southern Isan) of Thailand weaving wisdom.
2. To develop two languages (Thai language with English subtitle) digital advertising media for conserving Southern Isan weaving wisdom.
3. To assess the quality and satisfaction in creating the digital advertising media.

Scope of the study

The Design and Development of Digital Media Advertising Public Relations for Conserving Southern Isan Wisdom organizes the scope of study into 3

sections;

1. Scope of the target group

The target group was the community conserving the weaving wisdom in Southern Isan. The characteristic of weaving is divided according to the ethnics such as Thai-Berng, Thai-Khmer, Thai-Lao, and Thai-Kui.

2. Scope of the design and development of digital advertising media

2.1 Content: it was about the weaving and identity of weaving of the ethnic groups in southern Isan region.

2.2 The design of digital media: it was operated through the process of video production and promoted through online society.

3. Research Methodology

3.1 The community interview was conducted to collect data that could support the development of digital advertising media.

3.2 The outline of bilingual digital advertising media was for interviewing three Southern Isan culture experts and three linguistic experts.

3.3 Storyboard was for interviewing three communication experts.

3.4 Narration was for interviewing three linguistic experts.

3.5 Digital advertising media and quality evaluation was for interviewing three Southern Isan culture experts, three linguistic experts, and three communication experts.

Research procedure

Research procedure was processed with the following steps.

1. Data analysis

1.1 The researchers studied the document of the Southern Isan weaving wisdom, craftsmanship way of life, pattern identity of Southern Isan culture, the document of digital advertising media design and present digital advertising medias. The study was advantageous to the outline of group discussion and guideline of digital advertising media production.

1.2 Group discussion was organized to understand point of view of 30 representatives from the weaving community and three Southern Isan culture experts to determine the scope of content and narration through digital advertising media. The result showed that the factors that affected Southern Isan weaving identity were the followings;

1.2.1 The weaving process. In the past, the weaving in the Southern Isan was processed for daily life consumption such as wearing for festival or religious ceremony. Silks were collected for the descendants to inherit. The weaving was processed during freetime with perseverance and caring from the step of planting mulberry trees and raising silkworms to weaving.

1.2.2 The pattern of woven cloths. The original pattern has been inherited from the ancient time and conserved until present. The ancient silk patterns can be categorized into two characteristics.

1) Geometric patterns, They were formed by tie dyeing process to create various patterns. There were repetitive patterns such as mesh, square, triangle, etc.

2) Nature patterns. They were silk patterns created of imitation of shapes of nature such as plants, flowers, animals, utensils, etc.

1.2.3 The silk color tones. The popular silk color tone in each community in Southern Isan were the followings;

- 1) Background color of silk was in cool tone.

- 2) Pattern color of silk was in warm tone.

1.2.4 The weaving community in Southern Isan has a culture of unique weaving procedure and patterns that has been passed on from their ancestors. The community with weaving culture had settled in the provinces of Nakhon Ratchasima, Buriram, Surin, Sisaket and Ubon Ratchathani, which refer to Thai-Berng ethnic, Thai-Lao ethnic, Thai-Khmer ethnic, and Thai-Kui ethnic, respectively. Group discussion also indicated communities that would be suitable for advertising media shooting.

1.3 Development of the outline of bilingual digital advertising media. The scope of content to be presented in the digital advertising media was compiled from group discussion. Researchers then outlined the bilingual video scripts and asked for opinions of experts who had experience in the fields for more than 10 years namely; three Southern Isan culture experts and three linguistic experts. The content, languages and the interest of narration were checked and corrected. The experts reviewed the use of Thai language in the media and the interest of narration. Later, the outline of bilingual digital advertising media was amended according to experts' suggestion.

2. Pre-production

2.1 The storyboard was developed from the outline of bilingual digital advertising media which determined the content that focused on presenting the identity the Southern Isan ethnics. The storyboard was probed by three communication experts who had experience in the field for more than 10 years. They was asked to review the form of narration, picture orders, camera angle and overall

quality of the storyboard. Then the storyboard was modified according to experts' suggestion as shown in the following figure 1:

No	Graphic	Picture	No	Graphic	Picture
1	 (Thai-Bereng Ethnicity)		2	 (Thai-Lao Ethnicity)	
3	 (Thai-Khmer Ethnicity)		4	 (Thai-Kui Ethnicity)	

Figure 1: Storyboard of digital advertising media

2.2 The result of primary survey on location, costumes and actors in the area showed that the community culture was compatible with the outline of digital advertising media. The community scenery and atmosphere were in harmony with the storyboard. The communities were Thai-Khmer ethnics at the weaving community of Ban Sanuannork, Thai-Kui ethnics at the weaving community of Ban Nongjod, Thai-Lao ethnics at the weaving community of Ban Saiyao, and Thai-Bereng ethnics at Korat folk community. The researchers contacted community leaders and asked for a courtesy visit to houses and used woven fabric products. The researchers also recruited volunteer actors from the community; then, prepared the rehearsal with them, arranged the scene composition and determined the camera's direction.

2.3 Sound design for the advertising media was studied and audio samples were collected from social media. The researchers consulted with three folk

music experts who had experience in the field for a minimum of 10 years. It revealed that each ethnic group had its unique characteristic of music instruments; the ethnics of Thai-Khmer and Thai-Kui used Sor Kantruem, the ethnics of Thai-Lao used Can and Pin, and the ethnics of Thai – Berng used Klongterng.

2.4 Recording studio was prepared and used for producing folk music by musicians that specialized in playing folk instruments. The researchers brought images of storyboard and sound samples to discuss and exchange ideas with musicians. They analyzed and designed the music for advertising media with the sound of Sor Kantruem, Pin, Can, and Klongterng played together with modern instrumental sounds to create the joyful rhythm and melodies.

3. Production

3.1 The researchers, actors and the crew went to the communities for shooting. Media was shot with various equipment which were brought to the area such as DSLR cameras and supplementary lenses, camera drone kits, slide rails, vibration reduction devices, voice recorder, and light kits. Look at the figure 2:

Location	Behind the scenes	
Thai-Kui ethnics at the weaving community of Ban Nongjod		
Thai-Khmer ethnics at the weaving community of Ban Sanuannork		
Thai-Lao ethnics at the weaving community of Ban Saiyao		
Thai-Berng ethnic community conserving Thai-Korat folk		

Figure 2: Behind the scenes

3.2 Music was recorded at the recording room allowing musicians to play folk instruments and record the sound. They then mixed it with various synthesized sounds to create a melody as planned. Mr. Chaowarit Chakhahmai, music professor from Faculty of Humanities and Social Sciences at Buriram Rajabhat University completed the soundtrack for the advertising media which was 1.30 minute long.

3.3 For narration recording, the researchers contacted the narrator who had voice characteristic that matched the image of advertising media. Male voice was chosen for narrating to convey the powerful emotion with semi-formal language inviting listeners to acknowledge the importance of weaving wisdom. The recorded voice was inspected on its quality by three linguistic experts who had experience in the field for more than 10 years. The reading of phonetic sound and gliding vowel sound were checked. After being amended according to experts' suggestion, the final file of the narration was completed in the length of 3.50 minutes.

4. Post-production

4.1 Data files were stored at the data warehouse system. Image, video and audio files had been converted in the form of files that were ready for editing.

4.2 The researchers used computer program of Adobe Premiere Pro to edit pictures, sounds, music, narration, graphics and subtitles into advertising media.

4.3 Digital advertising media's quality checking and evaluating were done by three Southern Isan culture experts, three linguistics experts, and three communication experts. The experts reviewed digital advertising media's content. After the amendments according to experts' suggestion, the work was evaluated on its quality by these experts once again.

4.4 Dissemination of advertising media and the satisfaction of target groups. The completed work with the length of 8.12 minutes was uploaded onto

YouTube, social networking website, in order to promote Southern Isan weaving wisdom of the target community through digital advertising media. Media's URL was also given to the people within community for their own benefit. An opinion interview was organized with the target community and people who participated in the development of advertising media. Look at the figure 3:

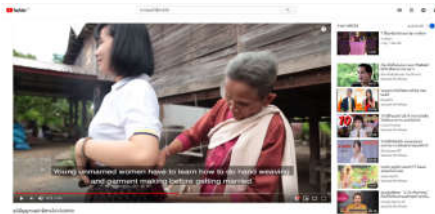

Figure 3: Dissemination of advertising media

Results

“Designing and Developing Digital Advertising Media through Participatory Research for Conserving Southern Isan Weaving wisdom” was processed through 4 steps. In each step documents, textbooks, researches, website was studied and 12 experts' opinions and suggestions were applied. The researchers concluded the result in three aspects to follow the research objectives that had been set

1. The study and data collecting on Southern Isan weaving wisdom with the community. The researchers organized group discussion to understand the point of view of community representatives and Southern Isan culture experts (total of 33 people) who reflected to scope of content and the direction of advertising media narration. It was found that the specific identity of Southern Isan weaving cloths was

the procedure of weaving, pattern, tone of color, as well as a way of life of each ethnic related to the traditional weaving since the ancient times. Moreover, group discussion also suggested the suitable communities for media filming locations so it could be sensible and compatible with community's culture and way of life. This included the following communities: Thai-Khmer ethnics at Ban Sanuannok, Thai-Kui ethnics at Ban Nongjod, Thai-Lao ethnics at Ban Saiyao and Thai-Berng ethnics at Korat folk community.

The researchers developed the outline, the researchers asked experts experience in the fields for their opinions. Three Southern Isan culture experts and three linguistic experts reviewed the content and corrected Thai and English narration. The researchers revised the outline until it was approved on its quality.

2. The procedure of bilingual system (Thai audio - English subtitles). The researchers designed the storyboard that developed from outline of bilingual digital advertising media. This allowed researchers to see the overview of a story out of chronological order which guided the briefing direction for cameramen and the crew. It had been agreed that the storyboard must be filmed in five communities with four actors and six supporting actors in the length of 10 minutes. After the completion of the storyboard design, the researchers asked three communication experts who had experience in the field. It was then edited to add information of weaving production source and reduced the length of advertising media down. The researchers studied the nature of music for advertisement by interviewing three folk music experts experience in the field. It was concluded that each ethnic had the specific music instruments; Sor Kantruem found in Thai – Khmer ethnics and Thai – Kui, Can and Pin found in Thai – Lao ethnics, and Klongterng found in Thai – Berng ethnics.

The researchers travelled to the shooting locations with actors and the crew. The media was shot with various equipment; which were brought to the area. Folk music was produced by musicians who specialized in playing folk instruments. It was composed of the sound of the Kantruem, Pin, Kaen, and Klongterng played together with modern instrumental sounds to create the joyful rhythm and melody with the completed 1.30-minute length file. The researchers contacted the narrator who had voice characteristic that matched the image of advertising media. Male voice was chosen for the powerful narration with semi-formal language to invite audience to acknowledge the importance of weaving wisdom. The recorded voice was checked on its quality by three linguistic experts. After the amendments, the file of narration was completed with the length of 3.50 minutes.

3. Quality assessment It was in the post-production phase that the information from the production process was converted to files and stored in data warehouse system ready for editing with Adobe Premiere Pro program. The video sequences were arranged and images, music, narration, graphics, and subtitle texts were added into the advertising media. It ended up with the length of 8.12 minutes. Three experts of Southern Isan culture, three linguistics experts, and three communication experts expressed that the quality of content stimulated the viewers to closely understand the weaving as a way of life in the communities. The continuity of the story and the information transmitted were appropriate, easy to understand and not mazy, allowing the audience to remember the qualified content. Local scenery had the warm and rural-like atmosphere. Moreover, actors who were local people made advertising media realistic with their sincerity reflecting the personality of rural people. The advertising media design concept truly presented the environment and way of life of rural people to urban people. The quality of text graphics was clear and

colorful. Their sizes were proper, beautiful, consistent with images and content. The timing of the subtitle was appropriate which made it noticeable and easy to read. In addition, the quality of the music of advertising media was interesting, giving a clear sense of Southern Isan culture; although, the narration was sometimes not exciting because it focused too much on the details of the content. In conclusion, the overall quality of digital advertising media was at good level.

The researchers travelled back to the communities again and distributed the media to the people there for their own benefit. Satisfaction survey on design and development of digital advertising media was conducted with 30 participants from the target group. After analyzing and evaluating by using mean and standard deviation, it was found that participants satisfied with the content of storytelling at the highest level ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.39), followed by the satisfaction with the beauty of the images at the highest level ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.45), and the satisfaction with the sound track at the highest level ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.47), respectively.

The villagers who participated as the actors in the media expressed their feelings such as “I have watched the video and really like it. I’m very proud and glad to be part of this media to attract other people especially young generation to acknowledge the weaving wisdom of Kui people. I would like to see more of this type of videos.”, said Miss Supin Janto, a villager from Ban Nongjod, Nangrong district, Buriram province. Mister Jumrong Roddarnklang, Korat folk song producer at Thao Suranari monument park, Mueng district of Nakhon Ratchasima expressed that “I felt very excited to see my acting and proud to dress in the traditional Thai-Korat weaving cloths in the put about advertising media.”

Discussion

1. The result of the study and information gathered on Southern Isan weaving wisdom with the community from a group discussion conducted to understand a point of view of community representatives and experts in Southern Isan culture. Provinces in Southern Isan, known as the Southern Isan culture group consist of Nakhon Ratchasima, Buriram, Surin, Sisaket and Ubon Ratchathani, where their ethnic people formerly called themselves Thai-Kui (Suay), Thai-Khmer, Thai-Korat (Bueng) and Thai-Laos. The unique method of weaving, pattern and color of woven fabric of these ethnic group was a crucial factor that resulted in their distinctive weaving identity from the weaving wisdom of other regions. Women in the community inherited the weaving wisdom of Southern Isan culture. They used this weaving techniques and skills for daily life uses in the family and other social contexts such as traditional and merit-making events according to the beliefs of their ethnic groups. Successful weavers required perseverance and caring in every step – from planting mulberry trees and raising the silkworms to silk weaving. Parents and grandparents tended to collect woven cloths as a heritage for their children. This was compatible with the study of Smukuth (1994), Mae Ying Tong Tum Hook: The development of the weaving process and the changing role of women in nowadays Isan villages. The study found that traditional Isan women had a social role to support men. Weaving activities were part of the "cultural capital" of Isan women who must have skills and expertise in weaving in order to have an opportunity to play a role in family, community and outside the community as children, wife, mother and senior relatives throughout their lifetime. The result of the study was also in accordance with the study of Wutikarn (1994) Life, Faith and Fabrics: Inheriting the knowledge of woven fabrics in Mae Chaem District, Chiang Mai Province. The study

found that the costumes of Mae Chaem people that were exquisite especially the pattern of woven fabric made by weaving expertise, reflected a way of life of Mae Chaem people. The reflection through the fabric was a tool to convey the ideal pattern of Lan Chang civilization as well as their adherence to Buddhism.

In addition, at present, Southern Isan community has established a handicraft group - a community enterprise that produces woven fabric products for sale to both domestic and foreign markets. This is compatible with research article from Food Research and Information Services Institute (2010) Food Market Direction 2010: Food safety - Environment - Social responsibility trend. It found that consumption trend tends to be consistent with Francesco Morace's research that studied the lifestyle of consumers in more than 40 major cities from around the world. The behavior of product consumption will be part of sharing or exchanging experiences. Consumers will turn to prefer products with local identity and will be interested products inspired by the past, redesigning and linking to the present.

2. The result of design and development of digital advertising media to conserve Southern Isan weaving wisdom. The researchers used information from the group discussion on selecting suitable scenic communities and came up with the final design and development of advertising media with the intention to conserve Southern Isan weaving wisdom. The researchers asked for a courtesy visit to houses and places, and to see woven fabric products. Moreover, the researchers also recruited actors from the communities. This approach was consistent with the research of Saengduangkae (2015), Community participation in using appropriate media for community development: A case study of Ko Sarai Sub district, Satun Province. The study found that the focus on using community communication that was reflected from the needs of people in the community, which began by studying the content of

the research, used a paradigm to work in the context of the community. It was to start with the survey of the needs of the media in the community, then produce media under the format and content that the community needs, and evaluate media quality that was in accordance with the needs of the community. The form of media production through participation of people in the community would make it meet the needs of the community. The community felt that they owned the media. The implementation of the said project therefore reflected the value in all elements of communication. That is to say, the messengers were the people in the community. They had been selected and the media had been designed from the needs of the people in the community which the ultimate goal was for the audience to truly benefit. Furthermore, it was compatible with the research of Khamnawat (2006), Research and development model to increase the potential of local administrative organizations and communities in the publicizing and public relations of health promotion. The research found that by coordinating in the area, organizing activities for the community to select content issues and the persons responsible for the production and distribution who were from communities, local politicians and government officials to be involved from brainstorming the ideas, production to publicize, it allowed producers and communities to see the potential of their communities in the production of health promotion media by themselves.

3. The result of quality evaluation by a total number of 12 experts in various fields. The evaluation result of the overall advertising media was in a good level. Therefore, it is considered that the defined goal has been achieved. That was because every step in the process of developing the media had been inspected on its quality – since the step of writing the narration, designing a storyboard, composing sound tracks, until obtaining the complete quality advertising media. This was

compatible with the research of Tawornnitikul (2014), the study of guidelines for the development of public relations media of the Faculty of Agriculture, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus. It found that the interview with media experts provided guidelines for arranging the media elements that matched the needs of the target audience, such as using graphics in a simple and pleasant-to-look-at way would help lead to attention or using large-size letters to suit the target audience.

After the quality evaluation by experts had completed, the researchers published advertising media onto YouTube website, an online social network that helps attract audiences rapidly and spread freely without borders. This approach was in line with the research of Danklang (2016), Factors that affect the satisfaction of viewers of video content on social media. It concluded that the continuous increase in the frequency of viewing of video content had resulted in a very rapid communication nowadays. The most satisfied video content social media was YouTube, followed by Facebook and other social media such as Line. The results of satisfaction survey from the sample group found that the average level of satisfactions that were at a high level were in three aspects. Firstly, it was the content of storytelling since the sample respondents were the people in the community who had a good understanding of the story that reflected the weaving as a way of life. Secondly, it was the beauty of the scene. Advertising media had gone through the filming process according to the composition principles, such as choosing an appropriate location and a suitable time period that gave the best lighting, determining of depth focus distance, and using the camera angle to collect every detail of actors' clothes, gestures or eyes. Therefore, this resulted in the scenes that were beautiful and unfamiliar in the sample group's point of view. Lastly, it was the aspect of the sound tracks and music from the compilation of folk music knowledge

that gave various sound of musical instruments of each ethnic group that were very unique. It included the sound from So Kantruem of Thai-Khmer and Thai-Kui ethnicity, Can – bamboo mouth organ and harp of Thai-Laos ethnicity, and the Klongterng of Thai-Bueng ethnicity, as well as the mixture of synthesizer sounds into music to match the content and scene of the advertising media. This was consistent with Yoolong (2013), Developing a video for self-learning on being a moderator and a television speaker for distance education via satellite. The research found that the sample group was satisfied with the overall video presentation because there were step-by-step presentations, pictures, sound music and demonstration that helped them gain more knowledge and understanding.

The interviews were conducted with people in the communities, homeowners, owners of woven fabric products and actors. After seeing things that were related to them on a regular basis appearing in advertising media, they all expressed great pride in the beautiful scenic views and the weaving as a way of life in the community, and were pleased to be part of the development of this advertising media. It was compatible with the research of Saengduangkhae (2015), Community participation in the use of appropriate media for community development: a case study of Ko Sarai sub district. The study found that the reflection of media satisfaction of people in the community made it known that the media was in line with the needs of the community and useful in the conservation of coastal marine resources. In this regard, conducting the survey to understand community needs before producing media and providing opportunities for people in the community to participate in the production of media at various levels as well as communicating with the community during different media production phases, resulted in the media being in line with the needs of the community. This kind of participation made

community feel deep pleasure derived from their own achievements that they were closely associated and possessed.

Recommendations

1. The developed digital advertising is solely a presentation of the image of woven fabric conservation of ethnic groups in South Isan. Agencies or organizations that wish to distribute it to the public are advised to allocate staff to explain further details of the weaving for the greatest benefit.

2. Further studies should be conducted to analyze the statistical analysis of visits and comments on advertising media via YouTube website, as well as; on advertising media publicized through other online social websites.

3. It would be more influential for the wider audience in the next research if the actors in the advertising media were famous people or online influencers.

References

- Andrew, M. (2010). *Digital advertising*. London: Palgrave Macmillan.UK.
- Danklang, U. (2016). Factors that affect the satisfaction of viewers of video content on social media. Online. *Journal of humanities and social sciences, Rajapruek University, 2(2), 78-90.* [in Thai]
- Food research and information services institute. (2010). "Food market direction 2010: Food safety - environment - social responsibility trend ". *Inter Trade Review, Department of International trade promotion, 23(1), 76-78.* [in Thai]
- Inkaew, S. (2012). *Principles of marketing*. Bangkok: Triple Group. [in Thai]
- Jutawipat, W. (2002). *Folk art*. Bangkok: Sipprapa. [in Thai]

- Khamnawat, D. (2006). Research and development project to increase the potential of administrative organizations local and community to disseminate and publicize health promotion work. *Journal public health and development*, 4(3), 43-55. [in Thai]
- Panurat, A. (2003). *Silk in Thai Kui ethnics and Khmer ethnics*. Surin: Cultural center of Surin. [in Thai]
- Pongwirithon, R. (2015). *Purchasing behavior on hand-woven cotton products of consumer who buy from handicraft cotton shop in the area of Muang district, Chiang Mai province*. Chaingmai: Rajamangala University of Tecnology Lanna. [in Thai]
- Saengduangkae, C. (2015). *Media using for community development at sab-district Koh Sarai, Satun provice*. Songgkhla: Hatyai University. [in Thai]
- Sigkha, P. (2012). *Southern Isan weaving wisdom*. Ubon Ratchatthani: Ubon Ratchathani University. [in Thai]
- Smukuth, S. (1994). *Woman must be weaving the development of weaving processes and changing the role of women in Isan village nowadays*. Khon Khan: Khon Khan University. [in Thai]
- Tawornnitikul, S. (2014). "Study of guidelines for media development of the Faculty of Agriculture Kamphaeng Saen, Kasetsart university Kamphaeng Saen campus." *Veridian academic journal e-journal, Silpakorn university*, 7(2), 1137-1148. [in Thai]
- Wutikarn, K. (1994). *Faith life and fabrics: Inheritance of knowledge about woven fabrics in Mae Chaem district, Chiang Mai province*. Chiang Mai: Chiang Mai University. [in Thai]

Yoolong, S. (2013). *The development of a video for self-learning on moderator and television speakers for distance education via satellite*. Bangkok: Srinakharinwirot University. [in Thai]

Authors

Mr. Jirayut Prasertsri

Digital Art Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Buriram Rajabhat University

439 Jira Road, Muang District, Buriram Province 31000

Tel.:097-328-0013 E-mail: Jirayut.ps@bru.ac.th

Mr. Drarusawin Vongporamat

Information Technology Department Program, Faculty of Science,

Buriram Rajabhat University

439 Jira Road, Muang District, Buriram Province 31000

Tel.:085-754-0228 E-mail: Drarusawin.vp@bru.ac.th

หลักเกณฑ์การเขียนบทความวิชาการหรือ บทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในมนุษยศาสตร์ (มสศ.)

1. ส่งบทความวิจัยฉบับเต็มในรูปแบบของ Word File จำนวน 1 ชุด เป็น
แฟ้มข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้โปรแกรม Microsoft Office Word 2010 เป็นต้นไป
ที่เว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhusoc/index>

2. เป็นบทความด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวกับภาษา
ภาษาศาสตร์ วรรณคดี ปรัชญาและศาสนาชาติพันธุ์ บรรณารักษ์และสารสนเทศ
ศาสตร์ ดนตรีและนาฏศิลป์ ศิลปกรรม ประเพณีและวัฒนธรรม การท่องเที่ยว
ประวัติศาสตร์ โบราณคดี มานุษยวิทยา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์
เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา จิตวิทยา การศึกษา เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้
และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกั่มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

3. ความยาวของบทความโดยนับรวมรูปภาพ ตาราง เอกสารอ้างอิง และ
ประวัติผู้เขียน จำนวน 15-20 หน้ากระดาษ A5

4. แบบอักษร (Font) บทความ

4.1 ให้พิมพ์ด้วยตัวอักษร Angsana New ขนาด 14 และพิมพ์เนื้อหาใน
ลักษณะคอลัมน์เดียว (One column) กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเป็นแบบระยะ
พิมพ์เดี่ยว (Single space) ระยะขอบบน-ล่าง 2 เซนติเมตร และระยะขอบซ้าย-ขวา 1.8
เซนติเมตร

4.2 ชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วยตัวหนาโดยใช้
ขนาดอักษร 16 กึ่งกลางหน้ากระดาษ กรณีเป็นภาษาอังกฤษ ให้ใช้อักษรตัวแรกเป็นตัว
ใหญ่สำหรับคำหลักต่างๆ

4.3 ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (และอาจารย์ที่ปรึกษา) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และให้ใช้หมายเลขกำกับชื่อผู้เขียนหรืออาจารย์ที่ปรึกษาเฉพาะที่เป็นภาษาไทยเท่านั้น พิมพ์ด้วยตัวหนาโดยใช้ขนาดอักษร 14 กึ่งกลางหน้ากระดาษ

4.4 ชื่อสาขาวิชา คณะ และสถาบันการศึกษาต้นสังกัด ให้พิมพ์ที่บรรทัดล่างต่อจากชื่อผู้วิจัย ชิดขอบซ้าย พิมพ์อักษรเป็นตัวบางขนาด 12 ใช้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แต่ให้ใช้หมายเลขกำกับเฉพาะที่ภาษาไทยเท่านั้น

5. เป็นบทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ในกรณีที่เป็นบทความภาษาอังกฤษต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและลงนามรับรองจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษก่อนส่งให้บรรณาธิการ

6. ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อนหรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น

7. บทความต้องมีสาระสังเขป (บทคัดย่อ) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ A5 หรือระหว่าง 150-200 คำ ในกรณีที่บทความเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น

8. ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามระบบการอ้างอิงเอกสารและหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในมนุษยสังคมนสาร อย่างเคร่งครัด

9. บทความที่ส่งมาตีพิมพ์จะได้รับการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 2 ท่าน ถ้าผู้ทรงคุณวุฒิ 1 ใน 2 ท่านไม่เห็นควรให้ตีพิมพ์ ก็ส่งบทความนั้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 3 พิจารณา ทั้งนี้ บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ในมนุษยสังคมนสาร ต้องผ่านการพิจารณาเห็นควรให้ตีพิมพ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 ท่าน

10. ผลการพิจารณาให้ตีพิมพ์บทความในมนุษยสังคมสาร ให้ถือมติของกองบรรณาธิการเป็นที่สุด

11. บทความที่ไม่ผ่านการพิจารณาให้ตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ทราบ แต่จะไม่ส่งต้นฉบับคืนให้ผู้เขียน

12. ผู้เขียน/คณะผู้เขียน (ผู้วิจัย/คณะผู้วิจัย) ต้องเขียนข้อมูลส่วนตัวโดยย่อเป็นภาษาอังกฤษไว้ในส่วนท้ายสุดของบทความต่อจากเอกสารอ้างอิง โดยให้ระบุตำแหน่ง (นาย/นาง/นางสาว) ตำแหน่งทางวิชาการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์/รองศาสตราจารย์/ศาสตราจารย์) (ถ้ามี) คุณวุฒิปริญญาเอก (ดร.) (ถ้ามี) พร้อมใส่ข้อมูลที่อยู่ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ รวมทั้งรหัสไปรษณีย์ โทรสาร โทรสาร และอีเมลด้วย ในกรณีที่ เป็นนักศึกษานิพนธ์โทหรือปริญญาเอก ให้เขียนเฉพาะข้อมูลนักศึกษาเท่านั้น โดยไม่ต้องใส่ข้อมูลของอาจารย์ที่ปรึกษา ตัวอย่างเช่น

Author

Assistant Professor Dr. Akkarapon Nuemaihom

English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences

Buriram Rajabhat University 439 Jira Rd., Muang District, Buriram

Province 31000

Fax: 044-612-858 Tel: 081-8204402 E-mail: akkarapon2512@gmail.com

* ส่วนประกอบของบทความ *

* บทความวิชาการ

ในการเขียนบทความวิชาการ ควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม บทความวิชาการควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ใช้คำที่สั้น กระชับ และมีความหมายชัดเจน ให้เขียนเป็นระดับกลุ่มคำไม่ใช่ระดับประโยค และต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยก่อนและตามด้วยชื่อเรื่องภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา แต่ให้เขียนชื่อเรื่องเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้นในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ ความยาวระหว่าง 8-15 คำ

2. **บทคัดย่อ (Abstract)** สรุปเนื้อหาของบทความให้ได้ใจความชัดเจน ให้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเขียนเป็นภาษาไทยก่อน ความยาวไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ หรือระหว่าง 150-200 คำ ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ

3. **คำสำคัญ (Keyword)** ระบุคำสำคัญของเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำสืบค้นในระบบฐานข้อมูลได้บทคัดย่อ ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ ให้เขียนคำสำคัญเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ

4. **บทนำ (Introduction)** นำเสนอข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา รวมทั้งระบุถึงขอบเขตเนื้อหาของบทความ

5. **เนื้อหา (Body of text)** ระบุเนื้อหาหลักของบทความ โดยแบ่งออกเป็นประเด็นย่อยๆ และมีการจัดเรียงลำดับหัวข้อตามรายละเอียดของเนื้อหา

6. เอกสารอ้างอิง (References) อ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา (In-text citation)

โดยใช้ระบบนาม-ปี (Author-Year) ตามรูปแบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 (6th edition) และเอกสารอ้างอิงทุกรายการที่ปรากฏในบทความต้องมีรายชื่อปรากฏอยู่ในรายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ด้วย

* บทความวิจัย

ให้นำเสนอผลการวิจัยที่ค้นพบอย่างเป็นระบบ โดยบทความวิจัยมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ใช้คำที่สั้น กระชับ และมีความหมายชัดเจน ให้เขียนเป็นระดับกลุ่มคำไม่ใช้ระดับประโยค และต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยก่อนและตามด้วยชื่อเรื่องภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา แต่ให้เขียนชื่อเรื่องเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้นในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ ความยาวระหว่าง 8-15 คำ

2. **บทคัดย่อ (Abstract)** สรุปสาระสำคัญของงานวิจัยซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์การวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล และผลการวิจัย ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาวแต่ละภาษาไม่เกิน 1 หน้า หรือระหว่าง 150-200 คำ ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ

3. **คำสำคัญ (Keywords)** ระบุคำสำคัญของเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำสืบค้นในระบบฐานข้อมูลได้บทคัดย่อ ต้องมีทั้งภาษาไทยและ

ภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ ให้เขียนคำสำคัญเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ

4. บทนำ (Introduction) ระบุถึงความสำคัญของปัญหาที่ศึกษา วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและประโยชน์โดยรวมที่จะเกิดขึ้นจากผลวิจัย

5. วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective) ระบุวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยให้ชัดเจนและสะท้อนถึงภาพรวมทั้งหมดของงานวิจัย

6. วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology) ระบุวิธีวิจัยที่ครอบคลุมถึงประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย ขั้นตอนการเก็บข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7. ผลการวิจัย (Results) ระบุผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

8. อภิปรายผล (Discussion) นำเสนอผลการวิจัยโดยอ้างอิงถึงทฤษฎีต่างๆ เพื่อสนับสนุนผลการวิจัยที่ค้นพบหรือเห็นแย้งที่สมเหตุสมผล

9. ข้อเสนอแนะ (Recommendations) เสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์และเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

10. การอ้างอิง (References) ใช้การอ้างอิงตามรูปแบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 (6th edition)

* การเขียนเอกสารอ้างอิง *

1. การอ้างอิงเอกสารในเนื้อหา (In-text citation) ให้ใช้ภาษาอังกฤษเท่านั้น สำหรับผู้เขียนทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยระบุเฉพาะนามสกุลแล้วตามด้วยปี ค.ศ. ที่เผยแพร่เอกสาร และ/หรือเลขหน้า เช่น Nuemaihom (2014) หรือ (Nuemaihom, 2014: 23)

2. การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ให้เรียงตามลำดับอักษรของผู้เขียน โดยไม่ต้องมีตัวเลขกำกับ ให้อ้างนามสกุลก่อนแล้วตามด้วยอักษรย่อของชื่อแรก

3. ในกรณีอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย ให้แปลเอกสารอ้างอิงนั้นเป็นภาษาอังกฤษ และให้วงเล็บคำว่า [in Thai] ไว้ส่วนท้ายของเอกสารอ้างอิงนั้น ให้เขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษคือให้อ้างนามสกุลก่อนแล้วตามด้วยอักษรย่อของชื่อแรก และให้เขียนรวมไปกับรายการอ้างอิงที่เป็นภาษาอังกฤษเลย

ตัวอย่างเช่น

References

- Nuemaihom, A. (2010). *Speaking English in all situations* (2nd ed.). Bangkok: Digital Media Learning and Production Center. [in Thai]
- Sato, K. (2003). *Improving our students speaking skills: Using selective error correction and group work to reduce anxiety and encourage real communication*. Japan: Akita Prefectural.
- Yothimas, D. (2015). *A study and development of innovation on tourism English communication for tourism personnel at Phnom Rung Sanctuary in Chaloeprakiat district, Buriram province* (Research report). Buriram: Buriram Rajabhat University. [in Thai]

(สามารถดูหลักเกณฑ์และรูปแบบการอ้างอิงเอกสารเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhusoc/index>)

ให้ใช้ระบบการเขียนเอกสารอ้างอิงนี้ตั้งแต่ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2562 เป็นต้นไป

**Manuscript Preparation Guidelines for the Submission of
Academic and Research Articles in Journal of
Humanities and Social Sciences (JHUSOC)**

1. The full article should be submitted in the Word File as an electronic file using Microsoft Office Word 2010 onwards via the website: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhusoc/index>

2. The article must be relevant to Humanities and Social Sciences of the following areas: Language, Linguistics and Literature, Philosophy and Religion, Ethnics, Folklore, Library and Information Science, Music and Performance Arts, Fine and Applied Arts, Tradition and Culture, Tourism, History, Archaeology, Anthropology, Law, Politics, Public Administration, Economics, Sociology, Psychology, Education, Technology and Learning Innovation, and other disciplines relevant to Humanities and Social Sciences.

3. The article must be typed on A5 paper to include figures, tables, references, and author's brief personal data. Moreover, it should be between 15-20 pages in length.

4. Font

4.1 Angsana New with font size 14 is required. The article must be typed in one column and single spacing. The top-bottom margins of 2 cm. and the left-right margins of 1.8 cm. are used.

4.2 Both Thai and English article titles should be in bold face, font size 16 with initial caps of the content words, and be centered.

4.3 The author's name (and the advisor's name) must be written in both Thai and English. It must also be typed in bold using font size 14 and centered on the page. For the Thai article, the author's name is numbered in order.

4.4 Department(s)/program(s), faculty(s) and affiliation(s) must be written in both Thai and English, and set flush on the left using font size 12 below the author's name. For the Thai article, their Thai information is numbered in order.

5. Either Thai or English article can be submitted. In the case of an English article, it must be verified and signed by an English language expert before being sent to the editor.

6. The article submitted for publication in JHUSOC has not already been published elsewhere or is not under consideration by peer reviewers for publication in other journals.

7. The article must contain both Thai and English abstracts with no more than 1 page of A5, or between 150-200 words. Only English abstract is required for the article written in English or other languages.

8. The author must strictly comply with the reference system and the criteria for the publication of academic or research articles set by the journal.

9. The article will be reviewed by at least two peer reviewers in the relevant fields. If one of them does not agree to get it published, the article will be sent to the third peer reviewer for his/her consideration. It is noted that the article published in the journal must be approved by at least two peer reviewers.

10. The editorial board is responsible for the final decision regarding acceptance or rejection of the article published in the journal.

11. The author will be officially informed if his/her article is not accepted. However, the manuscript will not be sent back to him/her.

12. The author/authors (researcher/researchers) must write the personal information in English in the last part of the article below the references, providing a title (Mr. / Mrs. / Miss), an academic position i.e. Assistant Professor / Associate Professor / Professor (if any), and a doctoral degree i.e. Dr. (If any). A full address, including a postal code, a fax number, and an email address, should also be provided. It is noted if the author is a master's or doctoral student, his/her personal information must be presented while his/her advisors' individual information is not required.

For examples:

Author

Assistant Professor Dr. Akkarapon Nuemaihom

English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences

Buriram Rajabhat University 439 Jira Rd., Muang District, Buriram

Province 31000

Fax: 044-6128585 Tel: 081-8204402 E-mail: akkarapon2512@gmail.com

* Components of Academic Articles *

To write an academic article, clear points should be identified and appropriate sequences of the content should be considered. The article should consist of the following parts:

1. Title: The title should possess the short, concise and meaningful words. It should be written in a word level, not a sentence level. The title with 8-15 words must be written in both Thai and English. Moreover, the Thai title is typed first, followed by the English one on the next line. However, only English title is required for the article written in English or other foreign languages.

2. Abstract: The article contents are clearly summarized. Both Thai and English abstracts are required. A one-page Thai abstract with 150-200 words is written first, followed by the English one with the same number of words. It is noted that only English abstract is required for the article written in English or other foreign languages.

3. Keyword: The keywords appropriate for retrieving information from the database are identified. Both Thai and English 3-5 keywords are required and must be placed below the abstract. It is noted that only English keywords are required for the article written in English or other foreign languages.

4. Introduction: The article background is presented. The article scope is also specified.

5. Body of Text: The main contents and sub-topics of the article are identified. Moreover, the topics are sorted by the contents.

6. References: In-text citation is based on the author-year system of the APA (American Psychological Association) style (6th edition). It is noted that all entries in the text should be listed in the references.

*** Components of Research Articles ***

The research results should be presented systematically. The research article should be composed of the following parts:

1. Title: The title should possess the short, concise and meaningful words. It should be written in a word level, not a sentence level. The title with 8-15 words must be written in both Thai and English. Moreover, the Thai title is typed first, followed by the English one on the next line. However, only English title is required for the article written in English or other foreign languages.

2. Abstract: The important research components, including objectives, population, sample group, instruments, statistics for data analysis, and research results. Both Thai and English abstracts must be written. The length of each language is not more than 1 page or between 150-200 words. It is noted that only English abstract is required for the article written in English or other foreign languages.

3. Keyword: The keywords appropriate for retrieving information from the database are identified. Both Thai and English 3-5 keywords are required and must be placed below the abstract. It is noted that only English abstract is required for the article written in English or other foreign languages.

4. Introduction: The significance of research problems are identified. The relevant literature is reviewed. In addition, the overall benefits obtained from the research results are also presented.

5. Objective: The research objectives are clearly identified to reflect the overall picture of the research.

6. Methodology: The research methods, including population, samples, instruments, steps of data collection, and statistics for data analysis, are clearly indicated.

7. Results: The research results obtained from analyzing the data are clearly interpreted according to the research objectives.

8. Discussion: The research results are discussed with theoretical support so as to check whether the current research results are in line with or against the previous studies.

9. Recommendations: Utilization of the research results, and guidelines for the next research should be recommended.

10. References: The references must be based on APA (American Psychological Association) style (6th edition).

* Writing References *

1. Both Thai and foreign authors' names in the in-text citation must be written in English only. Moreover, their last names should be written first, followed by the year of publication, and/or page numbers, for example, Nuemaihom (2014) or (Nuemaihom, 2014: 23).

2. References are listed fully in alphabetical order according to the last name of the author and not numbered. Moreover, the last name is written first, followed by the initial letter of his/her first name.

3. For referring the Thai documents, the documents must be translated into English, and the additional word "in Thai" must be put in the brackets [] i.e. [in Thai]. It is noted that the same format for referring both Thai and English documents is required.

For example:

References

- Nuemaihom, A. (2010). *Speaking English in all situations* (2nd ed.). Bangkok: Digital Media Learning and Production Center. [in Thai]
- Sato, K. (2003). *Improving our students speaking skills: Using selective error correction and group work to reduce anxiety and encourage real communication*. Japan: Akita Prefectural.
- Yothimas, D. (2015). *A study and development of innovation on tourism English communication for tourism personnel at Phnom Rung Sanctuary in Chaloemphrakiat district, Buriram province* (Research report). Buriram: Buriram Rajabhat University. [in Thai]

(For further information about the guidelines on writing references, please visit the
website: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhusoc/index>)

This reference style will come into effect from
Vol. 17 No.1 (January-April) 2019 onwards.

**แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในมนุษยศาสตร์ (มสส.)
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์**

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

เรียน บรรณาธิการมนุษยศาสตร์

เรื่อง ตีพิมพ์บทความลงในมนุษยศาสตร์

1. ชื่อผู้ส่งบทความ

(ภาษาไทย).....

.....

(ภาษาอังกฤษ).....

.....

2. ชื่อบทความ

(ภาษาไทย).....

.....

.....

.....

.....

(ภาษาอังกฤษ).....

.....

.....

.....

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

เลขที่ 439 ถนนจรัส ตำบลในเมือง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ 31000

อีเมล: jhusoc@bru.ac.th เว็บไซต์: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhusoc/index>

3. ประเภทของบทความ

 บทความวิจัย (Research article) บทความวิชาการ (Academic article)

4. เนื้อหาของบทความเกี่ยวกับ

 ด้านมนุษยศาสตร์ ด้านสังคมศาสตร์

5. วุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด

.....

6. ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้า

มี).....

7. สถานภาพผู้ส่งบทความ

7.1 อาจารย์ อื่นๆ ระบุ.....

คณะ.....

สถาบัน.....

ชื่อผู้วิจัยร่วม (ถ้ามี) กรณีผู้ส่งบทความไม่เป็นนักศึกษา

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย)	ชื่อ-สกุล (ภาษาอังกฤษ)	หน่วยงาน	โทรศัพท์

7.2 นิสิต/นักศึกษา

ปรึกษาโท ปรึกษาเอก

หลักสูตร.....

สาขา.....

คณะ.....

สถาบัน.....

โปรดระบุชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

1. ชื่อ-นามสกุล

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ที่ทำงานปัจจุบัน.....

2. ชื่อ-นามสกุล

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ที่ทำงานปัจจุบัน.....

8. สถานที่ทำงาน

.....

.....

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....

โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....

อีเมล.....

9. กองบรรณาธิการสามารถติดต่อข้าพเจ้าได้ที่

สถานที่ทำงาน ที่อยู่ดังต่อไปนี้

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....

โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....

อีเมล.....

10. กรณีที่ไม่สามารถติดต่อข้าพเจ้าได้ กองบรรณาธิการสามารถติดต่อ
บุคคลดังต่อไปนี้

ชื่อ - สกุล

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....

โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....

อีเมล.....

มีความเกี่ยวข้องเป็น.....

11. สิ่งที่เหมาะสมด้วย

ไฟล์บทความวิจัย บทความทางวิชาการ

อื่นๆ (ระบุ).....

12. องค์ประกอบของบทความ

ข้าพเจ้าได้จัดทำบทความตามคำแนะนำการเตรียมต้นฉบับของ
“มนุษยสังคมสาร” ครบสมบูรณ์ ดังนี้

☐ บทความวิชาการ	☐ บทความวิจัย
☐ ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	☐ ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
☐ ชื่อผู้เขียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	☐ ชื่อผู้เขียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
☐ บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	☐ บทคัดย่อและภาษาอังกฤษ
☐ คำสำคัญภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	☐ คำสำคัญและภาษาอังกฤษ
☐ บทนำ	☐ บทนำ
☐ เนื้อหา	☐ วัตถุประสงค์การวิจัย
☐ เอกสารอ้างอิง	☐ วิธีดำเนินการวิจัย
☐ ประวัติผู้วิจัย	☐ ผลการวิจัย
	☐ อภิปรายผล
	☐ ข้อเสนอแนะ
	☐ เอกสารอ้างอิง
	☐ ประวัติผู้วิจัย

13. ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาได้ตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษาอังกฤษ ในส่วนของ Abstract และบทความความภาษาอังกฤษ และขอรับรองว่า บทความฉบับนี้มีการใช้ภาษาอังกฤษที่ถูกต้องตามหลักภาษาและหลัก ไวยากรณ์ทุกประการ เห็นควรให้ตีพิมพ์เผยแพร่ต่อสาธารณชนได้

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษา ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

...../...../.....

14. อาจารย์ที่ปรึกษา ได้ตรวจบทความนี้แล้วขอรับรองว่า องค์ประกอบและ เนื้อหาของบทความนี้ มีความสมบูรณ์และถูกต้องตามหลักวิชาการ เห็น ควรให้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้

*(กรณีที่เป็นนิสิตหรือนักศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา ลงชื่อ.....

(.....)

...../...../.....

15. ดัชนีฉบับที่ส่งพิจารณาเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนี้ ยังไม่เคยตีพิมพ์
เผยแพร่ที่ไหนมาก่อนและไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น
และยินดีแก้ไขตามที่กองบรรณาธิการเสนอแนะ

ผู้ส่งบทความ ลงชื่อ.....
(.....)
...../...../.....

ผลการพิจารณาบทความจากบรรณาธิการ

- เห็นควรดำเนินการส่งให้ผู้ที่ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินคุณภาพของบทความ
- ไม่รับพิจารณาบทความ

.....

.....

.....

.....

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครพนท์ เนื้อไม้หอม)
บรรณาธิการมนุษยสังคมสาร

หมายเหตุ

1. ขอให้ท่านกรอกข้อมูลในแบบฟอร์มขอลงบทความด้วยลายมือที่อ่านออก และชัดเจนแล้วสแกนส่งไปพร้อมไฟล์ PDF และ ไฟล์ Word ของบทความต้นฉบับ โดยส่งไปที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhusoc/index> → ติดต่อขอลงบทความ

2. ขอให้จัดเตรียมต้นฉบับบทความของท่านตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความของกองบรรณาธิการ “มนุษยสังคมสาร” มิเช่นนั้น บทความของท่านจะไม่ได้รับการพิจารณาในดำเนินการในขั้นต่อไป

3. บทความของท่านต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษาอังกฤษจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ พร้อมลงลายมือชื่อรับรอง

4. ในกรณีที่เป็นนิสิตนักศึกษา บทความของท่านต้องผ่านการรับรองจากอาจารย์ที่ปรึกษา โดยลงลายมือชื่อรับรอง

Article Submission Form

**for Publication in the Journal of Humanities
and Social Sciences (JHUSOC)**

Faculty of Humanities and Social Sciences

Buriram Rajabhat University, Thailand

Date:/...../.....

To Editor of Journal of Humanities and Social Sciences

Subject Article Submission Form for Publication in Journal of
Humanities and Social Sciences

1. Author's Name.....

2. Article Title.....

.....

.....

.....

3. Types of Articles Research Article Academic Article

Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University

E-mail: jhusoc@bru.ac.th

Website: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhusoc/index>

4. Types of Disciplines Humanities Social Sciences

5. The Highest Level of Education.....

6. Academic Position (if any).....

7. Position

7.1 Lecturer Other Positions (please specify).....

Faculty.....Institute.....

Co-authors (if any) who are not students.

Name	Organization	Telephone	E-mail

7.2 Students M.A. Ph.D.

Discipline.....

Program.....

Faculty.....

Institute.....

Please specify the thesis advisors' names

1. Name.....

Current Position.....

Address.....

Telephone..... E-mail.....

2. Name.....
 Current Position.....
 Address.....
 Telephone..... E-mail.....

8. Author’s Present Workplace

.....

Office Telephone..... Mobile Telephone.....
 Fax..... E-mail.....

9. Contact Address Workplace Address as below

.....

Home/Office Telephone..... Mobile Telephone.....
 Fax..... E-mail.....

10. In case of not being able to contact the author, the editorial board can contact the following person:

Name.....
 Telephone..... Mobile Telephone.....
 Fax..... E-mail Address.....
 Relationships.....

11. Enclosed documents

- Research Article Academic Article
- Other (specify)

12. Article Components

I have written an article in line with the guidelines of the journal with the following components:

Academic Article

- Thai and English Titles
- Author's name in Thai and English
- Thai and English Abstracts
- Thai and English Keywords
- Introduction
- Body of Text
- References
- Author's Biodata

Research Article

- Thai and English Titles
- Author's name in Thai and English
- Thai and English Abstracts
- Thai and English Keywords
- Introduction
- Objectives
- Methodology
- Results
- Discussion
- Recommendations
- References
- Author's Biodata

13. An expert has examined accuracy of the English use. It is certified that the article is written in the correct English grammar and can be published in this journal.

Expert's signature.....

(.....)

Position.....

Date...../...../.....

14. The thesis advisor(s) has considered this article and approved that its contents and components are complete and accurate according to academic principles, so the article is recommended to be published in this journal. It is noted that the item 14 is for the students only.

Advisor's signature.....

(.....)

Date...../...../.....

15. The manuscript submitted for publication in this journal has not been published before and is not under consideration of other journals. Moreover, the author is pleased to make modifications suggested by the editorial board.

Authors' signature.....

(.....)

Date...../...../.....

The results of article acceptance considered by the journal editor are as follows:

It should be forwarded to peer reviewers to evaluate its quality.

It is rejected (Please give reasons for not being able to get the article published in this journal.).....
.....
.....

(Assistant Professor Dr. Akkarapon Nuemaihom)

Editor

Journal of Humanities and Social Sciences

NB:

1. You must fill out the Article Submission Form with readable handwriting, scan the form and submit it together with both PDF and Word files of the original full article to <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhusoc/index> → **Request for Article Submission.**

2. You must prepare your original manuscript in accordance with the journal guidelines and criteria, otherwise your article will not be considered to get published in the journal.

3. Your article must be written in the correct English and is certified by the English expert with his/her signature on it.

4. For a student, the article must be certified by an advisor with his/her signature on it.

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Faculty of Humanities and Social Sciences

หมายเลขสมาชิก.....

ใบสมัครสมาชิก

มนุษยศึกษามหาวิทยาลัย (มสส.)

Faculty of Humanities and Social Sciences (JHUSOC)

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....

ที่อยู่.....

โทรศัพท์..... โทรสาร.....

อีเมล.....

สมัครสมาชิก.....ปี (1 ปี 3 ฉบับ 400 บาท) เริ่มตั้งแต่ฉบับที่.....

ต่ออายุสมาชิก.....ปี (1 ปี 3 ฉบับ 400 บาท) เริ่มตั้งแต่ฉบับที่.....

พร้อมกันนี้ได้ส่งค่าสมาชิก จำนวน.....บาท

(ตัวอักษร.....)

โดยโอนเงินผ่านบัญชีธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ชื่อบัญชี “มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ (วารสารวิชาการ
มนุษยสาร)” บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 427-1-25989-1

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร
(.....)
วันที่.....

หลังจากโอนเงินแล้ว กรุณาส่งหลักฐานการโอนเงิน (pay-in-slip) ไปที่
โทรสาร 044-612-858 หรือ อีเมล jhusoc@bru.ac.th

ออกใบเสร็จในนาม

ชื่อ.....
ที่อยู่.....
.....

ดาวน์โหลดใบสมัครสมาชิกได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhusoc/index>